

Colofon

Dit is een uitgave van de gemeente Bladel.

Bezoekadres: Gemeente Bladel
Markt 21
5531 BC Bladel

Postadres: Postbus 11
5530 AA Bladel

Telefoon: 0497-361636
Fax: 0497-361600
e-mail: info@bladel.nl
Internet: <https://www.Bladel.nl>

Alle cijfers onder voorbehoud van besluitvorming door de gemeenteraad

Bladel, 2 juni 2020

R20.002.04

Zaaknummer: Z190001581

INHOUDSOPGAVE

1. Voorwoord en leeswijzer.....	4
---------------------------------	---

JAARVERSLAG 2019

2. Financieel resultaat.....	8
3. Verantwoording hoofdtaakvelden	12
3.0 Bestuur en ondersteuning	13
3.0.1 Overhead en ondersteuning organisatie	16
3.0.2 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	20
3.1 Veiligheid	26
3.2 Verkeer en vervoer	31
3.3 Economie	34
3.4 Onderwijs	38
3.5 Sport, cultuur en recreatie	40
3.6 Sociaal domein.....	43
3.7 Volksgezondheid en milieu.....	47
3.8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing (VHROSV)	50
4. Paragrafen	54
4.1 Inleiding.....	54
4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	54
4.3 Lokale heffingen.....	65
4.4 Bedrijfsvoering	73
4.5 Financiering.....	76
4.6 Onderhoud kapitaalgoederen	81
4.7 Grondbeleid.....	86
4.8 Verbonden partijen.....	95

JAARREKENING 2019

5. Balans per 31 december en de toelichting	105
5.1 Balansopbouw.....	107
5.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	108
5.3 Toelichting op de balans	113
5.4 Emu-saldo	132
5.5 Niet in de balans opgenomen verplichtingen	132
6. Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting	136
6.1 Gerealiseerd resultaat volgens uit het overzicht van baten en lasten	137
6.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten	138
6.3 Toelichting op investerings- en projectbudgetten	148
6.4 Aanwending onvoorzien.....	154
6.5 Overzicht incidentele lasten en baten	154
6.6 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector	157
7. Begrotingsrechtmatigheid	160
8. Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen	164

OVERIGE GEGEVENS

9. Vaststellingsbesluit	170
10. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	172

BIJLAGEN:	176
I. overzicht afschrijvingstermijnen	177
II. overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld	179
III. voortgangsrapportage raadsprogramma 2018-2022	181
IV. verklaring beleidsindicatoren	194
V. evaluatie startersleningen	196
VI. meerjarige inkoopcontracten	197

1. Voorwoord en leeswijzer

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag en de jaarrekening. Samen noemen we dit de jaarstukken over 2019. Met de jaarstukken leggen wij in beleidsmatige en financiële zin verantwoording af over 2019.

In de begroting 2019 heeft u de kaders vastgesteld. Deze zijn op sommige onderdelen bijgesteld in begrotingswijzigingen, de perspectiefnota of de najaarsnota. In deze jaarstukken wordt duidelijk of we de plannen uit de (bijgestelde) begroting ook hebben gerealiseerd en of we binnen de budgetten zijn gebleven. Daarmee is het jaarverslag misschien wel het belangrijkste controle-instrument voor de gemeenteraad.

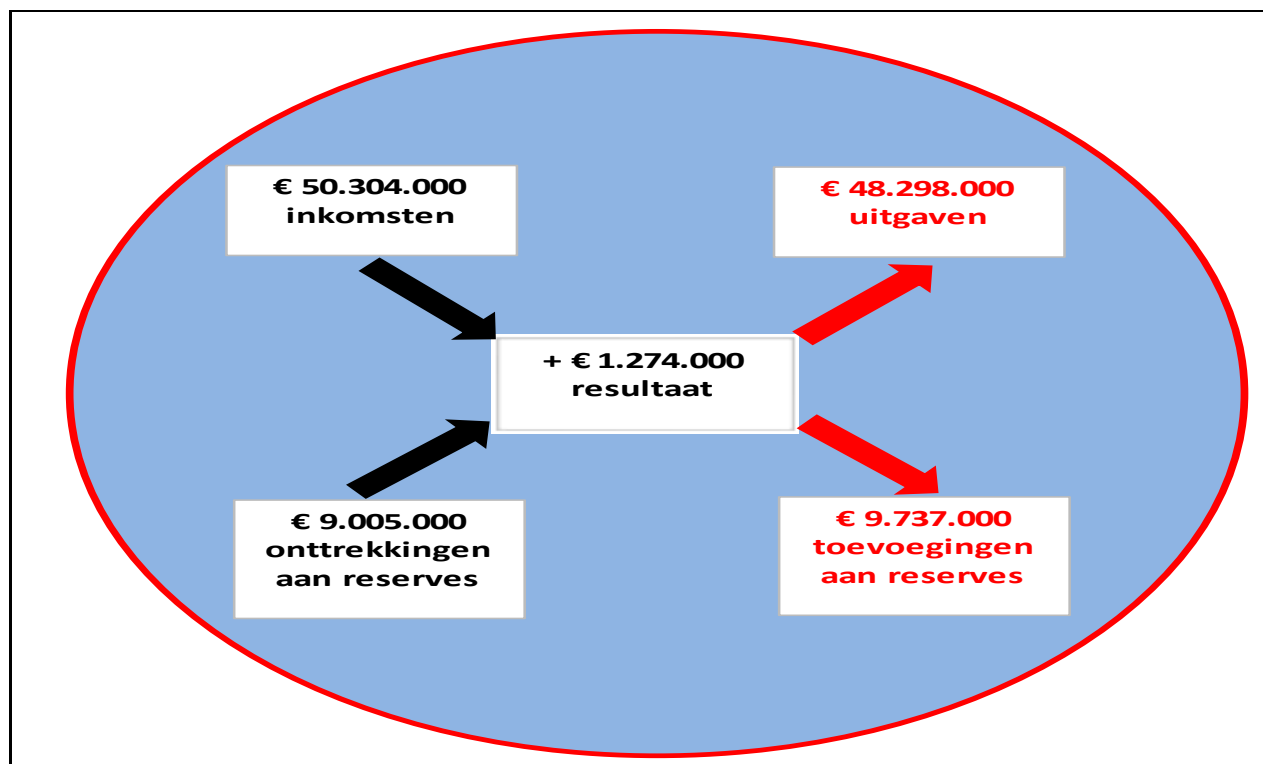
Verantwoording over de uitvoering van het beleid

Met deze jaarstukken legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af over de uitvoering van het gemeentebestuur en de daaruit voortvloeiende financiële baten en lasten in 2019. De basis voor het opstellen van dit document ligt in artikel 197 van de Gemeentewet. De uitwerking hiervan heeft plaats gevonden met inachtneming van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De jaarstukken zijn het sluitstuk van de budgetcyclus van 2019. Op 8 november 2018 stelde de gemeenteraad de begroting 2019 vast. In de bestuursrapportages over 2019 is de gemeenteraad geïnformeerd over tussentijdse financiële ontwikkelingen. Deze rapportages zijn vastgesteld in de raadsvergaderingen van 20 juni 2019 en van 19 december 2019.

Positief resultaat jaarrekening

Financieel sluiten we 2019 goed af. Het resultaat van de jaarrekening is € 1.274.000,- positief. In de najaarsnota gingen we nog uit van een geraamd positief resultaat van € 365.000,-. De toelichting op het resultaat vindt u in hoofdstuk 2. Hoewel wij vanzelfsprekend blij zijn met het resultaat, vraagt het grote verschil met de najaarsnota toch onze aandacht.

In onderstaand figuur wordt de totstandkoming van het resultaat op hoofdlijnen weergegeven:

De jaarstukken zijn inmiddels gecontroleerd door de accountant, maar zijn nog niet (administratief) afgerond. Er moet nog een overall analyse van fouten en onzekerheden, afronding van de wettelijk verplichte kwaliteitsreview en afronding van de rapportages plaatsvinden.

De accountant heeft daarom nog geen definitief oordeel uitgesproken over de getrouwheid en de rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening 2019 opgenomen baten, lasten en balansmutaties.

Door de accountant is wel aangegeven dat, als uit de overall analyse geen materiële bevindingen komen, er naar alle waarschijnlijkheid een goedkeurende verklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid afgegeven zal worden.

De controleverklaring wordt nog separaat bij dit boekwerk gevoegd. In de definitieve versie van het boekwerk, na vaststelling door de raad, zal de controleverklaring alsnog worden opgenomen.

Smileys

In het jaarverslag maken we weer gebruik van smileys. Deze smileys geven in één oogopslag het resultaat weer. De algemene betekenis van een smiley is goed, matig of slecht. Het onderdeel waar de smiley voor wordt gebruikt bepaalt de verdere betekenis.

smiley	betekenis	voorbeelden
	Goed	Volgens planning uitgevoerd, binnen financiële kaders, risico's worden beheerst.
	Matig	Niet geheel volgens planning, niet geheel binnen financiële kaders, onzekerheid over bepaalde risico's. Het onderdeel is nog in uitvoering.
	Slecht	Niet volgens planning, overschrijding financieel budget, hoog risico. Het onderdeel is niet of slechts beperkt uitgevoerd.

Een groot deel van de geplande werkzaamheden hebben we uitgevoerd of is in uitvoering. Waar het afwijkt van de (financiële planning) is dit toegelicht in dit verslag.

Leeswijzer

De jaarstukken 2019 zijn opgesteld volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De jaarstukken bestaan uit de navolgende indeling:

Het jaarverslag, waarin opgenomen:

- de programmaverantwoording en
- de paragrafen, inclusief overzicht aanwending onvoorzien

De jaarrekening, waarin opgenomen:

- de balans en de toelichting, inclusief de verplichte verantwoording van de Wet schatkistbankieren.
- het overzicht van baten en lasten in de rekening en de toelichting
- het overzicht van de investeringen en de toelichting
- het overzicht van incidentele lasten en baten
- de verplichte verantwoording op basis van de Wet Normering Topinkomens (WNT)
- de analyse van de begrotingsrechtmatigheid en
- de verantwoordingsinformatie van specifieke uitkeringen.

In het jaarverslag leggen wij verantwoording aan u af over het gevoerde beleid in 2019. Het jaarverslag gaat in de op de belangrijkste gemeentelijke inspanningen en de jaarrekening is hiervan een financiële vertaling. Dit betekent ook dat we de financiële toelichtingen en analyses in hoofdzaak opgenomen hebben in de jaarrekening. We ronden de bedragen in het jaarverslag en jaarrekening af op € 1.000,-. Het kan zijn dat er in één overzicht of tussen overzichten kleine afrondingsverschillen zijn.

Burgemeester en wethouders van Bladel
de secretaris, de burgemeester,

drs. E.L.C.M. Mol ir R.P.G. Bosma

Jaarverslag 2019

2. Financieel resultaat

Ontwikkelingen financiële positie in 2019

De begroting 2019 van de gemeente werd vastgesteld door uw raad. Daarmee heeft u een financieel mandaat aan het college van burgemeester en wethouders gegeven om het vastgestelde beleid met de daarvoor beschikbare middelen uit te voeren. Gaandeweg het begrotingsjaar hebben zich ontwikkelingen voorgedaan, of werden keuzes gemaakt, die leiden tot begrotingswijzigingen. Deze worden apart of in de perspectief- of najaarsnota door u vastgesteld. De primitieve begroting en deze aanpassingen vormen de referentiepunten van de jaarstukken. De bijgestelde begroting voorzagt daardoor een positief resultaat van ca € 365.000,-. Dit was de stand van eind september 2019.

In het rekeningresultaat, dat nu voorligt, komen de afwijkingen naar voren van de laatste drie maanden van 2019, en de afwijkingen die zich over het hele jaar voordoen, maar die niet zodanig in het oog springen dat de budgetten eerder aangepast werden. Vele kleintjes kunnen toch een fors bedrag opleveren. Dat geldt zeker voor procentueel kleine afwijkingen van een groot budget. Dat blijkt, want uiteindelijk sluiten we de jaarrekening af met een positief resultaat van € 1.274.000,-. Vergeleken met de najaarsnota is dit een verbetering van € 909.000,-. Voor een belangrijk deel wordt dit veroorzaakt door de incidentele budgetten voor activiteiten waar we in 2020 nog verder mee aan de slag gaan. Omdat we graag onze ambities willen voortzetten stellen we voor om voor deze activiteiten netto € 507.000,- van het positieve resultaat naar 2020 over te hevelen. De overige afwijking ten opzichte van het geraamde overschot bedraagt dan € 402.000,- (is ca 0,69% van de totale lasten inclusief mutaties reserves). Het zijn nagenoeg allemaal incidentele meevallers. In hoofdstuk 6 vindt u het uitgebreide financiële overzicht van baten en lasten, en toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Hier geven we u de hoofdlijn.

Het rekeningresultaat is een combinatie van het saldo van inkomsten en uitgaven, en het saldo van stortingen in en onttrekkingen aan reserves. Concreet ziet dat er voor 2019 als volgt uit:

Inkomsten	50.304.000
Uitgaven	-48.298.000
Saldo 1	2.006.000

Gerealiseerde onttrekking aan de reserves	9.005.000
Gerealiseerde toevoeging aan de reserves	-9.737.000
Saldo 2	-732.000

Een toevoeging aan de reserve gaat ten laste van de begroting en is daarom negatief (-)

Een onttrekking aan de reserve komt ten goede aan de begroting en is daarom positief

Nog te bestemmen resultaat (saldo 1+ saldo 2)	1.274.000
---	-----------

Hieruit volgt de uitsplitsing van onze vermogenspositie:	
Eigen vermogen 1 januari 2019	22.693.000
Eigen vermogen 31 december 2019	24.699.000
Voordelige vermogenstoename voor bestemming	2.006.000
Vermogenstoename door saldo toevoegingen	-732.000
Nog te bestemmen resultaat	1.274.000

De mutaties van de reserves zijn gebaseerd op de begroting en aanpassingen hierop in de perspectief- en najaarsnota of aparte begrotingswijzigingen. De in de rekening verwerkte mutaties hebben plaatsgevonden tot ten hoogste de "onderliggende verplichting". De mutaties overschrijden de bedragen, die via de begroting(swijzigingen) door uw raad zijn goedgekeurd, niet. In de "Financiële verordening 2019" is daarnaast geregeld dat de werkelijke exploitatiesaldo's van riolering, afvalverwijdering, duurzaamheid, ruimtelijke kwaliteit buitengebied en de vervangingen van sportmaterieel gemuteerd worden met de bijbehorende voorziening of reserve.

In het jaarverslag is per hoofdstaakveld aangegeven wat de baten en lasten zijn geweest en welke mutaties op de reserves hebben plaatsgevonden. Samengevat geeft dit het volgende beeld:

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	saldo		jaarrekening 2019						saldo rekening t.o.v. begroting
	rekening 2018	begroting na wijz.2019	lasten		baten		storting reserves	onttrekking reserves	
0. bestuur en ondersteuning	v 853	n -1.651	n -2.305	v 793	n -9.737	v 9.005	n -593		
0.1 overhead en ondersteuning organisatie	n -4.800	n -5.503	n -5.362	v 261			v 402		
0.2 algemene dekkingsmiddelen	v 32.549	v 34.685	n -686	v 35.457			v 86		
1. veiligheid	n -1.430	n -1.529	n -1.591	v 89			v 27		
2. verkeer en vervoer	n -2.141	n -2.313	n -2.335	v 167			v 145		
3. economie	v 626	v 518	n -643	v 1.340			v 179		
4. onderwijs	n -2.199	n -2.289	n -2.477	v 253			v 65		
5. sport, cultuur en recreatie	n -3.289	n -3.545	n -3.865	v 662			v 342		
6. sociaal domein	n -15.611	n -16.022	n -20.237	v 4.190			n -25		
7. volksgezondheid en milieu	n -967	n -1.164	n -5.748	v 4.615			v 31		
8. VHROSV	n -1.417	n -822	n -3.049	v 2.477			v 250		
Totaal	v 2.174	v 365	n -48.298	v 50.304	n -9.737	v 9.005	v 909		

(+ = voordeel en - = nadeel)

We hebben de belangrijkste afwijkingen in onderstaand tabel weergegeven:

analyse op hoofdlijnen	nadeel	voordeel
definitief rekeningresultaat		1.274.000
geraamd voordelig resultaat (najaarsnota 2019)		365.000
verschillen		909.000
belangrijkste afwijkingen:		
budgetoverhevelingen diverse hoofdtakvelden		576.000
budgetoverhevelingen hoofdtakveld volksgezondheid en milieu	23.000	
verrekening loonkosten t.g.v. hoofdtakvelden		80.000
verrekening overhead diverse hoofdtakvelden		195.000
dotaties voorzieningen wethouderspensioenen en voormalige wethouders	480.000	
dotaties voorzieningen voormalig personeel	112.000	
secretarieel	10.000	
verrekening overhead aan secretarieel	114.000	
grondverkoop / aanlegkosten	105.000	
uitgestelde grondverkoop (naar 2020)	238.000	≠
loonkosten ambtelijk apparaat		330.000
inhuur personeel van derden en diverse bedrijfsvoeringskosten		126.000
algemene uitkering		60.000
renteresultaat / bespaarde rente	62.000	
opbrengst onroerende zaakbelastingen	7.000	
waarderings-, heffings- en invorderingskosten belastingen		50.000
vrijval voorziening dubieuze debiteuren		26.000
wegbeheer / N284		73.000
openbare verlichting / verkeersregelingen		43.000
bijdrage leerlingenvervoer / huisvesting onderwijs	9.000	95.000
combinatiefuncties		18.000
bibliotheek (restitutie btw vorige jaren)		114.000
beheer binnen- en buitensportaccommodaties		53.000
speel- en recreatieve voorzieningen		14.000
natuurbescherming / bossen / cultuurhistorie	15.000	31.000
uitkeringen sociale zaken / ISD	7.000	
uitkering bovenmatige reserves WVK-groep (KempenPlus)	110.000	
bijdrage WVK-groep: extra bijdrage over 1e halfjaar 2019	228.000	
minimabeleid		13.000
maatschappelijke begeleiding	43.000	

analyse op hoofdlijnen	nadeel	voordeel
mantelzorg / dementievriendelijke gemeente / projecten sociaal domein		46.000
exploitatie MFA's		41.000
ouderenbeleid		20.000
diverse taken inzake Wmo / Jeugd	19.000	248.000
eerstelijnsloket Wmo / praktijkhuis / jeugdzorg	9.000	
basisgezondheidszorg		18.000
exploitatie afvalverwijdering (inclusief overhead)		
exploitatie riolering (inclusief overhead)	160.000	153.000
advieskosten ODZOB (afrekening uitvoeringsprogramma)	64.000	
leges omgevingsvergunningen		155.000
advieskosten ruimtelijke ordening	5.000	32.000
woningexploitaties (inclusief afwaardering)	56.000	
grondexploitaties	88.000	65.000
winstuitname grondexploitaties	8.000	
overige: som van diverse kleine afwijkingen		12.000
algemene reserve: budgetoverhevelingen	46.000	*
algemene reserve grondexploitatie		8.000
reserve verbetering kwaliteit buitengebied		#
reserve afschrijving kapitaalgoederen	96.000	238.000
reserve bovenwijkse voorzieningen	30.000	110.000
	2.144.000	3.053.000
		-2.144.000
totaal voordelig resultaat t.o.v. geraamd resultaat		909.000

* budgetoverhevelingen

mutaties via reserve kwaliteit buitengebied

In hoofdstuk 6 worden de verschillen nader toegelicht.

Resultaatbestemming

We stellen voor het resultaat in te zetten voor vijf doeleinden.

1. budgetoverheveling
2. uitvoering energieloket wijkaanpak en transitievisie warmte
3. verrekening met de dekkingsreserve afschrijving geactiveerde investeringen
4. verrekening met de algemene reserve grondexploitatie en
5. verrekening met algemene reserve

1. Budgetoverheveling

Over de netto-budgetoverheveling ad € 507.000,- hebben wij u al eerder geïnformeerd in de raadsvergadering van 14 mei 2020. Voor de nadere specificatie hiervan wordt verwezen naar raadsmededeling R20.016.02. Het betreft budgetten voor zeer diverse activiteiten die in 2019 zijn vertraagd of niet geheel zijn afgerond.

2. Uitvoering energieloket, wijkaanpak en transitievisie warmte

Op basis van de decembercirculaire 2019 hebben we eenmalige middelen ontvangen in de algemene uitkering voor o.a. de uitvoering van het Klimaatakkoord (energieloket, transitievisie warmte, wijkaanpak) tot een bedrag van € 237.000,-. Deze middelen kwamen op een zodanig laat moment binnen dat het onmogelijk was hier beleid op te maken. Uitvoering heeft vanzelfsprekend dan ook niet in 2019 plaats kunnen vinden. Wij stellen daarom voor om ten laste van het rekeningresultaat 2019 € 237.000,- te bestemmen voor de uitvoering van de onderliggende activiteiten in 2020.

3. Verrekening met dekkingsreserve afschrijving geactiveerde investeringen

Per 30 juni 2019 is WVK-groep overgegaan naar KempenPlus. In het Financieel Kader Participatiebedrijf KempenPlus, welke op 20 november 2018 door het algemeen bestuur van WVK-groep vastgesteld is, is besloten om de bovenmatige algemene reserve van WVK-groep uit te keren aan de deelnemende gemeenten. Op 20 december 2019 heeft het bestuur van KempenPlus, na verrekening van het exploitatieresultaat over het eerste halfjaar 2019, dienovereenkomstig besloten een eenmalige uitkering te doen van € 1.168.000,-. Wij waren uitgegaan van een uitkering van € 1.278.000,-, welke toegevoegd wordt aan de dekkingsreserve

afschrijving geactiveerde investeringen. Ten laste van deze dekkingsreserve konden dan delen van de extra gemeentelijke kosten aan KempenPlus structureel gedekt worden. De uitkering en dus ook de toevoeging aan de dekkingsreserve is dus € 110.000,- lager dan geraamd. Ter voorkoming van extra structurele lasten stellen wij voor om ten laste van de algemene reserve het tekort ad € 110.000,- toe te voegen aan de dekkingsreserve afschrijving geactiveerde investeringen.

4. Verrekening met algemene reserve grondexploitatie

Voor het berekenen van de benodigde hoogte van het weerstandsvermogen voor de grondexploitaties wordt op grond van de vastgestelde grondnota 2019 de veelgebruikte IFLO-methode toegepast. De financiële positie (op langere termijn) van grondexploitaties moet worden beoordeeld vanuit de som van de gerealiseerde en nog te realiseren opbrengsten in relatie tot de aanwezige risico's bij de grondexploitatie. Deze norm toegepast op de Bladelse situatie in een benodigd weerstandsvermogen van € 595.000,-. De omvang bedraagt echter € 286.000,- zodat de reserve per saldo tot een bedrag van € 309.000,- extra aangevuld moet worden. Wij stellen voor om deze vermeerdering ten laste van de algemene reserve extra toe te voegen aan de algemene reserve grondexploitatie.

5. Verrekening met algemene reserve

Het restant van het resultaat verrekenen we met de algemene reserve tot een bedrag ad € 111.000,-.

3. Verantwoording hoofdtakvelden

Voor de programmaverantwoording wordt conform de BBV voorschriften gewerkt met 9 hoofdtakvelden, te weten:

0. Bestuur en ondersteuning	1. Veiligheid
- Overzicht van de kosten van overhead	2. Verkeer en vervoer
- Algemene dekkingsmiddelen	3. Economie
4. Onderwijs	5. Sport, cultuur en recreatie
6. Sociaal domein	7. Volksgezondheid en milieu
8. VHROSV	

De beschrijving van de hoofdtakvelden is verdeeld over twee onderdelen:

- I. Wat hebben we gedaan.
- II. Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost.

Ad I. Wat hebben we gedaan

Bij dit onderdeel worden de beleidsaccenten 2019 weergegeven en in het kort toegelicht wat we in 2019 gedaan hebben. Aan deze toelichting hebben we ook zogenaamde “smiley-symbolen” toegevoegd, waarmee de stand van zaken van bepaalde (beleids)ontwikkelingen in één oogopslag in beeld gebracht wordt. Deze smileys geven in één oogopslag het resultaat weer.

- 😊 De groene smiley staat voor op schema dan wel afgerond
- 😬 De gele smiley staat voor is in gang gezet of in ontwikkeling
- 😞 De rode smiley staat voor achterstand opgelopen of niet gerealiseerd

De voortgang van de besteding van de investeringen en grote projecten wordt toegelicht in § 6.3 van de jaarrekening.

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is een basisset van beleidsindicatoren voorgeschreven die de gemeente in de begroting en jaarrekening minimaal moeten gebruiken. Wij hebben de meest actuele beleidsindicatoren welke via de website www.Waarstaatjegemeente.nl via de tegel “Besluit begroting en verantwoording” gevonden worden, opgenomen. Deze indicatoren worden niet voorzien van ‘normen’ dus de waarde die wordt nagestreefd wordt overgelaten aan de gemeente zelf. We hebben ter vergelijking ook de indicatoren uit de (geactualiseerde) jaarstukken 2018 opgenomen.

Ad II. Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost

Dit onderdeel bevat een verkorte financiële weergave van de gerealiseerde baten en lasten per hoofdtakveld. De financiële analyse hiervan vindt u in § 6.2 van de jaarrekening. Per hoofdtakveld wordt aangegeven welke bedragen aan reserves worden onttrokken of toegevoegd. Op deze wijze wordt inzichtelijk gemaakt wat de invloed is van de reserves op het uiteindelijke resultaat.

De overzichten bevatten naast de omschrijvingen vijf kolommen.

1. De eerste kolom bevat de gerealiseerde cijfers van de jaarrekening 2018.
2. De tweede kolom bevat de primitieve begroting 2019.
3. Kolom drie bevat de begroting 2019 met daarin alle verwerkte door de raad vastgestelde begrotingswijzigingen (perspectiefnota, najaarsnota en overige begrotingswijzigingen).
4. In de vierde kolom wordt de realisatie 2019 opgenomen.
5. Tenslotte worden in kolom 5 de verschillen tussen de jaarrekening en de begroting na wijziging gepresenteerd.

Een saldo dat begint met een -/- betekent dat per saldo sprake is van een nadeel (hogere lasten of lagere baten), een positief weergegeven saldo betekent dat per saldo sprake is van een voordeel (lagere lasten of hogere baten).

Voorts wordt aangegeven welke mutaties aan reserves zijn geraamd. Aldus wordt, conform de bepalingen van het BBV, zichtbaar gemaakt wat de saldi van het betreffende hoofdtakveld zijn wanneer de mutaties reserves wel zijn meegenomen.

3.0. Bestuur en ondersteuning

Dit hoofdtakveld gaat over het bestuur, de ondersteuning daarvan en de relatie tussen de burger en het bestuur. Betrokkenheid en dienstverlening zijn vanuit de gemeente uitgangspunt voor deze relatie. Het hoofdtakveld bevat de overkoepelende takvelden van raad en college op het terrein van het openbaar bestuur en de ondersteuning daarvan door de gemeentelijke organisatie.

Wij zijn een gemeente die dichtbij onze inwoners, ondernemers, instellingen en verenigingen wil staan. Wij denken mee. Onze dienstverlening is klantgericht. We verplaatsen ons in de behoeften van de ander in plaats van te wijzen op regels en onmogelijkheden. Wij communiceren snel, toegankelijk en betrouwbaar. Het is belangrijk dat we zoveel mogelijk inwoners bereiken en mee laten doen. Wij willen weten wat er speelt. Wij faciliteren en regisseren. Wij kunnen niet alles oplossen, maar samen kunnen we wel het verschil maken. Daarom werken we zoveel mogelijk samen. We maken verbinding met diverse partners. Lokaal en regionaal. Maatschappelijk en professioneel.

We maken duidelijke keuzes. Wat we doen, doen we goed. Efficiënt en effectief. We zijn betrouwbaar en proactief. We staan nadrukkelijk open voor vernieuwing en kiezen voor aansluiting bij (maatschappelijke) ontwikkelingen en veranderingen. Daarom zijn we als bestuur voortdurend in beweging en op zoek naar (nieuwe) toegevoegde waarde.

Maatschappelijk effect

Bladel is een vitale gemeente waar het goed wonen, werken en ondernemen is. Er is draagvlak voor de wijze van beleidsvorming en dienstverlening. Iedereen in de gemeente Bladel kan meedoen / participeren. Onze inwoners, ondernemers, partners voelen zich gehoord en gewaardeerd.

I. Wat hebben we gedaan?

Toekomst Samenwerking Kempengemeenten (GRSK)

In 2019 is een herstart gemaakt van de evaluatie van de GRSK. Deze evaluatie en herinrichting was opgeschort vanwege de samenloop met Veerkrachtig Bestuur. De huidige organisatiestructuur is in principe tot 2021 vastgelegd. Voor de begroting 2021 van de GRSK moest er voldoende duidelijkheid zijn hoe verder. In hoofdlijnen is de richting gekozen. Per werksoort zal een ander traject doorlopen worden. Het onderdeel ISD is in 2019 losgemaakt van de GRSK en samengevoegd met WVK-groep tot KempenPlus. De rest van de ISD is met het CJG+ Maatschappelijke Dienstverlening (MD) geworden.

Strategische agenda

De thema's van de Strategische Agenda zijn eind 2019 vastgesteld. Nu rest de vraag hoe we op deze thema's samen willen werken. Zowel het proces van de Strategische Agenda als de GRSK werd in 2019 verrijkt met de kennismaking van drie nieuwe burgemeesters.

Heroverwegen reserve sociaal domein

Vanaf 2019 is het sociaal domein ingeweven in de algemene uitkering, waarmee reguliere financiering verkregen wordt, net als voor alle andere gemeentelijke taken (bijvoorbeeld in het fysieke domein). Het is dan ook niet meer noodzakelijk om de reserve sociaal domein in stand te houden. De benodigde budgettaire ruimte voor het sociaal domein dient dan ook, net als voor alle andere gemeentelijke taken, van een integrale afweging betrokken te worden bij de beschikbare dekkingsmiddelen. Aanvankelijk werd de reserve sociaal domein gebruikt om de tekorten op de gedecentraliseerde budgetten voor jeugdhulp gefaseerd op te vangen. Mede vanwege de extra ontvangen rijksmiddelen (§3.0.2 zie algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien) is de reserve opgeheven.

Uitwerking moties n.a.v. behandeling begroting 2019

Bij de behandeling van de begroting 2019 werden een tweetal moties aangenomen, inhoudende dat:

- het huidige begrotingsdocument een andere opzet verdient die meer inzichten en handvatten biedt voor een adequate(re) invulling van de kaderstellende rol van de gemeenteraad en
- er beleidsindicatoren opgesteld moeten worden, zodat deze gemeten en gemonitord kunnen worden teneinde een beter beeld te kunnen verkrijgen van de effectiviteit van het gevoerde beleid.

Achtergronden van deze moties waren dat de huidige begrotingsopzet niet tot de gewenste focus op de politieke essentie hebben geleid. De begroting gaf raadsleden onvoldoende inzicht, doordat het gepresenteerde informatieniveau niet aansluit bij de informatiebehoefte van de raad.

Wij waren in het voorjaar van 2019 begonnen met de uitwerking van de moties. Wij hadden dit gedaan in overleg met de auditcommissie. We hebben de indeling van de begroting in hoofdtakvelden verfijnd. Hierna zouden we aan de gedetailleerde takvelden en sub-takvelden gewenste maatschappelijke effecten en prestatie-indicatoren koppelen. Uw raad heeft aangegeven deze indicatoren nodig te hebben voor de uitoefening van uw kaderstellende en controlerende taken. Met indicatoren wordt aangegeven welke activiteiten moeten worden verricht en hoeveel, en welk maatschappelijk effect we daarmee beogen. Bij jaarrekeningen en evaluaties kunt u dan controleren of hieraan is voldaan.

Omdat de voorbereiding van de begroting 2020 ook al in het voorjaar begonnen was, konden de aanpassingen nog niet in de begroting 2020 opgenomen worden. Nadere uitwerking is voorzien in het voorjaar van 2020. We streven er naar om deze uitwerkingen op te nemen in de perspectiefnota 2020 en de begroting 2021.

Communicatie

Via het digitale inwonerspanel van de gemeente Bladel werden in 2019 verschillende onderzoeken uitgezet. Inwoners kregen de kans om hun mening te geven over wat ze wel of niet willen als het gaat om openluchtwater voor recreatie. Ook werd hen gevraagd hoe ze de openbare ruimte ervaren. Onderwerpen als de staat van de openbare wegen, de groenvoorziening, de openbare verlichting en het klachten- en meldsysteem kwamen daarin voorbij. In het laatste inwonerspanel van het jaar werd onderzocht of mensen overlast ervaren van extreem weer en hoe mensen denken over de vraag hoe we ons moeten aanpassen aan de veranderende weersomstandigheden.

Team Communicatie ondersteunt bij projecten door mee te denken over hoe inwoners te informeren en te betrekken bij (komende) ontwikkelingen. Ook daar krijgt burgerparticipatie een steeds grotere rol. Inwoners zijn niet alleen gebruikers maar ook actief meedenkend en in sommige gevallen meewerkend. Zo werd bijvoorbeeld in het project Groene Long aan mensen de kans geboden om zelf initiatieven aan te dragen om in het gebied te gaan ontwikkelen.

Ook het afgelopen jaar waren er belangrijke momenten waar de gemeente samen met haar inwoners aandacht aan besteedde. Zo was er de aanstelling van de nieuwe burgemeester Bosma met daarbij een kennismakingsprogramma met de dorpen en haar inwoners. Voorts wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering.

In voorbereiding op het (nieuw vorm gegeven) gemeentemagazine, werd inwoners gevraagd om mooie foto's aan te leveren van de vijf kernen van de gemeente Bladel. Deze fotowedstrijd wordt sinds een aantal jaar georganiseerd en ieder jaar komen er meer inzendingen binnen. Ook deze keer stuurden amateurfotografen prachtige foto's op. Daarvan kreeg een selectie een mooie plaats in het nieuwe gemeentemagazine. De foto's worden verder gebruikt op ons Instagramaccount en als aankleding voor kantoren en spreekkamers in het gemeentehuis.

Meerjarig sluitende begroting en een financieel verantwoorde algemene reserve wordt in stand gehouden

Het financieel perspectief van onze gemeente ziet er goed uit. Onze meerjarenraming is meer dan structureel sluitend. Dit wordt met name veroorzaakt door de extra inkomsten van het rijk. We profiteren hiermee uitdrukkelijk van de economische groei. De gemeente streeft continue naar een financiële gezonde huishouding.

De werkelijke ratio weerstandsvermogen bedraagt in 2019 6,73 (voor resultaatbestemming 2019) en voldoet hiermee aan de door de raad gestelde norm.

Beperking stijging woonlasten voor de burger

Uitgangspunt is dat de woonlasten (OZB, riool- en afvalstoffenheffing) voor de burger niet extra verhoogd zullen worden, enkel de inflatiecorrectie wordt toegepast.

De OZB-tarieven werden met een nagecalculeerd inflatiepercentage van 1,40% verhoogd. De dekking van de rioleringszorg verloopt via de rioolheffing en de afvalverwijdering via de afvalstoffenheffing, waarbij het beleidsuitgangspunt geldt van volledige kostendekkendheid.

In onderstaand overzicht vindt u de ontwikkeling van de tarieven 2019 ten opzichte van 2018. Hierbij wordt uitgegaan van een ééngezinshuizing (in eigendom) met een gemiddelde waarde van € 278.000,- in 2018 en € 289.000,- in 2019 (stijging 4%). In totaliteit daalt de totale lastendruk in 2019 met gemiddeld € 14,28 voor een meerpersoonshuishouden van 4 personen ten opzichte van het jaar 2018. Dit komt neer op circa 2,03%. Deze lastendaling is met name het gevolg van de lagere variabele lasten afvalverwijdering en lagere Lasten rioolbeheer.

Ontwikkeling belastingdruk	Tarief 2018	Tarief 2019	perc.
Onroerende zaakbelasting: eigenaar woningen op basis van gemiddelde waarde	264,00	268,00	1,52%
Afvalstoffenheffing op basis van 11 ledigingen (6 GFT en 5 restafval)	161,94	152,66	-5,73%
Rioolheffing op basis van meerpersoonshuishouden *	276,00	267,00	-3,26%
Totaal per 4 persoons huishouden	701,94	687,66	-2,03%

Voor een huishouden met 2 personen daalt de totale lastendruk in 2019 met gemiddeld € 9,15 ten opzichte van het jaar 2018. Dit komt neer op circa 1,55%. Deze lastendaling is met name het gevolg van de lagere variabele lasten afvalverwijdering en lagere lasten rioolbeheer.

Ontwikkeling belastingdruk	Tarief 2018	Tarief 2019	perc.
Onroerende zaakbelasting: eigenaar woningen op basis van gemiddelde waarde	264,00	268,00	1,52%
Afvalstoffenheffing op basis van 9 ledigingen (5 GFT en 4 restafval)	148,61	141,46	-4,81%
Rioolheffing op basis van meerpersoonshuishouden *	176,00	170,00	-3,41%
Totaal per 2 persoons huishouden	588,61	579,46	-1,55%

In de paragraaf lokale heffingen treft u een totaaloverzicht, met toelichting, van de gemeentelijke belastingen en heffingen aan.

Voortgangsrapportage uitvoering raadsprogramma

In bijlage III is een overzicht opgenomen waarin is weergegeven in hoeverre de activiteiten van het raadsprogramma 2018-2022 zijn uitgevoerd. In deze versie is de stand van zaken van maart 2020 opgenomen.

Beleidsindicatoren

Er zijn geen beleidsindicatoren uit het BBV-basisset van toepassing.

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Metropoolregio Eindhoven

II. Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht worden de gerealiseerde lasten en baten ten opzichte van de geraamde lasten en baten weergegeven. In dit overzicht zijn de algemene dekkingsmiddelen niet opgenomen. Hiervoor wordt verwezen hoofdstuk 3.4.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten bestuur	n -1.799	n -1.486	n -1.846	n -2.305	n -459
baten bestuur	v 952	v 531	v 1.120	v 793	n -327
gerealiseerd saldo van baten en lasten	n -847	n -955	n -726	n -1.512	n -786
toevoegingen reserves	n -1.169	n -345	n -10.103	n -9.737	v 366
onttrekkingen reserves	v 2.869	v 1.369	v 9.178	v 9.005	n -173
geraamd/gerealiseerd resultaat	v 853	v 69	n -1.651	n -2.244	n -593
bestemming van gerealiseerd resultaat	n -2.174	n -254	n -365	n -1.274	n -909
gerealiseerd resultaat	n -1.321	n -185	n -2.016	n -3.518	n -1.502

(- = nadeel en + = voordeel)

Voor een analyse van de verschillen wordt verwezen naar hoofdstuk 6.

3.0.1. Overhead en ondersteuning organisatie

De kosten van de overhead of vaste lasten is het deel van een budget dat een organisatie aan de eigen organisatie besteedt worden centraal begroot en verantwoord op een afzonderlijk taakveld. Dit houdt in dat de overheadkosten niet meer in de afzonderlijke beleids- en taakvelden zijn opgenomen. Tot 2017 werden de overheadkosten, die ten behoeve van de gehele organisatie werden gemaakt, verantwoord op kostenplaatsen en werden deze kosten vervolgens via verdeelsleutels toegerekend aan de betreffende hoofdtaakvelden.

Door het apart presenteren van de overhead vervalt de noodzaak van een complexe en veelal ondoorzichtige kostentoerekening aan alle gemeentelijke taken en activiteiten. Ook de aan overhead toe te rekenen rente is hierin inbegrepen. Hiermee winnen begroting en verantwoording aan transparantie en kan beter worden gestuurd op de bedrijfsvoering. Bovendien kan door het hanteren van een landelijk voorgeschreven systematiek een betere vergelijking worden gemaakt met andere gemeenten.

In een aantal gevallen speelt het hanteren van een integrale kostprijs nog wel een rol. Daarom wordt in het nieuwe BBV geregeld dat in die gevallen wel (een redelijk deel van de) indirecte kosten worden toegerekend, terwijl deze kosten tegelijkertijd in de begroting zichtbaar blijven. In de nieuwe regelgeving wordt rekening gehouden met o.a. leges en tarieven, grondexploitaties, grote investeringsprojecten en de vennootschapsbelasting.

Toerekening overhead

De wijzigingen van het BBV betekenen ook een andere manier van het toerekenen en presenteren van overhead in de begroting in relatie tot de heffingen en tarieven. Extracomptabel (verwerken van de financiële gegevens buiten de financiële administratie om) dient het aandeel overhead in de heffingen en tarieven te worden berekend. De overhead moet daarbij op een consistente wijze worden toegerekend. Conform de uitgangspunten van de "Financiële verordening 2019" is voor 2019 een opslagpercentage gehanteerd als algemeen geldende verdeelsleutel voor overhead. In de paragraaf lokale heffingen wordt de overhead (extra comptabel) meegenomen bij de berekening van de kostendeckendheid van de tarieven.

Grondexploitaties

Voor de rendabele activiteiten van de grondexploitaties is er nog wel sprake van een intracomptabele (verwerken van de financiële gegevens in de financiële administratie) kostentoerekening. Daarbij is dezelfde verdeelsleutel als bij de heffingen en tarieven gehanteerd.

I. Wat hebben we gedaan?

Organisatie

In 2019 zijn geen grote wijzigingen doorgevoerd in het organisatiebeleid. Het ingezette wervings- en selectiebeleid is voortgezet, de structuur is onveranderd. In juni is het nieuwe afdelingshoofd van de afdeling ontwikkeling gestart. Zij gaat voort op de ingeslagen weg om deze afdeling zo integraal mogelijk te laten werken.

Informatievoorziening

Onze informatievoorziening is het kloppende hart binnen onze bedrijfsvoering en dienstverlening. Als gemeente werken wij voortdurend aan de verwachting van onze samenleving, die 24 uur per dag een betrouwbare (online) dienstverlening wenst. Onze medewerkers zijn bereikbaar en kunnen snel werken en schakelen, doordat wij ze toerusten met moderne mobiele middelen. Wij dragen daarnaast ons steentje bij aan bijvoorbeeld de ketensamenwerking van het nieuwe sociale wijkteam en het CJG (centrum jeugd en gezin), door onder meer privacybescherming.

Akoestisch optimaliseren kantoren

Er zijn een aantal akoestische voorzieningen aangebracht in de spreekkamers en in een aantal kantoren. De akoestische voorzieningen zorgen ervoor dat het geluid wordt geabsorbeerd.

Bevorderen vitaliteit medewerkers

Er zijn diverse activiteiten uitgevoerd rond het thema gezond eten en bewegen.

Implementatie producten MijnOverheid

Er zijn geen nieuwe producten geïmplementeerd omdat de technische voorzieningen nog niet beschikbaar zijn. Het SSC De Kempen heeft het operationeel maken van deze voorzieningen op de planning staan voor 2020.

Beleidsindicatoren

Hier onder worden de beleidsindicatoren uit de BBV-basiset gepresenteerd:

Naam Indicator	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	eenheid	Bron
Formatie	2018: 3,75	2019: 3,86	fte per 1.000 inwoners	Eigen rekening
Bezetting	2018: 3,41	2018: 3,77	fte per 1.000 inwoners	Eigen rekening
Apparaatskosten	€ 377,-	€ 422,-	per inwoner	Eigen rekening
Externe inhuur	10,48%	13,21%	% van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen rekening
Overhead	9,9%	10,56%	% van totale lasten (exclusief toevoegingen aan reserves)	Eigen rekening

Voor vergelijking met andere gemeenten verwijzen wij u naar de website www.Waarstaatjegemeente.nl (via de tegel "Besluit Begroting en Verantwoording").

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Samenwerking Kempengemeenten
- Stichting Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost-Brabant (Bizob)

II. Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht worden de gerealiseerde lasten en baten ten opzichte van de geraamde lasten en baten weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten overhead	n -5.045	n -5.601	n -5.769	n -5.362	v 407
baten overhead	v 245	v 256	v 266	v 261	n -5
gerealiseerd saldo van baten en lasten	n -4.800	n -5.345	n -5.503	n -5.101	v 402
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	n -4.800	n -5.345	n -5.503	n -5.101	v 402

(- = nadeel en + = voordeel)

In het overzicht van de kosten van overhead zijn alleen die kosten opgenomen die samenhangen met de *sturing en ondersteuning* van het primaire proces. Hierna geven wij u een meer gespecificeerd overzicht van de overhead en lichten we de onderdelen kort toe.

(bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019*	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten					
a. Bedrijfsvoering algemeen loonkosten	-1.600	-1.815	-1.851	-1.659	192
loonkosten (incidenteel)	-22				
loonkosten primair proces	-26	-317	-206	-88	118
niet verdeelde budgetten	67	23	16	16	
verrekening overhead	226	226	226	375	149
overige personeelskosten	-706	-745	-830	-800	30
informatie- communicatie technologie	-131	-128	-159	-119	40
receptie en callcenter	-316	-298	-305	-369	-64
voorziening				-113	-113
b. Kempensamenwerking P&O-samenwerking	-150	-155	-147	-151	-4
SSC-samenwerking	-1.356	-1.385	-1.356	-1.356	
c. Facilitair en huisvesting huisvesting	-530	-540	-559	-560	-1
facilitair	-501	-466	-598	-538	60
Totaal lasten overhead	-5.045	-5.600	-5.769	-5.362	407

(bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
baten					
a. Bedrijfsvoering algemeen loonkosten					
loonkosten primair proces	68	103	82	91	9
niet verdeelde budgetten	1				
overige personeelskosten	27	18	34	27	-7
informatie- communicatie technologie	20	9	9	10	1
b. Kempensamenwerking P&O-samenwerking					
SSC-samenwerking	3	3	3	3	
c. Facilitair en huisvesting huisvesting	122	121	130	122	-8
facilitair	4	1	8	8	
Totaal baten overhead	245	255	266	261	-5

d. Bijdrage reserve	reserve generatiepact	63	65	55	55
---------------------	-----------------------	----	----	----	----

Saldo lasten en baten overhead	-4.737	-5.280	-5.448	-5.046	402
---------------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	------------

(- = nadeel en + = voordeel)

In deze specificatie is ook de bijdrage ten laste van de reserve generatiepact opgenomen ter dekking van de loonkosten van een medewerker.

Bedrijfsvoering algemeen

In 2019 is de huidige cao afgesloten. Dit heeft geleid tot een generieke loonmutatie van 3,25% per 1 oktober 2019. Omgerekend op jaarbasis is dit een structurele verhoging van 0,81%. Wij hadden voor 2019 rekening gehouden met een generieke loonmutatie van 3,40%. Daarnaast is een eenmalige uitkering van € 750,- toegekend aan de medewerkers die op 28 juni 2019 in dienst zijn. Pro saldo dalen de werkelijke loonkosten hierdoor met € 310.000,-. Voorts ontvangen we pro saldo hogere vergoedingen van het KBP en Reusel-De Mierden wegens detacheringswerkzaamheden.

Alle kosten, die direct toegerekend kunnen worden aan heffingen en leges, komen ten laste van deze producten. Voor indirecte kosten, ook wel overhead genoemd, is dit niet mogelijk. Deze indirecte kosten bestaan onder andere uit kosten voor ICT, huisvesting, inkoop en financiën. Deze kosten (begroten en) verantwoorden we volgens de verslagleggingsvoorschriften (BBV) centraal in taakveld 'Overhead en ondersteuning organisatie'. Voor het berekenen van tarieven brengen we een redelijk deel van de indirecte kosten ten laste van de tarieven. Dit doen we met een opslag van de overhead als percentage op de directe loonkosten. De grondslagen voor deze toerekening zijn in de "Financiële verordening 2019" vastgelegd. De toerekening van overhead aan de heffingen geschiedt op basis van een opslag met een vast percentage. Het percentage wordt vastgesteld met de formule:

(totale kosten overhead / omvang totale personeelslasten inclusief totale kosten overhead) x 100%. Het is een eenvoudige methode om de overhead toe te rekenen aan de doorbelaste directe lookkosten. Op basis van de cijfers uit de begroting 2019 betekent dit percentage 67% (afgerond).

Het centraal moeten (begroten en) verantwoorden van alle overhead pakt nadelig uit als normaliter een deel van de overheadkosten niet ten laste van grote projecten of investeringen gebracht zouden kunnen worden. Daarom is het toegestaan de betreffende overheadkosten op indirecte wijze toch aan die investeringen en projecten (grondexploitaties) toe te rekenen. Concreet betekent dit dat we voor investeringen, grondexploitaties, tarieven en Vpb-plichtige activiteiten alsnog € 149.000,- extra comptabele kosten hebben toegerekend. Daarbij is dezelfde systematiek als bij de heffingen en tarieven gehanteerd, te weten opslag van 67% op de werkelijke verdeelde loonkosten op basis van werkelijke tijdsbesteding.

De overige personeelskosten hebben voornamelijk betrekking op personeel gerelateerde kosten, zoals studiekosten, contributies, schrijf- en kantoorbenodigdheden, verzekeringen, bijdrage aan MRE archief, kosten van Bizob, inhuur van personeel en dergelijke. Pro saldo zijn de overige personeelslasten € 23.000,- lager uitgevallen.

Niet alle ICT-kosten drukken op de begroting van de SSC-samenwerking. De SSC-kosten hebben slechts betrekking op ICT-kosten welke gerangschikt worden onder de noemer van 'basisdienstverlening'. Deze kosten worden voor alle samenwerkende gemeenten gemaakt. Wij hebben daarnaast behoefte aan een aantal voor Bladel specifieke ICT faciliteiten. Deze faciliteiten zijn dus afgestemd op onze eigen specifieke wensen/-behoeften. Omdat dit niet voor iedere gemeente van toepassing is moeten wij hiervoor afzonderlijk betalen. Ten opzichte van de raming is er sprake van een onderschrijding van € 41.000,- op deze posten.

Een deel van de kosten van het KCC zijn als directe kosten toegerekend aan de betreffende hoofdtaakvelden. De kosten van receptie en callcenter hebben betrekking op ondersteuning in het primaire proces en maken daarom onderdeel uit van de overheadkosten. Pro saldo zijn er € 64.000,- meer (loon)kosten van het KCC verrekend.

Voor een tweetal voormalige medewerkers hebben een voorziening gevormd voor de (meerjarige) dekking van de onderliggende verplichtingen.

Kempensamenwerking

We werken met de overige Kempengemeenten samen op verschillende beleidsterreinen. De werkzaamheden van de ISD/KempenPlus, Jeugd en VTH-samenwerking hebben directe relatie met externe klanten. Deze samenwerkingsonderdelen zijn als directe kosten toegerekend aan de verschillende beleids- en taakvelden, omdat ze volledig gericht zijn op de externe klant. De werkzaamheden van P&O en het SSC hangen daarentegen meer samen met de ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Deze kosten verantwoorden we daarom onder de noemer "overhead".

De kosten van deze samenwerkingsonderdelen zijn in beginsel gebaseerd op de vastgestelde (gewijzigde) begroting 2019 van de Samenwerking Kempengemeenten. Pro saldo worden de kosten overschreden met € 4.000,-.

Facilitair en huisvesting

De interne dienstverlening aan de organisatie is gericht op het efficiënt en effectief laten functioneren van de gemeentelijke organisatie. Dit doen we door het aanbieden van huisvesting en andere facilitaire diensten, het informatiebeheer (post- en archiefzaken) en de bestuurs- en managementondersteuning e.d. Deze uitgaven hebben betrekking op het beheer en onderhoud van het gemeentehuis, zoals energiekosten, schoonmaak, storting onderhoudsvoorziening en inventaris. De kosten voor facilitair en huisvesting zijn per saldo met een bedrag van € 51.000,- overschreden.

Voor een nadere analyse verwijzen wij u ook naar § 6.2 van de jaarrekening.

3.0.2. Algemene dekkingsmiddelen

De begrotingsvoorschriften schrijven voor dat deze middelen in een apart onderdeel worden beschreven. Deze middelen zijn bestemd voor de uitvoering van de hoofdtaakvelden waarin het beleid tot uitvoering wordt gebracht. De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de hoofdtaakvelden en van de overhead.

Tot de algemene dekkingsmiddelen worden de onderstaande onderdelen gerekend:

- a. lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is
- b. uitkeringen uit het gemeentefonds
- c. dividenden
- d. financieringsresultaat
- e. overige algemene dekkingsmiddelen
- f. vennootschapsbelasting en
- g. onvoorzien en stelposten

I. Wat hebben we gedaan?

Garanties en verstrekken van geldleningen

In 2019 werd de nota “verlenen van garanties en verstrekken van geldleningen” vastgesteld. Op basis van deze nota gaan we voortaan in beginsel uit van het eigen kunnen en eigen kracht van onze inwoners. Het is niet aan ons om te sturen en te regelen, maar als dat nodig en mogelijk is willen we wel kunnen ondersteunen. Het verstrekken van een garantie of lening past hierbij. Anderzijds moeten we de financiële houdbaarheid van onze garantie- en lening portefeuille niet uit het oog verliezen. Daarom hanteren we hiervoor het *Nee, tenzij-beleid* hanteren.

Financieel gezonde gemeente

De gemeente voert een solide financieel beleid. Het financieel (meerjaren)perspectief van onze gemeente ziet er (nog) goed uit. Onze meerjarenraming is (nog) meer dan structureel sluitend. De werkelijke ratio weerstandsvermogen bedraagt in 2019 6,73 (voor resultaatbestemming 2019) en voldoet hiermee ruimschoots aan de door de raad gestelde norm.

We streven er naar dat over de verschillende begrotingsjaren sprake is van een evenwichtig financieel beleid en voldoende weerstandsvermogen in relatie tot risico's.

De primaire begroting 2019 was sluitend. Gedurende het jaar hebben zich ontwikkelingen voorgedaan die van invloed waren op het verwachte resultaat 2019. Onze belangrijkste inkomstenbron, de algemene uitkering, is moeilijk beïnvloedbaar. De bijstellingen van de algemene uitkering die in de loop van het jaar zijn doorgevoerd hebben met name invloed gehad op het verwachte geprognosticeerde en gerealiseerde resultaat. Het positief resultaat komt uiteindelijk uit op € 1.274.000,-.

a. lokale heffingen (taakvelden 0.61, 0.62 en 3.4)

Bladel kent twee heffingen waarvan de aanwending vrij is. Naast de onroerende zaakbelasting gaat het om de toeristenbelasting. Besloten is om geen precariorechten (vergoeding voor het gebruik van openbare grond) te heffen. Hiervoor in de plaats wordt een terrasvergoeding gevraagd (op basis van een terrasvergunning) van de horeca ondernemers.

ongebonden heffingen	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Raming 2019 na wijziging	Raming 2019 vóór wijziging
onroerende-zaakbelasting	3.954.000	4.097.000	4.104.000	4.114.000
toeristenbelasting	1.061.000	1.185.000	1.185.000	1.103.000
Totaal lokale heffingen	5.015.000	5.282.000	5.289.000	5.217.000

De afvalstoffen- en de rioolheffingen zijn, omdat het een doelheffingen zijn, als onderdeel van de afvalverwijdering resp. riolering opgenomen in hoofdtaakveld volksgezondheid en milieu.

Ook de Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) belasting beschouwen we als een bestemmingsheffing, omdat de opgelegde belastingen doorbetaald worden aan de ondernemers (OVb) en de vertegenwoordiging van de eigenaren.

Voor een nadere toelichting van de lokale heffingen wordt verwezen naar paragraaf 4.3 Lokale heffingen.

b. uitkeringen uit het gemeentefonds (taakveld 0.7)

Het gemeentefonds is specifiek opgedeeld in een algemene uitkering, enkele doel- en integratie-uitkeringen. Voor de algemene uitkering en de doel- en integratie-uitkering geldt dat de gemeente vrij is ze in te zetten.

- Algemene uitkering

De algemene uitkering is op basis van de 'trap-op-trap-af' systematiek gekoppeld aan het totale netto uitgavenkader van het rijk. Door deze brede koppeling groeit de algemene uitkering ook mee met de zorguitgaven en sociale zekerheidsuitgaven van het rijk. De ontwikkeling van het accres wordt daarmee stabiel. De stabiliteit wordt nog verder vergroot, doordat het rijk een deel van de uitgaven WW en bijstand erbuiten houdt en juist die uitgaven erg conjunctuur gevoelig zijn. Vanaf 2019 is het sociaal domein ingeweven in de algemene uitkering, waarmee reguliere financiering verkregen wordt, net als voor alle andere gemeentelijke taken (bijvoorbeeld in het fysieke domein).

De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt door het rijk op grond van bepaalde verdeelsleutels toegerekend aan de gemeenten. De uit te keren bedragen worden in circulaire bekend gemaakt. Gemeenten hoeven niet specifiek verantwoording af te leggen over de algemene uitkeringen.

Op basis van de meicirculaire 2019 ontvangen we voorts nog voor drie jaren (2019 t/m 2021) extra uitkeringen voor jeugdhulp. Op basis van een richtlijn van het Ministerie van BZK en de provinciale toezichthouders is een richtlijn afgesproken over de uitkeringen voor 2022 en 2023. Voorwaarde hierbij is dat de gemeente tevens zelf maatregelen neemt in het kader van de transformatie rondom Jeugdhulp en Geestelijke gezondheidszorg, mede gericht op beheersing van de kosten. Wij (samen met CJG+) streven ernaar om jeugdigen met een ondersteuningsvraag zo dichtbij als mogelijk bij hun thuissituatie en zo licht mogelijk te ondersteunen.

In de perspectief- en de najaarsnota is reeds uitgebreid verslag gedaan over de ontwikkelingen binnen het gemeentefonds. Deze bijstellingen zijn enerzijds gevolg van de autonome ontwikkeling in de rijksuitgaven en anderzijds door de doorwerking van de beleidsintensiveringen en/of beleidsextensiveringen door het rijk. De verantwoorde algemene uitkering is gebaseerd op de ten tijde van het opstellen van de jaarrekening bekende informatie uit de decembercirculaire 2019. De accres (de jaarlijkse toe- of afname van de groei van het Gemeentefonds) zijn daarentegen (op basis van een stellige uitspraak van de Commissie BBV) verantwoord op basis van de accresmededeling zoals opgenomen in de septembercirculaire 2019, omdat de decembercirculaire geen bijstellingsmoment is voor het accres. Op basis van de decembercirculaire 2019 hebben wij extra eenmalige middelen ontvangen voor een aantal beleidsintensiveringen. Deze middelen kwamen op een zodanig laat moment binnen dat het onmogelijk was hierop beleid op te maken. Uitvoering heeft vanzelfsprekend dan ook niet in 2019 plaats kunnen vinden. Wij stellen daarom voor om ten laste van het rekeningresultaat 2019 € 237.000,- te bestemmen voor de uitvoering van de onderliggende activiteiten in 2020.

Samengevat resulteerde de uitkering uit het gemeentefonds in een positief resultaat van € 59.000,-.

algemene uitkering	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Raming 2019 na wijziging	Raming 2019 vóór wijziging
algemene uitkering 2019	17.456.000	30.241.000	30.167.000	29.144.000
algemene uitkering vorige jaren	-134.000	-2.000	13.000	0
algemene uitkering 2018: integratie-uitkering sociaal domein	10.834.000		0	0
Totaal algemene uitkering	28.156.000	30.239.000	30.180.000	29.144.000

De gerealiseerde algemene uitkering vorige jaren bestaat uit de volgende componenten:

- afrekening algemene uitkering 2016	- 35.000,-
- afrekening algemene uitkering 2017	14.000,-
- afrekening algemene uitkering 2018	<u>19.000,-</u>
Totaal uitkering vorige jaren	- 2.000,-

😊 ad c. dividenden (taakveld 0.5)

De gemeente heeft deelnemingen door kapitaalinbreng bij de NV Bank voor Nederlandse Gemeenten en NV Brabant Water. Van de Bank Nederlandse Gemeenten wordt jaarlijks dividend ontvangen. Brabant Water keert nog geen dividend uit. Door de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) is een bandbreedte van 45-60% vastgesteld voor het doen van dividenduitkeringen. Het actuele percentage van Brabant Water bedraagt 55,8%. Hoewel dit percentage ruim binnen de bandbreedte valt is door de AvA besloten om nog geen uitkeringen te doen in afwachting van een lopende aansprakelijkheid. Conform regelgeving wordt de dividenduitkering verantwoord in het jaar waarin het besluit is genomen.

dividenden	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Raming 2019 na wijziging	Raming 2019 vóór wijziging
Kapitaallasten	-10.000	-8.000	-8.000	-7.000
NV Bank Nederlandse gemeenten	159.000	179.000	179.000	169.000
NV Brabant Water *				
Totaal dividenden	149.000	171.000	171.000	162.000

😊 ad d. financieringsresultaat (taakveld 0.5)

Het financieringsresultaat bestaat uit het verschil tussen het totaal van de werkelijk betaalde en berekende rente over onze financieringsmiddelen en het totaal van de renteontvangsten en de doorberekende rente over de vaste activa. De rentelasten worden toegerekend aan de (hoofd)taakvelden met het rente-omslagpercentage van 1,582%. Het percentage voor toerekening aan de in exploitatie genomen grondexploitaties bedraagt daarentegen 1,159% (werkelijke rentelasten op basis van verhouding vreemd vermogen / totaal vermogen). Het verschil tussen dit omslagpercentage en de betaalde rente wordt ten gunste van de financieringsfunctie verantwoord.

In onderstaand overzicht geven we inzicht in de rentelasten uit externe financiering, het rentresultaat en de wijze van rentetoerekening.

renteresultaat (bedragen x € 1.000,-)	% realisatie 2018	% begroting 2019	% realisatie 2019	verschillen
a. externe rentelasten over de korte en lange financiering	745	670	663	-7
b. externe rentebaten	22	6	50	44
<i>totaal toe te rekenen externe rente</i>	1,7680% 723	1,611% 664	1,6103% 613	-51
c1. rente door te berekenen aan grondexploitaties	1,2460% 28	1,210% 27	1,1147% 41	14
c2. rente door te berekenen aan projectfinancieringen	0,0000% 0	0,000% 0	0,0000% 0	0
<i>saldo door te berekenen externe rente</i>	695	637	572	-65
d1. rentelasten over het eigen vermogen	1,7680% 392	1,611% 396	1,6103% 356	-40
d2. rentelasten over voorzieningen	0	0	0	0
<i>de aan beleidsvelden toe te rekenen rente</i>	1.087	1.033	928	-105
e. werkelijk aan beleidsvelden toe te rekenen rente (rente-omslag)	2,0310% 1.180	1,958% 1.150	1,9580% 983	-167
f. saldo renteresultaat treasury	93	117	55	-62

Het financieringsresultaat voor 2019 is geraamd op € 117.000,- positief. Het gerealiseerde resultaat is € 62.000,- lager, met name door lagere doorbelastingen van rentelasten aan de diverse hoofdtaakvelden, alsmede lagere rentelasten over het eigen vermogen (zie hierna). De lagere doorbelasting wordt veroorzaakt door een nagecalculeerd rente-omslagpercentage.

😊 ad e. overige algemene dekkingsmiddelen (taakveld 0.5)

Vanwege het eigen vermogen hoeft de gemeente geen leningen aan te trekken om haar grote uitgaven, zoals investeringen, te financieren. De rentevergoeding voor het eigen vermogen wordt op grond van het BBV gebaseerd op het gewogen samenstel van de externe rentelasten over de lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen en bedraagt daarmee 1,6103%.

De bespaarde rente over het eigen vermogen is tot een bedrag van ca. € 356.000,- volledig toegerekend aan de exploitatie. Van deze rentebaten wordt € 128.000,- toegevoegd aan de dekkingsreserves en wordt € 166.000,- ten gunste van de algemene reserve verantwoord. De bespaarde rente over de ijzeren voorraad (algemene reserve) ad € 16.000,-, een gedeelte van de dekkingsreserve kapitaallasten ad € 2.000,- en verkoopopbrengst NRE ad € 44.000,- worden structureel ten gunste van de exploitatie gebracht (inkomensfunctie).

overige algemene dekkingsmiddelen	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Raming 2019 na wijziging	Raming 2019 vóór wijziging
bespaarde rente reserves en voorzieningen	392.000	356.000	396.000	343.000

Het verschil tussen raming en realisatie ad € 40.000,- wordt veroorzaakt door lagere rentebijbeschrijving van de reserve geactiveerde investeringen, omdat er nog geen definitieve dekkingsvoorstellen voor de verbouwing van Rabobank t.b.v. CC Den Herd naar de Markt hebben plaats gevonden. Zie voorts onderdeel reserves. Naast de toerekening van de rentelasten zijn de heffings- en invorderingskosten van de gemeentelijke belastingen, alsmede de waarderingskosten van de onroerende zaken ook begrepen onder de algemene dekkingsmiddelen.

heffing en invordering belastingen en waardering	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Raming 2019 na wijziging	Raming 2019 vóór wijziging
WOZ/ BAG	-156.000	-235.000	-263.000	-196.000
heffing en invordering van belastingen	13.000	25.000	28.000	-8.000
Totaal heffing, invordering en waardering	-143.000	-210.000	-235.000	-204.000

De Waarderingskamer heeft besloten dat het taxeren van woningen op gebruikersoppervlakte met ingang van 1 januari 2022 verplicht wordt. Om te zorgen voor een soepele overgang hebben we hiervoor extern personeel in moeten huren. Vanwege intensief invorderingsbeleid zijn er daarnaast extra kosten en opbrengsten geweest voor enerzijds kosten van de deurwaarder en anderzijds opbrengsten voor aanmanings- en dwangbevelkosten.

ad f. vennootschapsbelasting (Vpb) (taakveld 0.9)

Met ingang van 2016 vallen overheidsondernemingen onder de vennootschapsbelasting (Vpb). Dit is definitief vastgelegd in de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen (Stb. 2015, 207). In 2015 zijn we reeds gestart met de voorbereidende werkzaamheden. De inventarisatie van de ondernemingsachtige activiteiten van de gemeente is voltooid. De meeste activiteiten komen niet door de "ondernemingspoort ¹". Dit komt omdat deze activiteiten geen winst genereren of doordat in fiscale zin de gemeente niet deelneemt aan het economische verkeer.

In juni 2019 hebben wij een Vaststellingsovereenkomst (VSO) gesloten met de Belastingdienst inzake 'het zich ontdoen van huishoudelijk afval tegen een positieve vergoeding' en eind 2019 over 'de uitvoering van de grondexploitatie'. Mede naar aanleiding hiervan zijn de definitieve aangiften Vpb voor 2016 en 2017 inmiddels vastgesteld door de Belastingdienst, hetgeen impliceert dat de Belastingdienst akkoord is gegaan met de ingenomen standpunten. Voor de aangifte Vpb 2018 (doorwerking definitieve aanslagen 2016 en 2017) hebben we extra uitstel tot 1 mei 2020 gekregen. Voor de aangifte Vpb 2019 zullen wij t.z.t. mogelijk ook uitstel aanvragen.

In onderstaand overzicht hebben wij de (voorlopige) financiële consequenties van de invoering van de Vpb inzichtelijk gemaakt.

bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Raming 2019 na wijziging	Raming 2019 vóór wijziging
voorlopige aangiften 2018 en 2019	-33.000	-38.000	-31.000	-12.000
correcties o.b.v. definitieve aangiften vorig jaren		61.000	46.000	
verrekening verlies 2017 (carry back)		17.000		
Totaal heffing vennootschapsbelasting	-33.000	40.000	15.000	-12.000

In de fiscale planningsperiode tot en met 2025 kunnen fiscale winsten op 2 manieren verrekend worden, te weten:

- het verlies van het jaar kan verrekend worden met de belastbare winst uit het voorgaande jaar. Dit wordt carry back of achterwaartse verliesverrekening genoemd of,

¹ Activiteiten van de gemeente zijn Vpb-plichtig als voldaan wordt aan **alle drie** volgende fiscale (indien en zover) criteria:

- Een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid en
- Deelname aan het economische verkeer en
- Waarbij winst wordt beoogd of in (potentie) concurrentie wordt getreden.

- het verlies kan verrekend worden met de winsten van maximaal 9 volgende jaren. Dit wordt carry forward of voorwaartse verliesverrekening genoemd. Carry forward betekent verrekening met toekomstige winsten.

😊 ad g. onvoorziene uitgaven en stelposten (taakveld 0.8)

Op basis van artikel 28 BBV nemen we in de jaarrekening een overzicht op van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien. In de primitieve begroting was nog een bedrag opgenomen van € 25.000,-. Daarnaast zijn een aantal stelposten aanwezig. Stelposten waaraan nog geen specifieke bestemming gegeven is, zoals o.a. de stelpost voor dekking van loon- en prijsmutaties, nieuwe beleidsinitiatieven, overhead e.d.. Zowel de post onvoorzien als de stelposten werden ultimo 2019 nagenoeg volledig aangewend, enerzijds voor de dekking van bestedingsvoorstellen en anderzijds door vrijval ten gunste van het begrotingsresultaat.

Aan de hand van de risico's op onze openstaande vorderingen bepalen we hoe hoog de voorziening dubieuze debiteuren moet zijn. Op grond van de analyse kon € 26.000,- vrijvallen.

In onderstaand overzicht wordt de aanwending van het bedrag voor onvoorziene uitgaven en de stelposten weergegeven.

onvoorziene uitgaven en stelposten	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Raming 2019 na wijziging	Raming 2019 vóór wijziging
Oorspronkelijke raming onvoorzien	0	0	-25.000	-25.000
BW 7-2019 perspectiefnota 2019	0	0	13.000	
BW 9-2019 najaarsnota 2019	0	0	12.000	
Totaal onvoorziene uitgaven	0	0	0	-25.000
Begroting 2019: stelpost te verdelen kapitaallasten			105.000	105.000
- Vaststelling begroting 2019			-108.000	
- BW 2-2019 doorwerking najaarsnota 2018			-10.000	
- BW 7-2019 perspectiefnota 2019			13.000	
Begroting 2019: stelpost energieneutraal maken gebouwen			-12.000	-12.000
- BW 7-2019 perspectiefnota 2019			12.000	
Begroting 2019: stelpost dekking nieuwe beleidsinitiatieven			-581.000	-581.000
- BW 2-2019 doorwerking najaarsnota 2018			65.000	
- BW 7-2019 perspectiefnota 2019			516.000	
Begroting 2019: stelpost onderuitputting kapitaallasten			275.000	275.000
- Vaststelling begroting 2019			-190.000	
- BW 2-2019 doorwerking najaarsnota 2018			12.000	
- BW 9-2019 herinrichting Nieuwstraat / Ganzestraat			-6.000	
- BW 7-2019 perspectiefnota 2019			-91.000	
Begroting 2019: stelpost verrekening overhead en lonen			-138.000	-138.000
- BW 9-2019 najaarsnota 2019			61.000	
Begroting 2019: loon- en prijsmutaties			-203.000	-203.000
- BW 2-2019 doorwerking najaarsnota 2018			14.000	
- BW 7-2019 perspectiefnota 2019			234.000	
- BW 9-2019 najaarsnota 2019			-45.000	
Begroting 2019: stelpost voorbereiding raadsprogramma			-75.000	-75.000
- BW 6-2019 jaarrekening 2018			-25.000	
- BW 7-2019 perspectiefnota 2019			100.000	
Dotatie / vrijval voorziening dubieuze debiteuren	-15.000	26.000		
Totaal stelposten	-15.000	26.000	-77.000	-629.000
Totaal onvoorzien en stelposten	-15.000	26.000	-77.000	-654.000

II. Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht worden de gerealiseerde lasten en baten ten opzichte van de geraamde lasten en baten weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten algemene dekkingsmiddelen	n -713	n -1.484	n -694	n -686	v 8
baten algemene dekkingsmiddelen	v 33.262	v 34.243	v 35.379	v 35.457	v 78
gerealiseerd saldo van baten en lasten	v 32.549	v 32.759	v 34.685	v 34.771	v 86
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	v 32.549	v 32.759	v 34.685	v 34.771	v 86

(- = nadeel en + = voordeel)

Voor een nadere analyse verwijzen wij naar § 6.2 van de jaarrekening.

3.1. Veiligheid

Hoofdtakveld veiligheid richt zich op het verbeteren van de veiligheid in de gemeente Bladel en het vergroten van het gevoel van veiligheid van de inwoners en bezoekers van de gemeente. De gemeentelijke organisatie heeft daarbij een regiefunctie en kan zelf ook instrumenten inzetten om dit te bereiken. Voorbeelden hiervan zijn preventie, vergunningverlening en handhaving en ketenaanpak voor overlast.

De gemeente Bladel streeft naar een samenleving waar mensen veilig kunnen wonen, werken en recreëren. De gemeente vervult hierbij een regierol en geeft op een integrale wijze vorm aan veiligheid en is daarbij een betrouwbare partner voor andere disciplines binnen het integrale veiligheidsbeleid.

Haar regisserende rol in het lokale integrale veiligheidsbeleid wordt op een doelmatige wijze vormgegeven door uitvoering te geven aan het Integrale Veiligheidsplan De Kempen (IPV) 2019-2022. Het welslagen van het veiligheidsbeleid is onlosmakelijk verbonden met een gedegen, consequente integrale handhaving. Daarnaast is de ambtelijke organisatie voorbereid op incidenten die zich voor kunnen doen binnen de gemeentegrenzen.

Veiligheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, politie, Openbaar Ministerie, Veiligheidsregio, maatschappelijke organisaties, ondernemers en de inwoners van Bladel.

Maatschappelijk effect

Het lokaal veiligheidsbeleid moet leiden tot een vergroting van de objectieve en subjectieve veiligheid en daarmee van de leefbaarheid, alsmede tot een verkleining van de veiligheidsrisico's in de gemeente Bladel.

I. Wat hebben we gedaan?

Integrale Veiligheid

Op 30 oktober 2018 heeft de raad het Integraal Veiligheidsplan (IVP) De Kempen 2019-2022 vastgesteld. Dit plan is opgesteld met de acht gemeenten in het basisteam De Kempen: Bergeijk, Best, Bladel, Eersel, Oirschot, Reusel-De Mierden, Veldhoven en Waalre. In het IVP zijn de prioriteiten op het gebied van integrale veiligheid benoemd. De bijbehorende doelstellingen voor 2019-2022 zijn terug te vinden in de uitvoeringsprogramma's Integrale Veiligheid van het basisteam De Kempen. Hieronder worden de prioriteiten uiteengezet en wordt nagegaan in hoeverre de gemeente Bladel op de goede weg zit voor wat betreft het behalen van de gestelde doelen.

High Impact Crimes

Doelstelling: Het voorkomen en terugdringen van het aantal HIC-feiten binnen het basisteam De Kempen, door in te spelen op trends en ontwikkelingen. Daarbij ligt de focus op het actief stimuleren en faciliteren van de zelfredzaamheid en bewonersinitiatieven op het gebied van buurtpreventie en WhatsAppgroepen. We hebben specifieke aandacht voor kwetsbare doelgroepen zoals ouderen en mensen met een verhoogde slachtofferkans en aanpak van veelplegers. Nazorg na een incident verdient ook nadere aandacht.

In de gemeente Bladel is al vele jaren een volledig dekkend buurtpreventienetwerk bestaande uit 23 wijken. In iedere wijk is een WhatsAppgroep actief waarin verdachte situaties en criminele activiteiten snel gedeeld kunnen worden. Vanuit buurtpreventie zijn, net zoals voorgaande jaren, wijkscouwen gehouden waarbij gelet wordt op inbraak- en veiligheidsrisico's. Ook zijn 'besmettingsbrieven' verspreid onder buurtbewoners van een straat of buurt waar recent een woninginbraak had plaatsgevonden. Met deze brieven wordt beoogd de bewoners bewust te maken van inbraakrisico's en hen te bewegen preventiemaatregelen te nemen. Daarnaast wordt gevraagd in deze besmettingsbrief om verdachte situaties te melden, om de politie te helpen in de opsporing. In de besprekingen met de buurtpreventieteams en de buurtpreventiecoördinatoren is regelmatig aandacht besteedt aan verschillende vormen van High Impact Crimes. Ook op de Facebookpagina van buurtpreventie is hierover gecommuniceerd. Tot slot is in 2019 een veiligheidsmarkt georganiseerd voor ouderen waar onder andere informatie werd verschaft over inbraakpreventie. Ondanks de vele maatregelen en activiteiten laten de cijfers een lichte stijging zien van het aantal HIC-feiten in de gemeente Bladel.

Georganiseerde criminaliteit

Doelstelling: Het zoveel mogelijk voorkomen, stoppen, tegenhouden en frustreren van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit alsmede het herstellen/vergoten van het vertrouwen in de overheid, zorg voor wijken en slachtoffers.

In 2019 zijn onder andere activiteiten ontplooid gericht op creëren van awareness en bewustwording rondom het onderwerp georganiseerde criminaliteit. In 2019 hebben alle inwoners van de gemeente Bladel een flyer

ontvangen met informatie over hennepkwekerijen en drugslabs. Tevens heeft een speciaal promotieteam met het parfum 'Xtacy' het winkelend publiek in het centrum van Bladel kennis laten maken met de kenmerkende (anijs)geur van XTC. Als bewoners de geur kunnen herkennen en de gemeente en/of de politie tippen, kan dit helpen om de locaties waar XTC wordt gemaakt en drugsdumpingen op te sporen. Georganiseerde criminaliteit is tevens een vast agendapunt in de besprekingen met de buurtpreventieteams. Ook is voorlichting over drugscriminaliteit gegeven aan de vrijwilligers van buurtpreventie tijdens de eindejaarsbijeenkomst van 2019. Naast inwoners hebben diverse activiteiten in 2019 zich tevens gericht op de doelgroep ondernemers (van zowel de winkelgebieden als de industrieterreinen). Via het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) zijn ontbijtbijeenkomsten georganiseerd voor ondernemers waarbij voorlichting is gegeven over verschillende fenomenen van georganiseerde criminaliteit. Ook in de KVO nieuwsbrieven is hier aandacht naar uitgegaan. Tot slot zijn ook in 2019 bestuurlijke instrumenten toegepast, waaronder de Wet Bibob en de Wet Damocles.

Cybercrime en cybersecurity

Doelstelling: We zijn een betrouwbare partner voor burgers, bedrijven en instellingen op het gebied van informatievoorziening en informatiebeveiliging. Verder werken we mee aan een veilige, open en stabiele informatiesamenleving. Dit doen we door te investeren in vergroting van de weerbaarheid en het geven van informatie aan onze inwoners, instellingen en ondernemers.

In 2019 is een start gemaakt met de prioriteit Cybercrime en cybersecurity. Zo is vanuit het KVO, in samenwerking met onder andere het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) een training Cybercrime georganiseerd voor ondernemers. In de training is uitleg gegeven over verschillende vormen van cybercrime en hoe men zich hiertegen kan wapenen. Daarbij zijn praktische preventietips gedeeld die direct toegepast konden worden.

Personen met verward gedrag

Doelstelling: Het, in samenwerking met het sociaal domein, waar mogelijk voorkomen en waar nodig aanpakken van de overlast en onveiligheid veroorzaakt door personen met verward gedrag en andersoortige problematiek door tijdig passende hulp en ondersteuning te bieden aan hen die dat behoeven.

In december 2016 is door het landelijke schakelteam middels een brief de vraag aan de gemeente gesteld om in 2018 een gestructureerde aanpak voor personen met verward gedrag te verzorgen. Zij presenteerden daarin een model met bouwstenen op basis waarvan een sluitende aanpak georganiseerd kan worden. Op basis van deze bouwstenen is in 2019 een plan van aanpak opgeleverd over in hoeverre de gemeente hier invulling aan geeft en wat nog verbeterd zou kunnen worden. In 2020 worden hiertoe verdere acties uitgewerkt waaronder bijvoorbeeld de implementatie van het 'Aanpak Voorkomen Escalatie (AVE) model'. Verder zijn er trainingen Mental Health First Aid (MHFA) aangeboden aan eerstelijns medewerkers in de zorg, vrijwilligers van buurtpreventie, Vluchtelingenwerk en tal van andere partners binnen het zorg- en veiligheidsdomein. In de trainingen MHFA werd informatie aangereikt over psychische aandoeningen en leerde men hoe het gesprek kan worden aangaan met iemand die (beginnende) psychische problemen heeft. Ook leerde men hoe te handelen wanneer iemand in een crisis verkeert. Het aantal meldingen van personen met verward gedrag is gestegen van 57 meldingen in 2018 naar 75 in 2019. Het gaat hier om een landelijk probleem met meerdere oorzaken.

Polarisatie en radicalisering

Doelstelling: Basisteam De Kempen zet zich in op het voorkomen van problemen als gevolg van radicalisering en polarisatie, met als doel om onze open en vrije samenleving te beschermen tegen angst en verdeeldheid. We willen kwetsbare groepen beschermen, waar nodig de verbinding zoeken en de dialoog aangaan en inzetten op risico's.

In 2017 en 2018 zijn trainingen vanuit het Rijksopleidingsinstituut tegengaan Radicalisering (ROR) aangeboden aan eerstelijnsprofessionals in het (semi-) publieke domein. Onder andere de wijkagenten, Vluchtelingenwerk, docenten van de wereldklassen van het Pius X en medewerkers van ISD De Kempen/KempenPlus hebben deze trainingen gevolgd. De training vanuit het ROR verschaft kennis en inzicht in radicalisering. Daarbij leert men hoe signalen van (mogelijke) radicalisering te herkennen en waar men met deze signalen terecht kan. In 2019 is wederom een training aangeboden. De Jeugdcoach van de gemeente Bladel en een medewerker van CJG+ De Kempen hebben hieraan deelgenomen.

Jeugd

Doelstelling: Jeugd moet veilig kunnen opgroeien in het basisteam De Kempen en waar nodig ondersteuning krijgen. Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit moeten zo veel mogelijk worden voorkomen en adequaat aangepakt. Met betrekking tot alcoholgebruik willen we door beleidsmaatregelen en lokale interventies de gewenste cultuurverandering (op lange termijn) teweeg brengen. We gaan voor de-normalisatie van drugsgebruik en willen daarmee het gebruik van zowel soft- als harddrugs terugdringen.

In 2019 zijn overlastmeldingen van jeugd(groepen) periodiek besproken in het zogenaamde JOR-overleg, wat staat voor Jongeren in de Openbare Ruimte. Binnen dit overleg werken gemeente, politie, jongerenwerk en

buurtpreventie nauw samen om overlast van jeugd(groepen) in de openbare ruimte te voorkomen, dan wel te beperken. Zowel preventieve, als repressieve maatregelen zijn genomen en waar nodig is maatwerk toegepast. Verder is vanuit Jeugd een start gemaakt met het IJslands preventiemodel. Sinds de introductie van het IJslands preventiemodel, twintig jaar geleden, is het middelengebruik onder IJslandse jeugd sterk gedaald en behoren zij nu tot de minst gebruikende jongeren in Europa. In 2019 hebben ook meerdere controles plaatsgevonden in de horeca en bij evenementen op het schenken van alcohol aan minderjarigen. Het aantal meldingen van overlast jeugd is in 2019 ten opzichte van 2018 licht gestegen. Echter, het gaat hier nog steeds om relatief weinig meldingen.

Brandveiligheid

Doelstelling: Het voorkomen van brand en risico's bij brand zo veel mogelijk beperken. De aandacht dient hierbij met name uit te gaan naar verminderd zelfredzamen.

De Veiligheidsregio Brabant Zuidoost voert voor de gemeente brandveiligheidscontroles uit. Daarnaast geeft de gemeente signalen door van brandonveilige situaties aan de Veiligheidsregio. De Veiligheidsregio voert naar aanleiding van deze meldingen een controle uit, waarbij gecontroleerd wordt op het Bouwbesluit. Overtredingen worden hierbij gerapporteerd en dienen binnen een termijn te worden verholpen door de gebruiker van het pand. Op het gebied van Brandveilig Leven wordt er vanuit de Veiligheidsregio gefaciliteerd op het gebied van kennis en middelen om de burger te informeren over brandveilig leven in de eigen woning. Mede hiervoor is er in 2019 een nieuwe communicatielijlijn uitgebracht door de Veiligheidsregio welke door de gemeente Bladel verder is gecommuniceerd richting de burgers. Vanuit Brandveilig Leven zijn er in de gemeente Bladel meerdere ambassadeurs actief welke op verzoek van de burger een huiscontrole uitvoeren. Daarnaast is er een samenwerking gecreëerd in 2019 met Welzijn de Kempen, waarbij de ouderenadviseurs meegenomen worden in de wereld van brandveiligheid. De ouderenadviseurs komen bij ouderen thuis om belangrijke zaken te bespreken. Eind 2019 zijn de ouderenadviseurs hierover geïnformeerd en is het project in gang gezet, verdere uitwerking hiervan vindt in 2020 plaats.

Crisisbeheersing

Doelstelling: We zijn goed voorbereid op een ramp of crisis binnen het basisteam De Kempen (door opleiding, training en oefening) en hebben in iedere gemeente een professionele crisisbeheersingsorganisatie staan die adequaat bevolkingszorgtaken uitvoert.

In 2019 zijn er meerdere oefenmomenten geweest om de crisisbeheersingsorganisatie, zowel lokaal als regionaal, voor te bereiden op een mogelijke ramp of crisis. De in maart nieuw aangestelde Ambtenaar Rampenbestrijding in de gemeente Bladel heeft alle teams door het jaar heen betrokken bij een interactieve presentatie om de taken en verantwoordelijkheden van de lokale processen te verduidelijken. Daarnaast zijn er meerdere praktijkoefeningen geweest, zowel regionaal vanuit de Veiligheidsregio, binnen de Kempengemeente als lokaal bij de gemeente Bladel. De jaarlijkse GBT-oefening heeft plaatsgevonden in november, waarbij de nieuwe burgemeester kennis heeft gemaakt met de praktische kant van de rampenbestrijding. Een week later vond de systeemtest plaats in Bladel, waarin het VRBZO-bedrijf Diffutherm in Hapert in de casuïstiek was betrokken. Het eerder in 2019 opgestelde rampenbestrijdingsplan van Diffutherm is tijdens deze oefening uitgebreid beoefend. Het GBT heeft tijdens deze oefening de bestuurlijke dilemma's behandeld, met de burgemeester als voorzitter van dit gemeentelijk beleidsteam. Beide GBT-oefeningen zijn, onder toeziend oog van de Veiligheidsregio, goed verlopen.

Ondermijning Basisteam De Kempen

Voor de bestrijding van de ondermijnende criminaliteit wordt in het basisteam De Kempen samengewerkt met ketenpartners (politie, Openbaar Ministerie, Belastingdienst, RIEC). In 2019 is besloten een fulltime Basisteamprogrammaleider (BTPL) in te zetten voor het basisteam De Kempen. Dit ligt in lijn met het advies van de Integrale Stuurploeg Ondermijning Oost-Brabant om in alle basisteams in de politie eenheid Oost-Brabant een fulltime BTPL aan te stellen. De BTPL is met betrekking tot de aanpak ondermijning, de spil voor basisteam De Kempen.

Buurtpreventie

De gemeente Bladel heeft al enkele jaren een volledig dekkend netwerk van buurtpreventieteams. De samenwerking tussen de gemeente, de politie en de ruim 140 buurtpreventievrijwilligers verloopt goed en blijft zich ontwikkelen. De jaarlijkse overlegvormen per wijk en met de wijkcoördinatoren leveren veel informatie op. Door concrete acties kan de veiligheid en leefbaarheid verbeterd en gecontinueerd worden. Dit jaar zijn er meerdere acties geweest op gebied van inbraakpreventie, waaronder de wijkscouwen en informatiebijeenkomsten. Daarnaast heeft een aantal vrijwilligers met een stand op de veiligheidsmarkt in Hapert gestaan om ouderen te adviseren over veiligheid in en rondom huis. In samenwerking met Welzijn de Kempen is voor de buurtpreventievrijwilligers een cursus "GOED omgaan met dementie" georganiseerd en heeft Veilig Thuis in een uitgebreide presentatie de vrijwilligers geïnformeerd over huiselijk geweld, met de focus op het signaleren en melden van (mogelijk) huiselijk geweld in de omgeving.

Een aantal jaar geleden is er een start gemaakt met het oprichten van WhatsAppgroepen. Dit communicatiemiddel blijkt zeer effectief om mensen te bereiken en communicatie snel te laten verlopen in het geval van incidenten en dreigingen in de wijk. Het aantal aangesloten leden is jaarlijks stijgende, waardoor het buurtpreventienetwerk blijft groeien. Daarnaast is de Facebookgroep "Buurtpreventie gemeente Bladel" in 2019 een belangrijk communicatiemiddel geworden. Het aantal volgers van deze Facebookgroep is gestegen naar ruim 1.200 personen. Men wordt via de Facebookpagina op de hoogte gehouden van incidenten in de gemeente en gevraagd om informatie naar aanleiding van deze incidenten te melden bij de politie. Ook de besmettingsbrieven, die verstuurd worden in de omgeving na een inbraak, vragen bewoners om soortgelijke informatie door te geven. De burgers blijven middels bovenstaande informatiemiddelen en door betrokkenheid van de vrijwilligers een heel belangrijk onderdeel in de buurtpreventiesamenwerking, met name op het gebied van signalering.

Handhaving Park de Tipmast

In 2014 heeft een inventarisatie plaatsgevonden op Park de Tipmast, waarbij alle bijgebouwen zijn ingemeten. Vervolgens is een communicatiebijeenkomst georganiseerd en zijn diverse overleggen gevoerd met het bestuur van de Vereniging van Eigenaren. In deze overleggen is aan bod gekomen dat zij graag onderzocht zouden willen hebben wat de legalisatiemogelijkheden zijn voor deze bijgebouwen. Naar aanleiding hiervan zijn wij in overleg getreden met de provincie en heeft terugkoppeling plaatsgevonden met het bestuur. Deze legalisatiemogelijkheden zijn in 2016 en 2017 verder uitgewerkt in samenspraak met het bestuur. In 2018 heeft het college een besluit genomen over de legalisatiemogelijkheden en met in acht name van de door het college gestelde voorwaarden wordt vanaf november 2018 per locatie onderzocht in hoeverre voldaan wordt. Op de locaties waar niet voldaan wordt aan de door het college gestelde voorwaarden, wordt handhavend opgetreden tegen illegale bebouwing en illegaal verhardten van percelen. Dit handhaven is opgestart in 2019 en heeft zijn beloop tot eind 2020.

Beleidsindicatoren

Hieronder worden de meest actuele beleidsindicatoren uit de BBV-basisset gepresenteerd:

Naam Indicator	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	eenheid	Bron
Verwijzingen Halt	2017: 110	2018: 72	verwijzingen per 10.000 inwoners	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	2017: 0,3	2018: 0,2	winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	CBS
Geweldsmisdrijven	2016: 3,5	2018: 2,2	geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	CBS
Diefstallen uit woning	2017: 1,8	2018: 1,2	diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	2016: 5,5	2018: 2,5	vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners	CBS

oor vergelijking met andere gemeenten verwijzen wij u naar de website www.Waarstaatjegemeente.nl (via de tegel "Besluit Begroting en Verantwoording").

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost
- Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant

II. Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht worden de gerealiseerde lasten en baten ten opzichte van de geraamde lasten en baten weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten veiligheid	n -1.534	n -1.588	n -1.615	n -1.591	v 24
baten veiligheid	v 104	v 76	v 86	v 89	v 3
gerealiseerd saldo van baten en lasten	n -1.430	n -1.512	n -1.529	n -1.502	v 27
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	n -1.430	n -1.512	n -1.529	n -1.502	v 27

(- = nadeel en + = voordeel)

Voor een analyse van de verschillen wordt verwezen naar hoofdstuk 6.

3.2. Verkeer en vervoer

Hoofdtakveld verkeer en vervoer richt zich op het verantwoord en veilig maken van het verplaatsen van mensen en goederen. Deze verplaatsingen vinden plaats op verschillende manieren van vervoer. De gemeente Bladel is verantwoordelijk voor het aanleggen en beheren van infrastructuur, het faciliteren van diverse vervoersvormen, het realiseren van parkeervoorzieningen en het reguleren van verkeer- en vervoerstromen binnen de grenzen van de bebouwde kom.

Wij beheren de openbare ruimte volgens de kernbegrippen veilig, heel en schoon met als doel een prettige woonomgeving in stand te houden.

I. Wat hebben we gedaan?

Integrale verkeersvisie bereikbaarheid en ontsluiting N284

In 2018 is een plan van aanpak (PvA) geschreven voor de herinrichting van de N284. Dit PvA is als bijlage vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst met de provincie en heeft in 2019 gediend als startdocument voor de gezamenlijke planstudie herinrichting N284. Deze studie is in 2019 opgestart en heeft als doel te komen tot een “gedragen” voorkeursalternatief tussen de drie samenwerkende partijen. (gemeenten Reusel-De Mierden, Bladel en de Provincie Noord-Brabant) De studie wordt in het 2e kwartaal 2020 afgerond en bestuurlijk vastgesteld. Vanaf het 2e kwartaal 2020 starten dan de vervolgonderzoeken / uitwerkingen van het tracé. De volgende fase is de uitwerking en daarvoor hebben we voor de jaren 2020-2022 middelen gereserveerd.

Uitvoering centrumvisie Bladel

In 2019 is als onderdeel van de Centrumvisie ook een concept-mobiliteitsplan opgesteld gebaseerd op het thema “next-economy”. Daarnaast moet het mobiliteitsplan ook aansluiten op de ruimtelijke ontwikkelingen die in het centrum spelen waarbij ontsluiting en parkeren een belangrijk onderdeel gaan zijn van de uiteindelijke invulling. (Den Herd en Posthof)

De nieuwe Centrumvisie zal, op termijn, ook moeten aangeven op welke wijze, en welke gebieden, opnieuw ingericht dienen te worden. De nieuwe ontwikkelingen in het centrum (Den Herd, Posthof) hebben ook invloed op de omliggend openbare ruimte zoals Varkensmarkt en Marktplaats. De discussie omtrent autoluw maken van de Sniederslaan dient ook nog gevoerd te worden.

Vanuit de centrumvisie is een mobiliteitsplan opgesteld. Dit plan is nog niet door bestuur vastgesteld omdat het integraal onderdeel uit maakt van de “grotere” visie. Voor meer informatie over de voortgang van dit project wordt verwezen naar hoofdtakveld VHROSV. Naar verwachting zal dit in 2020 aan bestuur worden aangeboden.

Verbeteren bereikbaarheid De Sleutel

Een extra aansluiting op de N284 tussen bedrijventerreinen De Sleutel en Kleine Hoeven is in 2019 als expliciete wens onderzocht op haalbaarheid en ingebracht in het N284 inrichtingsplan. Zo'n aansluiting zal de bereikbaarheid voor beide bedrijventerreinen sterk verbeteren. De Stuurgroep zal daar in februari 2020 een beslissing in nemen waarna voor de zomer van 2020 gedeputeerde staten hierover besluit.

Onderzoek verbreden fietspaden Cartierheide 2020

In 2019 is een variantenstudie uitgevoerd op de fietspaden Cartierheide en de daarop aansluitende fietsnetwerken. Afstemming / overeenstemming met Staatsbosbeheer, RAVON en de gemeente Eersel zijn in 2019 bereikt. Hierdoor is het onderzoek (variantenstudie) afgerond. In 2020 zal de uitwerking (ontwerp) hiervan ter vaststelling voorgelegd worden aan de raad.

Uitvoering Bereikbaarheidsagenda

Onderstaande 4 projecten zijn in 2019 opgestart en worden gezamenlijk uitgevoerd met de Kempengemeenten (Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden) en worden in 2020 verder uitgewerkt. De projecten worden naar verwachting in 2020 of 2021 opgeleverd.

- Verkenning snelle fietsverbinding De Kempen / N284

De Kempengemeenten onderzoeken samen de meest geschikte route tussen De Kempen en Veldhoven/Eindhoven. Voor Bladel ligt er een sterke relatie met het project herinrichting N284 als zoekgebied voor de corridor. In 2019 is in opdracht van de gemeente Eersel een adviesbureau ingehuurd om ons daarbij te helpen. De regio is in 2019 aangehaakt om ook de integrale afstemming te borgen.

- Pilot platform kleinschalig vervoer Kempengemeenten

De Kempengemeenten onderzoeken samen welke mogelijkheden voor alternatief / innovatief / slim / vervoer ons kan helpen om de bereikbaarheid in de regio te vergroten. De nieuwe naam van het project is SMARA (smart mobility rural areas). In 2019 is gestart met een inventarisatie gestart waarbij behoefte en aanbod op elkaar zijn afgestemd. Dit project heeft een sterke relatie met de werkgeversaanpak. In 2019 is hiervoor het Huis van de Brabantse Kempen ingeschakeld.

- Werkgeversaanpak bedrijventerrein De Kempen

De Kempengemeenten onderzoeken samen op welke wijze het bedrijfsleven ons kan helpen de mobiliteit te verbeteren. Deze aanpak is toegevoegd aan project smart mobility rural areas. In 2019 is gekozen om het Huis van de Brabantse Kempen in te schakelen om te inventariseren welke behoefte er bestaat bij werkgevers en werknemers.

- Aanpak sluipverkeer in de Kempen tussen A58 en A67

De Kempengemeenten en Oirschot onderzoeken samen of er mogelijkheden zijn iets te kunnen doen aan verkeer zonder enkele herkomst of bestemming in De Kempen. In 2019 is opdracht gegeven aan Accent Adviseurs om dit onderzoek op te starten met als doel inzicht te verkrijgen in de problematiek. De tussentijdse resultaten geven aan dat er geen één antwoord komt maar dat er bepaalde keuzes in onderzoeksmethodiek moeten worden gemaakt en afgestemd. (ook in de regio).

GVVP

In de periode 2019-2020 wordt het oude GVVP (actieplan en beleid) geëvalueerd en gestart met het opstellen van een nieuw verkeersbeleid dat vanaf 2021 moet gaan gelden. We zien mogelijkheden om de evaluatie en het actualiseren van beleid te combineren om eerder tot besluitvorming te kunnen komen.

Beleidsindicatoren

De indicatoren “ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig en met een gewonde fietser” zijn vervallen. De gegevens waren afkomstig van de stichting VeiligheidNL. Maar die is van beleid veranderd. Dat heeft tot gevolg dat onvoldoende actuele gegevens voor deze indicatoren voor de gemeente beschikbaar zijn. Daardoor zijn deze indicatoren niet meer duurzaam beschikbaar.

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- KempenPlus
- Metropoolregio Eindhoven

II. Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht worden de gerealiseerde lasten en baten ten opzichte van de geraamde lasten en baten weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten verkeer en vervoer	n -2.264	n -2.425	n -2.426	n -2.335	v 91
baten verkeer en vervoer	v 123	v 32	v 113	v 167	v 54
gerealiseerd saldo van baten en lasten	n -2.141	n -2.393	n -2.313	n -2.168	v 145
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	n -2.141	n -2.393	n -2.313	n -2.168	v 145

(- = nadeel en + = voordeel)

Voor een analyse van de verschillen wordt verwezen naar hoofdstuk 6.

3.3. Economie

Het hoofdtaakveld economie is erop gericht het bedrijfsleven op economisch gebied zodanig te faciliteren, dat tenminste de werkgelegenheid in de gemeente Bladel behouden blijft. Bovendien is het hoofdtaakveld gericht op het stimuleren van maatschappelijk verantwoord en duurzaam ondernemen. De gemeente heeft hierop vooral invloed door het scheppen van een goed vestigingsklimaat voor bedrijven en instellingen. Betrokkenheid van bewoners is wezenlijk omdat zij in de betreffende wijk of het dorp wonen en omdat zij waardevolle kennis en ervaring hebben over de behoeften ter plaatse en mogelijke veranderingen daarin.

I. Wat hebben we gedaan?

3.1. Economische Ontwikkeling

Werkgelegenheid: Kempenmanifest: “Wij maken het samen in de Kempen”

De Brabantse Kempen vormt een belangrijke deelregio van Brainport Eindhoven. Het belang van de sterk vertegenwoordigde toeleverende slimme maakbedrijven is een katalysator van innovatie en economische groei. Die groei heeft onze Brainportregio gemaakt tot economische sterke regio en Mainport van Nederland. Toch staat de Kempenregio voor een aantal uitdagingen. We zien jongeren voor studie of werk uit de regio vertrekken. De maakindustrie verandert radicaal; door nieuwe technologieën en digitale transformatie komen Kempische ondernemers voor nieuwe uitdagingen te staan in een snel veranderende wereld. Onze regio heeft zich in een hoog tempo samen met de stedelijke regio ontwikkeld, maar we moeten deze groei blijven stimuleren. Zo niet dan raken we achterop en heeft dit gevolgen voor de voorzieningen, de werkgelegenheid én het onderwijs in onze mooie Kempenregio.

In 2019 hebben we daarom de samenwerking tussen de triple helix partners in onze regio structureel geïntensiveerd. Op basis van afgebakende projecten gaan we samenwerken aan het versterken van de concurrentiepositie van onze slimme maakbedrijven in de Kempen. Samen gaan we een antwoord geven op vijf thema's:

- Het boeien, binden en blijven ontwikkelen van talenten op alle niveaus in onze regio.
- De ontwikkeling van de slimme maakindustrie door een aantrekkelijk regionaal vestigingsklimaat, ondersteund door de vier Kempengemeenten.
- Het ontwikkelen van diversificatie binnen de slimme maakbedrijven.
- Het bereikbaar houden van (economische) toplocaties door het ontwikkelen en realiseren van vernieuwende duurzame vervoersconcepten. We zetten daarbij in op een duurzame (multimodaal) reisgedragsverandering van werknemers.
- Verhogen van de arbeidsmarktparticipatie en het verbeteren van de aansluiting van arbeidspotentieel.

Dit alles hebben we met elkaar afgesproken en vastgelegd in het Manifest “Wij maken het samen in de Kempen”, wat door de alle partners op 23 januari 2020 is ondertekend.

3.2. Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Ontwikkeling Kempisch Bedrijvenpark

Het Kempisch Bedrijvenpark is ontwikkeld voor uitbreiding en groei van bedrijven ter behoud van werkgelegenheid in de Kempen. De huidige gemeenschappelijke regeling van Kempisch Bedrijvenpark heeft een looptijd tot 1 januari 2024. De planning is dat dan nagenoeg alle bedrijfspakavels zijn verkocht. Eind 2019 is 61% van het uitgiftebare terrein verkocht en 7% gereserveerd. In de grondexploitatieberekening is voor 2019 uitgegaan van uitgifte van 9,7ha, hiervan is 9,5ha gerealiseerd in 2019.

In 2019 is, na consultatie van de gemeenteraden, het herziene uitgiftebeleid voor KBP vastgesteld. Het nieuwe uitgiftebeleid legt de focus op het faciliteren van Kempische Bedrijven met een ruimtebehoefte groter dan 5.000 m² en de slimme maakindustrie. Grootschalige logistieke bedrijven worden niet gefaciliteerd.

De 1^e fase van de woningbouwpakavels in het Woonbos (De Nieuwe Wildernis) zijn nagenoeg volledig verkocht. De verkoop van fase 2 van 15 woningen start begin 2020. Een uitgebreid jaarverslag over de resultaten en activiteiten in 2019 wordt aangeboden door de Gemeenschappelijke Regeling KBP.

Update bedrijventerrein de Sleutel

In 2019 is samen met de ondernemers in diverse werkgroepen gewerkt aan een update van bedrijventerrein de Sleutel. De onderwerpen die worden besproken hebben betrekking op digitale, ondergrondse en bovengrondse infrastructuur, duurzaamheid, de kwaliteit en bruikbaarheid van het vastgoed, de inrichting en

uitstraling van de openbare ruimte en de aantrekkelijkheid van het bedrijventerrein als geheel. Tot op heden hebben deze werkgroepen op het gebied van duurzaamheid en uitstraling geen concrete verbetermaatregelen opgeleverd. Er is wordt wel een glasvezelnetwerk aangelegd.

De verbetermaatregelen op het gebied van infrastructuur en ontsluiting hebben een onlosmakelijke samenhang met het project N284. Binnen deze projectscope valt o.a. ook het kruispunt bij de Raambrug en de tweede aansluiting op de N284 tussen Reusel en Bladel.

Herijking Kempische Bedrijventerreinenvisie

De 4 Kempengemeenten (Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel – de Mierden) werken samen met het Kempisch Ondernemers Platform (KOP) aan een nieuwe bedrijventerreinenvisie. De nieuwe visie moet bijdragen aan een aantrekkelijk en toekomstbestendig vestigings- en ondernemingsklimaat op de bedrijventerreinen.

De huidige bedrijventerreinenvisie van de Kempen dateert uit 2012. De omstandigheden zijn sindsdien flink veranderd. Een flinke economische groei heeft plaatsgevonden en het Kempisch Bedrijven Park (KBP) is in gebruik genomen en voor 61% ingevuld. Daarnaast komen er veel ontwikkelingen op die terreinen af zoals circulaire economie, robotisering, slimmere productieprocessen, efficiëntere logistieke bewegingen en duurzaamheids- en klimaatdoelen.

Een gezonde bedrijventerreinenmarkt met voldoende kwalitatief aanbod voor de juiste doelgroep is van belang. In de Kempen zijn er echter ook een aantal verouderde bedrijventerreinen en het aanbod van nieuwe bouwkavels neemt af. Uit prognoses van de provincie Noord-Brabant blijkt dat er in de toekomst ruimtebehoefte is voor zowel grote als kleine kavels in de Kempen. Over onze bestaande en de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen, worden in juni 2020 afspraken gemaakt met de provincie en de vier Kempengemeenten. In 2019 zijn er diverse werksessies georganiseerd met gemeenten en ondernemers om de bedrijventerreinenvisie vorm te geven. Eind eerste kwartaal, begin tweede kwartaal 2020 zal over deze herijking een sessie met uw raad worden gepland.

Faciliteren bedrijfsverplaatsing

Bedrijven en winkels in de gemeente Bladel die gevestigd zijn op een locatie die geen ruimte biedt voor groei, of een knelpunt opleveren worden gefaciliteerd om te verplaatsen binnen of naar een bedrijventerrein, in het kernwinkelgebied of een andere aangewezen groeilocatie.

In 2019 zijn er diverse gesprekken gevoerd en bedrijfsverplaatsingen gefaciliteerd. Waar nodig worden hiervoor bestemmingsplannen gewijzigd, wordt herontwikkeling gefaciliteerd of worden woningbouwcontingenten ingezet.

Ruimtelijke mogelijkheden toeristisch-recreatieve bedrijven

Voor mogelijke ruimtelijke uitbreidingen c.q. verplaatsingen van toeristisch- recreatieve bedrijven geldt dat het beleid uit 2008 niet meer aansluit bij de huidige wet- en regelgeving, en moet deze beleidsvisie aangepast worden. De wet- en regelgeving waar in de beleidsvisie naar wordt verwezen, is vaak aangepast of niet meer van toepassing. In 2019 is gestart met de eerste aanzet tot een plan van aanpak voor een nieuwe ruimtelijke regionale vrijetijdsvisie. Dit plan van aanpak wordt op dit moment verder aangescherpt en zodoende is nadere uitwerking van de visie verschoven naar 2020. De visie zal als onderwerp terugkomen op de raadsagenda als onderdeel van de Omgevingsvisie.

Centrum Bladel en Hapert: 'Onderneem de next economy' Centrum Bladel naar 2040

Na een interactief proces heeft u op 20 december 2018 besloten het concept 'Onderneem de next economy' (De Zwarte Hond) vast te stellen als toekomstbeeld voor het centrum van Bladel. Voor meer informatie over de voortgang van dit project wordt verwezen naar hoofdstukveld VHROSV.

Regionale detailhandelsvisie

De gemeenten Bladel, Bergeijk, Eersel en Reusel-De Mierden hebben in 2015 hun gezamenlijke visie vastgelegd in de "Regionale visie detailhandel De Kempen". Hierin is afgesproken om detailhandelsontwikkelingen met een bovenlokale impact Kempisch af te stemmen, zodat het verzorgingsniveau in de kernen wordt behouden. De vraag is of de uitgangspunten van de huidige regionale detailhandelsvisie nog actueel zijn. In 2019 is gestart met een analyse waarin de huidige visie wordt geconfronteerd met de recente trends/ontwikkelingen en koopstroomonderzoeken en de centrumvisies in de Kempengemeenten. Op basis van deze analyse wordt duidelijk waar de uitdagingen liggen, en/of deze uitdagingen van lokaal of Kempisch niveau zijn.

MKB Hapert

De focus in het centrum van Hapert ligt op het zijn van een goed bereikbaar boodschappencentrum. De inrichting van de openbare ruimte (met name parkeergelegenheid), het aanwijzen van een kernwinkelgebied en de professionalisering samenwerking tussen en met ondernemers, zijn belangrijke acties om in gezamenlijkheid te bekijken. In 2019 heeft het dorp Hapert door middel van een participatietraject de bouwstenen voor een gebiedsvisie voor Hapert opgehaald. In afwachting van deze bouwstenen is de uitwerking van thema's parkeren en kernwinkelgebied uitgesteld.

3.3. Bedrijfsloket en regelingen

Bladel Centrum kiest voor Centrummanagement 2.0

Bladel is toe aan een versteviging van het centrummanagement. De basis is de afgelopen jaren gelegd en verdere professionaliteit is wenselijk. Dit vraagt op verschillende niveaus en bij de stakeholders een nieuwe manier van denken en werken. Uiteindelijk moet dit leiden tot een nieuwe invulling van centrummanagement, zodat Bladel op de korte en lange termijn kan inspelen op alle uitdagingen die gaan komen.

In 2019 zijn de stakeholders binnen centrummanagement (vastgoed- ondernemers en gemeente) aan de slag gegaan met het opstellen van een gezamenlijke agenda. De gezamenlijkheid in deze agenda geeft voldoende draagvlak om als gelijkwaardige partners verder te gaan in Centrummanagement 2.0.

Biodiversiteitsproject 2B Connect

De afgelopen twee jaren is er gewerkt aan het tot stand komen van een grotere biodiversiteit op bedrijventerreinen de Kleine Hoeven (Reusel) en de Sleutel. Deze projecten zijn eind 2019 voltooid.

Het Huis van de Brabantse Kempen werkte in het project 2B Connect met de gemeenten Bladel en Reusel-De Mierden samen aan inrichtingsprojecten om gebieden in en om de bedrijventerreinen De Sleutel en Kleine Hoeven meer biodivers te maken. Ondernemersvereniging OBGB, ook partner in 2B Connect, heeft diverse ondernemers op De Sleutel gestimuleerd om hun bedrijfskavels meer biodivers in te richten. Het project 2B Connect staat voor meer biodiversiteit bij en op deze bedrijventerreinen.

3.4. Economische promotie

Kempenvisie Vrijetijdseconomie

In 2017 is de Kempenvisie Vrijetijdseconomie en het bijbehorende uitvoeringsprogramma door de raden vastgesteld. Willen we De Brabantse Kempen als toeristische regio op de kaart zetten is het essentieel de samenwerking tussen alle partners (TIP's; Huis van de Brabantse Kempen; Land van de Zaligheden; horeca, en gemeenten) op te zetten en hier als gemeente een proactieve rol in te spelen. In 2018 is dan ook een intentieovereenkomst getekend en zijn de eerste projecten van start gegaan. In 2019 is er het project "Meten is Weten" afgerond. Hiermee is inzage verkregen in het aanbod van de toeristisch recreatieve sector: wat hebben we, wat is er voldoende, en waar liggen er nog kansen. Daarnaast zijn alle Kempengemeenten zelf aan de slag gegaan met het themajaar Brabant Remembers en zijn er een aantal mooie evenementen en blijvende producten (o.a. fietsroutes) ontwikkeld. Komend jaar wordt ingezet op een verdere uitbouw van het toeristisch- recreatieve DNA van de gemeente, de innovatieve fietsroute en de regiomarketing binnen de Kempengemeenten.

Voor onze eigen gemeente is het ruiters-/mennetwerk in de afrondende fase. De laatste zaken worden uitgevoerd zodat het netwerk op 21 maart 2020 feestelijk geopend kan worden (in samenwerking met o.a. Eersel, Bergeijk en Waalre). Daarnaast zijn we in 2019 in overleg met Staatsbosbeheer, Ravon, gemeente Eersel en gemeente Bergeijk om het recreatieve fietsnetwerk op de Cartierheide naar een hoger niveau te trekken. Hierbij is er aandacht voor de recreatieve fietser, maar ook zeker voor de natuurwaarden en de beleving van het gebied.

Huis van de Brabantse Kempen

Het Huis van de Brabantse Kempen is de netwerk- en projectorganisatie van de Brabantse Kempen. Het Huis richt zich op het verbinden, initiëren en uitvoeren van regionale projecten. Samen met de partners werken we door uitvoering van projecten aan het verhogen van de vitaliteit van de Brabantse Kempen in twee thema's: Slimme maakregio de Kempen en Landschapspark de Kempen.

Slimme maakregio de Kempen

In 2019 hebben we daarom de samenwerking tussen de triple helix partners in onze regio structureel geïntensiveerd, wat begin 2020 heeft geresulteerd in het ondertekenen van het Manifest "Wij maken het samen in de Kempen". Hierover is toelichting geschreven onder de paragraaf Werkgelegenheid eerder dit hoofdstuk. Het programmamanagement van deze programmaliijn is in handen van het Huis van de Brabantse Kempen.

Beleidsindicatoren

Hieronder worden de meest actuele beleidsindicatoren uit de BBV-basisset gepresenteerd:

Naam Indicator	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	eenheid	Bron
Functiemenging	2017: 61,6%	2018: 62,4%	percentage	LISA
Vestigingen (van bedrijven)	2017: 158,3	2018: 163,0	aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA

Voor vergelijking met andere gemeenten verwijzen wij u naar de website www.Waarstaatjegemeente.nl (via de tegel "Besluit Begroting en Verantwoording").

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Metropoolregio Eindhoven
- Kempisch Bedrijven Park
- NV Brabant Water

II. Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht worden de gerealiseerde lasten en baten ten opzichte van de geraamde lasten en baten weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten economie	n -606	n -656	n -800	n -643	v 157
baten economie	v 1.232	v 1.215	v 1.318	v 1.340	v 22
gerealiseerd saldo van baten en lasten	v 626	v 559	v 518	v 697	v 179
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	v 626	v 559	v 518	v 697	v 179

(- = nadeel en + = voordeel)

Voor een analyse van de verschillen wordt verwezen naar hoofdstuk 6.

3.4. Onderwijs

Goed onderwijs draagt bij aan de inclusie (gaat over het meedoen en erbij horen van mensen met een beperking) en participatie van onze jongeren in de samenleving. Onderwijs draagt er mede aan bij dat jongeren kennis vergaren, weerbaar zijn. Onderwijs helpt op de weg naar zelfstandigheid. Wij streven daarom naar een gevarieerd aanbod van onderwijs op verschillende niveaus.

I. Wat hebben we gedaan?

Onderwijshuisvestingsprogramma 2019: nieuwbouw basisschool de Vest en renovatie Mariaschool

In maart 2019 is de raad geïnformeerd over de afronding van het finale onderzoek naar de mogelijke verplaatsing van basisschool de Vest naar het Valensplein. In mei 2019 is het krediet beschikbaar gesteld voor vervangende nieuwbouw van basisschool de Vest op het Hofveld te Hoogeloon. De uitvoeringsfase is gestart en de werkzaamheden zijn naar verwachting in 2021 afgerond.

In maart 2019 is het krediet beschikbaar gesteld voor de renovatie van de Mariaschool te Bladel. De uitvoeringsfase is gestart en de werkzaamheden zijn naar verwachting in 2020 gereed.

Laaggeletterdheid

Om deel te kunnen nemen aan de samenleving is een minimum aan basisvaardigheden vereist: geletterdheid, gecijferdheid en digitale vaardigheid. Bij een toenemend aantal mensen zijn deze competenties, die onderling met elkaar verweven zijn, echter ontoereikend.

In 2017 is ingestemd met de ondertekening van het convenant 'versterking basisvaardigheden Kempengemeenten'. Met dit convenant willen we bereiken dat laaggeletterde inwoners van de Kempengemeenten hun basisvaardigheden versterken en daarmee hun maatschappelijke participatie vergroten. De beoogde uitwerking van het convenant is de oprichting van een DigiTaalhuis in iedere betrokken gemeente. In 2019 is hiervoor € 18.000,- beschikbaar. In 2019 is samen met betrokken partijen een plan van aanpak opgesteld, welke gericht is op daadwerkelijke realisatie in 2020. Pas bij de daadwerkelijke realisatie zal het budget voor laaggeletterdheid aangewend worden, waardoor het budget in 2019 onbenut is gebleven.

Voor- en Vroegschoolse Educatie / Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid (VVE/GOA)

Van het Ministerie van OCenW ontvangt de gemeente jaarlijks een specifieke uitkering om risico's op onderwijsachterstanden bij kinderen tegen te gaan. Vanaf 1 januari 2019 hanteert de rijksoverheid een nieuwe verdeelsystematiek voor dit budget. Sindsdien is het budget bovendien structureel verhoogd om een aanbod van 16 uur per week te realiseren voor kinderen met een achterstand. In lijn met deze ontwikkelingen is in de gemeente Bladel sprake van een verhoging van het budget.

Bovengenoemde ontwikkelingen zijn een logisch moment om nieuw VVE beleid te ontwikkelen. Daarom is begin 2020 een keuzenotitie VVE geschreven. Beoogd wordt om de keuzes vervolgens verder uit te werken en in het derde kwartaal 2020 voor te leggen aan uw raad.

Decentralisatie-uitkering Voorschoolse voorziening peuters ('Asscher-middelen')

Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben in 2016 bestuurlijke afspraken gemaakt ("een aanbod voor alle peuters"). Het is de bedoeling dat in 2021 alle peuters een financieel toegankelijk aanbod van kinderopvang krijgen binnen de gemeente. Gemeenten ontvangen hiervoor sinds 2017 middelen vanuit het Ministerie van SZW, ook wel de 'Asscher-middelen' genoemd. Over deze middelen hoeft door de gemeente geen jaarlijkse financiële verantwoording afgelegd te worden richting het Rijk. Wel is er sprake tussentijdse monitoring van de resultaten.

De gemeente Bladel doet tot nu toe nog geen beroep op deze middelen. Zo blijkt uit landelijk en lokaal onderzoek in 2017 dat de groep peuters, die niet bereikt wordt door gemeenten en geen recht hebben op kinderopvangtoeslag, kleiner is dan in eerste instantie verwacht. Resultaten lieten dan ook zien dat er sprake is van een indicatief groot bereik in de gemeente Bladel. Om die reden zijn de middelen onbenut gebleven. Vanwege de urenuitbreiding van voorschoolse educatie zullen de Asscher-middelen naar verwachting vanaf 2020 wel aangewend worden. Dit met name om ook de peuters *zonder* VVE-indicatie het uitgebreide VE-aanbod te kunnen bieden. Wat de urenuitbreiding gaat kosten is nog onbekend.

Beleidsindicatoren

Hieronder worden de meest actuele beleidsindicatoren uit de BBV-basisset gepresenteerd:

Naam Indicator	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	eenheid	Bron
Absoluut verzuim	2017: 0,0	2018: 0,0	aantal per 1.000 leerlingen	Ingrado
Relatief verzuim	2017: 8	2018: 7	aantal per 1.000 leerlingen	Ingrado
Vroegtijdig schoolverlaters zonder start-	2017: 1,0%	2018: 1,7%	% deelnemers aan het VO en MBO onder- wijs	Ingrado

Voor vergelijking met andere gemeenten verwijzen wij u naar de website www.Waarstaatjegemeente.nl (via de tegel "Besluit Begroting en Verantwoording").

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- GGD
- Samenwerking Kempengemeenten

II. Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht worden de gerealiseerde lasten en baten ten opzichte van de geraamde lasten en baten weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten onderw ijs	n -2.329	n -2.283	n -2.541	n -2.477	v 64
baten onderw ijs	v 130	v 33	v 252	v 253	v 1
gerealiseerd saldo van baten en lasten	n -2.199	n -2.250	n -2.289	n -2.224	v 65
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	n -2.199	n -2.250	n -2.289	n -2.224	v 65

(- = nadeel en + = voordeel)

Voor een analyse van de verschillen wordt verwezen naar hoofdstuk 6.

3.5. Sport, cultuur en recreatie

Binnen het hoofdtaakveld sport, cultuur en recreatie worden activiteiten ontplooid die bijdragen aan het gewenste imago en aan de promotie van onze gemeente en activiteiten gericht op een recreatieve, gezonde en educatieve tijdbesteding van inwoners en bezoekers van onze gemeente.

Het maatschappelijk effect dat de gemeente nastreeft is dat de Bladelse inwoners:

- tevreden zijn over de voorzieningen in de eigen woonomgeving;
- tevreden zijn over de mate waarin ze maatschappelijk kunnen participeren;
- in toenemende mate verantwoordelijkheid nemen voor de eigen leefomgeving.

Hierbij gaan we uit van de eigen kracht van inwoners en participatie en betrokkenheid hierbij van maatschappelijke organisaties en netwerken. De gemeente heeft hierbij de regierol.

I. Wat hebben we gedaan?

Cultuurhistorische beleidsvisie

De evaluatie van de cultuurhistorische beleidsvisie is in 2019 afgerond. Deze zullen we in 2020 aanbieden samen met een keuzenota waarin uw raad wordt gevraagd om het ambitieniveau te bepalen voor het nieuwe erfgoedbeleid dat een plek zal krijgen in de omgevingswet en het omgevingsplan.

Speelruimtebeleid

In november 2018 heeft uw raad de Nota speelruimtebeleid gemeente Bladel 2018+ en de daarbij horende uitvoeringsnota vastgesteld. In deze uitvoeringsnota is voor 2019 een investeringsbudget opgenomen voor eenmalige investeringen. Dit budget is enerzijds om locaties waar te weinig speeltoestellen zijn t.o.v. het aantal kinderen dat er woont, van nieuwe speelvoorzieningen te voorzien en anderzijds om speelterreinen toegankelijker te maken. In september 2019 zijn op onderbedeelde locaties in Hapert, Bladel en Netersel diverse nieuwe speelvoorzieningen gerealiseerd. In Hapert betrof dit een compleet nieuwe speeltuin en in Bladel en Netersel zijn er diverse speeltoestellen bijgeplaatst. Ook zijn op deze drie locaties extra aanpassingen gedaan t.b.v. de toegankelijkheid. Hiermee is nog niet het complete bedrag voor het toegankelijk maken van speelterreinen geïnvesteerd. Het overgebleven deel zal namelijk pas de komende twee jaar ingezet gaan worden wanneer er twee grote vervangingsrondes op de planning staan. Het is namelijk financieel gunstiger om op plekken waar toch al toestellen vervangen moeten worden de toegankelijkheid mee te nemen, dan op allerlei plekken losse aanpassingen door te voeren.

2019 is ook het jaar dat er voor het eerst een bedrag van € 5.000,- voor burgerinitiatieven beschikbaar is. Dit bedrag kan door initiatiefnemers als cofinanciering gebruikt worden. Aan deze regeling zitten wel een aantal voorwaarden verbonden. De belangrijkste voorwaarde is dat de initiatiefnemer het initiatief ook kenbaar maakt bij het Jantje Beton-Fonds, waar men ook subsidie kan aanvragen. Deze voorwaarde heeft er waarschijnlijk toe geleid dat er tot nu toe nog geen gebruik van is gemaakt. In 2020 zal hier weer extra aandacht aan besteed gaan worden.

Sportaccommodaties

Bij het vaststellen van het nieuwe sportbeleid zal tevens het nut en de noodzaak van (een bepaalde omvang van) accommodaties worden gezien, maar ook de meest optimale vorm van de wijze waarop deze beheerd zouden kunnen / moeten worden. De positie en de beleving van sport en bewegen is echter voortdurend aan veranderingen onderhevig. Dat betekent ook dat we flexibel om moeten kunnen gaan met ons aanbod van accommodaties om de verschillende behoeften in te kunnen (blijven) vullen. Gecombineerd en multifunctioneel gebruik zullen de komende jaren nadrukkelijk worden gezien.

Het gecombineerd en multifunctioneel gebruik van sportaccommodaties is een expliciete uitvoeringsmaatregel waartoe bij raadsbesluit van 8 november 2018 is besloten. Mogelijkheden zullen in 2019/2020 nader worden onderzocht en uitgewerkt.

Nationaal Sportakkoord

Landelijk zijn een aantal ambities geformuleerd om zo veel mogelijk mensen in een veilige omgeving met plezier te laten sporten en bewegen. Deze ambities worden aangeduid als het Nationaal Sportakkoord. Gemeenten worden uitgedaagd om de ambities samen met sportaanbieders lokaal / regionaal te vertalen en op te starten. Daartoe wordt de gemeente zowel personele ondersteuning als uitvoeringsbudget beschikbaar

gesteld. Eén van de ambities betreft het bieden van een duurzame sportinfrastructuur, onder andere door het verbeteren van de exploitatie van bestaande sportaccommodaties. Mogelijkheden tot medegebruik, andersoortig gebruik, voor uiteenlopende doelen op meerdere beleidsterreinen (behalve sport, ook zorg, welzijn, onderwijs, gezondheid, etc.) voor verschillende doel- en leeftijdsgroepen. Voorjaar 2020 worden gesprekken gevoerd met (potentiële) aanbieders en gebruikers, over hoe o.a. deze ambitie lokaal / regionaal zou kunnen worden vormgegeven.

😊 **Bouwschuren**

Overeenkomstig het beleidsvoornemen in het raadsprogramma 2018-2022 zijn er planologisch mogelijkheden gecreëerd om (in het buitengebied) bouwwerken op te richten of vrijkomende locaties te hergebruiken. Binnen deze kaders zijn in 2019 onder begeleiding van de jeugdcoach van de gemeente Bladel aan 't Heike en de Wagenbroeken in Casteren een tweetal onderkomens opgericht voor 3 groepen jeugdige carnavalswagenbouwers, bestaande uit ongeveer 80 jongeren.

Daarnaast heeft de gemeente het beleidsvoornemen geformuleerd om multifunctionele bouwschuren waar mogelijk te faciliteren. Multifunctioneel in die zin dat behalve carnavalswagenbouwers ook onderdak wordt geboden aan andere initiatieven die (tijdelijk) een bouwlocatie nodig hebben, zoals het vervaardigen van een decor door de toneelvereniging bijvoorbeeld. Om initiatieven ook financieel mede mogelijk te maken werd voor 2019 een stimuleringsbudget van € 50.000,- beschikbaar gesteld. Meest concreet in dit verband is het voornemen om in Casteren een bouwschuur te realiseren. In 2019 hebben de initiatiefnemers de mogelijkheden onderzocht om deze voorziening te combineren met de gewenste ver-/nieuwbouw van bestaande accommodaties op het Casterse sportpark. Onderzoek naar de daadwerkelijke deelname, (financiële) haalbaarheid en continuïteit heeft de nodige tijd gevergd. Eind 2019 zijn alle betrokken partijen zo ver dat een (ruimtelijk / gebouwelijk) ideaalplaatje bestaat. Op basis daarvan zal de haalbaarheid / realiteit nader worden onderzocht en onderbouwd. Het beschikbaar gestelde stimuleringsbudget is in 2019 dus nog niet aangewend en dient te worden overgeheveld naar 2020.

Beleidsindicatoren

Hieronder worden de meest actuele beleidsindicatoren uit de BBV-basisset gepresenteerd:

Naam Indicator	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	eenheid	Bron
Niet-sporters	2016: 45,8%	2016: 45,8%	percentage	CBS, RIVM

Voor vergelijking met andere gemeenten verwijzen wij u naar de website www.Waarstaatjegemeente.nl (via de tegel "Besluit Begroting en Verantwoording").

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- KempenPlus
- Bosgroep Zuid-Nederland

II. Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht worden de gerealiseerde lasten en baten ten opzichte van de geraamde lasten en baten weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten sport, cultuur en recreatie	n -3.906	n -3.939	n -4.166	n -3.865	v 301
baten sport, cultuur en recreatie	v 617	v 604	v 621	v 662	v 41
gerealiseerd saldo van baten en lasten	n -3.289	n -3.335	n -3.545	n -3.203	v 342
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	n -3.289	n -3.335	n -3.545	n -3.203	v 342

(- = nadeel en + = voordeel)

Voor een analyse van de verschillen wordt verwezen naar hoofdstuk 6.

3.6. Sociaal domein

De inclusieve samenleving is het kernbegrip waar het bij maatschappelijke participatie in het sociale domein om gaat. Iedereen moet ongeacht zijn leeftijd, culturele achtergrond, fysieke of economische situatie als volwaardig lid kunnen deelnemen aan de samenleving. Beperkingen mogen geen reden zijn voor uitsluiting. Voor mensen voor wie zelfredzaamheid en meedoen niet vanzelfsprekend is, is meestal een vorm van ondersteuning mogelijk.

Het hoofdtaakveld sociaal domein omvat het op weg helpen van inwoners naar betaald werk en maatschappelijke participatie, het bestrijden van armoede en het bevorderen van zelfredzaamheid. Doel van het hoofdtaakveld is de zelfstandigheid en maatschappelijke participatie van onze inwoners te bevorderen en daar waar nodig bestaansvoorzieningen te verstrekken. De doelstellingen van re-integratie en participatie blijven actueel, alleen het moet met minder middelen en er wordt een groter beroep gedaan op de eigen kracht en verantwoordelijkheid van de betreffende doelgroep.

I. Wat hebben we gedaan?

Participatiebedrijf KempenPlus

Per 1 juli 2019 is het Participatiebedrijf KempenPlus gestart. Het is een samenvoeging van WVK-groep (als uitvoeringsorgaan van de Wsw) en de Intergemeentelijke Sociale Dienst (als uitvoeringsorgaan van de Pw). Hiermee zijn de uitvoeringstaken van de gemeente op het gebied van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en Participatiewet (P-wet) samengevoegd en wordt dit gebundeld en geïntegreerd uitgevoerd. KempenPlus is dan ook een uitvloeisel van de Participatiewet die op 1 januari 2015 van kracht werd. Deze wet beoogt dat meer mensen werk vinden, ook mensen met een arbeidsbeperking. Het Participatiebedrijf wordt werkgever van de nog bestaande populatie Wsw'ers, maar gaat daarnaast vooral opereren als arbeidsmakelaar voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, zoals langdurig werklozen die in de bijstand terecht zijn gekomen.

Het bestuur van KempenPlus heeft op 20 december 2019 besloten om het eigen vermogen van WVK-groep uit te keren en het benodigde vermogen van KempenPlus in te brengen volgens de uitgangspunten van het financiële kader dat is vastgesteld op 20 november 2018. Pro saldo ontvangen wij € 1.168.000,-.

Integrale aanpak Sociaal Domein

Met de vorming van het (hierboven genoemde) Participatiebedrijf KempenPlus zijn de 'resttaken' van de (voormalige) Intergemeentelijke Sociale Dienst, zoals de maatwerkvoorzieningen van de Wmo, samengevoegd met de uitvoeringstaken van de Jeugdhulp tot één afdeling Maatschappelijke Dienstverlening van de samenwerkende Kempengemeenten met als standplaats het gemeentehuis van Bladel. Hiermee is in de backoffice van de maatwerkvoorzieningen in het Sociaal Domein een (nog) integralere aanpak gerealiseerd. Om de Bladelse toegang (front-office) tot het Sociaal Domein ook integraler en laagdrempeliger te maken hebben we een ambitie tot realisatie van een Sociaal Huis Bladel. Met de aankoop van het Rabobankgebouw in 2019 kunnen we die ambitie ook gebouwend realiseren. Het programma (van eisen) voor het Sociaal Huis Bladel wordt dan ook meegenomen bij de herontwikkeling van het Rabobankgebouw.

Heroriëntatie ouderenzorg

In het raadsprogramma 2018-2020 is vastgelegd dat *'het gemeentelijk ouderen(zorg)beleid aangepast moet worden aan de suggesties en uitgangspunten van de (5) Bladelse ouderenbonden om op deze wijze een bijdrage te leveren aan het optimaliseren van het (gemeentelijk) ouderenbeleid'*. Wij hebben in 2019 invulling gegeven aan dit onderdeel uit het raadsprogramma door aan het Cluster Senioren Bladel (waarin de 5 Bladelse ouderenbonden vertegenwoordigd zijn) te vragen om hun visie op het gemeentelijk ouderenbeleid te formuleren.

Het Cluster Senioren Bladel heeft deze uitdaging met veel enthousiasme opgepakt en is afgelopen voorjaar voortvarend aan de slag gegaan met het formuleren van toekomstgericht ouderenbeleid. Dit heeft in oktober 2019 geresulteerd in het visiedocument *'(voorbereiden op) Ouder worden in de gemeente Bladel'*. Het document zal in het eerste kwartaal van 2020 aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Uitvoering mantelzorgbeleid

De raad heeft op 21 maart 2019 het mantelzorgbeleid 2019-2020 vastgesteld. In 2019 is een start gemaakt met de uitvoering van het beleid. Zo is er voor het tweede jaar op rij een waardering uitgereikt aan

mantelzorgers in onze gemeente. Daarnaast is er een start gemaakt met de implementatie van een mantelzorgondersteuner. In 2020 zullen we de overige onderdelen van het beleid uit gaan voeren dan wel verder voortzetten.

IJslands preventiemodel

De Kempengemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden maken voor drie jaar (periode voorjaar 2018 – voorjaar 2021) onderdeel uit van een landelijke leertraject waar de deelnemende gemeenten ervaring gaan opdoen met het IJslandse preventiemodel. Onder leiding van het Trimbos instituut en met directe samenwerking met IJslanders. Daarnaast zijn betrokken het Nederlandse jeugdinstituut en een volgend ministerie van VWS.

Met het IJslandse preventiemodel ligt de focus op het voorkomen of uitstellen van het eerste gebruik. Waarbij gekeken wordt naar de rol van de gehele gemeenschap. Onderzoek heeft uitgewezen dat bepaalde omstandigheden en gedrag in de levens van pubers gelinkt zijn aan middelengebruik. In IJsland werd gestart met het identificeren van de risico- en beschermende factoren die hier mee te maken hebben. De belangrijkste factoren zijn familie (ouders), leeftijdsgenoten, school en vrije tijd.

Wat de IJslandse aanpak succesvol maakt is dat je werkt met lokale actuele data en deze vertaald naar praktische toepasbaarheid. Je legt geen programma op, maar je richt op samenwerking. Eenvoudig aansluiten op bestaande initiatieven en deze kracht bij zetten door te kunnen onderbouwen met lokale relevante data.

Samenwerking tussen onderzoek – beleid en praktijk staat centraal. En het een werkwijze betreft die niet gebonden is aan een bepaalde periode, het heeft geen einddatum maar de cyclus van ‘onderzoek – beleid – praktijk’ wordt consistent ‘toegepast’ en herhaald.

Eind 2018 werd de eerste ‘IJslandse’ monitor afgenomen onder alle leerlingen van de vierde klassen van het voortgezet onderwijs (Pius X-college en het Rythovius college). De resultaten van de vragenlijsten (0-meting) werden begin 2019 opgeleverd en besproken met stakeholders. Om de werkwijze en de initiatieven die er uit voortkomen bij elkaar te brengen is een campagne ontwikkeld en een website ingericht: www.kempenbranie.nl.

Jeugdhulp

Uitvoering van de Jeugdwet gebeurt bij de uitvoeringsorganisatie Centrum voor Jeugd en Gezin+ de Kempen en de afdeling Maatschappelijke Dienstverlening van de Samenwerking Kempengemeenten. Waren de jeugd- en gezinswerkers voorheen werkzaam via hoofdaanbieder Combinatie Jeugdzorg zijn ze vanaf 2019 in dienst gekomen van de Samenwerking Kempengemeenten.

Verder stond 2019 in het teken van de ontwikkeling en vaststelling van het nieuwe meerjarenbeleidskader voor Jeugdhulp in de Kempen 2020 – 2023 en de nieuwe verordening jeugdhulp gemeente Bladel 2019.

In het beleidskader staan de volgende actielijnen centraal;

- een betere toegang voor jeugdhulp
- meer kinderen zo thuis mogelijk te laten opgroeien
- kansen bieden zich te ontwikkelen
- kwetsbare jeugdigen beter op weg helpen zelfstandig te worden
- jeugdigen beter te beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt
- investeren in het vakmanschap van de jeugdprofessionals

Er zijn twee geldstromen binnen de Jeugdhulp: de kosten voor de bedrijfsvoering van de uitvoeringsorganisatie (CJG+ de Kempen) waarvan het grootste deel daarvan uit gaat naar bemensing van de jeugdhulpteams. De programmakosten worden gemaakt voor de individuele beschikkingen voor specialistische Jeugdhulp van jeugdigen.

Voor de inkoop van specialistische jeugdhulp (programmamakosten) heeft een doorontwikkeling plaatsgevonden in samenwerking met inkooporganisatie Eindhoven en de 10 regiogemeenten waaronder gemeente Bladel. Daarnaast is besloten onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid te komen tot het gezamenlijk (Kempisch) dragen van de programmakosten.

Naast sturing op de inkoop worden met beleid- en sturingsafspraken beheersmaatregelen uitgevoerd om meer grip te krijgen en te houden op de uitgaven. Dit betreffen onder meer maatregelen op de formatienormatiek, de doorlooptijden van de jeugdhulp, het organiseren van een betere toegang, overzicht geven van de inzet van jeugdhulp per aanbieder en het invoeren van online hulpverlening.

Vrijwilligersbeleid

Op 23 maart 2019 is de evaluatie van het Vrijwilligersbeleid 2014-2017 ter kennisname voorgelegd aan uw raad. In deze evaluatie zijn met name de rollen ondersteunen, stimuleren en faciliteren geëvalueerd. Uw raad heeft ermee ingestemd om deze evaluatie te betrekken bij het nieuw te vormen beleid. Deze onderdelen hebben dan ook de basis gevormd voor dat nieuwe beleid en op 20 juni 2019 heeft uw raad het nieuwe Vrijwilligersbeleid 2019+ gemeente Bladel vastgesteld.

In 2019 heeft er weer een Vrijwilligersfeest plaatsgevonden voor alle vrijwilligers binnen onze gemeente. Eens in de 5 jaar vindt dit feest plaats en in 2019 was het dus weer zover. Op 15 november 2019 zijn er bijna 350 vrijwilligers naar CC Den Herd in Bladel gekomen om te genieten van de uitreiking van verschillende awards en van een theatervoorstelling. Daarnaast werd iedereen tussendoor en na afloop voorzien van een hapje en een drankje. Gezien het hoge aantal vrijwilligers dat weer op deze avond is afgekomen en de vele positieve reacties na afloop, kan dit weer als een zeer succesvolle editie gezien worden.

Daarnaast hebben we in 2019 de vrijwilligersorganisaties weer de correcte subsidiebedragen kunnen verlenen. Door een verhoging van het totale subsidiebudget hebben alle organisaties het subsidiebedrag gekregen waar ze recht op hebben. De afgelopen jaren is het totaal aantal aanvragen steeds hoger geweest dan het beschikbare budget, maar door die verhoging is dat nu niet meer het geval.

😊 **MFA Hapert**

Het plan om in Hapert een nieuwe multifunctionele accommodatie (MFA) te realiseren, waarbij gebruik gemaakt wordt van de kerk en pastorie, is in 2019 nader uitgewerkt. De aankoop van kerk en pastorie is per 1 augustus 2019 beklonken. De uitvraag, inclusief het kader voor het ontwerp van de buitenkant van de nieuwe MFA, is in samenspraak met de toekomstige gebruikers nader uitgewerkt. Op basis hiervan heeft actualisatie van de verwachte stichtingskosten plaatsgevonden en heeft uw raad bij besluit van 20 juni 2019 een krediet van € 20.758.000,- beschikbaar gesteld. Vanaf half augustus hebben geïnteresseerde partijen zich via een Europese aanbesteding kunnen melden om de bouw van de MFA te realiseren. Uit de inschrijvers zijn 5 partijen geselecteerd die ons een concrete aanbieding gaan doen. Begin maart 2020 zullen we die ontvangen. Ondertussen is met betrokken partijen het overleg opgestart over de invulling van de buitenruimte c.q. omgeving van de nieuwe MFA. Ook is een begin gemaakt met de afstemming over de binneninrichting. Uitgangspunten voor de opzet van de nieuwe instelling die de MFA straks gaat beheren en exploiteren worden momenteel nader uitgewerkt.

😊 **Cultureel centrum Den Herd**

In 2019 is intensief overlegd met de besturen van gemeenschapshuis Den Herd en de Seniorenvereniging Bladel over de mogelijkheden voor verplaatsing van CC Den Herd naar het Rabobankgebouw aan de Markt. Dit heeft geresulteerd in een besluit van de gemeenteraad op 7 november 2019 voor het beschikbaar stellen van een krediet voor aankoop van de Rabobank.

Met ondertekening van de koopovereenkomst op 10 december 2019 is de koop van de Rabobank een feit. Hiermee kan de ambitie voor verplaatsing van CC Den Herd naar de Markt worden gerealiseerd.

Beleidsindicatoren

Hieronder worden de meest actuele beleidsindicatoren uit de BBV-basisset gepresenteerd:

Naam Indicator	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	eenheid	Bron
Banen	2017: 1.066,8	2018: 1.111,8	aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 - 64 jaar	LISA
Jongeren met een delict voor de rechter	2015: 0,0%	2016: 0,0%	% van 12 t/m 21 jarigen	Kinderen in Tel
Kinderen in uitkeringsgezin	2016: 2,0%	2017: 2,0%	% van kinderen tot 18 jaar	Kinderen in Tel
Netto arbeidsparticipatie	2017: 70,0%	2018: 70,2%	% van de werkzame beroepsvolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS
Werkloze jongeren	2015: 1,0%	2016: 1,0%	% van 16 t/m 24 jarigen	Kinderen in Tel
Personen met een bijstandsuitkering	2018: 123,4	2018: 110,5	aantal per 10.000 inwoners	CBS
Lopende re-integratievoorzieningen	2017: 160,7	2018: 180,2	aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	CBS
Jongeren met jeugdhulp	2018: 8,9%	2019: 7,8%	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	2018: 0,5%	2019: 0,5%	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	2018: 0%	2019: 0%	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	2017: 550	2019: 610	aantal per 10.000 inwoners	GMSD

Voor vergelijking met andere gemeenten verwijzen wij u naar de website www.Waarstaatjegemeente.nl (via de tegel "Besluit Begroting en Verantwoording").

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- KempenPlus
- Samenwerking Kempengemeenten
- Metropoolregio Eindhoven

II. Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht worden de gerealiseerde lasten en baten ten opzichte van de geraamde lasten en baten weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten sociaal domein	n -19.961	n -19.433	n -20.468	n -20.237	v 231
baten sociaal domein	v 4.350	v 2.734	v 4.446	v 4.190	n -256
gerealiseerd saldo van baten en lasten	n -15.611	n -16.699	n -16.022	n -16.047	n -25
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	n -15.611	n -16.699	n -16.022	n -16.047	n -25

(- = nadeel en + = voordeel)

Voor een analyse van de verschillen wordt verwezen naar hoofdstuk 6.

3.7. Volksgezondheid en milieu

Onze gemeente vindt het belangrijk de gezondheid van hun burgers te beschermen en te bevorderen, wanneer burgers daar zelf niet toe in staat zijn. Elke burger moet een gelijke kans hebben op een gezond leven ongeacht zijn sociaal economische status.

Daarnaast omvat het hoofdtakveld het bevorderen en in stand houden van een gezond leefmilieu en in het bijzonder de zorg voor milieu, reiniging, afvalstoffenverwijdering en riolering. Uitgangspunt is dat de vervuiler betaalt.

I. Wat hebben we gedaan?

Gezondheidsbeleid

Begin 2019 is ingezet op het aanpakken van gehoorschade, door het inzetten van een zelf ontwikkelde (social media)campagne om aandacht te vragen voor gehoorbescherming. In het kader van deze actie zijn gratis geluid filterende oordoppen verstrekt aan alle 17- en 18 jarigen uit de gemeente Bladel. Daarnaast is een oordoppenautomaat in het gemeentehuis geplaatst, waardoor betaalbare en kwalitatief goede oordoppen voor iedereen toegankelijk werden gemaakt.

Er hebben verschillende weerbaarheidstrainingen plaatsgevonden, specifiek gericht op vrijwilligers bij (sport)verenigingen. Hiervoor zijn alle (sport)verenigingen met jeugdleden aangeschreven. Zij konden kosteloos gebruik maken van dit aanbod. Na evaluatie van dit aanbod eind 2019 is geconcludeerd dat deze trainingen in 2020 voortgezet zullen worden.

Verder zijn er in het kader van weerbaarheid in de Kempenverband twee theatervoorstellingen ingekocht over hoe je als ouder om moet gaan met pubers. Inwoners konden zich gratis inschrijven om een kaartje te ontvangen voor deze voorstelling.

Reanimatie- en AED-burgerhulpverlening

De AED-werkgroep heeft in 2019 een subsidieaanvraag ingediend, waarmee zij in aanmerking komen voor structurele opname in het subsidiejaarprogramma. De subsidie is verhoogd omdat het aantal AED's dat ze in beheer hebben is toegenomen. Voor de zomer 2019 is besloten om een tweejarig contract aan te gaan met HartslagNu. Een gemeentelijke bijdrage aan dit landelijk oproepsysteem voor reanimatiemeldingen draagt bij aan de borging van dit systeem.

In de zomer van 2019 is de stand van zaken rondom AED- en burgerhulpverlening geëvalueerd. De resultaten zijn in december 2019 aan de raad gepresenteerd. Er kan worden geconcludeerd dat de dekking en spreiding van het netwerk van zowel AED's als burgerhulpverleners in de gemeente Bladel en haar afzonderlijke kernen goed is. Naar aanleiding van deze uitkomsten heeft de gemeenteraad er mee ingestemd om geen verdere acties uit te zetten om het netwerk verder uit te breiden of te verbeteren.

Uitvoering GRP

Het project "klimaatbestendige zoetwatervoorzieningen bedrijventerrein De sleutel" is afgerond in 2019. De klimaatscans zijn uitgevoerd en overhandigd aan de ondernemers. De maatregelen die de gemeente hierop moesten nemen zijn gerealiseerd. De maatregelen betroffen: afkoppelen hemelwater bedrijven direct op oppervlakte water, aanpassen regenwater overstorten, renoveren rioolgemalen en maatregelen genomen om negatieve overstorten vanuit het oppervlakte water tegen te gaan. De verbetermaatregelen riolering zijn afgerond. De maatregelen die genomen zijn: interne stuwputten aangepast te voorkoming van water op straat, beluchtingsdeksels geplaatst om stankoverlast te voorkomen. Het pompemaal Zwartakkers is gerenoveerd. Op De Steenakkers en Dalweg in Hapert is het persriool van vakantiepark Vennenbos vernieuwd. Ook zijn de lozingspunten aangepast om stankoverlast en H₂S vorming (aantasting in de riolering) tegen te gaan. Op De Kuil en Nieuwstraat in Hapert is de gemengde riolering vervangen door een vuilwater en regenwaterriool. Hierdoor zijn we beter voorbereid op de klimaatveranderingen. Het regenwaterriool is aangesloten op de vijver in Hapert om deze ok te gebruiken als extra waterberging en in de zomer voorzien van extra regenwater.

Afvalverwijdering

Op 9 mei 2019 heeft de gemeenteraad de Kadernota Grondstoffen vastgesteld. Daarin staan de ambities en doelen van de gezamenlijke Kempengemeenten op weg naar een circulaire economie. De nadruk ligt daarbij niet (meer) op het terug dringen van de hoeveelheid restafval, maar op het inzamelen van zoveel mogelijk

kwalitatief goede materialen om die weer in te kunnen zetten als grondstof voor nieuwe producten. Geleidelijk aan zal daarmee ook vanzelf de hoeveelheid restafval afnemen. In onderstaand overzicht wordt het meerjarig verloop van het huishoudelijk afval weergegeven:

	2015	2016	2017	2018	2019
Ton fijn huishoudelijk restafval (aan huis)	1.112	1.091	950	932	864
Kg. fijn huishoudelijk restafval per inwoner	55,7	54,3	47,2	46,0	42,4
Ton grof huishoudelijk restafval (milieustraat) *	329	337	283	245	216
Kg. grof huishoudelijk afval per inwoner	27,5	27,9	14,0	12,5	10,6
Totaal huishoudelijk restafval (in tonnen)	1.661	1.652	1.233	1.177	1.080
Totaal huishoudelijk afval per inwoner	83,2	82,3	61,2	58,4	53,0

* De milieustraat Bladel is een brengvoorziening voor grof huishoudelijk afval voor inwoners uit de gemeenten Bladel en Reusel-De Mierden. Daarbij is afgesproken dat hoeveelheden, lasten en baten verdeeld worden in een verhouding 60% (Bladel) – 40% (Reusel-De Mierden), o.b.v. inwoneraantal. In bovengenoemd overzicht is enkel het aandeel Bladel vermeld.

T.o.v. 2018 is de hoeveelheid fijn restafval (huisinzameling) in 2019 weer verder afgenomen met 68 ton en de hoeveelheid grof restafval (milieustraat) met 29 ton t.o.v. 2018. Per saldo is de totale hoeveelheid restafval in 2019 daarmee gedaald van 58,4 kg naar 53 kg per inwoner.

Vergoedingen kunststof verpakkingen Afvalfonds

Op basis van de Raamovereenkomst Verpakkingen tussen het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de VNG en het verpakkende bedrijfsleven, ontvangen gemeenten een vergoeding voor de inzameling van kunststof verpakkingen, afkomstig uit huishoudens, vanuit het Afvalfonds. Daarnaast ontvingen gemeenten sinds 2015 ook een vergoeding van het Afvalfonds voor het vermarkten van het kunststof dat als recyclebaar uit de sorteerinstallatie komt. Al die vergoedingen zijn uitgekeerd als voorschot.

Duurzaamheid, klimaat en energietransitie

De ambitie uit de Kempische Klimaatvisie om energieneutraal te zijn in 2025 staat vast. De realisatie van deze ambitie loopt wat achter op schema. In 2019 is een aantal stappen gezet dat een bijdrage levert aan energiebesparing en opwekking van duurzame energie. Enkele projecten worden hieronder benoemd:

Vergunningverlening windpark de Pals

Op 26 februari 2019 is de omgevingsvergunning verleend voor de bouw van 4 windmolens parallel aan de A67 tussen de Pals en de Belgische grens. Elke molen heeft een vermogen van 5,5 MW. Zodra dit windpark is gerealiseerd is de geschatte energieopbrengst gelijk aan 11% van de totale energiebehoefte van de gemeente Bladel en 43% van de energiebehoefte van de huishoudens van de gemeente Bladel.

Voorbereiding beleid en toetsingskaders voor grootschalige zonne- en windparken voor de Kempengemeenten

In 2018 is het haalbaarheidsonderzoek verricht om inzicht te krijgen op welke locaties geen wettelijke beperkingen gelden voor de realisatie van grootschalige zonne- en/of windparken. In januari 2019 is de Notitie reikwijdte opgesteld en deze is direct gevolgd door de milieueffectrapportage (planMER). Met dit planMER zijn de milieutechnische belemmeringen in beeld gebracht. De commissie m.e.r. heeft in december 2019 advies uitgebracht op het rapport. Dit rapport dient als onderbouwing van het beleid en toetsingskader dat in maart 2020 aan de gemeenteraad ter vaststelling wordt voorgelegd.

Gedurende 2019 is het participatieproces doorlopen met stakeholders. De eerste drie informatieavonden waren gericht op kennisdeling, gevolgd door drie bijeenkomsten met ophaalsessies om standpunten en informatie over draagkracht en draagvlak in de regio te verzamelen. Er zijn twee excursies georganiseerd naar een gerealiseerd zonne- en windpark. Over het planMER heeft één gezamenlijke informatie/inspraakbijeenkomst plaatsgevonden. Door middel van diverse raadsmededelingen en raadsinformatieavonden is de gemeenteraad meegenomen in alle processtappen om te komen tot vaststelling van het beleid. De planning is iets uitgelopen doordat aanvullend onderzoek nodig was op het planMER. Het beleid wordt in het voorjaar van 2020 aan de gemeenteraad ter vaststelling aangeboden.

Regionale Energie Strategie

De Metropoolregio Eindhoven (MRE) is aanjager, projecttrekker van de Regionale Energie Strategie. De gemeenten binnen de MRE werken samen om de Regionale Energie Strategie (RES) op te stellen. Drie werkgroepen zijn aan de slag om kansen en mogelijkheden inzichtelijk te maken voor: energiebesparing, warmtetransitie en grootschalige opwek. De startnotitie is ter kennisname aan de gemeenteraad gestuurd.

Deze strategie wordt in 2020 verder uitgewerkt, waarbij de concept-RES uiterlijk 1 juni 2020 aan de deelnemende gemeenten wordt aangeboden.

😊 **Bewustwording inwoners en ondernemers**

Ook in 2019 heeft Vereniging Kempenenergie wekelijks een loket opengesteld in de bibliotheek om inwoners te helpen met vragen over verduurzaming van hun woning. Voor bedrijven is het project Energieke Regio voortgezet, zodat ondernemers hulp kunnen krijgen bij duurzaamheidsvraagstukken in hun gebouwen en bedrijfsprocessen. Voor verbouwingen kunnen ontwikkelaars, architecten en belanghebbenden gebruik maken van de rekentool GPR gebouw om te onderzoeken welke maatregelen een positief effect hebben op duurzaamheid van gebouwen.

😊 **Elektrisch vervoer**

In 2019 hebben geen nieuwe ontwikkelingen plaatsgevonden op het gebied van elektrisch vervoer. Wel is het netwerk met laadpalen voor elektrische auto's uitgebreid tot 14 openbare laadpalen, waarvan er vijf via de gemeente zijn geplaatst door Allegro. Volgens de landelijke benchmark voorzien we met dit aantal in 22% van de totale behoefte aan openbare laadpalen in 2020.

Beleidsindicatoren

Hieronder worden de meest actuele beleidsindicatoren uit de BBV-basisset gepresenteerd:

Naam Indicator	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	eenheid	Bron
Fijn huishoudelijk restafval	2017: 48	2018: 46	kg/inwoner	CBS
Herneuewbare elektriciteit	2017: 3,5%	2018: 5,6%	percentage	RWS

Voor vergelijking met andere gemeenten verwijzen wij u naar de website www.Waarstaatjegemeente.nl (via de tegel "Besluit Begroting en Verantwoording").

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Gezondheidsdienst Brabant-Zuidoost

II. Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht worden de gerealiseerde lasten en baten ten opzichte van de geraamde lasten en baten weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten volksgezondheid en milieu	n -5.331	n -5.010	n -5.385	n -5.748	n -363
baten volksgezondheid en milieu	v 4.364	v 4.320	v 4.221	v 4.615	v 394
gerealiseerd saldo van baten en lasten	n -967	n -690	n -1.164	n -1.133	v 31
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	n -967	n -690	n -1.164	n -1.133	v 31

(- = nadeel en + = voordeel)

Voor een analyse van de verschillen wordt verwezen naar hoofdstuk 6.

3.8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing (VHROSV)

Hoofdtakveld volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing richt zich op het planmatig inrichten van de leefruimte, waarbij rekening wordt gehouden met individuele en gemeenschappelijke belangen.

Wij realiseren voldoende woningen afgestemd op de behoefte. De gemeente heeft daarin de regiefunctie. Zowel in de bestaande- als in de nieuwbouw. Wij werken aan een goed woon- en leefklimaat voor onze inwoners, waarbij het kernbegrip duurzaamheid leidend is. Verzoeken om nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen benaderen wij volgens het 'ja, tenzij principe'. Wij bewaken, behouden en verbeteren de kwaliteit van de bebouwde omgeving. Wij beheren de openbare ruimte volgens de kernbegrippen veilig, heel en schoon met als doel een prettige woonomgeving in stand te houden. Betrokkenheid van bewoners is wezenlijk omdat zij in de betreffende wijk of het dorp wonen en omdat zij waardevolle kennis en ervaring hebben over de behoeften ter plaatse en mogelijke veranderingen daarin.

Maatschappelijk effect

Het is prettig wonen en verblijven in de gemeente Bladel. De bevolking laat zien dat zij wil komen tot een duurzame samenleving.

I. Wat hebben we gedaan?

Centrumontwikkeling Bladel (Onderneem de Next economy)

Op 20 december 2018 heeft de gemeenteraad een centrumvisie voor de kern Bladel vastgesteld. Met de keuze voor *Een hart voor Bladel - Onderneem de Next Economy* als visie voor het centrum van de kern Bladel koos de gemeenteraad expliciet voor een toekomstgerichte (door)ontwikkeling van het centrum van Bladel.

Als concrete resultaten van de verschillende deelprojecten uit de Centrumvisie hebben we in 2019 gerealiseerd:

- Deelproject Den Herd naar de Markt

Op 7 november 2019 heeft de gemeenteraad van Bladel besloten een krediet voor aankoop van het Rabobankgebouw aan de Markt in Bladel beschikbaar te stellen. Met ondertekening van de koopovereenkomst op 10 december 2019 is de koop van de Rabobank een feit. Hiermee kan de ambitie voor verplaatsing van CC Den Herd naar de Markt worden gerealiseerd. Voor de ontwikkeling van het centrum, en daarmee de Centrumvisie, is het Rabobankgebouw essentieel. We houden zo immers regie op de invulling van een belangrijke positie aan de Markt van Bladel. We denken dat de functionaliteit van gemeenschapshuis Den Herd in het centrum een belangrijke bijdrage kan leveren aan een toekomstbestendige sociale structuur van de Bladelse gemeenschap en diversiteit van functies in het centrum. Functiemenging is een belangrijke ambitie uit de centrumvisie.

- Deelproject Bestemmingsplan

Op 8 november 2018 heeft de gemeenteraad van Bladel besloten om een voorbereidingsbesluit voor het centrum van Bladel te nemen. Hiermee werd voorkomen dat vooruitlopend op de herziening van het Bestemmingsplan Centrum Bladel 2013 ongewenste ontwikkelingen plaatsvinden. Het voorbereidingsbesluit liep tot en met 8 november 2019 waarna er een nieuw ontwerp bestemmingsplan ter inzage diende te gaan. In 2019 zijn veel gesprekken geweest met initiatiefnemers en zijn de plannen voorbereid om mee te worden genomen in het bestemmingsplan Centrum Bladel 2019. Uiteindelijk is het ontwerp bestemmingsplan Centrum Bladel 2019 op 7 november 2019 ter inzage gegaan.

- Deelproject Posthof-Supermarkt

Na het voeren van intensieve gesprekken is er op vrijdag 7 juni 2019 een intentieovereenkomst ondertekend door de eigenaren van de Posthof en ABN AMRO, de eigenaar van de supermarkt aan de Gindrapassage, en de gemeente Bladel. De overeenkomst staat in het teken van een nieuwe supermarktllocatie voor maximaal twee supermarkten in het centrum van Bladel. Samen hebben we de afgelopen maanden onderzocht of en hoe de huidige supermarkt verplaatst kan worden van de Gindrapassage naar de locatie (voormalige) Posthof en (voormalige) ABN AMRO-gebouw aan de markt. De verplaatsing van de supermarkt is één van de belangrijkste pijlers van de centrumvisie die de gemeenteraad op 20 december 2018 heeft vastgesteld. In 2019 is het nog niet gelukt om een concreet vervolg te geven aan de intentieovereenkomst, maar hier wordt hard aan gewerkt.

Plattelandsbeleid / Transitie landelijk gebied

U heeft in september 2018 beleid vastgesteld voor het platteland in de vorm van de Omgevingsvisie. In september 2019 bent u met een tussenrapport ingelicht over de diverse projecten en de monitoring hoe de transitie van het landelijk gebied verloopt.

- Begeleiding stoppende veehouders

Er is een project opgezet voor de begeleiding van stoppende veehouders door een vertrouwenspersoon. Dit project is succesvol en de begeleiding verloopt goed, zoals in de hiervoor bedoelde tussenrapportage te lezen is. Het geeft meerwaarde voor een kwalitatieve verbetering van het buitengebied. Verloedering wordt voorkomen, economisch perspectief vergroot en ook het risico op schrijnende gevallen verkleind. Het bevordert tevens de relatie tussen gemeente, (voormalig) agrariërs en hun omgeving.

- Vrijkomende agrarische bedrijven (VAB's) / Vrijkomende locaties en nieuwe economische dragers

In 2019 is in samenwerking met het Huis van de Brabantse Kempen het project TAB-lab opgestart. De doelstelling van het (Transitie Agrarische Bebouwing) TAB-lab is het stimuleren en faciliteren van nieuwe of vernieuwde economische activiteiten op bestaande en/of (toekomstige) leegstaande agrarische bebouwing. Het TAB-lab richt zich op initiatiefnemers die nieuwe economische activiteiten willen ontwikkelen of in de agrarische sector door willen groeien. In 2019 zijn een aantal aspecten voortvarend opgepakt, bijvoorbeeld de organisatie van een informatiemarkt en kennisdeling tussen overheden. In september 2019 bent u met een tussenrapport ingelicht over de diverse projecten en de monitoring hoe de transitie van het landelijk gebied verloopt.

- Bestemmingsplan buitengebied Bladel 2014

Alle beroepen die betrekking hebben op het aspect veehouderij zijn ingetrokken. Er lopen nog 2 beroepen welke betrekking hebben op individuele percelen. De uitspraak wordt medio 2020 verwacht.

- Maatregelen verbetering kwaliteit buitengebied en duurzaamheid

Er is in 2019 een bijdrage geleverd aan de regelingen "Erven plus" en "Groen in het Dorp". Daarnaast zijn er voorbereidingen getroffen voor realisatie van recreatieve routes, vergroten biodiversiteit, realiseren Natuur Netwerk Brabant in gebied de Kroonvennen als gebiedsontwikkeling die een gevolg is van windpark de Pals. In 2019 is de Regeling uitbreiding bijgebouwen en woningen in het buitengebied opgenomen in het bestemmingsplan Buiteengebied. Verschillende personen hebben hiervan gebruik gemaakt door een in ruil voor een uitbreiding een bijdrage aan de gemeente te betalen.

- Intensivering Toezicht Veehouderij (ITV)

Er is een structureel budget opgenomen in de begroting voor de intensivering en nieuwe aanpak van toezicht in het buitengebied. In de eerste drie jaar wordt dit budget besteedt aan het driejarige provinciale project intensivering van toezicht veehouderij (ITV). Over de voortgang bent u bij de tussenrapportage landelijk gebied in september 2019 geïnformeerd. Het project verloopt erg positief en conform planning.

Groene Long: gebiedsvisie

U heeft zich in uw raadsprogramma ten doel gesteld de Groene Long te ontwikkelen als groen gebied. U heeft in juni 2019 de kaders voor de ontwikkeling van de Groene Long vastgesteld in de vorm van een Raadsopdracht. De afgelopen periode hebben verschillende participanten zich gemeld, die inmiddels hun ideeën nader hebben uitgewerkt. Hierbij zijn de mogelijkheden tot onderlinge samenwerking in de uiteindelijke planvorming en uitvoering verder onderzocht. In januari 2020 is een onafhankelijk procesregisseur aangesteld, die de groep participanten begeleidt en ondersteunt in de planvormingsfase. De procesbegeleider werkt samen met participanten en rechtspersoon om de verschillende initiatieven te stroomlijnen tot één plan. Dit plan wordt rond de zomer van 2020 aan uw raad aangeboden met de vraag hiermee akkoord te gaan.

Doorontwikkeling plan Kempenland

Een verdere ontwikkeling van plan Kempenland stagneert. De stagnering komt vanwege het feit dat de grondeigenaren binnen dit plangebied geen directe passende ontwikkelingsmogelijkheden zien. Verder wordt nagegaan op welke wijze een verbinding wenselijk is tussen dit plangebied en het gebied Egyptische Poort. Om deze redenen wordt een planherziening vervaardigd die een flexibel karakter heeft. De invulling van dit plan moet passen binnen de volkshuisvestingseisen zoals deze zijn vastgelegd in de Woonvisie. De kosten verbonden aan deze planherziening zullen via het sluiten van een anterieure overeenkomst, voor zover mogelijk, worden verhaald op de eigenaren.

Huisvesting vergunninghouders

De taakstelling voor huisvesting van vergunninghouders bedroeg in 2019 in totaal 17 personen. Op 1 januari 2019 was er een voorsprong van drie personen en in maart 2019 is de taakstelling met drie personen verminderd, waardoor in totaal 11 personen gehuisvest moesten worden over het gehele jaar. De gemeente heeft in 2019 13 personen gehuisvest; dat betekent dat de taakstelling is behaald.

Verder is voor de personen die tijdelijk gehuisvest waren op de Posthof vervangende permanente woonruimte gevonden. De laatste twee verhuizingen vinden plaats in januari 2020. Hiermee komt een einde aan de tijdelijke huur van de Posthof voor deze doelgroep.

Woningbouwprogramma

In de Woonvisie 2016, Actualisatie 2018 is afgesproken dat jaarlijks verantwoording wordt afgelegd over het Woningbouwprogramma in de vorm van een overzicht van de gerealiseerde nieuwbouw. In 2019 zijn er 124 woningen/appartementen gereed gekomen (opgave vanuit VTH). Verder zijn er 8 zorg-appartementen en 1 mantelzorgwoning gereed gekomen.

De Kempische Visie op wonen is afgerond en in maart 2019 voorgelegd aan de 4 Kempische gemeenteraden. Begin juli is er een conferentie georganiseerd met de verschillende stakeholders op de woningmarkt om over de inhoud van de visie met elkaar in gesprek te gaan. November 2019 is het uitvoeringsprogramma van de Kempische visie op wonen vastgesteld.

Een belangrijk thema voor 2019 was het zoeken naar mogelijkheden om de woningbouw te versnellen. Versnellen van procedures, invoeren van een coördinatieregeling, in gesprek gaan met partijen op de woningmarkt en het verkennen van potentiële bouwlocaties in de verschillende kernen zijn activiteiten die in dit kader zijn uitgevoerd.

CPO en onderzoek

Er is grote voortgang geboekt in het CPO traject in plan Akkerstraat (Hoogeloon), in 2020 kan hier daadwerkelijk gebouwd gaan worden. In Casteren is het CPO-project Den Tip (locatie Kerkstraat) gestart, een project voor starters en senioren. In Netersel ontwikkelt de locatievereniging 'Netersel bouwt' een appartementencomplex voor vnl. ouderen. De locatievereniging Bladel onderneemt actief stappen om een goede bouwlocatie te vinden en is daarvoor o.a. in gesprek met de gemeente en woningbouwvereniging De Zaligheden.

Omdat er behoefte is om meer zicht te krijgen op de succes- en faalfactoren van CPO's en de rollen van de diverse partijen, is een opdracht hiertoe geformuleerd. We hebben een onderzoeksbureau gevraagd hier offerte voor uit te brengen.

In het najaar is gestart met verkennende gesprekken samen met andere Kempengemeenten en het RvO om meer vat te krijgen op de opgaven die er liggen op het terrein van wonen en zorg.

Startersleningen

Op 15 december 2016 heeft de gemeenteraad besloten om de "Verordening starterslening gemeente Bladel 2017" vast te stellen. Ieder jaar volgt een monitor en tussentijdse rapportage van het instrument via de P & C-cyclus. Medio 2015 hebben het Rijk en de Provincie Noord-Brabant besloten hun aandeel in de starterslening te stoppen, waardoor sindsdien het volledige bedrag van de starterslening voor rekening van de gemeente Bladel komt.

In 2019 zijn 9 startersleningen afgehandeld en is door de SVn, namens de gemeente Bladel, een bedrag van € 186.000,- uitgeleend. Voorts wordt voor een totaaloverzicht verwezen naar bijlage V.

Beleidsindicatoren

Hieronder worden de meest actuele beleidsindicatoren uit de BBV-basisset gepresenteerd:

Naam Indicator	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	eenheid	Bron
Gemiddelde WOZ waarde	2018: 278.000	2019: 290.000	euro	CBS
Nieuw gebouwde woningen	2017: 7,1	2018: 8,0	aantal per 1.000 woningen	BAG
Demografische druk	2018: 75,3%	2019: 75,8%	percentage	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoons-huishouden	2018: 495	2019: 483	euro	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-houden	2018: 718	2019: 682	euro	COELO

Voor vergelijking met andere gemeenten verwijzen wij u naar de website www.Waarstaatjegemeente.nl (via de tegel "Besluit Begroting en Verantwoording").

Verbonden partijen (zie § verbonden partijen)

De navolgende verbonden partijen worden betrokken bij het realiseren van de geformuleerde doelstellingen:

- Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant
- Samenwerking Kempengemeenten
- WVK-groep

II. Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht worden de gerealiseerde lasten en baten ten opzichte van de geraamde lasten en baten weergegeven.

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten VHROSV	n -3.792	n -4.568	n -2.831	n -3.049	n -218
baten VHROSV	v 2.375	v 3.659	v 2.009	v 2.477	v 468
gerealiseerd saldo van baten en lasten	n -1.417	n -909	n -822	n -572	v 250
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	n -1.417	n -909	n -822	n -572	v 250

(- = nadeel en + = voordeel)

Voor een analyse van de verschillen wordt verwezen naar hoofdstuk 6.

4. Paragrafen

4.1 Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (afgekort: BBV) schrijft gemeenten voor dat in de begroting en jaarrekening een aantal financiële paragrafen verplicht zijn opgenomen. Deze paragrafen geven een soort 'dwarsdoorsnede' van de programmabegroting. Hieronder geven wij de essentie van deze paragrafen weer.

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De doelstelling van de paragraaf weerstandsvermogen is een zodanig inzicht te verschaffen dat op een verantwoorde wijze de hoogte van het vrij aanwendbare vermogen kan worden bepaald. Het weerstandsvermogen is het vermogen om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde de gemeentelijke taken te kunnen voortzetten. Anders gezegd: beschikt de gemeente over het vermogen om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat het beleid hoeft te worden aangepast.

Beleid voor risicomanagement

De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 27 april 2006 de nota weerstandsvermogen en risicomanagement vastgesteld en in zijn vergadering van 22 maart 2012 de nota reserves en voorzieningen 2012. Deze nota's en de paragraaf weerstandsvermogen hebben nauw verband met elkaar en zijn nog steeds actueel. In deze nota's zijn vooral de beleidslijnen en de totale positie aan de orde gesteld. In de paragraaf weerstandsvermogen worden met name de financiële risico's en het weerstandsvermogen geactualiseerd op basis van de laatste inzichten. Op deze wijze krijgt de gemeenteraad periodiek goed inzicht in de omvang van de gekwantificeerde risico's en de mogelijkheden om financiële risico's op te vangen.

De doelstellingen van risicomanagement luiden als volgt:

1. Inzicht krijgen in de risico's die we lopen. Op basis van dit inzicht kunnen risico's eventueel worden afgedekt.
2. Er voor zorgen dat risico's die werkelijkheid worden zo weinig mogelijk effect hebben op de uitvoering van het bestaande beleid.
3. Verder stimuleren van het risicobewustzijn (van medewerkers) in de organisatie en het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van risico's.
4. De ratio weerstandsvermogen c.q. algemene reserve wordt uitgedrukt als de verhouding tussen de algemene reserve en het gemiddelde van de geïnventariseerde risico's. De gewenste omvang van het weerstandsvermogen wordt bepaald op klasse C (voldoende)².

Risicoprofiel

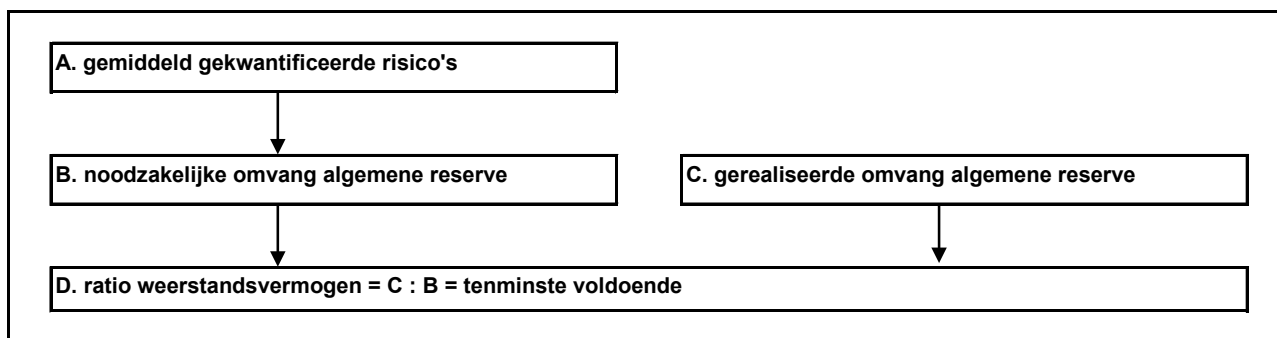
In de op 22 maart 2012 vastgestelde nota reserves en voorzieningen 2012 is het eigenstandig risicoprofiel als normatief kader voor de omvang van de algemene reserve bepaald op de gemiddelde omvang van de geïnventariseerde risico's.

Weerstandsvermogen

Indien een redelijke inschatting van het gewenste weerstandsvermogen kan worden gegeven, kan hieruit een indicatie voor de gezondheid en flexibiliteit van de gemeentelijke financiën op de korte én langere termijn worden gegeven.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de relatie gelegd tussen de gemiddelde omvang van de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste omvang van de algemene reserve enerzijds en de omvang van de algemene reserve anderzijds. De relatie tussen beide wordt in de volgende figuur weergegeven.

² Afgestemd op de door het Nederlands Adviesbureau voor Risico management (NAR) gehanteerde waarderingen.

Het beschikbare weerstandsvermogen is tenminste even groot als de omvang van het bepaalde risicoprofiel. De gewenste omvang van het weerstandsvermogen dient zich tenminste op klasse C (voldoende) te begeven.

Risico-inventarisatie

Om een juist beeld van de financiële positie van de gemeente te verkrijgen is het noodzakelijk dat ook helder is met welke risico's de gemeente nog kan worden geconfronteerd. Het gaat hierbij om mogelijke uitgaven c.q. inkomsten waarvan de hoogte op voorhand niet kan worden vastgesteld. Voor zover risico's wel financieel vertaald kunnen worden, zullen daarvoor bedragen van het eigen vermogen dienen te worden afgezonderd. Waar mogelijk zijn voor potentiële risico's reeds voorzieningen getroffen. Deze blijven hier dan ook verder onvermeld.

De financiële risico's worden per hoofdtakveld nader toegelicht. Voor elk risico is een (beste) inschatting gemaakt van de kans dat de aangegeven gebeurtenis zou kunnen optreden. Hierbij worden drie categorieën onderscheiden, namelijk 'laag', 'midden' en 'hoog'.

Gesproken wordt van een 'laag' risicoprofiel indien de kans gemiddeld voor 25% zou kunnen optreden. Een 'midden' risicoprofiel beweegt zich op 50% en een 'hoog' risicoprofiel op gemiddeld 75%. Anders gezegd, een kwalificatie met 'hoog' impliceert dat het al bijna noodzakelijk is om voor dat risico een voorziening te treffen. Vervolgens is een financiële indicatie

Kans score		
▪ laag	😊	25%
▪ midden	😐	50%
▪ hoog	😞	75%

opgenomen van de omvang van het risico door de kans te vermenigvuldigen met het gemiddelde effect en is aangegeven of het risico van incidentele dan wel structurele aard is. Structurele risico's worden voor een periode van 4 jaar meegenomen in de berekeningen. Dit vanuit het uitgangspunt dat de organisatie binnen 4 jaar in staat moet zijn om toereikende maatregelen te treffen om het gesignaleerde risico af te dekken.

Taakveld: Bestuur en ondersteuning

- (1) Wachtgelden wethouders

Het is mogelijk dat een wethouder wegens een politiek conflict of in verband met verkiezingen uit het college stapt met recht op wachtgeld. Bij vertrek van één wethouder kan het risico bepaald worden op ca € 62.000,- per jaar gedurende ca 3 jaren. In voorkomende gevallen wordt hiervoor een voorziening gevormd voor de totale verplichting jegens de voormalige wethouder.

- (2) Verbonden partijen i.c. gemeenschappelijke regelingen

De veronderstelling, dat het uitoefenen van taken door gemeenten gezamenlijk in een regio voor de gemeenten (en haar inwoners) financiële voordelen oplevert, kan niet in alle gevallen als een juiste worden onderkend. De bestuurlijke invloed van een individuele gemeente op het beleid van een eenmaal ingesteld lichaam is veelal beperkt. Aan dit gegeven is het bezwaar verbonden, dat samenwerkingsverbanden door het vormen van reserves e.d. een eigen financieel beleid gaan voeren; dus in feite een stukje financieel beleid van de aangesloten gemeenten overnemen.

De deelnemende gemeenten blijven echter wel zelf verantwoordelijk voor alle schulden en verplichtingen van de gemeenschappelijke regeling of andere verbonden partijen.

In zijn algemeenheid moet opgemerkt worden dat er op het gebied van verbonden partijen weinig risicomanagement is toe te passen, omdat ze buiten de directe invloedssfeer van de gemeente vallen. Door beleid op te stellen ten aanzien van het maken van bestuurlijke en financiële prestatie-afspraken met verbonden partijen kunnen genoemde risico's beheersbaar worden gemaakt.

- (3) Inschatting hoogte algemene uitkering

De omvang van het gemeentefonds wordt beïnvloed door de hoogte van de rijksuitgaven en de in het gemeentefonds opgenomen maatstaven. Dit zijn factoren waarop de gemeente geen invloed heeft. De

gevolgen zijn feitelijk niet in te schatten, maar kunnen substantieel zijn. Daarnaast zijn de maatstaven aan de hand waarvan de algemene uitkering wordt berekend telkens aan verandering onderhevig.

Bij het opstellen van de begroting moeten zowel de totale omvang van het gemeentefonds als het aandeel van de eigen gemeente daarin worden ingeschat. Bepaalde maatstaven kunnen niet door de gemeente zelf worden beïnvloed en (dus) ook niet goed worden ingeschat (bijv. regionaal klantenpotentieel). De hoogte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is daarom met grote risico's omgeven. Hierbij worden de risicobedragen die zich mogelijk kunnen afspelen bepaald tussen een bandbreedte van 0,5% en 1,5% van de jaarlijks te ontvangen algemene uitkering (inclusief sociaal domein). Het risico wordt ingeschat op een bandbreedte van € 151.000,- tot € 454.000,-.

- (4) Personeelsvoorzieningen

In het geval van ziekte en/of arbeidsongeschiktheid moet de gemeente als werkgever maximaal twee jaar het salaris aan de betrokken werknemer doorbetalen. Wanneer zich een geval van ziekte voordoet, waarvoor vervanging nodig is, kost dit de gemeente extra geld. Daarnaast geldt dat er binnen onze organisatie ook een behoorlijke mate van kwetsbaarheid is ten aanzien van specifieke kennis, omdat deze ingevuld worden door zgn. "éénmensfuncties". Het financieel risico wordt ingeschat op een bandbreedte van € 25.000,- tot € 75.000,-.

Door de gemeenteraad noodzakelijk en wenselijk geachte activiteiten (maar ook de reguliere werkzaamheden) moeten veelal (mede) worden gerealiseerd via inzet van de ambtelijke medewerkers in onze steeds 'krapper' wordende organisatie. Om alles tijdig te realiseren moet er evenwicht zijn tussen de te leveren prestaties en de beschikbare menskracht. Het is de taak van ons college om samen met het management dit evenwicht te zoeken en te handhaven. Waar dat niet mogelijk is zullen keuzes onvermijdelijk zijn.

- (5) Risico's op eigendommen

De gemeente Bladel wordt ook steeds meer geconfronteerd met toenemende vernielingen aan de gemeentelijke eigendommen. Daar de dader(s) vaak niet meer te achterhalen zijn kunnen de kosten van herstel niet in alle gevallen verhaald worden. Op basis van uitgevoerde risico-analyses uit het verleden wordt dit incidenteel risico ingeschat op een bandbreedte van € 15.000 tot € 25.000,-.

- (6) Informatiebeveiliging

Zowel bij het gebruik van gegevens binnen de gemeente, als bij de uitwisseling van informatie, moet de gemeente rekening houden met beveiligings- en privacyaspecten. In 2019 is er een dataclassificatie en een risico-inventarisatie- en evaluatie uitgevoerd. Mede op basis van deze onderzoeken is er het 'Informatiebeveiligingsplan 2019-2021 Gemeente Bladel' opgesteld. In dit plan zijn de beveiligingsnormen zoals deze in de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) zijn opgenomen als uitgangspunt gebruikt. Het plan is bedoeld om middels een prioritering te komen tot een situatie waarin zo goed mogelijk wordt voldaan aan de eisen in de BIO, om hiermee de informatieveiligheid te vergroten. De eerste punten uit het Informatiebeveiligingsplan zijn inmiddels uitgevoerd.

De gemeente moet daarnaast verantwoording afleggen aan het ministerie van binnenlandse zaken en koninkrijksrelaties over de informatieveiligheid. Hiervoor wordt ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) gebruikt. Door het invullen van deze zelfaudit wordt duidelijk aan welke normen de gemeente nog moet werken om beveiligingsincidenten te voorkomen. De uitkomsten van de zelfaudit worden ook meegenomen in het informatiebeveiligingsplan.

Naast het beschermen van informatie in het algemeen, is het beschermen van persoonsgegevens ook een aspect dat in de gemeente Bladel volop aandacht heeft. De gemeente Bladel moet net als elke Nederlandse organisatie voldoen aan de AVG. AVG staat voor Algemene Verordening Gegevensbescherming, de Europese wetgeving rondom privacy en bescherming van persoonsgegevens. In 2019 zijn er 'Privacy Impact Assessments' (PIA's) uitgevoerd op een aantal werkprocessen waarbij gevoelige persoonsgegevens verwerkt worden. Middels deze PIA's wordt beoordeeld of de verwerking van persoonsgegevens op een juiste manier plaatsvindt. Hier komen eventueel aanbevelingen uit voort die opgepakt worden om nog beter met persoonsgegevens om te gaan. Op die manier wordt het risico van onjuiste omgang met persoonsgegevens verkleind.

Vrijwel elke organisatie heeft wel eens te maken met datalekken. We spreken van een datalek als persoonsgegevens in handen vallen van derden die geen toegang tot die gegevens zouden mogen hebben. Bij een overtreding van de AVG kan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) een boete opleggen van maximaal 20 miljoen euro. Het risico dat er een boete wordt opgelegd is echter erg klein. Wanneer datalekken binnen 72 uur na constatering bij de AP worden gemeld, is de kans op boetes nihil. Boetes worden voornamelijk uitgedeeld indien organisaties geen moeite hebben gedaan om systemen goed te beveiligen, wanneer

datalekken niet worden opgelost of wanneer geprobeerd wordt datalekken geheim te houden. Openheid is bij datalekken dus erg belangrijk. Daarnaast is het gebruikelijker dat de AP waarschuwingen uitdeelt of werkt met last onder dwangsom in geval van een overtreding.

Beveiligingsincidenten en datalekken hebben voor gemeenten het risico op imagoschade en financiële schade. Financiële schade kan voortkomen uit boetes, herstelkosten of aansprakelijkstellingen. Voor de financiële schade wordt een bedrag van € 30.000,- als risico opgenomen.

Taakveld: Verkeer en vervoer

- (7) Gladheidbestrijding

De gladheidbestrijding is middels een contract ondergebracht bij een aannemer voor de duur van vijf jaren en eindigt per 30 september 2021. De kosten voor gladheidbestrijding zijn vooraf niet goed in te schatten omdat het weer zich niet vooruit laat voorspellen. Tijdens extreme situaties, bijvoorbeeld bij (hevige) sneeuwval in combinatie met strenge vorst, moet soms ook intensiever worden geschoven en gestrooid. Derhalve zijn naast een maandelijks vergoeding ook eenheidsprijzen in het contract opgenomen met betrekking tot het schuiven en strooien van vooraf bepaalde routes. Bij de beschikbare gestelde middelen wordt uitgegaan van normale winterse omstandigheden, wat per winterseizoen neer komt op 27 maal de vooraf bepaalde routes schuiven en strooien. Zodra sprake is van extreme situaties kunnen de meerkosten oplopen doordat vaker dan gemiddeld wordt gestrooid. Rekening houdend met extremere situaties, waarbij een toename van 35% extra werkzaamheden met betrekking tot gladheidbestrijding aannemelijk wordt geacht, is er sprake van een risico van ca. € 25.000,- aan extra kosten.

- (9) Overdracht beheerkosten wegen t.p.v. KBP

Het beheer en onderhoud van fase 2 zal eerst aan het einde van de exploitatieperiode (ca 2024) naar de gemeente overgedragen worden. Op basis van een indicatieve inschatting dient t.z.t. rekening gehouden te worden met ca € 79.000,- extra onderhoudskosten aan wegen, openbare verlichting, e.d.

Taakveld: Sport, cultuur en recreatie

- (10) Overdracht beheerkosten groen t.p.v. KBP

Het beheer en onderhoud van fase 2 zal eerst aan het einde van de exploitatieperiode (ca 2024) naar de gemeente overgedragen worden. Op basis van een indicatieve inschatting dient t.z.t. rekening gehouden te worden met ca € 45.000,- extra onderhoudskosten aan het openbaar groen.

- (11) Natuurplagen

Door 'natuurplagen' (processierupsen, kevers, rattenplagen, iep- en kastanje ziektes e.d.) zullen er in voorkomende gevallen extra onderhoudswerkzaamheden verricht moeten worden aan het openbaar groen, sportvelden en de bossen. Op basis van eerdere onderhoudswerkzaamheden wordt dit incidenteel risico bepaald binnen een bandbreedte van € 60.000,- en € 80.000,-. Voorts wordt voor de overige calamiteiten en claims een incidenteel risico bepaald binnen een bandbreedte van ca € 25.000,- tot € 30.000,-.

Taakveld: Sociaal domein

- (12) Wet maatschappelijke ondersteuning

Binnen de Wmo is de laatste jaren een kostenstijging te zien en ook binnen meerjarenperspectief wordt een verdere kostenstijging verwacht. Deze kostenstijging wordt met name veroorzaakt door de volgende vier factoren.

Allereerst zien we in de Wmo steeds meer de gevolgen van de vermaatschappelijking van de zorg, omdat mensen met een ondersteuningsvraag - langer - thuis blijven wonen. De toename van met name ouderen met een intensieve (Wmo-)ondersteuningsvraag en mensen met een psychiatrische problematiek vormen een steeds groter financieel risico. Met voorliggende collectieve Wmo-voorzieningen in onze Bladelse kernen proberen we daar samen met lokale vrijwilligers, mantelzorgers en zorgorganisaties een antwoord op te geven. Verder spelen algemene demografische ontwikkelingen zoals dubbele vergrijzing een belangrijke rol in de kostenontwikkelingen.

Als derde oorzaak zorgen loon- en prijsontwikkelingen (in het algemeen en in verband met nieuwe aanbestedingen met hogere kostprijzen) ervoor dat het inzetten van ondersteuning/zorg en het waarborgen van de continuïteit hiervan steeds kostbaarder wordt. Tenslotte is de toegang tot Wmo-maatwerkvoorzieningen door invoering van een inkomensafhankelijk vast abonnementstarief (€ 17,50 per 4 weken in 2019, € 19,- per maand in 2020), laagdrempeliger geworden. Dit met een aanzuigende werking als gevolg. Ook in 2020 blijft dit een belangrijk financieel risico.

Taakveld: Volksgezondheid en milieu

- (13) Verwerkingsovereenkomst restafval Attero

Voor de periode 1-2-1997 t/m 1-2-2017 hebben de 6 Brabantse gewesten (vertegenwoordigd door de Vereniging van Contractanten (VvC)), namens de Brabantse gemeenten, een overeenkomst gesloten met Afvalsturing Brabant (nu: Attero) voor de verwerking van huishoudelijk restafval. Daarbij is o.a. afgesproken dat de Brabantse gemeenten jaarlijks tenminste 510 kiloton (de volumeplicht) restafval ter verwerking (verbranding) aan moeten leveren. Omdat het afvalbeleid steeds meer gericht is op het terugdringen van de hoeveelheid restafval, werd in 2011 voor het eerst niet meer aan die volumeplicht voldaan. Dat is voor Attero reden geweest om aan de Brabantse gewesten een naheffing op te leggen wegens het niet nakomen van de volumeverplichting over de periode 2011 t/m 2014. In een arbitraal eindvonnis heeft het Nederlands Arbitrage Instituut (NAI) Attero m.b.t. die naheffing in het ongelijk gesteld. Deze kwestie was hiermee afgedaan.

Voor de jaren 2015, 2016 en januari 2017 heeft Attero een nieuwe naheffing opgelegd voor het niet nakomen van de volumeplicht. Tot veler verrassing heeft het NAI in een eindvonnis nu Attero in het gelijk gesteld. Het NAI heeft geoordeeld dat, in tegenstelling tot de jaren 2011-2014, de Brabantse gewesten en gemeenten verplicht zijn een naheffing te betalen voor de minderlevering. Naar aanleiding hiervan is de VvC een procedure gestart bij het Gerechtshof om het vonnis te vernietigen. De uitspraak van deze vernietigingsprocedure wordt niet voor het einde van 2020 of zelfs begin 2021 verwacht.

Mochten de gewesten uiteindelijk aan het kortste eind trekken, dan zullen waarschijnlijk ook de gemeenten binnen de gewesten een (deel van die) naheffing moeten betalen. Het risico is sterk afhankelijk van de uitkomst van de juridische procedures en verschilt zeer van gemeente tot gemeente. Wij hebben het risico voor onze gemeente ingeschat op een bandbreedte van € 166.000,- tot € 288.000,- (op basis van verhouding 50% inwoners en 50% tonnage). Dit risico schatten wij vooralsnog als hoog in.

Taakveld: Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

- (14) Grondexploitatie

Voor de risico's verbonden aan de grondexploitatie wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid. De algemene reserve grondexploitatie is gevormd voor de dekking van de risico's verband houdend met de grondexploitaties.

Op 11 juli 2007 is met een ingezetene en de gemeente een overeenkomst gesloten, waarin – kort samengevat - afspraken zijn gemaakt over het beschikbaar stellen van een kavel op De Beemd, alsmede over de opslag van grond en bouwmaterialen op het perceel De Pan ongenummerd. De nakoming van deze overeenkomst heeft uiteindelijk geleid tot een juridische procedure, waarbij de gemeente op 24 april 2013 bij de rechtbank volledig in het gelijk is gesteld. Appellant heeft tegen het vonnis van de rechtbank hoger beroep ingesteld. Op 26 januari 2016 heeft het Gerechtshof arrest gewezen. Hierbij is de appellant in het gelijk gesteld. Het Hof heeft – kort samengevat - bepaald dat de gemeente toerekenbaar tekort is geschoten in nakoming van de vaststellingsovereenkomst van 11 juli 2007 en veroordeelt de gemeente tot vergoeding van de geleden schade. De schade wordt bepaald in een afzonderlijke procedure waarvoor onafhankelijke deskundigen zijn aangewezen.

- (15) Actualisatie winstuitnames grondexploitatie

De gemeente Bladel neemt tussentijds winst als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan (laag risicoprofiel):

- In het BBV (notitie grondexploitatie) zijn regels vastgelegd over de wijze van winstnemingen. In de notitie wordt aangegeven dat bij tussentijdse winstnemingen de percentage of completion methode (POC) dient te worden gevolgd: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen.

De vraag naar grond blijft onverminderd groot. De verkopen lijken bij de nieuwe plannen voorspoedig te verlopen. Dit heeft ook als consequentie dat de aanvankelijk geprognosticeerde winstuitnames, gelet op het vastgestelde beleid in de Nota Grondbeleid 2019 en de nieuwe voorschriften BBV.

Wij hebben nu rekening gehouden met een normale fasering in grond uitgifte en gelijkblijvende grondprijzen, beide ingegeven door het economische klimaat en de signalen in de woningbouw. Vanaf 2016 zijn we als gemeente verplicht om vennootschapsbelasting (Vpb) te betalen over de fiscale winsten (zie hierna). Voorts wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

In de grondexploitaties wordt voor de boekjaren 2020 tot en met 2024 een gemiddelde (commerciële) winst verwacht van € 142.000,-. Het (conjuncturele) risico wordt ingeschat op een bandbreedte van 10% en 15%

van het gemiddelde van de geraamde (commerciële) winstuitname gedurende de planperiode. Het risico wordt dan ingeschat op een bandbreedte van € 14.000,- tot € 21.000,-. Dit risico schatten wij als midden in.

- (16) Startersleningen

De startersleningen worden verleend onder de zekerheidsstelling van de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Daarmee is de betaling van rente en aflossing gegarandeerd. Het incidenteel risico is niet zo groot en wordt bepaald op pm. Per 1 januari 2017 is de Combinatielening ingevoerd, welke niet onder de borging van het NHG valt. De Combinatielening is in het leven geroepen om de starter toch de eerste 3 jaren geen aflossing te laten betalen. Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) neemt dit terugbetalingsrisico voor haar rekening.

- (17) Gemeentegaranties

In 2019 werd de nota “verlenen van garanties en verstrekken van geldleningen” vastgesteld. Op basis van deze nota gaan we voortaan uit van het eigen kunnen en eigen kracht van onze inwoners. Het is niet aan ons om te sturen en te regelen, maar als dat nodig en mogelijk is willen we wel kunnen ondersteunen. Het verstrekken van een garantie of lening past hierbij. Anderzijds moeten we de financiële houdbaarheid van onze garantie- en lening portefeuille niet uit het oog verliezen. Daarom hanteren we hiervoor het *Nee, tenzij-beleid* hanteren.

De gemeente Bladel heeft in het verleden overeenkomsten afgesloten waarmee het middels een achtervangpositie garant staat voor de rente- en aflossingsverplichtingen van diverse woningcorporaties ten opzichte van kredietverstrekkers. De stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) draagt het direct risico. Het risico voor de gemeente Bladel dat hiermee gepaard gaat is te verwaarlozen gezien de zekerheidsstructuur van de WSW.

Gemeenten zijn per 1 januari 2011 uit de achtervang voor nieuwe hypotheek met Nationale Hypotheek Garantie (NHG) getreden. Dat is de uitkomst van een jarenlange discussie tussen de VNG en het Rijk. De financiële risico's die gemeenten lopen door de achtervangpositie vindt de VNG onverantwoord.

Concreet betekent dit dat alle gemeenten uittreden voor *nieuwe* garanties vanaf 2011. De achtervangpositie van gemeenten voor bestaande NHG-hypotheek blijft bestaan. Het bestaande vermogen van het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) blijft beschikbaar voor alle NHG-hypotheek van zowel vóór als na de datum waarop gemeenten uittreden uit de achtervangpositie. Met de beëindiging van de achtervangpositie van gemeenten voor nieuwe NHG-hypotheek zijn de risico's voor gemeenten verder beperkt.

Hoewel wij de kans dat de gemeente wordt aangesproken op garantstellingen niet groot achten, houden wij het risicobedrag vooralsnog vast op een bandbreedte van € 10.000,- tot € 20.000,-.

- (18) Gevolgen Stikstofbesluit (PAS regels) en PFAS

In alle lopende grondexploitaties, waarvan het bestemmingsplan al vastgesteld c.q. onherroepelijk is, is in de onderbouwing van bestemmingsplannen geconcludeerd dat stikstof geen probleem is. Verder zijn er door de stikstofcrisis in de gemeente Bladel niet minder omgevingsvergunningen verleend. Stikstof heeft op dit moment nog geen financiële consequenties. Het risico voor de lopende projecten wat betreft stikstof schatten wij dan ook als laag in.

In alle lopende grondexploitaties, waar we nog gronden bouw- en woonrijp moeten maken is voor de uitvraag van “het werk” onderzoek uitgevoerd of er eventuele meerkosten voor PFAS zijn. Tot op heden is geconcludeerd dat in de lopende plannen dit niet het geval is. Aangezien we extra onderzoeken moeten doen naar PFAS, zijn deze extra onderzoekskosten meegenomen in de grondexploitaties. Door de PFAS hebben we op dit moment nog geen vertraging opgelopen in de lopende plannen dus de financiële consequenties zijn laag. Het risico voor de lopende projecten wat betreft PFAS schatten wij dan ook als laag in.

Bij toekomstige grondexploitaties houden we zekerheidshalve in onze exploitatieopzetten wel rekening mee met meerkosten voor onderzoeken naar stikstof/PFAS, meerkosten voor het bouw- en woonrijp maken en eventuele vertraagde fasering voor de gronduitgifte. Zodat we, mochten er meerkosten komen en een vertraagde gronduitgifte zijn, deze ingecalculeerd zijn. Mocht het uiteindelijk meevallen dan heeft dit een positief effect op de grondexploitatie. Het risico voor toekomstige projecten schatten we gemiddeld in.

Financiële indicatie risico-inventarisatie en -kwantificering

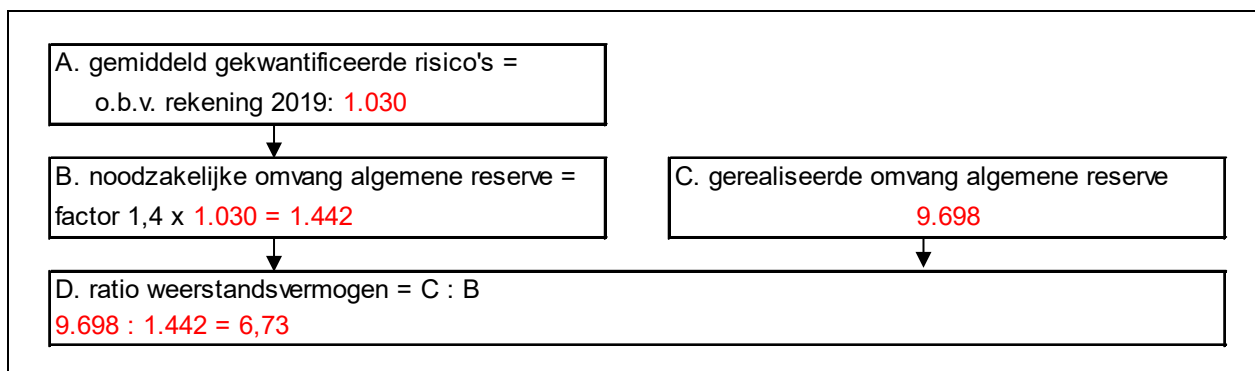
In de volgende tabel is een financiële indicatie opgenomen van de omvang van het risico door de kans te vermenigvuldigen met het gemiddelde effect en is aangegeven of het risico van incidentele dan wel structurele aard is.

Opgemerkt dient te worden dat na balansdatum Nederland geconfronteerd is met de corona-crisis. Gezien het actuele karakter van deze crisis waren de hieraan gerelateerde risico's nog niet voorzien in de in vorige paragraaf genoemde inventarisatie. Zie voor verdere opmerkingen ook paragraaf 3.6 Gebeurtenissen na balansdatum.

nr. omschrijving	geraamde omvang *	kans			gemiddeld effect (c : 2)	effect incidenteel (d,e of f x g)	effect structureel (d,e of f x g)
		25%	50%	75%			
(a) (b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)	(i)
1 Wachtgelden wethouders	60-180		x		120	60	
2 Verbonden partijen	pm	x			pm		pm
3 Inschatting algemene uitkering	151-454	x			303		76
4 Personeelsvoorzieningen	25-75			x	50	38	
5 Risico's eigendommen	15-25			x	20	15	
6 Informatiebeveiliging	30-30	x			30	8	
7 Gladheidbestrijding	25-25		x		25	13	
8 Beheerkosten wegen KBP	79-79			x	79		59
9 Beheerkosten groen KBP	45-45			x	45		34
10 Natuurplagen	85-110		x		98	49	
11 Wet maatschappelijke ondersteuning	0-0	x					
12 Decentralisatie jeugdzorg	0-0	x					
13 Afvalverwijdering Attero	166-288			x	227	170	
14 Grondexploitatie	0-0	x					
15 Actualisatie winstuitnames grond-exploitatie	14-21	x			18	5	
16 Startersleningen	pm	x			pm		pm
17 Gemeentegaranties	10-20	x			15	4	
18 Gevolgen Stikstofbesluit	pm	x			pm		pm
Ondergrens risico's	705						
Bovengrens risico's	1.352						
Totaal gemiddelde risico's					1030		
Totaal na kansberekening						362	169

De omvang van de geïnventariseerde risico's beweegt zich tussen een bedrag van € 705.000,- en een bedrag van € 1.352.000,-. Indien alle risico's zich tegelijk zouden voordoen, gaat het gemiddeld dus om een bedrag van € 1.030.000,-. Maar de kans hierop is niet erg waarschijnlijk. Uitgaande van de gemiddelde omvang en de geraamde 'kansen' bedraagt het totaal aan de nu geïnventariseerde risico's een aanzienlijk lager bedrag: gemiddeld € 531.000,-, waarvan een deel incidenteel (€ 362.000,-) en een deel structureel (€ 169.000,-). Overigens suggereren deze bedragen een nauwkeurigheid die zich absoluut niet voordoet; het is de toevallige uitkomst van een kansberekening en niet een met zekerheid te voorspellen uitkomst.

Met de beschikbare algemene reserve en de gemiddeld gekwantificeerde risico's heeft de gemeente in 2019 voldoende weerstandsvermogen om de risico's af te dekken.

Noot: gerealiseerde omvang algemene reserves is exclusief bestemming rekeningresultaat. De bestemming van het rekeningresultaat werkt vanzelfsprekend wel door naar de begroting 2020 en volgende jaren.

Ten aanzien van de geraamde stand van de algemene reserve willen wij -met nadruk- niet onvermeld laten dat het voornamelijk geprognosticeerde resultaten betreffen. Daadwerkelijke bestedingsvoorstellen dienen steeds beoordeeld te worden aan de werkelijke gerealiseerde resultaten. In de vastgestelde nota weerstandsvermogen en risicomanagement is bepaald dat bestedingsvoorstellen ten laste van de algemene reserve slechts zijn aan te bevelen, wanneer er middelen resteren boven de omvang van de risicoprofielen.

Financiële kengetallen en ratio's

Kengetallen en ratio's worden op grond van het BBV verplicht gesteld. Het opnemen van kengetallen in de jaarstukken (en begroting) past in het streven naar meer transparantie. Ook helpen de kengetallen, in hun onderlinge samenhang, bij het verkrijgen van verantwoord inzicht in de – ontwikkeling van – de financiële positie en over de baten en lasten van de gemeente.

Daarmee geven deze kengetallen ook informatie over de weerbaarheid en wendbaarheid van de gemeentelijke jaarstukken (en begroting). Het is overigens niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen kunnen alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie van de gemeente. De wijze waarop de kengetallen meewegen in de uiteindelijke beoordeling van de financiële positie is voorbehouden aan het politieke verantwoordingsproces binnen de gemeente.

In het streven naar meer transparantie, verbetering van het inzicht in de financiële positie en voor vergelijking met andere gemeenten worden zowel in de begroting als jaarrekening een set van financiële kengetallen opgenomen. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans. De kengetallen zijn het uitgangspunt voor de beoordeling van de financiële positie van de gemeente Bladel.

Om een beeld te geven hoe de financiële positie van gemeenten zich ontwikkelt, zijn door VNG de kengetallen onderverdeeld naar 3 risico categorieën (zie onderstaand tabel). In het algemeen is categorie A minder risicovol dan categorie B en B weer minder risicovol dan C. Dit is ook het geval bij grondexploitatie maar in geval van een hoge netto schuldquote kan een hoge grondexploitatie juist een mogelijkheid bieden om een hoge netto schuldquote te verlagen. Bij de belastingcapaciteit worden de belastingen per gemeente vergeleken met het landelijk gemiddelde. Kleiner dan 100% betekent dat de gemeente nog beneden het landelijk gemiddelde zit.

Kengetallen: landelijke risico profielen		categorie A	categorie B	categorie C
1A. netto schuldquote		< 90%	van 95% t/m 130%	> 130%
1B. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen		< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
2. solvabiliteitsrisico		> 50%	van 20% t/m 50%	< 20%
3. grondexploitatie		< 20%	van 20% t/m 35%	> 35%
4. structurele exploitatieruimte		> 0%	0%	< 0%
5. belastingcapaciteit		< 95%	van 95% t/m 105%	> 105%

De kengetallen voor 2019

In onderstaande tabel staan de kengetallen voor de rekening 2019. Door ook de kengetallen uit de rekening 2018 en de begroting 2019 op te nemen, krijgen we een beeld van het verloop van de kengetallen. De kengetallen hebben we tevens voorzien van streefwaarden (begroting 2019).

Kengetallen:	streef-waarde	Verloop van de kengetallen		
		Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019
netto schuldquote	< 90%	67%	91%	70%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	64%	87%	68%
solvabiliteitsrisico	> 30%	31%	31%	29%
grondexploitatie	< 35%	5%	4%	7%
structurele exploitatieruimte	>= 0%	5%	3%	4%
belastingcapaciteit	< 105%	97%	93%	93%

Om de kengetallen te kunnen duiden is per kengetal een omschrijving opgenomen.

1A. Netto schuldquote

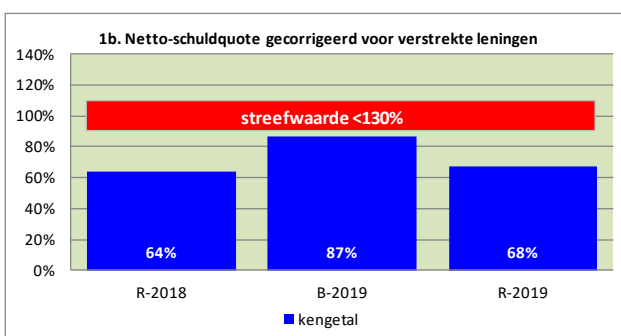
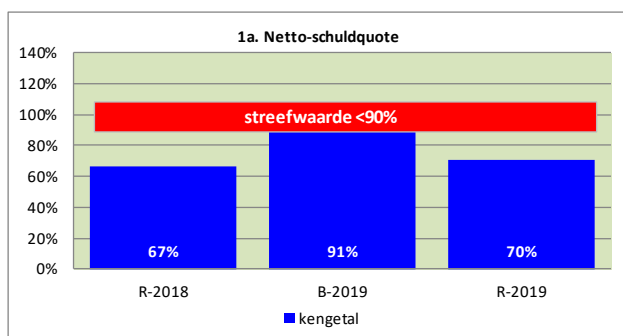
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. De netto-schuldquote geeft aan of de gemeente investeringsruimte heeft of juist op zijn tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten (rente en aflossing) er zijn waardoor een begroting minder flexibel wordt. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote.

1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast.

De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

In onderstaande grafieken worden de kengetallen weergegeven:

De schuldquote is licht gestegen vanwege de in 2019 afgesloten nieuwe vaste geldlening van € 16.480.000,- voor de financiering van MFA Hapert.

2. De solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van de gemeente.

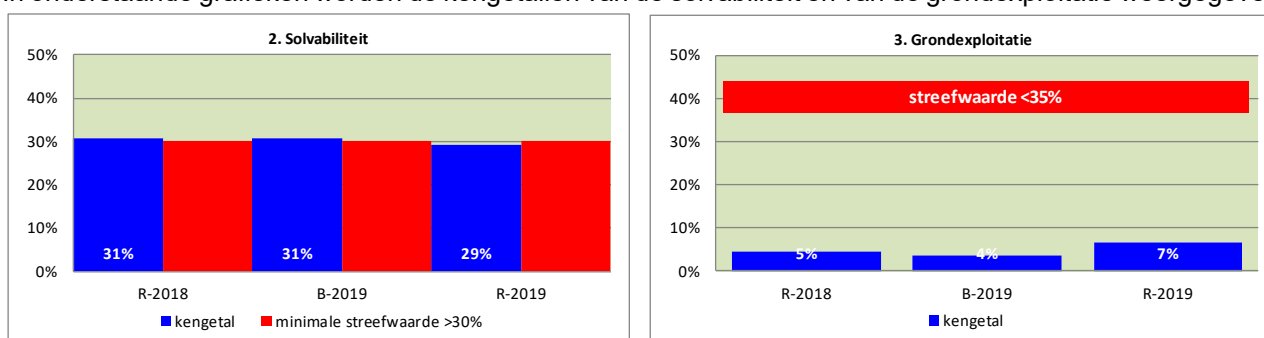
3. Kengetal grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio. De accountant beoordeelt ieder jaar of de gronden tegen de actuele waarde op de balans zijn opgenomen en of een eventueel gevormde voorziening van voldoende omvang is. Wanneer de waarde van de grond laag is, loopt de gemeente relatief weinig risico op de exploitatie maar is er relatief weinig waarde om de schuld te kunnen verlagen uit grondverkoop.

Om te kunnen beoordelen of de gemeente goed scoort met haar grondexploitaties, moeten ook afzetprognoses en getroffen voorzieningen beoordeeld worden. Om de risico's van grondexploitaties zoveel mogelijk beheersbaar te houden worden, daar waar noodzakelijk, driemaal per jaar de grondexploitatieberekeningen van de diverse grondexploitaties bijgesteld. Eventuele verliezen worden hiermee tijdig inzichtelijk gemaakt waardoor passende maatregelen kunnen worden getroffen. Onze accountant beoordeelt deze vanuit zijn verantwoordelijkheid.

Voor de berekening van het kengetal grondexploitatie worden bouwgronden in exploitatie gedeeld door de totale baten (exclusief de mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Als voor het (verwachte) tekort in de grondexploitatie een verliesvoorziening is gevormd, wordt het saldo hiervan in mindering gebracht op de boekwaarde van de gronden.

In onderstaande grafieken worden de kengetallen van de solvabiliteit en van de grondexploitatie weergegeven:

Het kengetal solvabiliteit begeeft zich door de jaren heen gemiddeld op het landelijk niveau. Het kengetal grondexploitatie is licht gestegen. Dit wordt voor een deel veroorzaakt door het in exploitatie nemen van plan Akkerstraat in Hoogeloon.

4. Structurele exploitatieruimte

Het kengetal structurele exploitatieruimte is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

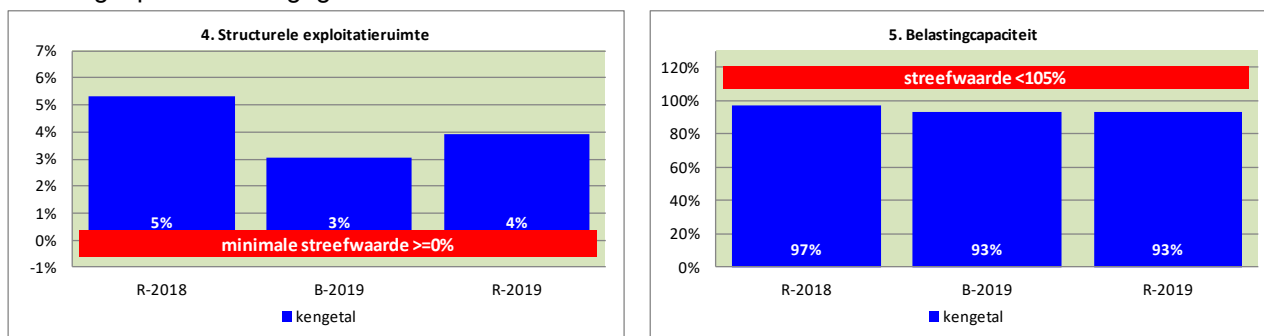
Voor de berekening van het kengetal structurele exploitatieruimte wordt het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves gedeeld door de totale baten (exclusief de mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

5. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het COELO publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de onroerende zaakbelastingen, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden (van 4 personen) in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage.

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Het geeft weer wat de ruimte is om belastingen te verhogen ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Het is de bevoegdheid van uw raad met welke omvang de belastingen worden verhoogd.

In onderstaande grafieken worden de kengetallen van de structurele exploitatieruimte en van de belastingcapaciteit weergegeven:

Ondanks dat de structurele exploitatieruimte gemiddeld met 1% gedaald is, is er nog steeds structurele ruimte beschikbaar voor het opvangen aanvullende/nieuwe exploitatielasten. De belastingcapaciteit is ultimo 2019 7% lager dan het landelijk gemiddelde.

😊 Beoordeling financiële positie

Als we de kengetallen in onderlinge samenhang bezien, dan moet geconcludeerd worden dat de gemeente een relatief lage schuldpositie ten opzichte van de totale baten kent, die ook direct te herleiden is naar de grondexploitatie. Concreet betekent dat, naarmate er meer opbrengsten zijn uit grondverkoop, de schuldpositie zal dalen. Deze situatie is ook zichtbaar in het stijgende percentage voor de solvabiliteit.

De belastingcapaciteit is ten opzichte van het landelijk gemiddelde afgenomen. Daarmee komen de woonlasten van onze burgers afgezet tegen het niveau van het landelijk gemiddelde voor gezin in t-1 lager uit ten opzichte van het gemiddelde.

In onze optiek spreken we over houdbaar als de gemeente in het geval van 'slecht weer' nog voldoende vrij beschikbare middelen heeft om de klappen op te kunnen vangen. Dit betekent dat de gemeente voldoende flexibel moet zijn en dus niet teveel verplichtingen (financieel, juridisch en bestuurlijk) moet hebben die meerjarig (langer dan vijf jaar) vastliggen. Deze verplichtingen zijn bijvoorbeeld onze schuldverplichtingen (rente en aflossing van opgenomen geldleningen), kapitaallasten, apparaatslasten en beheer- en onderhoudslasten.

De gemeente moet wendbaar zijn om snel te kunnen reageren. Enerzijds organisatorisch wendbaar om goed in te kunnen spelen op uitbreiding of inkrimping van het takenpakket. Anderzijds financieel wendbaar door de begroting op orde te hebben en een financiële buffer aan te houden. Flexibiliteit en weerbaarheid zijn in dit verband belangrijke termen en vormen de pijlers voor het spelregelkader.

Voor de beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. De kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit brengen tot uitdrukking of onze gemeente over voldoende structurele baten beschikt en welke mogelijkheid de gemeente heeft om de structurele baten op korte termijn te vergroten.

Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 95% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog. Hij moet dan niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente zich in de gevarenszone. De maten 90% en 130% zijn grove vuistregels. Voor een genuanceerder beeld van de schuldpositie moet ook worden gekeken naar de voorraad bouwgronden en de uitgeleende gelden.

De verstrekte leningen (financiële activa art 36 lid b, c van het BBV) betreffen de verstrekte startersleningen en de aandelen van de BNG en Brabant Water. De gemeente Bladel heeft geen leningen voor derden aangetrokken. Bij de schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen behoeven deze leningen daarom niet geëlimineerd te worden. Onze schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is 68%. Wij zitten daarmee niet in de hoge zone.

Gemeenten met veel grond hebben meer schulden en dus een hogere schuldquote. Dit geldt overigens niet voor gemeente Bladel. Wij hebben beperkte grondposities voor woningbouw. Voor die gronden hebben we schulden gemaakt. De rente over deze schuld drukt, behoudens eventueel strategische grondverwervingen, niet direct op de begroting, maar dient te worden opgevangen binnen de grondexploitaties. Met de

opbrengsten uit de verkoop van de grond, dient zowel de rente als de aflossing van de schuld te worden betaald.

Het risicoprofiel van de gemeente ten aanzien van grondexploitaties is zeer beperkt. Dit vertaalt zich in een laag kengetal grondexploitatie.

De solvabiliteitsratio van 29% is ligt nagenoeg op het gemiddelde van Nederland. De belastingcapaciteit ligt onder het landelijk gemiddelde. Overall kunnen we concluderen dat op basis van de kengetallen 2019 in relatie met ons weerstandratio van 6,73 in 2019 de financiële positie voldoende is. Daarnaast zijn wij ons er van bewust dat uitkomsten weliswaar moment opnames zijn maar daarnaast ook een voorspellend karakter hebben.

Op basis van de uitkomsten van bovenstaande kengetallen is de financiële positie van de gemeente Bladel in 2019, weerbaar en voldoende robuust. Er zijn voldoende buffers (zowel structureel als incidenteel) voorhanden om de risico's, als deze zich voordoen, en andere onvoorziene tegenvallers op te kunnen vangen. Daarnaast worden de incidentele lasten volledig gedekt door de incidentele baten.

4.3 Lokale heffingen

De lokale heffingen zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. Ze raken de burgers, bedrijven en instellingen direct in hun portemonnee. Gemeentelijke heffingen staan dan ook sterk in de politieke belangstelling. De formele vaststelling van de tarieven voor 2019 vindt plaats door het vaststellen van de belasting- en tarievenverordeningen door uw raad. Deze paragraaf bevat een overzicht van het verloop van de gemeentelijke heffingen.

4.3.1 Algemene uitgangspunten

Gemeentelijke heffingen kunnen worden onderscheiden in ongebonden heffingen en heffingen die gebonden zijn aan bepaalde leveringen en diensten van de gemeente. Ongebonden heffingen (belastingen) behoren tot de algemene dekkingsmiddelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten van deze belastingen niet voor een specifiek en wettelijk bepaald doel maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen mogen worden ingezet. In Bladel zijn dit onroerende zaakbelastingen (OZB) en toeristenbelasting.

Voor de gebonden heffingen is er wel sprake van een directe relatie tussen de heffing en de gemeentelijke taak. Onze dienstverlening dient kostendekkend te zijn. Dat vraagt om een scherpe en transparante kostentoerekening. Het profijtbeginsel, ofwel het principe waarbij de gebruiker betaalt, is hierbij richtinggevend. Het streven is 100% kostendekkendheid (bij gebonden heffingen mogen de geraamde opbrengsten niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de gemeente voor de uitoefening van de taak). In onze gemeente gaat het om afvalstoffenheffing, rioolheffingen en leges. Ook de Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) belasting beschouwen we als een gebonden heffing, omdat de opgelegde belastingen één-op-één doorbetaald worden aan de ondernemers (OVb) en de vertegenwoordiging van de eigenaren.

Het gemeentelijke beleid is de laatste jaren gericht op de doelstelling dat de burgers/bedrijven in de gemeente Bladel niet zwaarder worden belast dan voor de gemeentelijke financiële huishouding noodzakelijk is. Conform dit uitgangspunt werden de tarieven 2019 verhoogd met de (nagecalculeerde) trendmatige prijsstijging van 1,40%. Op 8 november 2018 heeft de raad de belasting- en tarievenverordeningen 2019 vastgesteld. Het beleid met betrekking tot lokale heffingen is vastgelegd in (beleids)nota's en verordeningen.

4.3.2 Ongebonden heffingen

De gemeente Bladel kent de onroerende zaakbelastingen en de toeristenbelasting als heffingen die aan de algemene middelen worden toegevoegd.

- Onroerende zaakbelastingen (taakvelden 0.61 en 0.62)

Het beleid bij de onroerende zaakbelastingen (OZB) is erop gericht om alle belastbare feiten op basis van de ingestelde verordening in de heffingen te betrekken met als doel het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen. De percentages voor de onroerende zaakbelastingen worden vastgesteld aan de hand van het totaal aan waarden van de objecten die in deze belasting worden betrokken.

De OZB worden geheven op binnen de gemeente gelegen onroerende zaken. Het betreft een directe belasting die is uitgesplitst in:

- een gebruikersbelasting van niet-woningen van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt;
- een eigenarenbelasting van zowel niet-woningen als van woningen van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

De heffingsgrondslag is de vastgestelde economische waarde naar de peildatum 1 januari 2018 volgens de Wet waardering onroerende zaken. De verwachte opbrengst OZB wordt als percentage van de totale WOZ-waarde van alle onroerende zaken in Bladel uitgedrukt. Dit percentage is, afhankelijk van eigenaar/gebruiker niet woning en eigenaar woning, bepalend voor de hoogte van elke individuele aanslag OZB.

Er zijn 141 formele bezwaren tegen de WOZ-waarde van onroerende zaken in de WOZ-beschikkingen binnengekomen. In 63% van de gevallen betrof het bezwaren van no cure no pay bureaus. Van de bezwaarschriften tegen de WOZ-beschikking is 22% gegrond en 78% ongegrond verklaard. In het voorgaande jaar bedroegen deze percentages respectievelijk 35% en 65%. Het gevolg hiervan is dat aanslagen worden aangepast. In de raming is rekening gehouden met het toekennen van bezwaren.

De werkelijke belastingopbrengst komt overeen met de geraamde opbrengst. De navolgende opbrengsten werden gerealiseerd:

Onroerende-zaakbelasting	Werkelijk 2018	Begroet 2019	Werkelijk 2019	Vershil
Eigenaar woningen	2.243.000	2.319.000	2.317.000	-2.000
Eigenaar niet-woningen	969.000	999.000	996.000	-3.000
Gebruiker niet-woningen	742.000	786.000	784.000	-2.000
Totaal onroerende zaakbelastingen	3.954.000	4.104.000	4.097.000	-7.000

(- = nadeel en + = voordeel)

- Toeristenbelasting (taakveld 3.4)

Het beleid bij de toeristenbelasting is erop gericht exploitanten van recreatieve ondernemingen om alle belastbare feiten op basis van de ingestelde verordening in de heffingen te betrekken met als doel het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen.

Via de exploitanten van recreatieve ondernemingen wordt een toeristenbelasting geheven van personen die in de gemeente Bladel verblijven maar niet zijn ingeschreven in de gemeentelijke basisadministratie. Het gaat dan om overnachtingen in hotels, pensions, campings en vakantiebungalows. De toeristenbelasting kan worden gezien als een bijdrage in de kosten van de (algemene) voorzieningen die de gemeente treft.

De toeristenbelasting is een algemene belasting en kent daarom geen maximumtarief. De trend van de laatste jaren is dat het aantal overnachtingen fluctueert, zodat de opbrengst (exploitatie) wisselt. In het raadsprogramma is aangegeven dat voor deze raadsperiode een stapsgewijze verhoging van de toeristenbelasting wordt toegepast van 2,8% per jaar. Het tarief voor 2019 werd voor verblijf in vaste onderkomens vastgesteld op € 1,51 per overnachting (2018: € 1,46) en voor het verblijf in mobiele onderkomens op € 1,41 (2018: € 1,36).

Eind 2018 heeft een extern bureau, in opdracht van de gemeente, een controle uitgevoerd op de aangiften toeristenbelasting van de afgelopen jaren. Het doel van het uit te voeren onderzoek was het bijhouden van een correcte, volledige en rechtmatige uitvoering van de verordeningen toeristenbelasting. Samen met de belastingplichtigen is de aansluiting tussen de gevoerde verblijfsregistratie ((nacht-) verblijfsregister of vergelijkbaar) en het aangifteformulier gezocht, een zogenaamde was-wordt opname. Hierbij stond de consistentie van de gevoerde administratie centraal, alsmede de gehanteerde boekingsgang. Daarnaast is er een areaalonderzoek gehouden om te onderzoeken of er nog eventuele nieuwe potentiële belastingplichtigen binnen de gemeente zijn. Deze nieuwe locaties zijn aangeschreven zodat er direct een goede voorlichting gegeven kan worden en de belastingplichtigen op een juiste wijze aangifte van de toeristenbelasting kunnen doen. Hiermee wordt de rechtmatigheid van de heffing gewaarborgd.

De navolgende opbrengsten werden gerealiseerd:

Toeristenbelasting	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Werkelijk 2019	Vershil
Toeristenbelasting	1.060.000	1.128.000	1.128.000	0
Toeristenbelasting afwikkeling vorige jaren	1.000	57.000	57.000	0
Totaal toeristenbelasting	1.061.000	1.185.000	1.185.000	0

(- = nadeel en + = voordeel)

Over 2019 is een bedrag van € 1.128.000,- aan toeristenbelasting verantwoord en € 57.000,- wegens afrekeningen over 2018. De definitieve oplegging van de aanslagen 2019 zal in het voorjaar van 2020 plaatsvinden. De hieruit voortvloeiende meer- of minderopbrengsten zullen bij de perspectiefnota 2020 in beeld worden gebracht.

4.3.3 Gebonden heffingen

Onder de gebonden heffingen worden die vergoedingen begrepen waarvoor de gemeente een individuele dienst wordt geleverd. Zo worden leges geheven bij de afgifte van een paspoort, rijbewijs of een omgevingsvergunning. Daarnaast zijn personen/bedrijven een recht verschuldigd voor diensten die de gemeente aan hen levert, zoals een aansluiting op de riolering, het verwerken van huisafval e.d.

Voor heffingen waarbij kosten worden verhaald, geldt dat de gemeente (waarbij de begroting leidend is) er geen winst op mag maken en alleen de daadwerkelijke kosten in rekening mag brengen. Dit betekent dat in een tabel wordt aangegeven wat de omvang van de lasten is, gespecificeerd per taakveld waar de kosten zijn opgenomen, met daartegenover welke baten uit de heffing worden verwacht. De kostendekkendheid is vervolgens het percentage van de geraamde lasten ten opzichte van de geraamde baten.

Ook moet in deze paragraaf worden uitgelegd welke beleidsuitgangspunten aan die berekeningen ten grondslag liggen en hoe deze uitgangspunten worden gebruikt om de hoogte van de heffing te bepalen. Voor het berekenen van de kostendekkende tarieven houden we overigens wel rekening met de feitelijke rente, de overhead en de compensabele btw.

- Toerekening overhead aan tarieven

Alle kosten, die direct toegerekend kunnen worden aan heffingen en leges, komen ten laste van deze producten. Voor indirecte kosten, ook wel overhead genoemd, is dit niet mogelijk. Deze indirecte kosten bestaan onder andere uit kosten voor ICT, huisvesting, inkoop, financiën e.d.. Deze kosten begroten we volgens de verslagleggingsvoorschriften (BBV) centraal in taakveld 0.4 'Overhead en ondersteuning organisatie'. Voor het berekenen van tarieven brengen we overigens wel een deel van de indirecte kosten ten laste van de tarieven. Dit doen we met een opslag van de overhead als percentage op de directe loonkosten.

De grondslagen voor de toerekening van overhead zijn in de Financiële verordening 2019 vastgelegd. De toerekening van overhead aan de heffingen geschiedt op basis van een opslag met een vast percentage. Het percentage wordt vastgesteld met de formule:

$(\text{totale kosten overhead} / \text{omvang totale personeelslasten inclusief totale kosten overhead}) \times 100\%$. Het is een eenvoudige methode om de overhead toe te rekenen aan de doorbelaste loonkosten.

Op basis van de cijfers uit de begroting 2019 betekent dit als volgt: $(€ 5.376.000 / € 8.014.000) \times 100\% = 67\%$ (afgerond). Concreet betekent dit dat we bij het opstellen van de tarieven voor elke euro direct toegerekende loonkosten op het hoofdtakveld we er 67 cent overhead erbij opnemen. Met deze opslag benaderen we dan de integrale kostprijs.

- BTW wordt meegerekend in tarieven

De btw speelt bij de rioolheffing, de afvalstoffenheffing en de leges een speciale rol omdat wij in de kosten, die we via die heffingen verhalen, ook de te betalen btw mogen meerekenen. Die betaalde btw is weliswaar verhaalbaar via het BTW-compensatiefonds, maar omdat dat fonds wordt gevoed vanuit het gemeentefonds (uitname), is dat feitelijk een 'sigaar uit eigen doos'. Ter compensatie daarvan loopt de btw dus mee in de kosten, die via de betreffende heffingen worden verhaald. Daardoor is in de jaarrekening de werkelijke baten ook hoger dan de daarmee corresponderende lasten.

- Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) belasting (taakveld 3.3)

Voor een toekomstbestendig koopcentrum in Bladel is behoefte aan een structurele samenwerking tussen publieke en private partijen, op basis van gelijkwaardigheid en met een gezamenlijke inzet van middelen. Zowel de ondernemers (OVb) als de vertegenwoordiging van de eigenaren hebben uitgesproken gebruik te willen maken van het instrument van de Bedrijven Investeringszone (BIZ) om te komen tot structurele financiering. Een BIZ belasting maakt het mogelijk voor ondernemers om gezamenlijk te investeren in een

aantrekkelijke bedrijfsomgeving door het bevorderen van de leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit of een ander publiek belang in de openbare ruimte van het BIZ-gebied.

De navolgende opbrengsten en lasten werden gerealiseerd:

Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) belasting	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Werkelijk 2019	Vershil
Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) belasting	76.000	82.000	82.000	0
Doorbetaling Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) belasting	-76.000	-82.000	-81.000	1.000
Doorbetaling BIZ-belasting afwikkeling vorige jaren	1.000			0
Totaal BIZ	1.000	0	1.000	1.000

(- = nadeel en + = voordeel)

Over 2019 is een bedrag van € 82.000,- aan BIZ-belasting ontvangen en € 81.000,- doorbetaald aan de Stichting BIZ Ondernemers en de Vereniging vastgoedeigenaren BIZ.

- Rioolheffing (taakveld 7.2)

De aanleg en beheer van riolering is een gemeentelijke taak die zijn wettelijke basis vindt in de Wet Milieubeheer (Wm). Op grond van artikel 4.22 van de Wm is de gemeente verplicht een Gemeentelijk RioleringsPlan GRP (een beleidsmatig en strategisch plan voor de aanleg en het beheer van de gemeentelijke riolering) op te stellen. In 2015 is er een nieuw Gemeentelijk RioleringsPlan voor de jaren 2015-2020 door de raad vastgesteld. De beleidskeuzes zijn uitgewerkt in het GRP 2015-2020 met het bijbehorende maatregelprogramma en financiering.

Bij de rioolheffing is het beleid gericht op het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel. Uitsluitend die percelen worden in de heffing betrokken die zijn aangesloten op het gemeentelijk rioleringsstelsel. De doelstelling is een doelmatig beleid en beheer van een goed gebruik van de riolering om daarmee de volksgezondheid te beschermen, de kwaliteit van de leefomgeving op peil te houden en de bodem, het grond- en oppervlaktewater te beschermen.

Werkelijke kosten

De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. In totaal hebben we in 2019 € 1.917.000,- aan netto kosten gemaakt om deze zorgplichten na te komen. Om deze kosten transparant te maken splitsen wij eerst uit op welke taakvelden wij deze kosten hebben gemaakt. Vervolgens gaan wij in op de herkomst van de middelen voor het financieren van deze taken.

Verdeling kosten

Uit onderstaand overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke netto kosten komen van het taakveld riolering (€ 1.697.000,-). De netto kosten zitten vooral in daadwerkelijk nakomen van onze gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater. Daarnaast houden we rekening met de kwijschelding van een deel van deze heffing. Voor het taakveld inkomensregelingen komen we uit op € 25.000,-. Daarnaast verantwoorden wij € 44.000,- voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten die wij gemaakt hebben voor de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Deze kosten zijn gebaseerd op de hiervoor genoemde systematiek. Tot slot wordt de compensabele BTW verdisconteerd in de tarieven. Deze bedraagt € 151.000,-.

We mogen op grond van artikel 228a van de gemeentewet een rioolheffing invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. In onze gemeente is de rioolheffing volledig kostendekkend. De benodigde inkomsten worden omgeslagen naar inwoners en bedrijven via een rioolheffingstarief. Ten aanzien van de huishoudens is met ingang van 2018 gekozen de heffingsmethodiek te differentiëren, waarbij:

- woningen een vastrecht betalen op basis van de gezinssamenstelling, en gedifferentieerd wordt naar één, twee, drie, vier, vijf en meerpersoonshuishoudens;
- agrarische objecten, dan wel combinaties van woningen met agrarische gedeelten die in hoofdzaak als niet-woning dienen te worden aangemerkt, een vastrecht betalen;
- niet-woningen op basis van een staffeling van het verbruik betalen, waarbij de staffeling begint met een verbruik tussen 0 en 50 m³.

De opbrengsten rioolheffingen over 2019 bedragen in totaliteit € 2.071.000,-. De baten bestaan uit de opbrengst rioolheffing en de vergoeding voor werken voor derden (aansluitingen e.d.). De opbrengst komt daarmee ca € 59.000,- hoger uit ten opzichte van de raming.

Kostendekkendheid van de rioolheffing	taak- veld	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Werkelijk 2019	Verschil
Kosten taakveld riolering	7.2	-1.841.000	-1.858.000	-1.734.000	124.000
Kosten taakveld inkomensregelingen	6.3	-22.000	-17.000	-25.000	-8.000
Inkomsten taakveld riolering (exclusief heffingen)	7.2	23.000	42.000	37.000	-5.000
Netto kosten taakveld riolering		-1.840.000	-1.833.000	-1.722.000	111.000
Toegerekende kosten:					
Overhead (inclusief rente omslag)	0.4	-44.000	-49.000	-44.000	5.000
BTW		-161.000	-136.000	-151.000	-15.000
Egalisatie taakveld riolering	7.2	-71.000	6.000	-154.000	-160.000
Totale kosten taakveld riolering		-2.116.000	-2.012.000	-2.071.000	-59.000
Opbrengst heffingen	7.2	2.116.000	2.012.000	2.071.000	59.000
Dekkingspercentage		100%	100%	100%	0

(- = nadeel en + = voordeel)

Het voordelig saldo van de exploitatie van de riolering ad € 154.000,- wordt verrekend met de egalisatievoorziening rioolheffing.

- Afvalstoffenheffing (taakveld 7.3)

We mogen op grond van artikel 15.33 van de Wet milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens een afvalstoffenheffing invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. In onze gemeente is de afvalstoffenheffing volledig kostendekkend.

Het beleid van de afvalstoffenheffing is gericht op het ophalen, verwerken en afvoeren van huishoudelijk afval, waarbij getracht wordt om door middel van gescheiden inzameling en gerichte voorlichting de afvalstroom zoveel mogelijk te beperken.

Werkelijke kosten

De gemeente heeft een wettelijk inzamelingplicht voor het afval van huishoudens. In totaal hebben we in 2019 € 1.262.000,- aan netto kosten te maken. Om deze kosten transparant te maken, splitsen wij eerst uit op welke taakvelden deze kosten gemaakt hebben. Vervolgens gaan wij in op de herkomst van de middelen voor het financieren van deze taken.

Verdeling kosten

Uit onderstaande overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld afval (€ 1.703.000,-). De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval. Ook het scheiden van afval en het recyclen ervan valt hieronder. Er wordt geen bedrijfsafval ingezameld. Daarnaast ontvangen we middelen voor tariefzakken (Netersel), poorttarieven milieustraat, bijdrage Reusel-De Mierden (milieustraat), inzameling oud papier, kleding en glas, alsmede vergoeding voor PMD en zwerfafval (ca € 875.000,-). We houden ook rekening met de kwijtschelding van een deel van deze heffing. Voor het taakveld inkomensregelingen komen we uit op € 16.000,-. Daarnaast verantwoorden wij € 77.000,- voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten die wij gemaakt hebben voor de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Deze kosten zijn gebaseerd op de hiervoor genoemde systematiek. Tot slot wordt de compensabele BTW ad € 288.000,- verdisconteerd in de tarieven. We hebben € 52.000,- toegerekend aan taken die onder het taakveld verkeer en wegen vallen. Zo draagt het schoonmaken en het schoonhouden van de wegen bij aan een afvalvrije openbare ruimte.

De gemeente Bladel heeft gekozen voor een diftarsysteem op basis van volume/frequentie, met als uitgangspunt "de vervuiler betaalt". In het verlengde daarvan heeft uw gemeenteraad bepaald dat de afvalstoffenheffing 100% kostendekkend moet zijn. Die heffing bestaat uit een vastrecht en een variabel recht. Het vastrecht wordt bij elke huisaansluiting in rekening gebracht, terwijl het variabel recht afhankelijk is van het volume van de minicontainers voor rest- of gftafval en het aantal keren dat die containers ter lediging worden aangeboden. Daarmee kan elk huishouden zelf invloed uitoefenen op de uiteindelijke hoogte van de afvalstoffenheffing. Voor de afvalstoffenheffing is voor 2019 een opbrengst gerealiseerd van € 1.217.000,-.

Kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing	taak- veld	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Werkelijk 2019	Vershil
Kosten taakveld afval	7.3	-1.707.000	-1.569.000	-1.703.000	-134.000
Inkomsten taakveld afval (exclusief heffingen)	7.3	982.000	706.000	875.000	169.000
Kosten taakveld verkeer en vervoer	2.1	-52.000	-52.000	-52.000	0
Kosten taakveld inkomensregelingen	6.3	-22.000	-14.000	-16.000	-2.000
Netto kosten taakveld		-799.000	-928.000	-897.000	31.000
Toegerekende kosten:		0	0	0	0
Overhead (inclusief rente omslag)	0.4	-84.000	-64.000	-77.000	-13.000
BTW		-299.000	-287.000	-288.000	-1.000
Egalisatie taakveld afval	7.3	-74.000	53.000	45.000	-8.000
Totale kosten taakveld afval		-1.256.000	-1.226.000	-1.217.000	9.000
Opbrengst heffingen	7.3	1.256.000	1.226.000	1.217.000	-9.000
Dekkingspercentage		100,00%	100,00%	100,00%	0

(- = nadeel en + = voordeel)

Het saldo ad € 45.000,- wordt verrekend met de voorziening egalisatie afvalstoffenheffing.

De aanslagen afvalstoffen- en rioolheffing worden in eigen beheer opgelegd en ingevorderd.

- Leges

In artikel 229 b eerste lid van de gemeentewet is bepaald dat de legestarieven zodanig vastgesteld moeten worden dat de geraamde baten van de rechten niet uitgaan boven de geraamde lasten. De legesverordening is verdeeld in 3 titels, te weten:

- Titel I Algemene dienstverlening: denk hierbij met name aan paspoorten, rijbewijzen, burgerlijke stand, naturalisatie e.d.
- Titel II Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning: denk hierbij met name aan de omgevingsvergunning
- Titel III Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn: De naamgeving van deze titel is wellicht wat verwarrend, maar hieronder vallen de evenementenvergunning, vergunning in kader Drank- en Horecawet en gebruiksvergunningen.

De hoogte van de gemeentelijke leges burgerzaken is voor de meeste producten door de gemeente zelf bepaald. Voor een aantal producten / diensten heeft het Rijk een maximum vastgesteld. Dit zijn voornamelijk producten die in feite door het Rijk worden geleverd maar via de gemeente, waar men woonachtig is, kunnen worden aangevraagd. Voorbeelden hiervan zijn onder andere reisdocumenten, verklaringen omtrent het gedrag, naturalisaties en documenten ingevolge de Vreemdelingenwetgeving (verblijfs- en vestigingsvergunningen).

Aan de kostenonderbouwing worden steeds hogere eisen gesteld. Dit betekent dat het tarief dat voor een product wordt gerekend op een inzichtelijke manier samengesteld moet worden uit de kosten en baten zoals opgenomen in de (primitieve) begroting en daarnaast uit de beleidsinhoudelijke keuzes die gemaakt worden. Kortom: het maakt de afwegingen over de hoogte van tarieven inzichtelijk en het maakt daarmee het besluitvormingsproces helder. Niet alleen voor de gemeente zelf maar ook voor de burger.

Met de vernieuwing van het Besluit Begroting en Verantwoording moet daarom ook de mate van kostendekkendheid van de verschillende leges inzichtelijk worden gemaakt. In 2017 is de mate van de kostendekkendheid voor de leges 2018 onderzocht. Het doel van het onderzoek was:

- te controleren of de legesverordening aan de wettelijke eisen van maximaal 100% kostendekkendheid voldoet;
- de uitkomsten te kunnen gebruiken ter afdoening van bezwaarschriften en
- om voor organisatie en bestuur transparant te maken hoe de kostenstructuur voor de verschillende producten (cq productgroepen) is opgezet en welke opbrengsten daar tegenover staan.

In 2018 hebben we onderzoek gedaan naar de kostendekkendheid van de leges is de mate van kostendekkendheid per product/dienst inzichtelijk gemaakt. Vanuit deze berekeningen werden ook een aantal nieuwe legestarieven bepaald die een betere weerspiegeling zijn van de werkelijke kosten van een legesproduct. Daarbij wordt overigens niet naar de kosten van de specifiek geleverde dienst gekeken, maar naar de groep van dezelfde diensten of aan elkaar verwante diensten. Op basis van dit onderzoek hebben we de mate van kostendekkendheid van de leges 2019 geactualiseerd.

Werkelijke kosten

De gemeente verricht diensten van uiteenlopende aard, zoals verstrekken van een exemplaar van de begroting of rekening, het voltrekken van een huwelijk, verstrekken van een paspoort of rijbewijs, in behandeling nemen van een aanvraag voor een vergunning voor bijvoorbeeld bouw, sloop of horeca en dergelijke. In totaal hebben we in 2019 € 938.000,- aan kosten gemaakt c.q. toegerekend om deze diensten te kunnen verrichten. Om deze kosten transparant te maken splitsen wij eerst uit op welke taakvelden wij deze kosten gemaakt hebben. Vervolgens gaan wij in op de herkomst van de middelen voor het financieren van deze taken.

Verdeling kosten

Uit onderstaande tabel blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakvelden burgerzaken en wonen en bouwen. Deze taakvelden vormen de kern van de directe lasten van de kostenonderbouwing. Hierin zijn ook de kosten van VTH opgenomen. Daarnaast verantwoorden wij € 140.000,- voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten die wij gemaakt hebben voor de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Deze kosten zijn gebaseerd op de hiervoor genoemde systematiek. Tot slot wordt de compensabele BTW verdisconteerd in de tarieven. Deze bedraagt € 40.000,-.

leges	taak- veld	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Werkelijk 2019	Verschil
Kosten taakveld burgerzaken	0.2	-323.000	-307.000	-252.000	55.000
Kosten taakveld burgerzaken	1.2	-34.000	-32.000	-36.000	-4.000
Kosten taakveld verkeer en vervoer	2.1	-15.000	-16.000	-13.000	3.000
Kosten taakveld samenkracht en participatie	6.1	0	-38.000	-35.000	3.000
Kosten taakveld wonen en bouwen	8.3	-555.000	-420.000	-422.000	-2.000
Netto kosten taakvelden		-927.000	-813.000	-758.000	55.000
Toegerekende kosten:					
Overhead (inclusief rente omslag)	0.4	-211.000	-172.000	-140.000	32.000
BTW		-52.000	-38.000	-40.000	-2.000
Totale kosten taakvelden		-1.190.000	-1.023.000	-938.000	85.000
Opbrengst leges titel I t/m III		1.119.000	1.023.000	1.168.000	145.000
Dekkingspercentage		94%	100%	125%	230.000

(- = nadeel en + = voordeel)

De navolgende opbrengsten werden gerealiseerd:

opbrengst leges	taakveld	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Werkelijk 2019	Verschil
Titel I: Secretarieleges (inclusief rijksleges)	0.2	367.952	270.000	265.000	-5.000
Titel I: Secretarieleges (inclusief rijksleges)	0.4	2.430	1.000	1.000	0
Titel I: Secretarieleges (inclusief rijksleges)	2.1	47.094	42.000	40.000	-2.000
Titel I: Secretarieleges (inclusief rijksleges)	6.1		8.000	6.000	-2.000
Titel II: Leges omgevingsvergunningen	8.1	1.085	7.000	13.000	6.000
Titel II: Leges omgevingsvergunningen	8.3	680.834	679.000	828.000	149.000
Titel III: Leges bijzondere wetten	1.2	19.766	16.000	15.000	-1.000
Totaal leges		1.119.161	1.023.000	1.168.000	145.000

(- = nadeel en + = voordeel)

De werkelijke legesopbrengsten (inclusief rijksleges) waren in 2019 per saldo € 145.000,- meer dan de geraamde opbrengst. We lichten de belangrijkste afwijkingen van de opbrengsten onderstaand nader toe:

Bevolkingsleges (inclusief rijksleges) (taakveld 0.2, 0.4, 2.1 en 6.1)

De netto opbrengst bevolkingsleges laten zich moeilijk ramen omdat de opbrengst sterk afhankelijk is van het aantal verstrekkingen van o.a. reisdocumenten, rijbewijzen, eigen verklaringen, huwelijksvoltrekkingen e.d.. De gerealiseerde opbrengst valt ca € 9.000,- lager uit dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door minder afgegeven reisdocumenten.

Leges omgevingsvergunningen (taakveld 8.1 en 8.3)

Op basis van de onderliggende cijfers van het woningbouwprogramma en de ingeschatte grondverkoop op het KBP is voor het jaar 2019 een legesopbrengst omgevingsvergunningen, vrijstellingen en schetsplannen ingeschat van € 686.000,-. De werkelijke opbrengst leges omgevingsvergunningen, vrijstellingen en schetsplannen bedroeg in 2019 € 841.000,- hetgeen een hogere opbrengst te zien geeft van circa € 155.000,-. Dit wordt met name veroorzaakt door een tweetal grote omgevingsvergunningen ter plaatse van het KBP.

Leges bijzondere wetten (taakveld 1.2)

Met betrekking tot bijzondere wetten zijn geen bijzonderheden te vermelden. De legesopbrengst valt beperkt lager uit dan groot.

Kruissubsidiëring

Binnen titel 1 is kruissubsidiëring (een verwacht overschot bij de ene activiteit wordt gebruikt voor de dekking van een verwacht tekort bij een andere activiteit) toegestaan. Zo mag bijvoorbeeld het tarief voor huwelijksvoltrekkingen meer dan kostendekkend worden vastgesteld ter compensatie van een niet kostendekkend tarief voor paspoorten. Ook binnen titel 2 is kruissubsidiëring toegestaan. Bij de invoering van de omgevingsvergunning in 2010 was het weliswaar de wens van de wetgever dat alleen binnen de omgevingsvergunning kruissubsidiëring zou worden toegepast en niet met dienstverlening daarbuiten. Maar inmiddels heeft de rechter geoordeeld dat kruissubsidiëring tussen titel 1 en titel 2 niet verboden is. Niet kostendekkende tarieven voor de diensten die vallen onder titel 1 mogen dus gecompenseerd worden door meer dan kostendekkende tarieven voor de omgevingsvergunning. Op grond van de Europese Dienstenrichtlijn is binnen titel 3 kruissubsidiëring niet toegestaan. Voor elk van de tarieven van titel 3 geldt de norm van maximaal 100% kostendekking.

4.3.5 Ontwikkeling belastingdruk

In onderstaand overzicht vindt u de ontwikkeling van de tarieven 2019 ten opzichte van 2018. Hierbij wordt uitgegaan van een ééngezinshuizing (in eigendom) met een gemiddelde waarde van € 289.000,- in 2019 en € 278.000,- in 2018 (stijging 4%). In totaliteit daalt de totale lastendruk in 2019 met gemiddeld € 9,15 voor een meerpersoonshuishouden van 4 personen ten opzichte van het jaar 2018. Dit komt neer op circa 1,55%. Deze lastenverlaging is met name het gevolg van per saldo lagere variabele kosten afvalverwijdering en lagere kosten rioolbeheer.

Ontwikkeling belastingdruk	Tarief 2018	Tarief 2019	perc.
Onroerende zaakbelasting: eigenaar woningen op basis van gemiddelde waarde	264,00	268,00	1,52%
Afvalstoffenheffing op basis van 11 ledigingen (6 GFT en 5 restafval)	161,94	152,66	-5,73%
Rioolheffing op basis van meerpersoonshuishouden *	276,00	267,00	-3,26%
Totaal per 4 persoons huishouden	701,94	687,66	-2,03%

Voor een huishouden met 2 personen daalt de totale lastendruk in 2019 met gemiddeld € 9,15 ten opzichte van het jaar 2018. Dit komt neer op circa 1,55%. Deze lastenverlaging is met name het gevolg van per saldo lagere variabele kosten afvalverwijdering en lagere kosten rioolbeheer.

Ontwikkeling belastingdruk	Tarief 2018	Tarief 2019	perc.
Onroerende zaakbelasting: eigenaar woningen op basis van gemiddelde waarde	264,00	268,00	1,52%
Afvalstoffenheffing op basis van 9 ledigingen (5 GFT en 4 restafval)	148,61	141,46	-4,81%
Rioolheffing op basis van meerpersoonshuishouden *	176,00	170,00	-3,41%
Totaal per 2 persoons huishouden	588,61	579,46	-1,55%

4.3.6 Gemeentelijk kwijscheldingsbeleid

Voor de minder draagkrachtigen bestaat de mogelijkheid in aanmerking te komen voor kwijschelding van de gemeentelijke heffingen. De gemeente heeft beperkte beleidsvrijheid aangezien deze sterk is gekoppeld aan normen die door het rijk worden opgelegd. Dit is een gevolg van de centraal geleide inkomenspolitiek. Bij besluit van 20 december 2001 heeft de raad de "kwijscheldingsregeling gemeentelijke belastingen" vastgesteld. Deze regeling heeft uitsluitend betrekking op de afvalstoffenheffing en de rioolheffingen.

Voor de afvalstoffenheffing omvat de kwijschelding het jaarlijkse vastrecht, alsmede de kosten van het ledigen van maximaal aantal ledigingen op jaarbasis;

- 12 emmers van 25 liter of;
- 6 containers van 80 liter restafval en 6 containers van 80 liter gft-afval, of;
- 6 containers van 140 liter restafval en 6 containers van 140 liter gft-afval, of;
- 5 containers van 240 liter restafval en 5 containers van 240 liter gft-afval, of;
- 15 aanbiedingen van 60-literzakken in geval van een ondergrondse afval inzamel container.
- 30 aanbiedingen van 30-literzakken in geval van een ondergrondse afval inzamel container.

Indien woonachtig in de kern Netersel omvat de kwijschelding voor de afvalstoffenheffing het jaarlijks vastrecht alsmede de kosten van maximaal:

- de aanbidding van 5 restafvalzakken à 30 liter vermenigvuldigd met het aantal gezinsleden van het huishouden zoals ten tijde van de aanvraag om kwijschelding geregistreerd staat in de Basisregistratie Personen van de gemeente Bladel, en;
- 6 containers van 80 liter voor gft-afval, of;
- 6 containers van 140-liter voor gft-afval, of;
- 5 containers van 240-liter voor gft-afval.

De kwijschelding voor de afvalstoffenheffing bedroeg in 2019 € 16.000,-. De kwijschelding voor de rioolheffing wordt bepaald op basis van het waterverbruik van maximaal 50 m³ per gezinslid per jaar naar de situatie per 1 januari van het belastingjaar. Deze kwijschelding bedroeg in 2019 € 25.000,-. De totale kwijschelding bedraagt derhalve € 41.000,- (2018: € 39.000,-).

4.4 Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering van de gemeente bestaat uit individuele dienstverlening, collectieve diensten, beleid, en ondersteuning. Individuele diensten zijn diensten die we verlenen op verzoek aan burgers, bedrijven en instellingen. Collectieve diensten zijn allerlei voorzieningen (denk aan wegen, scholen, sportvelden) ten dienste van alle inwoners. Beleid is de voorbereiding van visies, verordeningen, evaluaties enz. ten behoeve van de raad. Ondersteuning of middelen zijn de interne diensten die de andere onderdelen ondersteunen: automatisering, P&O, facilitaire zaken, archief, financiën, communicatie enz. In de organisatie vormen beleid en collectieve diensten de afdeling Ontwikkeling. Individuele dienstverlening en ondersteuning zijn samen de afdeling Dienstverlening en Bedrijfsvoering.

Het deel van de organisatie, dat puur is toe te schrijven aan de producten, de hoofdtaakvelden, valt financieel onder deze hoofdtaakvelden. Al het overige valt onder overhead. In deze paragraaf wordt beschreven wat gerealiseerd is in 2019 op het gebied van de organisatie in het algemeen en op het gebied van ondersteuning.

4.4.1 Organisatiebeleid

1. Ambtelijke organisatie

Algemeen

In 2019 zijn geen grote wijzigingen doorgevoerd in het organisatiebeleid. Het ingezette wervings- en selectiebeleid is voortgezet, de structuur is onveranderd. Na de zomer is wederom een nieuwe afdelingshoofd van de afdeling ontwikkeling gestart. Zij gaat voort op de ingeslagen weg om deze afdeling zo integraal mogelijk te laten werken. Wel is besloten het afdelingshoofd ondersteuning te geven in de vorm van een adjunct-afdelingshoofd. Alle taken voor het afdelingshoofd blijken te veel voor één persoon. De adjunct gaat zich vooral bezighouden met de inhoudelijk voortgang, planning en control.

Inhuur

Zoals voorgaande jaren beperken we inhuur zoveel als mogelijk. Alleen als een bepaalde specialisatie voor korte tijd nodig is, of als een plek door ziekte of vacature langere tijd onbezet is, huren we in. Er stromen nog steeds starters in. Nog steeds worden zij veelal eerder door een bureau gescout. We huren die dan in als proefperiode.

Vitaliteit

Goede secundaire arbeidsvoorwaarden blijven heel belangrijk. Het werk, de variatie en vrijheid erin, en de prettige sfeer en omstandigheden moet de drijfveer zijn om in Bladel te komen werken. Naast alle activiteiten die we in dit kader al deden, wordt sinds medio 2019 ook één keer per week een eenvoudige maar gezonde lunch aangeboden in het Praktijkhuis. De wandeling heen en terug en het informele samenzijn draagt bij aan de sfeer. Het lopende vitaliteitsprogramma (Vitaal in Blaal) is daarmee verrijkt.

Werving en selectie

P&O de Kempen, onderdeel van de GRSK, heeft in 2019 onderzocht hoe we een groter bereik kunnen creëren in de werving van kandidaten. Daarom is Kempenbreed een contract gesloten met het platform Werken in Zuidoost Brabant. Via dit platform worden alle vacatures verspreid, zowel in- als extern. Iedere organisatie heeft een eigen organisatiepagina waarmee de organisatie en vacatures aan werkzoekenden wordt gepresenteerd. Het platform linkt ook door naar andere platforms voor een nog groter bereik. De eerste ervaringen zijn positief, hoewel het altijd lastig te achterhalen blijft wat precies de oorzaak is van een goede respons op een vacature.

Binnen de gemeente Bladel is er in 2019 een nieuw introductiebeleid en -programma opgesteld voor nieuwe medewerkers. Zo leren nieuwe medewerkers de organisatie snel kennen en komen alle onderdelen die van belang zijn voor een zachte landing in de organisatie aan bod.

“Het goede gesprek”

Een van de algemene notities van P&O gaat over de gesprekkencyclus met de medewerkers. “Het goede gesprek” is een nieuwe vorm van de ontwikkel-, functionerings- en beoordelingscyclus. Het gaat over het binden, motiveren en inspireren van medewerkers door middel van continue feedback. De nadruk ligt op groeimogelijkheden in plaats van evaluatie en in het goede gesprek komen alle aspecten aan bod die hier van invloed op kunnen zijn. In 2019 is onderzocht hoe wij dit kunnen stemmen op onze organisatie zodat we hier in 2020 mee van start kunnen gaan.

Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren

2019 stond in het teken van de invoering van de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren per 1 januari 2020. Door deze wet komt de rechtspositie van de ambtenaren ook onder het privaatrecht te vallen. Onder leiding van P&O de Kempen is in 2019 een projectgroep ingericht welke heeft gezorgd voor implementatie van deze wet binnen onze organisatie.

Als gevolg van het arbeidsvoorwaardenakkoord voor de sector Gemeenten 2019-2020, zijn afspraken gemaakt over de wijzigingen van de gemeentelijke salarisbedragen per 1 oktober 2019, per 1 januari 2020, 1 juli 2020 en 1 oktober 2020.

Per 1 januari 2020 is er niet langer sprake van de CAR-UWO, maar is de CAO Gemeenten van toepassing

4.4.2 Personeelsgegevens ambtelijke organisatie

Personeelsgegevens ambtelijke organisatie

Personeelsformatie

Op 31 december 2019 bedroeg de formatie omvang van de ambtelijke organisatie (excl. raad en college van burgemeester & wethouders) 76,80 fte's. Deze formatie werd bezet door 92 personen.

De leeftijdsopbouw van de gemeentelijke organisatie was op 31 december 2019:

Leeftijdsgroep	Aantal medewerkers				Procentueel			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Tot 25 jaar	7	5	6	3	7,95	6,17	7,14	3,30
25-34 jaar	15	15	16	22	17,05	18,52	19,05	23,91
35-44 jaar	13	10	13	18	14,77	12,35	15,48	19,57
45-54 jaar	19	20	16	17	21,59	24,69	19,05	18,48
55- of ouder	34	31	33	32	38,64	38,27	39,28	34,78
Totaal	88	81	84	92	100,00	100,00	100,00	100,00

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim over 2019 bedroeg 1,96% (exclusief zwangerschapsverlof) en is ten opzichte van 2018 1,1% lager. Ten opzichte van de sector overheid is dit percentage lager dan gemiddeld. Met een meldingsfrequentie van 0,83 en een gemiddelde verzuimduur van 6,49 dagen (2018: 10,74 dagen) kunnen we constateren dat het grootste deel van het verzuim bestaat uit kortdurend verzuim.

Opleidingskosten

Gedurende het jaar 2019 is totaal € 84.000,- aan opleidingen, cursussen begeleiding en coaching besteed.

4.4.3 Overige bedrijfsvoeringsinformatie

Rechtmatigheidsverklaring

Rechtmatigheid is voor een gemeente van essentieel belang. Tot en met de jaarrekening 2020 geeft de accountant een rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening af. Door een wetwijziging wordt vanaf de jaarrekening 2021 het college zelf verantwoordelijk voor het opstellen. Het gaat hierbij niet alleen om beheersing van onze processen, maar vooral ook om het versterken van cultuur (houding en gedrag) en bewustzijn binnen de organisatie. Daarom is het belangrijk dat we op tijd beginnen.

Deze verantwoording wordt gecontroleerd door de accountant. De accountant zal dan geen oordeel meer geven over de rechtmatigheid in zijn controleverklaring. De rechtmatigheidsverantwoording van het college wordt dan onderdeel van de getrouwheidsverklaring van de accountant.

Informatiebeveiligingsbeleid

Per 1 januari 2020 is de nieuwe baseline informatiebeveiliging overheid (BIO) ingegaan. Om hierop voorbereid te zijn, is er in 2019 een GAP-analyse uitgevoerd om te zien in hoeverre we al voldoen aan deze baseline. Naast de GAP-analyse is er ook een risico-inventarisatie en -evaluatie uitgevoerd en is er een inventarisatie gemaakt van kernapplicaties, - processen en IT-landschap. Deze stukken samen met het informatieveiligheidsbeleid hebben de basis gevormd voor het informatiebeveiligingsplan dat in oktober 2019 is opgeleverd. Het nemen van de juiste technische maatregelen is natuurlijk belangrijk, maar dat is niet voldoende om organisaties digitaal weerbaar te maken. De beveiliging kan technisch gezien nog zo goed op orde zijn, als een werknemer zijn wachtwoord prijsgeeft, dan kunnen criminelen alsnog inbreken. Daarom wordt er ook in toenemende mate aandacht besteed aan de bewustwording bij werknemers van de gemeente Bladel.

Digitalisering

iBabs

Om het digitaal vergaderen te verbeteren is de vergadertool iBabs aangeschaft. Het college van B&W vergadert sinds de zomer van 2016 met deze tool, de raad is in het najaar van 2019 ook hiervan gebruik gaan maken. De komst van een nieuwe vergadertool voor de raad zorgde er voor dat het proces rond collegestukken en raadsstukken nader bekeken moest worden. Hierbij is ook gelet op het digitaal en zaakgericht werken dat in de hele organisatie geïmplementeerd wordt. De verantwoordelijkheid rond de juistheid en volledigheid van de stukken komt nog meer bij de medewerkers te liggen die de stukken aanleveren en minder bij secretariaat en griffie. De ontwikkelingen rond iBabs gaan in 2020 verder.

Implementatie Zaakgericht werken (Zaakgericht archiveren)

In vervolg op de verdergaande invoering van zaakgericht werken in de gemeentelijke organisatie, zijn steeds meer onderdelen van de gemeentelijke organisatie op een zaakgerichte manier ingericht. Hiervoor wordt de module Zaakgericht Archiveren in MyCorsa NxT gebruikt. Dit betekent dat medewerkers meer digitaal werken, waarbij de papieren stukken worden vervangen door digitale exemplaren. De papieren stukken mogen na 3 maanden vernietigd worden. De medewerkers werken met zaken, waardoor de samenhang tussen de documenten zichtbaar blijft en waardoor er beter digitaal gearchiveerd wordt na afronding van zo'n zaak.

In 2019 is het grootste deel van organisatie op deze manier gaan werken, het inrichten van nieuwe processen en ondersteunen van medewerkers blijft een voortdurende taak van team Informatie- en Procesbeheer.

Digitale handtekening

Om het digitaal werken nog beter te ondersteunen is er voor gekozen om ook een Digitale handtekening beschikbaar te maken binnen MyCorsa NxT. Medewerkers kunnen dan hun documenten zelf digitaal ondertekenen. De documenten zijn dan digitaal authentiek en hoeven niet meer geprint, getekend en gescand te worden. Het project Digitale Handtekening heeft in het najaar van 2018 een herstart gekregen, maar het is in 2019 nog niet gelukt om de digitale handtekening op een klantvriendelijke en bruikbare manier in te zetten. Hiervoor zijn meerdere, vooral technische redenen. Het streven is om in 2020 de digitale handtekening voor de gehele organisatie beschikbaar te hebben.

Communicatie

Nieuw informatiefilmpje

In 2019 werd gestart met het maken van een nieuw informatiefilmpje over de gemeente Bladel. Daarin komen onderwerpen uit acht thema's aan bod: Fijn leven, Goede scholen, Zorg op maat, Ruime werkgelegenheid, Actieve verenigingen, Genieten van het leven en Altijd iets te doen. Het filmpje beslaat meerdere seizoenen en wordt in 2020 afgerond.

Trainingen

Team Communicatie volgde in 2019 verschillende trainingen Factor C en kan collega's zo nog beter helpen bij het in kaart brengen van alle belanghebbenden en hun rol in projecten. Het college was met de in januari 2019 nieuw aangestelde burgemeester compleet. Zij deden samen een mediatraining.

Beleidsindicatoren

Hieronder worden de meest actuele beleidsindicatoren uit de BBV-basisset gepresenteerd:

Naam Indicator	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	eenheid	Bron
Formatie	2018: 3,75	2019: 3,86	fte per 1.000 inwoners	Eigen rekening
Bezetting	2018: 3,41	2018: 3,77	fte per 1.000 inwoners	Eigen rekening
Apparaatskosten	€ 377,-	€ 422,-	per inwoner	Eigen rekening
Externe inhuur	10,48%	13,21%	% van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen rekening
Overhead	9,9%	10,56%	% van totale lasten (exclusief toevoegingen aan reserves)	Eigen rekening

Voor vergelijking met andere gemeenten verwijzen wij u naar de website www.Waarstaatjegemeente.nl (via de tegel "Besluit Begroting en Verantwoording").

Ontwikkelingen

Rechtmatigheidsverantwoording

Rechtmatigheid is voor een gemeente van essentieel belang. Tot en met de jaarrekening 2020 geeft de accountant een rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening af. Door een wetwijziging wordt vanaf de jaarrekening 2021 het college zelf verantwoordelijk voor het opstellen. Het gaat hierbij niet alleen om beheersing van onze processen, maar vooral ook om het versterken van cultuur (houding en gedrag) en bewustzijn binnen de organisatie. Daarom is het belangrijk dat we op tijd beginnen.

Deze verantwoording wordt gecontroleerd door de accountant. De accountant zal dan geen oordeel meer geven over de rechtmatigheid in zijn controleverklaring. De rechtmatigheidsverantwoording van het college wordt dan onderdeel van de getrouwheidsverklaring van de accountant.

4.5 Financiering

4.5.1 Inleiding

Onder financiering valt het uitzetten van gelden en/of het aantrekken van gelden. De wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) stelt regels voor het financieringsgedrag van decentrale overheden. In het kader van deze wet is in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een paragraaf "financiering" voorgeschreven, in zowel de begroting als het jaarverslag van de gemeente.

De wet Fido definieert treasury als volgt:

Het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, waarbij een tijdelijk overschot tegen een zo hoog mogelijk rendement wordt belegd en het daarbij afdekken van vooral rente- en kredietrisico's.

De gemeente verkeert permanent in de situatie van financieringsbehoefte. Dit houdt verband met het stelsel van baten en lasten, waarbij investeringen worden geactiveerd en de lasten in de vorm van afschrijving ten laste van de exploitatie worden gebracht. Deze handelswijze leidt ertoe dat de investeringsuitgaven gedurende de periode van afschrijving gefinancierd moeten worden. Daarnaast ontstaat een financieringsbehoefte door het in de tijd achterlopen van de inkomsten ten opzichte van uitgaven. Voor de financieringsbehoefte worden leningen afgesloten, worden rekening courant kredieten en interne financieringsmiddelen in de vorm van reserves en voorzieningen gebruikt. Door het aantrekken van geld van derden ontstaat een schuldpositie. De gemeente moet de leningen aflossen en betaalt gedurende de looptijd van de lening rente. Gemeenten zijn bij deze financieringswijze gehouden aan twee normen uit de wet Fido: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Belangrijkste doelstelling bij de uitvoering van de financieringsfunctie is het beperken van risico's. Voorkomen moet worden dat de financieringslasten van Bladel door wijzigingen van de marktrente te hoog oplopen. Daarvoor is een aantal "spelregels", kaders, opgesteld waaraan de uitvoering van de financieringsfunctie moet voldoen. Vastlegging daarvan heeft plaatsgevonden in het Treasurystatuut 2014. Dit statuut kenmerkt zich door het risicomijdende en dienende karakter. De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient uitsluitend de publieke taak.

4.5.2 Financieringsbeleid

Ons financieringsbeleid heeft de volgende doelstellingen:

- beschikbaar hebben van voldoende liquiditeiten om de door de raad vastgestelde plannen te kunnen uitvoeren;
- beheersen van de risico's die zijn verbonden aan de financieringsfunctie, zoals de kasgeldlimiet en de renterisiconorm;
- minimaliseren van de kosten van geldleningen en het bereiken van een voldoende rendement op de uitbetalingen;
- het financieringsbeleid van Bladel is erop gericht om zo lang mogelijk de uitgaven met 'kort (goedkoper) geld' te financieren en pas vaste leningen aan te trekken (consolideren) wanneer dat noodzakelijk is;
- verkrijgen en handhaven van toegang tot de financiële markten.

De situatie op de financiële markten leidt tot een ongekend lage rente op aan te trekken financieringsmiddelen. Dat geldt voor zowel de langlopende geldleningen als voor kortlopende geldleningen. Met behulp van prognoses van onze geldstromen proberen we continu onze behoefte aan geld of kapitaal zo slim mogelijk af te dekken, waardoor we zoveel mogelijk profiteren van de huidige, lage rentestand.

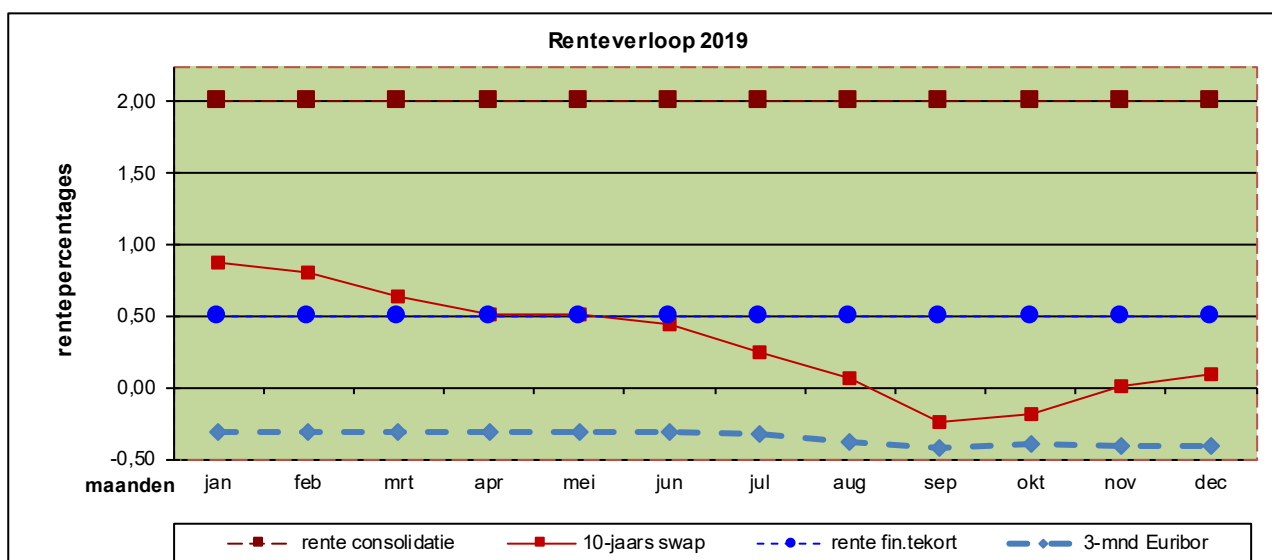
- Verwachtingen voor de korte rente

Voor de korte termijnrente waren wij in de begroting uitgegaan van 0,50%. Het 3 maands euribor begaf is nagenoeg constant op een gemiddeld niveau van +/- 0,35%, als gevolg van ontwikkelingen op de geldmarkt. De rente op de geldmarkt was zowel in januari +/- 0,31% als in december +/- 0,041%.

- Verwachtingen voor de lange rente

Voor de lange termijnrente waren wij in de begroting uitgegaan van 2,00%. De 10 jaars swaprente daalde in 2019 licht, als gevolg van ontwikkelingen op de kapitaalmarkt. De rente op de kapitaalmarkt was in januari 0,87% en in december 0,09%. Vanaf begin 2019 zijn lagere rente niveaus waarneembaar.

De uitvoering van de treasuryfunctie heeft in het verslagjaar plaatsgevonden binnen de regelgeving van het treasurywet. Van de lage rente (zowel op de geld- als kapitaalmarkt) is optimaal gebruik gemaakt. In onderstaande grafiek is het renteverloop over 2019 weergegeven.

In de jaarrekening is op basis van de financiële kaderstelling en rekening houdende met de bepalingen vanuit het BBV rekening gehouden met de navolgende geraamde rentepercentages.

	2019	2018
Rente reserves en voorzieningen *	1,6103%	1,768%
Rente financieringstekort (tot kasgeldlimiet)	0,500%	0,500%
Rente financieringstekort (boven kasgeldlimiet)	2,000%	2,000%
Rente financieringsoverschot	0,00%	0,000%
Rente kapitaallasten	1,5813%	2,031%
Rente kapitaallasten grondexploitaties (BIE's) **	1,159%	1,246%

Stellige uitspraken Commissie BBV vanaf 2017:

* Maximaal rentepercentage over de extern aangetrokken financieringen.

** Het gewogen gemiddelde rentepercentage voor de grondexploitaties wordt berekend op basis van de werkelijke bruto rentelasten en de bruto leningenportefeuille, exclusief eventuele projectfinanciering en bijbehorende rentelasten, naar de verhouding vreemd vermogen / totaal vermogen.

😊 4.5.3 Risicobeheer

Het onderdeel risicobeheer is een weergave van het verwachte risicoprofiel van de gemeente Bladel. De risico's vallen in vijf soorten uiteen:

- renterisico's op vlottende schuld;
- renterisico's op vaste schuld;
- liquiditeitsrisico's;
- risico's op verstrekte gemeentegaranties en
- debiteurenrisico's.

- Renterisico op vlottende schuld (kasgeldlimiet)

Gegeven de permanente financieringsbehoefte, kunnen fluctuaties in rentelasten voor de gemeente risico's met zich meebrengen. Om deze risico's zoveel mogelijk te beperken is de kasgeldlimiet ingesteld. De kasgeldlimiet stelt grenzen aan de mate waarin de financieringsbehoefte wordt gedekt met kortlopende leningen (< 1 jaar). Dit is geregeld in de Wet Fido.

De kasgeldlimiet is uitgedrukt in een percentage van de omvang van de begroting. Voor 2019 bedraagt dit percentage 8,5, wat bij ministeriële regeling is vastgesteld. De omvang van de begroting 2019 bedraagt € 49.073.000. De kasgeldlimiet bedraagt dan € 4.171.000. De gemeente mag voor de limiet dus kortlopend 'rood' staan, met een maximum van 2 kwartalen. Per kwartaal wordt gemeten of we binnen de kasgeldlimiet blijven. Overschrijdingen van de kasgeldlimiet heeft zich alleen in het eerste kwartaal 2019 voorgedaan. De toezichthouder toetst hierop.

De gemiddelde netto vlottende schuld was per kwartaal als volgt:

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	1e kwartaal 2019	2e kwartaal 2019	3e kwartaal 2019	4e kwartaal 2019
Toegestane kasgeldlimiet	4.171	4.171	4.171	4.171
Vlottende schuld 1)	6.833	6.667	0	0
Vlottende middelen 2)	2.128	2.741	13.526	9.697
Saldo (1) - (2)	4.705	3.926	-13.526	-9.697
Overschrijding van de kasgeldlimiet	534			
Onderschrijding van de kasgeldlimiet		245	17.697	13.868

- Renterisico's op vaste schuld (renterisiconorm)

Om het risico van renteaanpassing en herfinanciering bij langlopende leningen (> 1 jaar) te beperken is de renterisiconorm ingesteld. Deze norm is bij ministeriële regeling bepaald en houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Het doel van de renterisiconorm is het spreiden van de rentetypische looptijden van de leningenportefeuille waardoor bereikt wordt dat mogelijke renterisico's in tijd gespreid worden. Uit het volgende overzicht blijkt dat we ruim binnen de renterisiconorm blijven.

Omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	Begroot na wijziging	Werkelijk	Verschil
1 renteherzieningen	0	0	0
2 aflossingen	4.899	4.899	0
3 renterisico (1+2)	4.896	4.896	0
4 renterisiconorm	9.815	9.815	0
5a ruimte onder renterisiconorm (4 > 3)	5.027	5.027	0
5b overschrijding renterisiconorm (3 > 4)			
Berekening renterisiconorm			
4a begrotingstotaal 2019	49.073	49.073	
4b percentage regeling	20%	20%	
4 renterisiconorm	9.815	9.815	

- Liquiditeitsrisico's

De liquiditeitsrisico's betreffen voornamelijk interne liquiditeitsrisico's. Dit zijn risico's ten aanzien van mogelijke afwijkingen van de liquiditeitsplanning met reguliere exploitatie, de investeringen, de grondexploitatie en de leningen als gevolg waarvan financieringskosten hoger uit kunnen vallen. Het liquiditeitsgebruik wordt beperkt door de fysieke geldstromen op gemeenteniveau op elkaar af te stemmen. Door een meerjarige liquiditeitsplanning op te stellen ontstaat inzicht in de behoefte aan liquide middelen dan wel in het overschot aan liquide middelen. Daarnaast wordt periodiek de liquiditeitsstroom beoordeeld op tekorten en/of overschotten.

De afwijkingen in de plannen waren groot: kredieten die later in het jaar, of maar ten delen of geheel nog niet (MFA Hapert) werden uitgegeven hadden daar grote invloed op. Ook de afwijkingen van de verwachte mutaties in aan- en verkopen bij grondexploitaties waren een oorzaak van het verschil tussen planning en werkelijkheid.

- Risico's op verstrekte gemeentegaranties

In 2019 werd de nota "verlenen van garanties en verstrekken van geldleningen" vastgesteld. Op basis van deze nota gaan we voortaan uit van het eigen kunnen en eigen kracht van onze inwoners. Het is niet aan ons om te sturen en te regelen, maar als dat nodig en mogelijk is willen we wel kunnen ondersteunen. Het verstrekken van een garantie of lening past hierbij. Anderzijds moeten we de financiële houdbaarheid van onze garantie- en lening portefeuille niet uit het oog verliezen. Daarom hanteren we hiervoor het *Nee, tenzij-beleid* hanteren.

De gemeenteraad heeft vooral in het verleden garanties verstrekt voor leningen die onder meer door lokale woningbouwverenigingen, verzorgingstehuizen en dergelijke zijn aangegaan. Tegenwoordig opereren er waarborgfondsen voor woningbouw, zorg en dergelijke. Hiermee wordt een rechtstreeks beroep op de gemeente om garant te staan voor leningen, aangegaan door deze instanties, steeds kleiner. Bij de woningbouw is de gemeente nog steeds verplicht om als 'achtervang' garant te staan. De eerste garantstelling vindt plaats door het waarborgfonds sociale woningbouw. Onze gemeente staat voor het Bladelse deel indirect garant. Echter voor nieuw afgesloten hypotheekleningen ná 31 december 2010 staat de gemeente niet meer garant, maar het rijk alleen. De grootste post bij de rechtstreekse garantstelling betreft de Onderwijsstichting de Kempen. De specificatie van de verstrekte garantstellingen is opgenomen in de toelichting op de balans (blz 131).

- Debiteurenrisico

Dit betreft het risico dat vorderingen op debiteuren niet kunnen worden geïnd en afgeboekt. Ter afdekking van mogelijke oninbare vorderingen (belasting)debiteuren is de voorziening dubieuze debiteuren gevormd. Deze voorziening bedraagt per 31 december 2019 € 129.000,- (2018: € 185.000,-). Verder is er nog een voorziening gevormd ter afdekking van de risico's met betrekking tot debiteuren sociale zaken/ISD voor een bedrag van € 196.000,- (2018: € 149.000,-).

4.5.4 Financieringspositie / Leningenportefeuille

Financiering binnen de gemeente Bladel gaat - in beginsel - volgens het systeem van totaalfinanciering. Dit houdt in dat er geen rechtstreeks verband bestaat tussen een bepaald actief (investering) en de aangetrokken financieringsmiddelen. De rente ontwikkeling voor de korte en lange termijn, alsmede de ruimte ten opzichte van de kasgeldlimiet zijn belangrijke factoren die meespelen bij het consolideren van kort geld in lang geld. Beleid is om zo laat mogelijk te consolideren, omdat de rente voor kort geld op dit moment vele malen lager is dan voor lang geld. We hebben in juli 2019 een vaste geldlening voor de projectfinanciering (als uitzondering op de regel) van MFA Hapert aangetrokken van € 16.480.000,- (aflossing in 20 jaarlijkse termijnen tegen een rente van 0,497%).

Wij zien er overigens continue op toe dat de liquiditeitspositie voldoende is om steeds te garanderen dat wij onze financiële verplichtingen tijdig kunnen nakomen. Tussentijdse schommelingen in de financieringspositie vangen we middels de rekeningcourantovereenkomst en kasgeldleningen op.

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de opgenomen geldleningen weergegeven:

Mutaties in leningenportefeuille o/g	bedragen 2019	bedragen 2018
Stand per 1 januari	36.107.000	41.003.000
Reguliere aflossingen	-/- 4.899.000	-/- 4.896.000
Vervroegde aflossingen	0	0
Renteherzieningen	0	0
Nieuwe geldlening	16.480.000	0
Stand per 31 december	47.688.000	36.107.000

Financieringsresultaat

Het financieringsresultaat bestaat uit het verschil tussen het totaal van de werkelijk betaalde en berekende rente over onze financieringsmiddelen en het totaal van de renteontvangsten en de doorberekende rente over de vaste activa. De rentelasten worden toegerekend aan de producten met het rente-omslagpercentage van 1,5813%. Het percentage voor toerekening aan grondexploitatie bedraagt daarentegen 1,159% (werkelijke rentelasten op basis van verhouding vreemd vermogen / totaal vermogen). Het verschil tussen dit omslagpercentage en de betaalde rente wordt ten gunste van de financieringsfunctie verantwoord.

In onderstaand overzicht geven we inzicht in de rentelasten uit externe financiering, het rentresultaat en de wijze van rentetoerekening.

renteresultaat (bedragen x € 1.000,-)	% realisatie 2018	% begroting 2019	% realisatie 2019	verschillen
a. externe rentelasten over de korte en lange financiering	745	670	663	-7
b. externe rentebaten	22	6	50	44
<i>totaal toe te rekenen externe rente</i>	17680% 723	1611% 664	15813% 613	-51
c1. rente door te berekenen aan grondexploitatie	12460% 28	1210% 27	11590% 41	14
c2. rente door te berekenen aan projectfinancieringen	0,0000% 0	0,0000% 0	0,0000% 0	0
<i>saldo door te berekenen externe rente</i>	695	637	572	-65
d1. rentelasten over het eigen vermogen	17680% 392	1611% 396	15813% 356	-40
d2. rentelasten over voorzieningen	0	0	0	0
<i>de aan beleidsvelden toe te rekenen rente</i>	1.087	1.033	928	-105
e. werkelijk aan beleidsvelden toe te rekenen rente (rente-omslag)	2,0310% 1.180	1,958% 1.150	1,9580% 983	-167
f. saldo renteresultaat treasury	93	117	55	-62

De toerekening van de rente aan de taakvelden zijn afgestemd op de werkelijke rentelasten. Het financieringsresultaat voor 2019 is geraamd op € 117.000,- positief. Het gerealiseerde resultaat is € 62.000,- lager. Dit is de resultante van lagere rentelasten en lagere doorbelastingen van rentelasten aan de diverse hoofdtakvelden als gevolg een nagecalculeerd rente-omslagpercentage.

4.5.5 Uitzettingen / beleggingen en overig liquiditeitenbeheer

De gemeente verstrekt in beginsel geen leningen aan derden. Aanvragen van derden, die geen leningen kunnen aantrekken van financiële instellingen, zonder gemeentegarantie, worden afzonderlijk aan het bestuur voorgelegd.

Voor het liquiditeitenbeheer is het volgende geregeld:

- Er is een actief debiteurenbeheer en incassobeleid (nalatigen tijdig aanmanen, daarna verzenden dwangbevel dan wel invordering via een incassobureau voor civiele vorderingen).
- Het betalen van facturen circa 30 dagen na factuurdatum conform het inkoopbeleid. Vanaf 1 december 2017 is de betalingsselectie met 5 dagen vervroegd, zodat we dan nagenoeg altijd binnen de betaaltermijn de facturen betalen. Betalingen door de gemeente worden zoveel mogelijk gematched met verwachte ontvangsten.
- De debet- en creditstanden van de verschillende nevenrekeningen worden automatisch gesaldeerd.

- Uitzettingen (leningen u/g)

In de vergadering van 18 december 2014 heeft de gemeenteraad besloten om het instrument starterslening, ondanks de terugtrekking van het Rijk en Provincie Noord Brabant voor hun aandeel, te continueren. Ook is de "Verordening starterslening gemeente Bladel" aangepast. Als onderbouwing voor het voorstel om de starterslening te continueren was bij het raadsvoorstel al een tussentijdse evaluatie van het instrument starterslening (per 30 november 2014) opgemaakt.

In 2019 zijn daadwerkelijk 9 startersleningen afgehandeld en is door de SVn, namens de gemeente Bladel, een bedrag van € 186.000,- uitgeleend. Voor een totaal beeld wordt verwezen naar bijlage V.

- Uitzettingen op lange termijn

De gemeente heeft geld vastgelegd in aandelen bij de volgende instanties (per 31 december 2019):

- NV Bank voor Nederlandse Gemeenten	(62.790 aandelen á € 2,50 nominaal)	157.000,-
- Brabant Water NV	(17.706 aandelen á € 1,00 nominaal)	2.000,-

- Schatkistbankieren

Sinds 2014 is het schatkistbankieren ingevoerd. Schatkistbankieren houdt in dat gemeenten overtollige middelen verplicht in de schatkist moeten onderbrengen. Op het moment dat we het geld nodig hebben nemen we dit weer op. Het is ook toegestaan om overtollige middelen in de vorm van leningen bij en tussen decentrale overheden onder te brengen.

De gemeente heeft vanaf ultimo 2019 haar tijdelijk overtollig kasgeld uitgezet bij het Agentschap van het Ministerie van Financiën volgens de regels van de Wet schatkistbankieren. Deze verplicht gemeenten om hun overtollige financieringsmiddelen boven een bepaalde marge voor het normale betalingsverkeer, onder te brengen bij het rijk. Een beperkte hoeveelheid geld mag de gemeente op haar eigen bankrekeningen aanhouden. Dit bedrag wordt bepaald op basis van het begrotingstotaal van een gemeente in een jaar 0,75% van dat begrotingsbedrag mag gemiddeld buiten de schatkist blijven. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar § 5.3.

4.5.6 Relatiebeheer / kasbeheer

De doelstelling van het kasbeheer is het zoveel mogelijk beperken van de dagelijkse kasoverschotten c.q. – tekorten, alsmede het minimaliseren van de rentekosten en het maximaliseren van de rentebaten van de saldi op de diverse gemeentelijke rekeningen.

Binnen de gemeente wordt nog slechts bij de centrale balie een kas met contant geld aangehouden. De voorraad contanten wordt steeds zo laag mogelijk gehouden. Overtollige kasmiddelen worden regelmatig bij de bank afgestort. Door gebruik te maken van elektronisch bankieren worden de externe bankkosten geminimaliseerd.

De gemeente Bladel onderhoudt met een tweetal banken een relatie. De Bank voor Nederlandse Gemeenten is huisbankier. Daarnaast wordt een rekening aangehouden bij de Rabobank.

Met de Bank Nederlandse Gemeenten is een raamovereenkomst geïntegreerde dienstverlening gesloten. Binnen de overeenkomst worden afspraken vastgelegd ten aanzien van het krediet in rekening-courant, alsmede de voorwaarden ten aanzien van het afsluiten van kasgeldleningen, deposito's en vaste geldleningen. De kredietfaciliteit is vastgesteld op € 1.000.000,-. Tot dit bedrag mogen we "rood" staan op de BNG-rekening. We streven er overigens continu naar om op de lopende rekening zo min mogelijk "rood" te staan. Dit omdat de rente voor "rood" staan aanzienlijk hoger is dan de rente over kasgeldleningen.

Schuldpositie (Wet Hof)

Sinds 2013 geldt de wet Houdbare Overheidsfinanciën (wet HOF). Houdbare gemeentefinanciën betekent dat de gemeente - ook bij economisch zwaar weer - genoeg geld over houdt om aan haar verplichtingen te blijven voldoen, waarbij de noodzakelijke publieke voorzieningen niet in de knel komen. Voor gezonde, houdbare gemeentefinanciën is alleen sturen op baten en lasten niet genoeg. We moeten ook kijken naar de hoogte van de schuld. Rente en aflossingen leggen tenslotte een beslag op het toekomstig inkomen van de gemeente. Hoe hoger de schulden, hoe meer toekomstige inkomsten voor rente en aflossingen worden vastgelegd. In de paragraaf 'weerstandsvermogen en risicobeheersing' gaan we in op de risico's die we hierbij lopen.

4.6 Onderhoud kapitaalgoederen

4.6.1 Algemeen

Als gemeente hebben wij duurzame middelen nodig om goederen en diensten aan de burger te kunnen leveren. Deze middelen worden aangeduid met de term kapitaalgoederen. De belangrijkste kapitaalgoederen hebben betrekking op wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Al deze kapitaalgoederen vergen onderhoud en moeten in de exploitatie worden opgenomen. Deze paragraaf biedt inzicht in de beleidskaders voor de instandhouding van de kapitaalgoederen en de financiële consequenties daarvan.

De gemeente Bladel heeft een groot vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van wegen, groen, openbare verlichting, water, riolering en gebouwen. De kwaliteit van deze kapitaalgoederen en het onderhoud hiervan zijn mede bepalend voor het voorzieningenniveau binnen onze gemeente, maar bepalen uiteraard ook de lasten die dit met zich meebrengt. Het onderhoudsniveau is gekwantificeerd op een kwaliteitsniveau van 6-, waarbij naar huidig inzicht geen achterstallig onderhoud is opgetreden in 2019.

😊 4.6.2 Gemeentelijke gebouwen (taakveld 0.8)

Elk jaar wordt preventief en curatief onderhoud gepleegd aan de gemeentelijke gebouwen. Deze onderhoudswerken voor het planjaar worden vanuit het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) gegenereerd en uiteindelijk na een schouw in werkprogramma's vastgelegd. Uitgangspunt van het beheer van de gebouwen en de daarbij behorende buitenruimten zijn/blijven soberheid en doelmatigheid (gelijkwaardig aan NEN 2767, onderhoudsniveau 3). Voor de volledigheid vermelden we dat het beheerplan een doorkijk geeft naar de geprognosticeerde onderhoudskosten voor een periode van 25 jaar. Vanuit deze doorkijk, tezamen met de output van het (in ontwikkeling zijnde) strategisch vastgoedbeleid en toetsingskader, zijn zo mogelijk strategische beslispunten te genereren (renovatie – verkoop – sloop e.d.). We gaan er in ieder geval van uit dat de onderhoudsvoorzieningen voor de gemeentelijke gebouwen van voldoende omvang zijn voor de bekostiging van het toekomstig groot onderhoud.

Werkprogramma 2019

Het werkprogramma 2019 is slechts gedeeltelijk uitgevoerd. Dit heeft o.a. nog te maken met het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden uit 2018 en de voorbereidingen voor het optimaliseren van de energievoorzieningen van de daarvoor in aanmerking komende gemeentelijke gebouwen en de afstemming van de hiervoor benodigde investeringen met het meerjarenonderhoudsplan gemeentelijke gebouwen (MJOP). Als gevolg hiervan zijn bij de najaarsnota 2019 onderhoudsmaatregelen doorgeschoven naar 2020 en/of volgende jaren. Voor de actualisatie van het MJOP en de afstemming van dit onderhoudsplan met de geplande investeringen voor het optimaliseren van de energievoorzieningen van de gemeentelijke gebouwen is in 2019 een medewerker van de AnteaGroup ingehuurd. Vooralsnog wordt verwacht dat deze inhuur tot medio 2020 wenselijk / noodzakelijk zal zijn om de nog aanwezige achterstanden in te lopen en de zichtbare pieken in 2020 op te gaan vangen. Middels de reguliere P&C-cyclus zullen wij uw raad hierover periodiek rapporteren. In 2019 is planmatig onderhoud uitgevoerd voor een totaalbedrag van (afgerond) € 218.000,-. Dit betreft schilderwerkzaamheden aan gemeentelijke gebouwen, op diverse locaties beheers- en optimalisatiemaatregelen inzake legionella, vervanging c.v.-ketels/boilers en onderhoudswerkzaamheden, voortvloeiende uit achterstallig onderhoud en klachtenmeldingen.

Energetische projecten (algemeen)

- Opstellen EPA-U adviezen

Voorafgaand aan het aanbrengen van energievoorzieningen dienen EPA-U maatwerkadviezen opgesteld te worden. Met deze gegevens wordt maatwerk gegenereerd voor het optimaliseren van de energievoorzieningen van de gemeentelijk gebouwen (inclusief een prognose van het nieuw te behalen energielabel). Bij de uitwerking van de plannen voor het optimaliseren van energiemaatregelen ligt de nadruk op voorkomen van kapitaalvernietiging, het “werk met werk” maken en het aangrijpen van natuurlijke vervangingsmomenten voor de planning van maatregelen in het kader van verduurzaming. Voor alle gebouwen welke in aanmerking komen voor het optimaliseren van de energievoorzieningen wordt een EPA-U advies opgesteld. In 2019 zijn EPA-U adviezen opgesteld voor het gemeentehuis, MFA D'n Anloôp en MFA de Poel.

- Informatieplicht Energiebesparingen

Om te voldoen aan de informatieplicht Energiebesparingen, welke geldt voor gebouwen met een energieverbruik van 50.000 kWh elektriciteit en/of 25.000 m³ aardgas(equivalent) of meer per jaar, zijn alle gemeentelijke gebouwen gescreend om te bepalen of deze vallen onder de informatieplicht. De daarvoor in aanmerking komende gebouwen (gemeentehuis, MFA's D'n Herd en D'n Anloôp en sporthal X-sport) zijn aangemeld waardoor de informatieplicht Energiebesparingen voor de gemeente Bladel is afgerond.

- Opstellen split incentive

Om de lagere energiekosten (besparingen) te verdelen, wordt per gemeentelijk gebouw een “split incentive” opgesteld. De split incentive wordt (op theoretische besparing) opgesteld, na het doorvoeren van de energiebesparende maatregelen. Omdat de energiebesparende maatregelen veelal over diverse planjaren verspreid worden uitgevoerd per gemeentelijk gebouw, worden de split incentive's bij implementatie van een nieuwe energiebesparende maatregel geactualiseerd (doormiddel van een addendum). Als norm voor deze verdeling wordt vooralsnog de verhouding 10%-90% aangehouden. Dit betekent dat gebruikers 10% van het

voordeel op lagere energiekosten mogen behouden en dat 90% van het voordeel ten gunste van de gemeente komt. Er zijn in 2019 nog geen definitieve split incentive's opgesteld

- Asbestinventarisaties

Om in beeld te krijgen of bij de uitvoering van toekomstige renovatie- en/of energietransitie projecten rekening gehouden dient te worden met asbestsanering, zijn alle gemeentelijke gebouwen eind 2019 geïntervalliseerd op de aanwezigheid van asbest. Uit deze inventarisaties is naar voren gekomen dat 11 gemeentelijke gebouwen asbest bevatten (gesplitst in hinderlijk en niet hinderlijk asbest). De sanering van het hinderlijke asbest is per ommekeer in gang gezet. De verwijdering van het overige asbest zal worden ingepland op natuurlijke momenten van toekomstig onderhoud en/of renovatie. De hiermee gepaard gaande kosten worden verwerkt in het MJOB en vervolgens verwerkt in de reguliere P&C-cyclus.

Strategisch vastgoedbeleid

Het rapport met betrekking tot het strategisch vastgoedbeheer is in 2019 opgeleverd en dient nog aan het college te worden voorgelegd en neemt hierover in het voorjaar van 2020 een besluit. De uitkomsten van dit rapport c.q. het genomen besluit hierover, wordt verwerkt in de eerstvolgende actualisatie van het MJOP (planning perspectiefnota 2020).

4.6.3 Wegen, straten en pleinen (taakveld 2.1)

De gemeente is als wegbeheerder op grond van de Wegenwet verantwoordelijk voor het onderhoud en beheer van gemeentelijke wegen, die op de wegenlegger als openbare weg zijn aangegeven. Onder de weg worden in dit kader ook verstaan de aanliggende bermen, sloten, zandwegen en kunstwerken zoals bruggen, tunnels en duikers. Zo verplicht de Wegenwet de gemeente tot het uitvoeren van regelmatig en duurzaam onderhoud van de openbare verharding. Tevens is de gemeente, conform het Burgerlijk Wetboek, aansprakelijk bij schade van de burger, als de gemeente heeft verzuimd zorg te dragen voor het in goede staat verkeren van de openbare weg.

Het onderhoud van wegen, straten en pleinen zijn uitgevoerd conform het wegenbeheerplan 2016-2019 gemeente Bladel. In 2019 is een nieuw wegenbeheerplan 2020-2024 door het college vastgesteld. De gemeente Bladel hecht belang aan een goed functionerend wegennet en de instandhouding hiervan, echter niet tegen alle kosten. Op het gebied van wegbeheer streeft de gemeente Bladel naar een gezonde balans in kwaliteit en kosten met de focus op functionaliteit, duurzaamheid en veiligheid. Uitgangspunt van het beheerplan wegen is een planmatig beheer van de infrastructurele voorzieningen op het door uw raad vastgestelde niveau 6-. Op basis van de opgestelde meerjarenplanning en overige kosten wegen, zoals werken voor derden, stortrechten en landmeetkundige werkzaamheden zijn de werkzaamheden uitgevoerd. Door middel van rationeel wegbeheer hebben de nodige reparaties van de bestaande verhardingen plaats gevonden om schade en aansprakelijkheid te voorkomen.

Omdat het wegbeheer erg afhankelijk is van fysieke invloeden van buitenaf (herinrichtingen, omleidingen, vorstschade, verkeersbelasting etc.) wordt de benodigde storting voor het meerjarig onderhoud telkens berekend voor een periode van vijf jaar. Na elke begrotingscyclus wordt de volgende geactualiseerde jaarschijf uit het beheerplan wegen toegevoegd en de nieuwe gemiddelde storting voor de komende vijf jaren (her)berekend. Op deze wijze wordt het wegbeheer jaarlijks geactualiseerd. Ook kan beter worden ingesprongen op tussentijdse invloeden van buitenaf en combinaties met andere werkzaamheden (riolering, herinrichtingen e.d.). In de werkplannen voor de komende jaren wordt telkens kritisch gezien welke groot onderhoud maatregelen noodzakelijk/gewenst zijn. In de meerjarenbegroting 2019-2023 is een structureel budget beschikbaar van € 369.000,- (o.b.v. geactualiseerd wegbeheerplan) voor het groot onderhoud van wegen, straten en pleinen. Dit budget is toereikend geweest in 2019 ter voorkoming van achterstallig onderhoud. In 2019 is planmatig onderhoud uitgevoerd voor een totaalbedrag van (afgerond) € 581.000,-.

Met gepland groot onderhoud (GGO) wordt een stap verder gegaan. Wanneer wegen "op" zijn en er met reparaties weinig eer meer valt te behalen, wordt de weg uit de (reparatie) planning gehaald en ingedeeld bij Gepland Groot Onderhoud planning (rehabilitatie). Bij deze planning wordt een voortschrijdende doorkijk gemaakt van 10 jaar. Er wordt in zo'n geval bekeken of de weg in zijn geheel kan worden aangepakt. De oorzaak dat de weg in een dergelijke situatie terecht is gekomen, ligt vaak in een slechte ondergrond waardoor er verzakkingen of diepe sleuven optreden. Door de weg er in zijn geheel uit te nemen en de onderliggende constructie te verbeteren (verzwaren) kan de weg er weer jaren (zonder reparaties) tegen. Ook biedt dit gelegenheid om bijvoorbeeld kleine inrichtingen en aanpassingen mogelijk te maken of verkeersmaatregelen in te passen. Voor gepland groot onderhoud is in het meerjareninvesteringsprogramma 2019-2023 een jaarlijks investeringskrediet van € 1.000.000,- beschikbaar. In 2019 zijn de voetpaden en parkeervakken in de omgeving van de Nicolaas Beetslaan en de Prof. Dr. J.E. de Quaystraat vernieuwd. De rijbaan op de Zwartakkers is gereconstrueerd. De rijbaan in Veilig Oord is voorzien van een nieuwe deklaag en er zijn grasbetontegels aangebracht in de bermen. Op de Molenweg en De Vloed in Bladel is de rijbaan

gereconstrueerd en zijn er nieuwe grasbetontegels aangebracht. Verder zijn de kruisingen Molenweg/Veilig Oord en fietsoversteek Beverdijcken meegenomen in de reconstructie. De rijbaan van De Steenakkers en Dalweg in Hapert zijn gereconstrueerd. De Nieuwstraat in Hapert is heringericht.

4.6.4 Openbare verlichting (taakveld 2.1)

De gemeente Bladel heeft haar ambities en doelstellingen met betrekking tot licht vastgelegd in het Beleidsplan 'licht in de openbare ruimte 2015-2030'. In dit plan is uiteengezet hoe de gemeente de komende jaren het beleid met betrekking tot de openbare verlichting en overige verlichting in de openbare ruimte inhoud geeft. Dit alles gericht op de ambities 'niet verlichten tenzij', energiebesparing en het voorkomen van lichthinder. Er wordt budget vrijgemaakt voor beheer, onderhoud en energie. Tevens is er een vervangingsbudget in de begroting opgenomen en jaarlijks aangewend.

De beleidsuitgangspunten die de gemeente hanteert zijn beschreven in het Beleidsplan licht in de openbare ruimte 2015-2030. De hoofdpunten uit dit plan:

- 'Niet verlichten, tenzij'. Verlichten alleen waar en wanneer dat nodig is.
- De ROVL 2011 is het uitgangspunt voor verlichting. De gemeente kiest voor een verlichtingsniveau van maximaal 70% van de ROVL normen, met een gelijkmatigheid van 100% met uitzondering van het centrumwinkel of uitgaansgebieden.
- Om te voldoen aan het Politiekeurmerk Veilig Wonen worden er eisen voorgeschreven aan de OVL. De OVL wordt - mede door het niet voldoen aan de ROVL - niet op Politiekeurmerk niveau gebracht.
- Wanneer uit het oogpunt van sociale veiligheid noodzakelijk worden achterpaden verlicht.
- De gemeente gaat het energieverbruik verlagen.
- In nieuwe plannen wordt nieuwe innovatieve technieken toegepast waarbij de lichtkleur wordt afgestemd op de functie en de omgeving.
- De gemeente wil een standaardisering van haar areaal doorvoeren en kwalitatief duurzame masten en armaturen gebruiken.
- Bij vervanging van materialen aan het einde van de levensduur en bij reconstructies worden energiezuinige lampen en duurzame armaturen en masten toegepast. Ook wordt zoveel mogelijk het hergebruik van materialen voorgeschreven.
- De openbare verlichting wordt goed beheerd en op een duurzame en maatschappelijk verantwoorde wijze onderhouden.
- Verlichte reclame-uitingen zijn niet toegestaan op gemeentelijke masten.
- De afschrijftermijn voor lichtmasten is 40 jaar en voor armaturen is dit 20 jaar.

Onderhoud van de openbare verlichting geschiedt op basis van het Beleidsplan en het bijbehorende beheerplan Openbare Verlichting. In de gemeente Bladel is het beheer en het preventief en correctief onderhoud per 1 februari 2017 voor een periode van 5 jaar aanbesteed middels een geïntegreerd contract. In dit contract is de optie opgenomen om deze nog eenmaal met 5 jaar te verlengen. De geactualiseerde budgetten zijn voldoende om het in stand houden, beheren en onderhouden naar behoren te kunnen uitvoeren.

Naast het preventief en correctief onderhoud van de openbare verlichting, is ook gestart met de vervangingen van masten en armaturen. Hierbij is gekeken naar de levensduur en de plaatsingsdatum van een mast of armatuur. Voor het in stand houden van de huidige openbare verlichtingsinstallatie zijn er jaarlijks investeringen opgenomen in het meerjareninvesteringsprogramma. Voor 2019 is dat € 450.000,- voor de reguliere vervangingsinvesteringen van verlichtingsarmaturen en ca € 55.000,- voor masten. De vervangingen zijn in 2019 binnen het beschikbaar gesteld krediet uitgevoerd. In totaal zijn tijdens het vervangingsplan van 2019 circa 150 lichtmasten en circa 800 armaturen vervangen. De nieuwe armaturen zijn hierbij voorzien van LED-verlichting. Het verschil in energieverbruik komt door de vervanging in 2019 neer op een reductie van ruim 67 MWh. De financiële effecten hiervan zullen verwerkt worden in de perspectiefnota 2020.

4.6.5 Waterlossingen (taakveld 2.1)

Voor het onderhoud aan waterlossingen en sloten is een berm- en slootbeheerplan vastgesteld. De op basis van dit plan benodigde onderhoudskosten ad € 78.000,- zijn opgenomen in de meerjarenraming. De werkzaamheden worden op basis van een contract tussen KempenPlus en gemeente Bladel uitgevoerd. In 2019 is planmatig onderhoud uitgevoerd voor een totaalbedrag van (afgerond) € 75.000,-.

4.6.6 Openbaar groen (taakveld 5.7)

Op basis van de vastgestelde Groenstructuurplan wordt onderscheid gemaakt in:

- Kosten van regulier (jaarlijks) onderhoud en structurele vervangingen/ombouw van openbaar groen. Normaal gesproken kunnen we met het budget rondkomen maar vanwege de droogte in de laatste twee zomers hebben we budget bij moeten vragen om verdroogde groenstroken te kunnen vervangen. Daardoor hebben we ook meer kosten moeten maken voor het watergeven van beplanting en bomen.

- Kosten van eenmalige renovaties openbaar groen: hiervoor zijn in het meerjarenprogramma meerjarige kredieten opgenomen. Diverse projecten zijn in 2019 uitgevoerd: herinrichting Torenstraat Hoogeloon, reconstructie Nicolaas Beetslaan, bomen rooien en inzaaien Dierenweide en verbreden talud Kranenberg/Hoeven ten behoeve van het vervangen van bomen.

De laatste 2 jaren heeft er een explosieve uitbraak plaatsgevonden van de overlast van de eikenprocessierups. Hierdoor hebben we, veel meer dan andere jaren, de rupsen reactief moeten bestrijden.

Onderhoud van openbaar groen geschiedt op basis van een zichtbestek. Daarbij zijn KempenPlus en de gemeente een contract overeengekomen waarbij de uitvoering van de groenvoorziening gedurende een periode van vijf jaar (op basis van alleenrecht), is gegund aan KempenPlus. De werkzaamheden zijn conform het bestek uitgevoerd.

4.6.7 Riolering (taakveld 7.2)

De aanleg en het beheer van riolering is een gemeentelijke taak die zijn wettelijke basis vindt in de Wet Milieubeheer (Wm). Op grond van artikel 4.22 van de Wm is een gemeente verplicht een Gemeentelijk Riolerings-Plan GRP (een beleidsmatig en strategisch plan voor de aanleg en het beheer van de gemeentelijke riolering) op te stellen.

Het GRP is een beleidsplan dat op hoofdlijnen de invulling van de gemeentelijke watertaken weergeeft. Door middel van het GRP legt de gemeente vast wat zij willen bereiken en wat de rol van burgers en bedrijven is ten aanzien van afval-hemel-, en grondwater.

Het GRP vervult hiermee vier hoofdfuncties:

1. Kader gemeentelijke zorgplicht: overzicht beleidskeuzes ten aanzien van stedelijke afvalwater, hemelwater en grondwater voor inwoners, bedrijven en waterpartners;
2. Interne afstemming: met andere vakdisciplines binnen de gemeentelijke organisatie en als onderbouwing voor de rioolheffing;
3. Externe afstemming: met Waterschap De Dommel, Provincie Noord-Brabant en de gemeenten in het samenwerkingsverband Waterportaal Zuid-Oost Brabant, zodat het beleid van betrokken overheden is afgestemd;
4. Continuïteit en voortgangsbewaking: vanwege de relatief lange levensduur van stedelijke watervoorzieningen is een lange termijn aanpak essentieel (begroting en evaluatie). Om tussentijds te kunnen (bij)sturen is het beleid halverwege de planperiode (in 2019) geëvalueerd en worden jaarlijkse operationele uitvoeringsprogramma's bijgesteld.

Rekening houdend met het klimaatscenario 2050 zijn voor de grondwaterzorgplicht preventief een aantal acties in gang gezet om het inzicht in het grondwaterbeheer binnen de gemeente te vergroten. Daarbij is de nadruk komen te liggen op onderzoek en verbreden van kennis. Samen met het Waterschap is een grondwatermeetnet ingericht op potentiële locaties waar wateroverlast kan optreden om inzicht te krijgen in de werkelijke grondwaterstanden.

Voor de hemelwaterzorgplicht is een zogenoemd "blauwe-ader-plan" opgesteld om voor de hele gemeente inzichtelijk te hebben waar eventueel af te koppelen regenwater naar toe kan worden afgevoerd (infiltreren, nieuwe regenwaterriolering etc.). In het plan is tevens aandacht voor eventuele knelpunten en risico's bij afkoppelen. Zodoende wordt een robuust hemelwatersysteem ontworpen om in de toekomst hemelwater vanaf verharde oppervlakken af te voeren. Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (VNG, Waterschap, Rijk) stelt als doel om in 2020 klimaatbestendig beleid te hebben en daarna handelen. De eerste stap daarin is het doen van een klimaatstresstest. Deze is reeds uitgevoerd in 2019.

De investeringen die uitgevoerd zijn in 2019 zijn: Vernieuwen persriool vakantiepark Het Vennenbos, aanleggen blauwe ader en vernieuwen bestaande vuilwaterriool Ganzestraat/ Nieuwstraat/De Kuil in Hapert. Rioolpompgemaal Zwartakkers is gerenoveerd. In de wijk De Biezen zijn verschillende verbetermaatregelen uitgevoerd op de riolering. Daarbij is in de Vogelwikke en Biezenveld een blauwe ader aangelegd Ook zijn de vijvers vergoot om ook in droge periodes hier hemelwater in te bergen.

De dekking van de rioleringszorg verloopt via de rioolheffing, waarbij het beleidsuitgangspunt geldt van volledige kostendekkendheid (hiervoor wordt verwezen naar § lokale heffingen).

4.7 Grondbeleid

Het grondbeleid van de gemeente bevat uitgangspunten voor de wijze waarop en met welke middelen het grondgebied wordt ingevuld; het instrument om ruimtelijke doelstellingen te bereiken. Die doelstellingen liggen op het terrein van de volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, economische en maatschappelijke ontwikkeling, openbare ruimte, infrastructuur, recreatie en natuur. We geven in deze paragraaf een overzicht van de lopende, af te ronden en toekomstige projecten, de prioritering en het instrumentarium van control en beheersing alsmede de kaders van het grondbeleid.

4.7.1 Inleiding (taakveld 8.2)

Het grondbeleid van de gemeente Bladel is vastgelegd in de nota Grondbeleid 2019, welke in de raadsvergadering van 9 mei 2019 vastgesteld werd. Grondexploitaties zijn gronden die zich in het transformatieproces bevinden waarbij in bezit zijnde grond en (eventueel) aanwezige opstallen worden omgevormd naar bouwrijpe grond, met als oogmerk (opnieuw) te worden bebouwd. Er is derhalve sprake van actief grondbeleid.

- *Actief grondbeleid* omvat alle fasen van het exploiteren van grond: van de aankoop van gronden, sloop of bouwrijp maken tot en met de uitgifte / verkoop van bouwgrond. Bij actief grondbeleid exploiteert de gemeente voor eigen rekening en risico gronden. De gemeente legt bij actief grondbeleid de publieke voorzieningen aan en kan in beginsel alle productiekosten doorberekenen in de gronduitgifteprijsen, mits de marktprijs niet wordt overschreden.
- *Faciliterend grondbeleid* houdt in dat de gemeente het particulieren mogelijk maakt grond te exploiteren. Gemeentelijke kosten verbonden aan de desbetreffende grondexploitatie kan zij op de particuliere exploitant verhalen. De gemeente koopt dus zelf geen grond aan. De gemeente beperkt zich tot de wettelijke publieke taak. Deze taak bestaat vooral uit inspraakprocedures, het vaststellen van het bestemmingsplan en zo nodig het exploitatieplan.

4.7.2 Visie op grondbeleid

In onze nota grondbeleid zijn de volgende punten opgenomen als te voeren gemeentelijke grondstrategie, die ook voor het jaar 2019 van kracht waren:

- De gemeente Bladel voert bij locatieontwikkeling een actieve grondpolitiek tenzij uit een haalbaarheidsstudie en risicoanalyse blijkt dat:
 - het grondexploitatie risico te groot is;
 - de verwervingskosten en overige productiekosten van de locatieontwikkeling dermate hoog zijn dat een sluitende grondexploitatie niet mogelijk is;
 - passief grondbeleid/kostenverhaal betere resultaten genereert.Dit beleid geldt voor de ontwikkeling van woonlocaties voor de in de Woonvisie genoemde doelgroepen van beleid en verwerving van de in de Structuurvisie als belangrijke ontwikkelingslocaties aangegeven gebieden/locaties.
- De gemeente Bladel kiest op strategische wijze voor een samenwerkingsvorm die past bij het project dat aan de orde is.
- Ter afdekking van risico's houden we een algemene reserve grondexploitatie aan.
- De keuze van contractpartijen geschiedt met inachtneming van de nationale en Europese regelgeving, algemene beginselen van behoorlijk bestuur en voorts transparant, openbaar en non-discriminair.

4.7.3 Bevoegdheden B&W

Het college is bevoegd tot het besluiten en verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen. Wel moet het college vooraf inlichtingen verstrekken over de uitoefening van deze bevoegdheden, indien de raad daarom verzoekt of indien de uitoefening ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente. Ter bevordering van een efficiënte en vlotte afdoening van zaken heeft het college respectievelijk de burgemeester, de bevoegdheid tot afdoening van een aantal zaken opgedragen aan ambtenaren.

4.7.4 Woningbouwprognoses

De provincie heeft de gemeente een woningbouwcontingent toegewezen. Dit is het aantal woningen dat in een bepaalde periode in de gemeente door de gemeente, de woningbouwcorporaties en de projectontwikkelaars samen mag worden gerealiseerd. Het contingent is daarmee een richtinggevende parameter voor de woningbouwprojecten. In de door de gemeente Bladel opgestelde woonvisie zijn de

woningaantallen gebaseerd op dit contingent. De woningaantallen en de fasering hiervan zoals opgenomen in de grondexploitaties zijn afgeleid van de woningaantallen opgenomen in de woonvisie.

😊 4.7.5 Gevoeligheidsanalyse

De toepassing van grondpolitiek is afhankelijk van vastgestelde ambities in beleidsvisies, de marktomstandigheden en is locatie gebonden. In het (verre en recente) verleden heeft de gemeente via actieve grondpolitiek enkele grondaankopen gedaan om strategische grondposities te kunnen bezitten. Inmiddels is de wet gewijzigd (gemeente kan faciliterend kwantiteit mee bepalen), zijn de marktomstandigheden gewijzigd en zijn bij ruimtelijke projecten aanpassingen aan bouwprogramma's, afzettempo, herinrichtingen en uitstel van planontwikkeling aan de orde. De financiële effecten van deze ontwikkelingen zijn zoveel mogelijk verwerkt in de grondexploitatie van de individuele complexen.

De grondexploitatie is gevoelig voor wijzigingen in economische ontwikkelingen en onderliggende parameters, zoals rente, inflatie en prijzen. De gemeente acht het van belang de ontwikkelingen en de impact daarvan op de verwachte resultaten nauwlettend te volgen. Om inzicht te krijgen in de actuele financiële positie van de grondexploitatie herijkt de gemeente de grondexploitaties, daar waar noodzakelijk, daarom driemaal per jaar. Voor de bepaling van de verwachte winst gaat de gemeente uit van de door BBV oplegde winstuitname volgens de percentage of completion methode (POC methode).

Gezien de complexiteit van ruimtelijke vastgoedontwikkelingen en de aannames en uitgangspunten in grondexploitaties kunnen grondexploitatie resultaten volatiel zijn. In financiële markten wordt de term volatiliteit gehanteerd in de zin van beweeglijkheid van aandelenkoersen. In het kader van grondexploitaties kunnen het variëren van parameters, uitgangspunten en aannames de volatiliteit van het grondexploitatie resultaat zichtbaar worden gemaakt. Een manier om een indicatie van deze volatiliteit te krijgen is een worstcase scenario-analyse of gevoeligheidsanalyse te doen. Het verschil tussen het verwachte vast te stellen grondexploitatie-resultaat en de uitkomst van de berekening van het worstcase scenario geeft een indicatie van de aan te houden risicobuffer in de algemene reserve.

Het worstcase scenario is uitgevoerd door enkele parameters en uitgangspunten in de grondexploitatie te wijzigen. Deze analyse is op drie punten uitgevoerd: aanpassing parameters, aanpassing in bepaalde kosten en opbrengsten en fasering (vertraging). Hier is wel "mee gespeeld" voor de doorkijk, maar uiteindelijk zijn de parameters gehanteerd zoals deze in de paragraaf vermeld staan.

Voor de grondexploitaties 2019 zijn de volgende parameters gehanteerd:

Parameter	Gehanteerd
Inflatiecorrectie	Indexering van 5% toegepast.
Rente	Het BBV schrijft voor dat de rentetoerekening aansluit bij de fiscale grondslagen. Dat betekent dat alleen de daadwerkelijke rente toegerekend kan worden en dat er geen rente over het eigen vermogen mag worden toegerekend. Voor 2019 (nagecalculeerd) 1,159% van de boekwaarde de BIE's. Voor toekomstige boekwaarden als gevolg van nog te maken kosten en te verwachten opbrengsten wordt een gemiddelde rente vreemd vermogen gehanteerd van 0,8052%.
Fasering	Er is rekening gehouden met een reële fasering in tijd op basis van de woningbouwbehoefte per kern gebaseerd op migratiesaldo 0.
Resultaat	Gebaseerd op eindwaarde.
Kosten	Alle kosten zijn gebaseerd op geactualiseerde kostenramingen per december 2019 van RA infra.
Opbrengsten	Voor de opbrengsten wordt rekening gehouden met grondprijzen met een bandbreedte tussen de € 225,- voor sociale huur tot € 300,- voor vrije verkoop kavels. Bij kavels groter dan 500 m ² wordt rekening gehouden met grondopbrengsten van 50% op de basisgrondprijs.
Disconteringsvoet	De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone (voor 2018 en 2019: 2,0%).

De marktwaarde van bouwrijpe grond is van veel factoren afhankelijk. Deze factoren zijn per uitvoeringsproject verschillend. De gemeente stelt daarom per uitvoeringsproject een marktconforme uitgifteprijs vast op basis van een deskundigenrapportage (taxatie). Dit is ook als zodanig in de nota Grondbeleid 2019 door de raad vastgesteld.

Het Stikstofbesluit (PAS regels) en PFAS

In alle lopende grondexploitaties, waarvan het bestemmingsplan al vastgesteld c.q. onherroepelijk is, is in de onderbouwing van bestemmingsplannen geconcludeerd dat stikstof geen probleem is. Verder zijn er door de stikstofcrisis in de gemeente Bladel niet minder omgevingsvergunningen verleend. Stikstof heeft op dit moment nog geen financiële consequenties. Het risico voor de lopende projecten wat betreft stikstof schatten wij dan ook als laag in.

In alle lopende grondexploitaties, waar we nog gronden bouw- en woonrijp moeten maken is voor de uitvraag van “het werk” onderzoek uitgevoerd of er eventuele meerkosten voor PFAS zijn. Tot op heden is geconcludeerd dat in de lopende plannen dit niet het geval is. Aangezien we extra onderzoeken moeten doen naar PFAS, zijn deze extra onderzoekskosten meegenomen in de grondexploitaties. Door de PFAS hebben we op dit moment nog geen vertraging opgelopen in de lopende plannen dus de financiële consequenties zijn laag. Het risico voor de lopende projecten wat betreft PFAS schatten wij dan ook als laag in.

Bij toekomstige grondexploitaties houden we zekerheidshalve in onze exploitatieopzetten wel rekening mee met meerkosten voor onderzoeken naar stikstof/PFAS, meerkosten voor het bouw- en woonrijp maken en eventuele vertraagde fasering voor de gronduitgifte. Zodat we, mochten er meerkosten komen en een vertraagde gronduitgifte zijn, deze ingecalculeerd zijn. Mocht het uiteindelijk meevallen dan heeft dit een positief effect op de grondexploitatie. Het risico voor toekomstige projecten schatten we gemiddeld in.

4.7.6 Financiële positie

Ten aanzien van de grondexploitatie worden er twee soorten risico's onderscheiden, namelijk:

- Onvoorzienbare risico's;
- Voorzienbare risico's.

Onvoorzienbare risico's

Marktontwikkelingen, zoals stagnatie van de gronduitgifte, kan leiden tot hogere voorraden van de “in exploitatie genomen gronden”. De hogere voorraden leiden tot hogere kosten als gevolg van rentetoerekening. Naast dit kosten stijgende effect is het ook mogelijk dat de opbrengsten van grondverkoop dalen. Indien één of beide situaties zich voordoen kan kostendekkendheid van complexen onder druk komen te staan. Voor deze onvoorzienbare risico's is een “algemene reserve grondexploitatie” aanwezig, waarmee ook de financiële verwevenheid van de diverse grondexploitaties versterkt wordt.

Voorzienbare risico's

We kennen twee soorten waarderingsvoorschriften conform het besluit begroting en verantwoording voor grondexploitaties. Op het moment dat voor een grondexploitatie het bestemmingsplan nog niet is vastgesteld moet deze opgenomen worden onder de post (im)materiële vaste activa. Op het moment dat voor een grondexploitatie het bestemmingsplan is vastgesteld is er sprake van een voorziening die gevormd moet worden op het moment dat er sprake is van het tekort aan het einde van de looptijd en mits er een reëel en stellig voornemen is dat deze locatie ontwikkeld gaat worden, blijvende uit een raadsbesluit. Als het reëel en stellig voornemen ontbreekt moet de boekwaarde aan het einde van het jaar afgeboekt worden ten laste van het resultaat. De voorzienbare risico's blijken uit de jaarlijks geactualiseerde kostenbegrotingen van de grondexploitaties. Een tekort aan het einde van de looptijd betekent dat er een afwaardering moet plaats vinden of dat er een voorziening gevormd moet worden waarbij de hoogte van het bedrag van deze afwaardering/voorziening de contante waarde van het verwachte verlies is, zoals dit naar voren komt in de kostenbegrotingen.

4.7.7 Maatregelen i.v.m. risico's en risicomanagement

Bij het in ontwikkeling/uitvoering nemen van nieuwe exploitatiegebieden wordt aan de hand van risicoanalyses gestreefd naar sluitende grondexploitaties. Toetsing van de uitkomst van deze analyse op een rendementsuitkomst van de “cashflow” zal een beslissing tot het in exploitatie nemen van een gebied ondersteunen.

In de periode 2010-2018 zijn forse maatregelen getroffen om de risico's van de grondexploitatie te dekken. Deze maatregelen betroffen:

- Het vormen van een voorziening afwaardering boekwaarden voor het dekken van het verschil tussen de boekwaarde en actuele marktwaarde;
- Het vormen van een voorziening voor te verwachten verliezen.

Om de risico's zoveel mogelijk beheersbaar te houden worden, daar waar noodzakelijk, driemaal per jaar de grondexploitatieberekeningen van de diverse exploitaties bijgesteld. Eventuele verliezen worden hiermee tijdig

inzichtelijk gemaakt waardoor passende maatregelen kunnen worden getroffen. Voor 2019 zijn geen verliezen voorzien.

Indien er sprake is van (tussentijdse) winsten in de grondexploitatie, dan komen deze over het algemeen tot uitdrukking in het jaarrekeningresultaat. Veelal worden de batige saldi uit grondexploitatie tussentijds reeds toegevoegd aan de algemene reserve grondexploitaties.

In het BBV (notitie grondexploitatie) zijn ook regels vastgelegd over de wijze van winstnemingen. In deze notitie is aangegeven dat bij tussentijdse winstnemingen de percentage of completion methode (POC) dient te worden gevolgd: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Er bestaat voldoende zekerheid om winst te nemen als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. de grond (of deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. de kosten zijn gerealiseerd.

De tussentijdse winst die wordt genomen is het saldo van de negatieve boekwaarde minus de nog te maken geraamde kosten in de grondexploitatie. In 2019 zijn volgens deze methode de volgende (tussentijdse) winsten genomen:

Winstuitnames	geraamde winstuitname	gerealiseerde winstuitname	saldo
Plan Kerkeneind Casteren	0,-	32.000,- V	32.000,- V
Beemd paardensportterrein	<u>212.000,- V</u>	<u>172.000,- V</u>	<u>40.000,- N</u>
Totaal (tussentijdse) winstuitname	212.000,- V	204.000,- V	8.000,- N

De gerealiseerde winstuitname van lopende grondexploitatie is conform de raming gerealiseerd op basis van de POC-methode.

Voor de fiscale winst wordt verwezen naar § 3.4. Voor grondexploitaties is een fiscale openingsbalans op basis van de toekomstige kasstromen van de BBV-grondexploitaties opgesteld, exclusief eventuele rentebedragen over het eigen vermogen. Het opstellen van de openingsbalans betekent dat met het verleden (via de fiscale boekwaarde) wordt afgerekend. Dat verklaart het grote verschil met de (tussentijdse) commerciële en fiscale winst.

Alle plannen zijn tenminste kostendekkend. Zodat er geen voorziening voor voorziene tekorten gevormd behoeft te worden.

4.7.9 Lopende exploitaties en ontwikkelingen

Per 1 januari 2016 zijn de BBV bepalingen en richtlijnen met betrekking tot grondexploitatie in werking getreden. Een belangrijke wijziging die is doorgevoerd is de administratieve scheiding tussen actief en faciliterend grondbeleid. De richtlijnen per 1 januari 2016 gaan uit van een driedeling:

1. Bouwgronden in exploitatie;
2. Materiele vaste activa;
3. Faciliterend grondbeleid.

a.d. 1: Bouwgronden in exploitatie (BIE)

Jaarlijks geven wij, in het kader van de jaarrekening, een toelichting op de financiële positie van de “grond-exploitatie-activiteiten” per 31 december van het afgesloten boekjaar. Dit gebeurt op basis van de meest actuele grondexploitatieberekeningen van de complexen en de tot deze datum gerealiseerde inkomsten en uitgaven. Tevens is rekening gehouden met de wijzigingen in de regelgeving. De belangrijkste wijzigingen met betrekking tot de BIE's zijn:

1. Het startpunt van Bouwgrond in exploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex. Vanaf dat moment kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie op de balans (zie strategische gronden).
2. Richttermijn van duur grondexploitatie wordt 10 jaar en hier kan alleen goed gemotiveerd van worden afgeweken.
3. Bij kostentoe rekening wordt het verplicht aan te sluiten op de kostenverhaalsmogelijkheden benoemd in de Wet ruimtelijke ordening.
4. De toegestane rente die wordt toegerekend aan grondexploitaties moet worden gebaseerd op daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen en wordt bepaald als het gewogen gemiddelde

van de totale leningenportefeuille van de gemeente naar verhouding vreemd vermogen / totaal vermogen indien niet is gekozen voor projectfinanciering.

5. De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van een verliesvoorziening van negatieve grondexploitaties is gelijk aan het maximale streefpercentage van de Europese Centrale Bank (2%).
6. De presentatie van de te verwachten resultaten in de paragraaf grondbeleid dient te gebeuren tegen de nominale waarde.
7. Het treffen van een afboeking of een voorziening gebeurt bij een geprognosticeerd verlies direct ter grootte van het volledige verlies.
8. Definitie Bouwgrond in exploitatie (BIE) is als volgt opgenomen in BBV: Gronden die zich in het transformatieproces bevinden waarbij in bezit zijnde grond en (eventueel) aanwezige opstallen worden omgevormd naar bouwrijpe grond, met als oogmerk (opnieuw) te worden bebouwd.

In 2019 zijn in exploitatie de volgende plannen (met daarachter vermeld de geschatte einddatum):

- Latestraat/de Lei	(2020)	- Locatie oude sporthal	(2021)
- Kerkeneind	(2026)	- Akkerstraat	(2028)
- Beemd	(2022)	- Beemd/Paardensport	(2023)
- Hoeve 11 en 13	(2023)		

In onderstaand overzicht is het verloop van de grondexploitatie 2019 weergegeven.

verloop in exploitatie genomen bouwgronden (x € 1.000,-)	boek- waarde 31-12-2018	overheve- ling vanuit (IM)MVA	vermeer- deringen	vermin- deringen	winst- uitname	boek- waarde 31-12-2019	voorzie- ning	balans- waarde 31-12-2019
-bp Akkerstraat Hoogeloon		1.263	182			1.445		1.445
-bp Beemd	-105					-105		-105
-Beemd / paardensportterrein	553		10	627	172	108		108
-bp Latestraat/de Lei	-56		5			-51		-51
-locatie Kerkeneind	1.477		53	278	32	1.284		1.284
-locatie oude sporthal	174		70			244		244
-Hoeve 11 en 13 Netersel	217		128			345		345
totaal	2.260	1.263	448	905	204	3.270		3.270

Van bovengenoemde complexen zijn de grondexploitaties vastgesteld. De waardering van de in exploitatie genomen gronden is gebaseerd op de inzichten van december 2019 en de daarbij behorende inschatting van uitgangspunten, parameters en risico's. Uiteraard betreft dit een inschatting die omgeven is door onzekerheden, die periodiek, maar minimaal jaarlijks, wordt herzien en waarbij de waardering in het komende jaar zowel positief als negatief kan uitvallen. Het college is van mening dat op basis van de huidige informatie en inzichten de beste schatting is gemaakt voor de waardering van de in exploitatie genomen gronden.

Hieronder is een toelichting per grondexploitatie:

Akkerstraat: BIE

In 2019 zijn alle voorbereidende werkzaamheden verricht om tot vaststelling van een bestemmingsplan en exploitatieplan te komen. Op 19 december 2019 is het bestemmingsplan Akkerstraat Hoogeloon door de raad vastgesteld. Gelijktijdig met de vaststelling van het bestemmingsplan is er een exploitatieplan vastgesteld, conform de wettelijke eisen. De voorbereidingskosten bedragen circa € 107.000,- (advieskosten bestemmingsplan/exploitatieplan, onderzoeken en voorbereidende werkzaamheden bouw- en woonrijp maken). Eveneens is er voor € 75.000,- aan plankosten en rentekosten gemaakt.

In 2020 wordt het plan bouwrijp gemaakt en een start gemaakt met de verkoop van de kavels. Het bouwrijp maken is al aanbesteed voor € 514.000,-. De verwachting is dat er voor € 1.300.000,- aan grond verkocht wordt het eerste jaar. Het plan loopt daarna nog verschillende jaren door en de verkopen zijn ook verdeeld over die jaren. Het woonrijp is zover mogelijk naar achteren gezet, om eerst voldoende opbrengsten te genereren en dan pas weer uitgaven te doen.

We hebben een exploitatieplan opgesteld wat voor de eigenaren die aan het plangebied grenzen de mogelijkheid biedt om een woning(en) in de achtertuin te bouwen. Indien zij een omgevingsvergunning aanvragen voor de bouw van de woning moeten zij, conform de wet, een exploitatiebijdrage betalen aan de gemeente. Nu is begroot dat deze opbrengsten circa € 1.766.000,- bedragen. Er zit een risico in dat deze opbrengsten niet in zijn geheel gerealiseerd worden, omdat de eigenaren niet verplicht zijn om een woning in hun achtertuin te bouwen.

De verwachting is dat het plan t.z.t. met een batig exploitatieresultaat afgesloten kan worden.

De Beemd: BIE

In plan Beemd zijn in 2019 niets noemenswaardig gebeurd. Voor de komende jaren staat alleen nog wat woonrijp maken en plankosten op de planning. Per saldo kan er aan het einde van de grondexploitatie naar verwachting noch winst noch verlies genomen worden. De risico's worden laag ingeschat.

De Beemd/Paardensportterrein: BIE

In plan Beemd/Paardensportterrein zijn in 2019 twee bedrijfskavel verkocht en gepasseerd á € 627.000,- en zijn er kosten gemaakt ad € 10.000,-. Eveneens is er voor € 172.000,- tussentijds winst genomen in 2019. Voor de komende jaren staan de verkoop van de overige kavels op de planning. Eveneens worden er openbare parkeerplaatsen aangelegd om de parkeerdruk in de omgeving te verlagen. De risico's worden laag ingeschat.

Locatie Oude Sporthal: BIE

In 2019 is het bestemmingsplan locatie Oude Sporthal onherroepelijk geworden. Hierna zijn 5 partijen benaderd om middels een marktselectie een bieding op de gronden inclusief stedenbouwkundig plan en alle kosten voor het bouw- en woonrijp maken te presenteren. Het gekozen plan had de meeste punten qua prijs/kwaliteit. Inmiddels is met deze partij een koopovereenkomst gesloten.

In 2019 is zijn er voor circa € 70.000,- kosten gemaakt voor de begeleiding van de marktselectie en gas-elektra- en waterverbruik van de leegstaande (anti-kraak verhuurd) sporthal. Komend jaar vindt de overdracht van de gronden á € 688.000,- plaats. De risico's worden laag ingeschat.

Latestraat: BIE

In plan Latestraat is in 2019 niets noemenswaardig gebeurd. Voor komend jaar staat het laatste gedeelte woonrijp maken op de planning. De risico's worden als gemiddeld ingeschat.

Kerkeneind: BIE

In plan Kerkeneind is er in 2019 voor € 278.000,- aan gronden verkocht. Verder is er weer een gedeelte van het plan woonrijp gemaakt voor € 23.000,-. Eveneens is er voor € 30.000,- aan plankosten en rentekosten gemaakt en € 32.000,- tussentijds winst genomen.

Het plan loopt nog verschillende jaren (de verwachting is een jaar of 7) door, zodoende zijn overige opbrengsten naar rato verdeeld over de jaren en de kosten (woonrijp) zoveel mogelijk naar achteren geschoven. De risico's worden als gemiddeld ingeschat.

Hoeve 11-13 te Netersel: BIE

In plan Hoeve 11-13 is in 2019 is het laatste gedeelte van het plan woonrijp gemaakt. Komend jaar wordt gestart met de verkoop van fase 2. Aangezien het gehele plan al woonrijp is gemaakt hebben we rekening met eventuele herstelwerkzaamheden (€ 50.000,-). De verwachting is dat de kavels uit fase 2, 10 stuks, in 2020/2021 verkocht zijn. De risico's worden als gemiddeld ingeschat.

In onderstaand overzicht wordt de prognose van de nog te maken kosten en de nog te realiseren opbrengsten weergegeven:

prognose in exploitatie genomen bouwgronden (x € 1.000,-)	balans- waarde 31-12-2019	geraamde nog te kosten	geraamde nog te realiseren opbrengsten	geraamd resultaat (nominale waarde)
-bp Akkerstraat Hoogeloon	1.445	2.972	4.891	-474
-bp Beemd	-105	105		
-Beemd / paardensportterrein	108	280	788	-400
-bp Latestraat/de Lei	-51	47		-4
-locatie Kerkeneind	1.284	542	1.840	-14
-locatie oude sporthal	244	99	688	-345
-Hoeve 11 en 13 Netersel	345	80	427	-2
totaal	3.270	4.125	8.634	-1.239

Om een project te kunnen realiseren moeten er investeringen worden gedaan en opbrengsten worden gegenereerd. Elk jaar worden de exploitatieplannen geactualiseerd. Verwacht wordt dat er per 1 januari 2020 nog € 4,125 miljoen moet worden geïnvesteerd en voor € 8.634 miljoen aan opbrengsten moet worden gegenereerd. Het verwachte positief eindresultaat bedraagt daarmee € 1,239 miljoen.

De geprognosticeerde eindresultaat van de grondexploitatie geschiedt tegen eindwaarde. Voor de aannames die ten grondslag liggen aan de prognoses van het eindresultaat van de grondexploitaties, zoals rente, fasering, gehanteerde kosten- en opbrengstenontwikkeling (art 52 lid 3 BBV nieuw) wordt verwezen naar de

hiervoor weergegeven parameters. In de toelichting op de balans § 5.3.1 worden de plannen ook nader toegelicht.

a.d 2: Materiële vaste activa

Gronden die in de toekomst getransformeerd gaan worden naar bouwrijpe grond maar waarvoor nog geen grondexploitatiebegroting is vastgesteld zijn als materiële vaste activa aangemerkt en verantwoord. Het gaat hierbij om plannen waarvan de gemeente het grondbezit heeft.

In onderstaand overzicht is het verwachte verloop van deze activa weergegeven:

Complex bedragen x € 1.000,-	boek- waarde 31-12-2018	overhe- ving naar voorraad	vermeerde- ringen	verminder- ingen	boek- waarde 31-12-2019	voorzie- ning	balans- waarde 31-12-2019
Kerkstraat Casteren	515				515		515
Akkerstraat Hoogeloon	1.047	-1.047					
Egyptische Poort	928				928		928
Strategische aankopen							
Totaal	2.490	-1.047			1.443		1.443

Omdat er nog geen raadsbesluit is met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex (inclusief grondexploitatiebegroting) mogen geen kosten, zoals rente, worden bijgeschreven.

Locatie Kerkstraat Casteren

Voor plan Kerkstraat zijn in 2019 geen noemenswaardige uitgaven/inkomsten c.q. bestemmingsplanprocedure uitgevoerd. De verwachting is dat in 2020 een bestemmingsplanprocedure in gang wordt gezet om te komen tot woningbouw op deze locatie. De gemaakte (voorbereidings)kosten zullen we t.z.t. verdisconteren in de exploitatieopzet.

Akkerstraat Hoogeloon

De geactiveerde (voorbereidings)kosten zijn overgebracht naar de bouwgronden in exploitatie.

Egyptische Poort

In de raadsvergadering van 9 november 2017 heeft uw raad onder meer besloten dat de historische voorbereidings- en ontwikkelkosten van het project Egyptische Poort niet op het nieuwe project mogen drukken. Er moet met een "schone lei" begonnen worden. Alleen de uitgaven en investeringen die gedaan zijn en worden vanaf de start van het nieuwe plan moeten uit de (toekomstige) opbrengsten van het plan terugverdiend worden. In het beoogde plan zal de focus meer liggen bij de realisatie van maatschappelijke en recreatieve functies. Aanvullend hierop is in het raadsprogramma vastgelegd dat financieel gezien gekozen wordt voor een kostenneutrale realisatie, waaronder wordt verstaan dat alle uitgaven en investeringen die de gemeente na beëindiging van de overeenkomst met Ballast Nedam in het gebied heeft gedaan minimaal terugverdiend moeten worden.

In 2019 zijn de voorbereidingen van dit plan gecontinueerd, dit heeft nog niet geleid tot een uitgewerkt plan. De verwachting is dat in 2020 de vervolgstappen gezet gaan worden voor de ontwikkeling van de Egyptische Poort.

Strategische aankopen

Volgens de Nota Grondbeleid 2019 wordt er jaarlijks een budget beschikbaar gesteld voor grondaankopen die vallen onder de noemer anticiperende verwervingen. Jaarlijks bij de begrotingsbehandeling wordt de hoogte van het krediet geactualiseerd. In 2019 bedroeg dit krediet € 1.000.000,-. De hoogte van dit krediet is zo globaal mogelijk gehouden zodat daaruit door potentiële contractpartijen niet kan worden geconcludeerd wat per transactie de onderhandelingsruimte van de gemeente is. Er zijn in de meeste kernen voldoende ontwikkellocaties die kunnen voorzien in de woningbouwbehoefte voor de korte en middellange termijn. Mocht het college voornemens zijn een grondaankoop te doen die hoger is dan € 1.000.000,- dan zal deze eerst aan de raad worden voorgelegd ter goedkeuring. In 2019 hebben zich geen anticiperende verwervingen voorgedaan. De anticiperende aankoop van grond voor plan Akkerstraat hebben wij verantwoord onder de materiële vaste activa.

Toekomstige (in voorbereiding zijnde) grondexploitaties

In de gemeente Bladel zijn naast de lopende grondexploitaties ook nog plannen/projecten in voorbereiding. Het gaat hierbij om plannen waarvan de gemeente het grondbezit heeft of om plannen in het kader van faciliterend grondbeleid, waarbij kosten verhaald kunnen worden op derden. Bij grondbezit worden de kosten, tot aan vaststelling van het bestemmingsplan, geclassificeerd als materiële vaste activa ("strategische

gronden"). Kosten die de gemeente maakt in het kader van faciliterend grondbeleid en kunnen verhalen op derden, worden voortaan als vordering op de gemeentelijke balans geclassificeerd. Afhankelijk van de status van de vordering dient deze vordering op de balans van de gemeente tot uiting te komen als kortlopende vordering of overlopend actief. Bepalend voor de classificatie is de aanwezigheid van een getekende overeenkomst.

De onder de kosten van onderzoek en ontwikkeling geactiveerde voorbereidingskosten voor grondexploitaties voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de kosten passen binnen de kostensoortenlijst (artikel 6.2.4) van het Bro en
- de kosten blijven maximaal vijf jaar geactiveerd staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal vijf jaar hebben de kosten geleid tot een actieve grondexploitatie, dan wel worden deze afgeboekt ten laste van het jaarresultaat en
- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, hebben bestuurlijke instemming, blijkend uit een raads- of – indien gedelegeerd – collegebesluit.

Het betreffen vooralsnog de volgende plannen:

Complex bedragen x € 1.000,-	boek- waarde 31-12-2018	overhe- ving naar voorraad	vermeerde- ringen	verminder- ingen	boek- waarde 31-12-2019	voorzie- ning	balans- waarde 31-12-2019
Kerkstraat Casteren			14		14		14
Akkerstraat Hoogeloon	216	-216					
Egyptische Poort	140		114		254		254
Totaal	356	-216	128		268		268

Verwezen wordt naar de toelichting hiervoor.

Doorontwikkeling plan Kempenland

Een verdere ontwikkeling van plan Kempenland stagneert. De stagenering komt vanwege het feit dat de grondeigenaren binnen dit plangebied geen directe passende ontwikkelingsmogelijkheden zien. Verder wordt nagegaan op welke wijze een verbinding wenselijk is tussen dit plangebied en het gebied Egyptische Poort. Om deze redenen wordt een planherziening vervaardigd die een flexibel karakter heeft. De invulling van dit plan moet passen binnen de volkshuisvestingseisen zoals deze zijn vastgelegd in de Woonvisie. De kosten verbonden aan deze planherziening zullen via het sluiten van een anterieure overeenkomst, voor zover mogelijk, worden verhaald op de eigenaren.

De Biezen fase 2

In 2019 is de woningstichting en diverse particulieren eigenaren gestart met de bouw voor 23 sociale woningen en 4 particuliere woningen. In 2020 gaan we bekijken of fase 2.2 van dit plan van de grond kan komen. Er is namelijk voldoende behoefte binnen de gemeente voor de afname van deze woningen. De gemeente heeft hier geen grondbezit, maar is in goed overleg met de woningstichting om dit plan vorm te geven. Gedacht wordt ook aan kavels voor CPO. De kosten worden verhaald middels een te sluiten anterieure overeenkomst.

a.d.3: Faciliterend grondbeleid

Bij gronden die in bezit zijn van een private partij waarbij deze grond wordt ontwikkeld door deze private partij is er sprake van faciliterend grondbeleid. De gemeente treedt in deze gevallen op als overheid die de plannen van private partijen faciliteert als daarvoor een bestemmingswijziging noodzakelijk is.

De voorbereidingskosten van faciliterend grondbeleid mogen maximaal 5 jaar als overlopend actief blijven staan. Na maximaal 5 jaar moet het kostenverhaal zijn gerealiseerd dan wel dienen de kosten te worden afgeboekt t.l.v. het jaarresultaat.

Bij voorbereidingskosten moet worden gedacht aan:

- onderzoekskosten voor de ruimtelijke onderbouwing zoals bodem, lucht en archeologie;
- advieskosten voor inhuur deskundigheid; denk daarbij aan juridische adviezen, fiscale adviezen, planeconomische aspecten;
- opstellen van bestemmingsplannen;
- projectleiding;
- communicatie etc.

Kosten die de gemeente maakt in het kader van faciliterend grondbeleid en kunnen verhalen op derden, worden voortaan als vordering op de gemeentelijke balans geclassificeerd. Afhankelijk van de status van de vordering dient deze vordering op de balans van de gemeente tot uiting te komen als kortlopende vordering of overlopend actief. Bepalend voor de classificatie is de aanwezigheid van een getekende overeenkomst.

4.7.11 Samenvatting totale grondexploitatie-activiteiten

De boekwaarde van de lopende grondexploitatie activiteiten is in het afgelopen jaar per saldo met € 1.018.000,- toegenomen tot € 3.270.000,- en nader gespecificeerd als volgt:

Boekwaarde per 1 januari 2019	2.260.000
bij: Vermeerderingen 2019:	
- van (im)materiële vaste activa	1.263.000
- bouw en woonrijpmaken	162.000
- overige verkoopkosten	11.000
- plankosten	36.000
- apparaatskosten	105.000
- rente	41.000
- overige vermeerderingen	93.000
	1.711.000
af: Verminderingen 2019:	
- opbrengst verkopen	905.000
- overige inkomsten	0
- aanwending voorziening tekorten	0
- tussentijdse winstuitnames	-204.000
	701.000
Boekwaarde per 31 december 2019	3.270.000

Voor de rentetoe rekening aan de grondexploitatie zijn wij voor de plannen in exploitatie uitgegaan van een rentepercentage van 1,246%. Van de verkopen (van de nu nog actieve plannen) is onderstaand in een grafiek weergegeven hoe de opbrengst zich in de achterliggende 10 jaren heeft gemanifesteerd:

😊 4.7.12 Algemene reserve grondexploitaties

Op basis van artikel 16 van het BBV moeten de beleidsuitgangspunten omtrent de algemene reserve grondexploitatie in relatie tot de risico's van de grondzaken toegelicht worden.

Voor het berekenen van de benodigde hoogte van het weerstandsvermogen middels het kwantificeren van de risico's gebruiken we op grond van de vastgestelde grondnota 2019 de veelgebruikte IFLO-methode³. Volgens deze methode wordt het weerstandsvermogen berekend aan de hand van een % van het geïnvesteerd vermogen en een % van de nog te realiseren opbrengsten. Met het hanteren van een percentage van 5% van het geïnvesteerd vermogen en 5% van de nog te realiseren opbrengsten is ons inziens een toereikende omvang opgenomen. De IFLO-methode zelf gaat uit van 10%. Op basis van ervaringen uit het verleden is een percentage van 5% voldoende, gelet op het relatief laag geïnvesteerd vermogen. Het risicobedrag dat wordt bepaald middels de zogenaamde IFLO-methode wordt gezien als de (onder)grens van het benodigde weerstandsvermogen.

De financiële positie (op langere termijn) van grondexploitaties moet worden beoordeeld vanuit de som van de gerealiseerde en nog te realiseren opbrengsten in relatie tot de aanwezige risico's bij de grondexploitatie. Deze norm toegepast op de Bladelse situatie resulteert in het volgende bedrag voor 2019:

³ IFLO staat voor: Inspectie Financiën Lagere Overheden.

5% van de netto boekwaarde (na aftrek voorziening) ad € 3,278 miljoen	€ 164.000,-
5% van de nog te realiseren opbrengsten ad € 8,633 miljoen	<u>431.000,-</u>
Totaal benodigd weerstandsvermogen grondexploitatie	€ 595.000,-

De omvang bedraagt echter € 286.000,- zodat de reserve per saldo tot een bedrag van € 309.000,- extra aangevuld moet worden. Wij stellen voor om deze aanvulling via resultaatbestemming extra toe te voegen aan de algemene reserve grondexploitatie.

4.8 Verbonden partijen

4.8.1 Inleiding

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee de gemeente Bladel zowel een bestuurlijke als een financiële (risicodragende) band heeft. Verbonden partijen ontwikkelen beleid of voeren beleid uit voor de gemeente. Uiteraard blijft de gemeente beleidsmatig verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de thema's/hoofdtakvelden.

Onder *bestuurlijk belang* wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Het *financiële belang* is het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is of waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

4.8.2 Visie op verbonden partijen

Bladel heeft een positieve grondhouding ten opzichte van samenwerking: regionaal of nog breder. Indien zich de gelegenheid voordoet om middels samenwerkingsverband of andere verbondenheid, op doelmatiger en doeltreffender wijze doelstellingen te realiseren, dan zullen de deelname mogelijkheden altijd onderzocht worden. Samenwerking kan (soms) de kwaliteit en continuïteit beter waarborgen. Er zijn drie redenen waarom gemeenten met elkaar samenwerken in de vorm van een verbonden partij:

- Vanwege het grensoverschrijdend karakter van de problematiek;
- Om efficiëntievoordelen te behalen;
- Vanwege een wettelijke plicht tot samenwerking.

De samenwerking kan vormgegeven worden door een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke aanpak. Het privaatrecht biedt verschillende mogelijkheden: de oprichting van een vereniging, een stichting, een NV of een BV. De bepalingen van het Burgerlijk Wetboek zijn op deze samenwerking van toepassing. Als wordt gekozen voor samenwerking op grond van het publiekrecht geldt het regime van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

Op basis van het BBV moet jaarlijks inzicht worden geboden in:

- Het doel (het openbaar belang);
- Het bestuurlijk en het financieel belang;
- De ontwikkelingen (beëindiging, wijzigingen of problemen bij bestaande verbonden partijen).

In onderstaand overzicht worden de verbonden partijen nader toegelicht. We geven hierin ook aan met welke hoofdtakvelden de verbonden partijen relatie hebben.

Kaderstellende en controlerende rol raad

De verbonden partijen ontwikkelen beleid of voeren beleid uit voor de gemeente. Beleidsmatig blijft de gemeente uiteraard verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. De verbonden partijen zijn onderverdeeld in publiekrechtelijke en privaatrechtelijke partijen. Monitoren en toezicht houden doen we enerzijds door bestuurlijke vertegenwoordiging in diverse overlegstructuren, anderzijds door de raad jaarstukken aan te bieden waarop zij haar zienswijze kan baseren. Partijen met een publiekrechtelijk karakter hebben hun eigen P&C cyclus. Bij de behandeling van de begrotingen en jaarrekeningen van de verbonden partijen neemt de gemeenteraad haar kaderstellende en controlerende taak.

In onderstaand overzicht worden de verbonden partijen nader toegelicht. Bij het onderdeel "financieel belang" wordt de omvang van het eigen en vreemd vermogen per begin en eind 2019 weergegeven.

4.8.3 Gemeenschappelijke regelingen / Stichtingen

Naam: Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)
 Vestigingsplaats: Eindhoven (samenwerking 21 regio-gemeenten)

Openbaar belang:	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is een organisatie waarin de brandweer, de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) en de regionale ambulancevoorziening (RAV) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden. VRBZO is een samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.		
Bestuurlijk belang:	Gezien de wettelijke taken van burgemeesters op deze terreinen is ervoor gekozen alleen vertegenwoordiging van burgemeesters in het bestuur toe te staan.		
Relatie hoofdtaakveld:	Veiligheid		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2019	7.391.000,-	6.887.000,-
	Vreemd vermogen begin en eind 2019	42.791.000,-	39.485.000,-
	(Voorlopig) resultaat 2018 / 2019	773.000,-	647.000,-
	Gemeentelijke bijdrage 2018 / 2019	1.141.000,-	1.175.000,-
Ontwikkelingen:	<u>Onderzoek naar rechtspositie brandweervrijwilliger</u> Het Veiligheidsberaad, het ministerie van Justitie en Veiligheid (J&V) en de Brandweerkamer onderzoeken op welke wijze de brandweerorganisatie opnieuw kan worden vormgegeven, op zo'n manier dat er nadrukkelijk en fundamenteel verschil is tussen vrijwilligers en beroepskrachten. Dat is namelijk nodig vanuit juridisch oogpunt. In landelijk verband wordt bekeken hoe de brandweer hieraan invulling kan geven. Rond de zomer van 2020 moet hierin meer duidelijk worden vanuit Brandweer Nederland.		

Regionale wervingscampagne voor brandweervrijwilligers

De verwachting is niet dat er op korte termijn een uniform en helder plan voor handen is om het vraagstuk over de rechtspositie en taakinvulling van vrijwilligers op te lossen. In onze regio wordt wel een urgent probleem van een naderend te kort aan vrijwilligers bij diverse gemeenten ervaren. Om die reden is bewust ingezet op het interesseren van nieuwe aspirant brandweervrijwilligers.

Evaluatie Wet veiligheidsregio's

In de zomer van 2019 heeft de ministerraad heeft ingestemd met de instelling van de Evaluatiecommissie Wet veiligheidsregio's (Wvr). De evaluatiecommissie heeft tot taak de doeltreffendheid en de effecten van de Wvr en onderliggende regelgeving in de praktijk te onderzoeken en daarbij ook te bezien of de huidige wet bruikbaar is in het licht van actuele en toekomstige dreigingen, maatschappelijke ontwikkelingen en ontwikkelingen in de crisisbeheersing. De evaluatiecommissie start in 2020 met het onderzoek en zal het onderzoeksrapport eind van dat jaar opleveren aan de minister.

Regionaal beleidsplan en visie 2025

Het regionaal beleidsplan kent diverse wettelijke onderdelen (artikel 14 Wvr). Deze technische items zijn in 2019 uitgewerkt en in december door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Beleidsmatig gaf het bestuur, samen met directie en netwerkpartners, de belangrijkste kaders voor de koers richting 2025. In maart 2020 bespreekt het bestuur de uitwerking van de beleidsmatige lange termijn koers van de organisatie. Aansluitend vinden in het voorjaar ook de gesprekken met de gemeenteraden plaats over de koers.

Meldkamer Oost Brabant

In januari 2018 werden de meldkamers van veiligheidsregio's Brabant-Zuidoost en Brabant-Noord formeel samengevoegd tot Meldkamer Oost-Brabant (MKOB). De meldkamers van de brandweer, de RAV, en de politieverhuisden in april 2019 definitief naar Den Bosch. Hiermee loopt MKOB voorop in het land, de meldkamers in heel Nederland worden nu klaargemaakt voor de toekomst. Voor de buitenwereld is er niets veranderd. De 24/7 bereikbaarheid en dienstverlening zijn hetzelfde gebleven.

Risico's: De omvang van de algemene reserve sluit aan bij het gewenste weerstandsvermogen op basis van de analyse van de risico's.

Naam: [Gezondheidsdienst Brabant-Zuidoost \(GGD\)](#)

Vestigingsplaats: Eindhoven (samenwerking 21 regiogemeenten)

Openbaar belang: De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg (PG) en de ambulancezorg (AZ).

Bestuurlijk belang: De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur.

Relatie hoofdtaakveld: Volksgezondheid en milieu

Financieel belang: Eigen vermogen begin en eind 2019 2.830.000,- 2.864.000,-

	Vreemd vermogen begin en eind 2019	12.663.000,-	13.345.000,-
	(Voorlopig) resultaat 2018 / 2019	-/- 16.000,-	213.000,-
	Gemeentelijke bijdrage 2018 / 2019	339.000,-	345.000,-
Ontwikkelingen:	De belangrijkste ontwikkelingen waarmee de GGD te maken heeft gekregen in 2019 zijn:		
	- Implementatie van een nieuw paraatheid- en spreidingsplan ambulancezorg; - Het borgen van publieke gezondheid in de omgevingsvisies en omgevingsplannen van gemeenten; - Programmatische aanpak voor preventie van suïcide- en depressie; - Extra inzet gezondheidspreventie voor vluchtelingen; - Optimaal inzetten van Jeugdgezondheidszorg (JGZ) als collectieve basisvoorziening in de jeugdzorgketen en in het sociale domein; - Tekorten op de arbeidsmarkt van verpleegkundigen en artsen; - Implementatie van het Lean gedachtengoed (continu verbeteren) binnen de GGD; - Uitvoeren van de bestuursopdracht die aan de GGD is gegeven (incl. het onderzoek naar het inbesteden van JGZ 0 -4 bij de GGD).		
Risico's	Om risico's te beheersen wordt jaarlijks een actuele financiële risico-inventarisatie opgesteld door de GGD. Daarnaast wordt een actief risicomanagement ontwikkeld. In de ontwerp-jaarrekening worden de risico's gekwantificeerd. Ons aandeel hierin bedraagt ca € 51.000,-.		
Naam:	Kempisch Bedrijvenpark		
Vestigingsplaats:	Bladel (samenwerking 4 Kempengemeenten)		
Openbaar belang:	Het ontwikkelen en realiseren van een kwalitatief hoogwaardig en uit financieel-economisch oogpunt aanvaardbaar bedrijvenpark gelegen binnen het rechtsgebied, binnen de door het bevoegd gezag te stellen ruimtelijke en andere publiekrechtelijke randvoorwaarden en met inachtneming van de nader te formuleren sectorale doelstellingen en uitgangspunten.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur.		
Relatie hoofdtaakveld:	Economie		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2019	8.736.000,-	10.588.000,-
	Vreemd vermogen begin en eind 2019	40.751.000,-	36.922.000,-
	(Voorlopig) resultaat 2018 / 2019	nvt	nvt
	Gemeentelijke bijdrage 2019	0,-	0,-
	De betrokkenen participeren risicodragend in de realisatie van het plan. Eventuele verliezen of winsten worden gelijkelijk door de gemeenten gedragen of over de deelnemende gemeenten verdeeld. Actuele grondexploitatieberekeningen tonen aan dat een sluitende exploitatie mogelijk is.		
Ontwikkelingen:	In 2019 is de uitgifte van bouw kavels op het KBP voortgezet. Inmiddels is 61% van de gronden verkocht en geleverd en 7% is gereserveerd en nog 32% is beschikbaar. Voor de ontwikkeling van de eerste fase en de tweede fase van de woonkavels (in totaal 30 kavels) is een overeenkomst gesloten met een ontwikkelaar. De eerste 14 kavels zijn verkocht. De verkoop van de volgende fase start in 2020.		
Risico's:	Het tempo van de uitgifte heeft invloed op het eindresultaat van de exploitatie. Indien het break-evenpoint nog niet is bereikt, heeft dit een grotere impact op het resultaat, omdat de financieringslasten langer doorlopen. Er worden jaarlijks diverse scenario's qua uitgiftetempo uitgewerkt. Deze eindigen allen met een positief saldo. De overige risico's zijn beperkter in omvang en worden nader toegelicht in de jaarrekening van het KBP.		
Naam:	Samenwerking Kempengemeenten		
Vestigingsplaats:	Reusel (samenwerking 5 Kempengemeenten)		
Openbaar belang:	De SK behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemers op de gebieden van: informatie en communicatie technologie (SSC); Werk inkomen en zorg (ISD), Personeelszaken (P&O), Jeugdhulp en Veiligheid, Handhaving en Toezicht (VTH).		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur.		
Relatie hoofdtaakveld:	Overhead, Sociaal domein en VHROSV		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2019	423.000,-	315.000,-
	Vreemd vermogen begin en eind 2019	8.490.000,-	7.226.000,-
	(Voorlopig) resultaat 2018 / 2019	373.000,-	315.000,-
	Gemeentelijke bijdrage 2018 / 2019	4.628.000,-	4.780.000,-
Ontwikkelingen:	In 2019 is een deel van de ISD De Kempen onder gebracht worden bij KempenPlus.		

Risico's:	De Kempengemeenten hebben een strategische oriëntatie op de regionale samenwerking in gang gezet, welke een vervolg krijgt in de komende jaren. Daardoor is er op dit moment onzekerheid over de ontwikkeling van de samenwerking, die ook voor de SK onzekerheden en risico's met zich brengt. Dat geldt ook voor de formatie-uitbreiding die opgenomen werd in de begrotingswijziging 2019. Daarbij is het op voorhand niet zeker dat de maatregelen die nu genomen worden later passen in de vorm van samenwerking waarvoor gemeenten uiteindelijk gaan kiezen. Het risico is het mogelijk ontstaan van frictiekosten bij aanpassing van het samenwerkingsverband. Als gevolg van de overdracht van taken van de voormalige ISD zijn reorganisatiekosten ontstaan waarvan de financiële gevolgen niet bekend zijn. De loonkosten van deze medewerkers worden zoveel als mogelijk gecompenseerd door baten van derden. Risico's bij SSC blijven mogelijke investeringen in de komende jaren met een verplicht karakter. Een verplichting kan ontstaan door extra eisen die het Rijk stelt c.q. nieuwe wetgeving waar gemeenten aan moeten voldoen. Een verplicht karakter van investeringen kan ook ontstaan waar softwareleveranciers updates van applicaties doorvoeren. De effecten van de Omgevingswet voor de deelnemende gemeenten zijn op dit moment nog niet bekend. Daarom wordt de invoering van deze wet ook als risico aangeduid voor VTH.		
Naam:	Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant		
Vestigingsplaats:	Eindhoven (samenwerking 21 regiogemeenten en provincie)		
Openbaar belang:	De Omgevingsdienst is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht en daarmee als uitvoeringsdienst van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan het realiseren en borgen van de door de verantwoordelijke overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving (zie artikel 2 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2015).		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur.		
Relatie hoofdtaakveld:	Veiligheid en VHROSV		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2019	1.515.000,-	2.429.000,-
	Vreemd vermogen begin en eind 2019	4.254.000,-	3.437.000,-
	(Voorlopig) resultaat 2018 / 2019	0,-	915.000,-
	Gemeentelijke bijdrage 2018 / 2019	206.000,-	326.000,-
Ontwikkelingen:	- De uitvoering van de basistaken door de ODZOB en de procescriteria vinden hun oorsprong in het Bor (Besluit Omgevingsrecht). Deelnemers en de ODZOB zullen samen op diverse terreinen regionaal uitvoeringsbeleid dienen vast te stellen. Het ROK (Regionaal Operationeel Kader) handhaving en toezicht en het ROK vergunningverlening zijn inmiddels vastgesteld door het Algemeen Bestuur (AB). De volgende stap is om de implementatie van het ROK nu concreet vorm te geven. - De Omgevingswet, die naar verwachting op 1 januari 2021 in werking treedt, betekent een algehele stelselherziening voor de wet- en regelgeving, die ziet op de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. De herziening heeft een grote impact op de manier van werken, de cultuur, het juridisch en technisch instrumentarium en heeft grote gevolgen voor de bevoegde gezagen en organisaties die bij de wet betrokken zijn. De herziening vraagt om regionale afstemming en samenwerking. De ODZOB bereidt zich voor op de komst van de Omgevingswet samen met de deelnemers van de GR en de andere betrokken partners, waaronder de Metropoolregio Eindhoven (MRE), GGD en VRBZO. Onder de Omgevingswet worden gemeenten verplicht om 'omgevingswaarden' te monitoren. Om aan deze verplichting inhoud te geven is de ODZOB betrokken bij het samen met de gemeenten opzetten van een regionaal meetnet luchtkwaliteit. - De noodzaak om informatie uit te wisselen en te delen wordt steeds groter en ontwikkelingen zoals de Omgevingswet dwingen ons om de VTH-informatievoorziening te standaardiseren, processen op elkaar af te stemmen en aan te sluiten op de landelijke voorzieningen. ODZOB heeft daarom een aanbestedingstraject opgestart voor een VTH-applicatie samen met de deelnemers en enkele ketenpartners. - In april 2016 is het Klimaatakkoord van Parijs getekend om daarmee de mondiale temperatuurstijging te beperken. Uitwerking vindt in Nederland plaats in de nieuwe Klimaatwet en het Klimaatakkoord. Beide zullen belangrijke invloed hebben op de		

werkzaamheden van de ODZOB, onder andere door toezicht op energiebesparing bij controles en door invulling te geven aan de uitvoering van de RES (regionale energie strategie).

- Brabant wil tot de meest innovatieve, duurzame en slimme agrofoodregio's van Europa behoren. Daarbij ligt de focus op innovatie, sluiten van kringlopen, leveren van een toegevoegde waarde en hierdoor versterking van de economische positie van de agrofoodsector. Met respect voor de leefomgeving (natuur en milieu én voor gezondheid) en welzijn van dieren. Een toekomstbestendige veehouderij zal moeten innoveren, moderniseren en verduurzamen. Er wordt ingezet op een versnelling naar een zorgvuldige duurzame veehouderij via een aantal maatregelen die de taskforce transitie veehouderij heeft voorgesteld. Ook de stikstofproblematiek die is ontstaan door de RvS uitspraak zal de nodige impact hebben op de inzet van de ODZOB.

- Ook op het gebied van bodem zijn ontwikkelingen gaande die zeker invloed hebben op de werkzaamheden van de ODZOB. Zo gaat met de inwerkingtreding van de Omgevingswet een deel van de bevoegdheden die nu bij de provincie liggen over naar de gemeenten. De landelijke

Risico's:

In de jaarrekening 2019 van ODZOB zijn de risico's opnieuw geïnterpreteerd. Uit deze inventarisatie blijkt dat de verwachtingswaarde van de risico's € 1.408.000,- bedraagt. De belangrijkste risico's zijn:

- De door de gemeenten en provincies ingezette bezuinigingen die leiden tot omzetsdaling;
- Mutaties van werk door bijv. taken Wbb / deregulering / lokaal beleid t.b.v. Omgevingswet
- Het verlies van takenpakket aan kleine samenwerkingsverbanden en andere concurrenten;
- Het niet realiseren van doelstellingen efficiency, standaardisatie, uitvoeringsbeleid en uniformiteit;
- Kosten ontwikkelingen ICT voorzieningen.

Van bovengenoemde risico's betreft € 136.000,- het risico op verlaging van baten als gevolg van mogelijke bezuinigingen bij deelnemers. Aangezien dit laatste risico meer in de invloedssfeer van de deelnemers dan van de ODZOB ligt is besloten dit risico niet af te dekken. Het restant bedrag van € 1.272.000,- wordt nagenoeg geheel afgedekt door de algemene reserve van de ODZOB, welke ultimo 2019 € 1.200.000,- bedraagt.

Naam:

[Metropoolregio Eindhoven](#)

Vestigingsplaats:

Eindhoven (samenwerking 21 regio-gemeenten)

Openbaar belang:

Strategische bestuurlijke samenwerking op de thema's Economie (inclusief uitvoering Stimuleringsfonds en betaalautoriteit Brainport Development NV), Transitie landelijk gebied, Energietransitie en Mobiliteit (incl. GGA). Het fungeren als archiefbewaarplaats van de overgebrachte archieven van de overheidsorganen binnen de regio Zuidoost-Brabant, met uitzondering van de gemeente Gemert-Bakel.

Bestuurlijk belang:

De gemeente is vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur.

Relatie hoofdtaakveld:

Bestuur en organisatie, Verkeer en vervoer, Economie en Sociaal domein

Financieel belang:

Eigen vermogen begin en eind 2019	4.280.000,-	5.821.000,-
Vreemd vermogen begin en eind 2019	17,413 miljoen	18,050 miljoen
(Voorlopig) resultaat 2018 / 2019	1.005.000,-	1.039.000,-
Gemeentelijke bijdrage 2018 / 2019	304.000,-	255.000,-

Ontwikkelingen:

Algemeen

▪ Er is een eindvonnis in het geschil tussen Attero en de Brabantse gewesten over de garantieplicht van aanlevering van brandbaar restafval over de jaren 2015-januari 2017. Het NAI heeft geoordeeld dat, in tegenstelling tot de jaren 2011-2014, de Brabantse gewesten en gemeenten verplicht zijn een naheffing te betalen voor de minderlevering. De Metropoolregio Eindhoven heeft als contractpartner namens de 21 gemeenten uitvoering gegeven aan het financiële deel van het vonnis wat betrekking heeft op deze regio. Er is een procedure gestart bij het Gerechtshof om het vonnis te vernietigen.

▪ Het door de Belastingdienst uitgevoerde boekenonderzoek BTW en Loonheffing over het jaar 2017 is afgerond. De Belastingdienst heeft geen significante fouten geconstateerd en volgt de aangiften zoals de Metropoolregio Eindhoven deze heeft ingediend, er volgen geen naheffingen.

Dienst Metropoolregio Eindhoven

- In maart 2019 zijn het nieuwe Samenwerkingsakkoord 2019-2022 en Werkprogramma 2019 vastgesteld. Hiermee is de evaluatie en doorontwikkeling van de Metropoolregio Eindhoven formeel afgerond.
- Op meerdere momenten zijn in 2019 bijeenkomsten georganiseerd waar gemeenten (raden en colleges) input konden leveren t.b.v. de realisatie van het Werkprogramma 2020. In december 2019 is dit werkprogramma vastgesteld, met als belangrijk element de hoogte van de gemeentelijke inwonerbijdrage 2020.

Dienst Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE)

- Het programma Werk en Uitvoering 2019-2020 is opgesteld en ter informatie naar de deelnemende gemeenten gestuurd. Belangrijk onderdeel binnen het programma is de verdere ontwikkeling van een digitaal opslagsysteem.

Gulbergen

- De voormalige stortplaats is officieel nog niet gesloten en de nazorg niet overgedragen aan de provincie Noord Brabant. De voornaamste reden hiervoor is dat er tussen de stortplaatsen en de provincie Noord Brabant nog geen overeenstemming is over de voorwaarden van sluiting en overdracht. Dit wordt allemaal in een Nazorgplan geregeld dat de komende periode wordt opgesteld. Er wordt gewerkt aan een haalbaarheidsonderzoek ontwikkelvisie, mede gericht op het verminderen van financiële risico's van de 21 gemeenten.

Risico's:

Op basis van de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen Metropoolregio Eindhoven (vastgesteld AB juli 2018) wordt bepaald wat de organisatie onder risicomanagement verstaat en welke uitgangspunten hierbij worden gehanteerd. Tevens is bepaald welke risico's door de Metropoolregio Eindhoven worden gedragen en welke door de deelnemende gemeenten. Als uitwerking van de nota zijn voor de organisatie de risico's in beeld gebracht, geclassificeerd en financieel inzichtelijk gemaakt. Jaarlijks worden bij het opstellen van de begroting en jaarrekening deze risico's opnieuw beoordeeld.

Naam:

[Stichting Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost-Brabant \(BIZOB\)](#)

Vestigingsplaats:

Oirschot

Openbaar belang:

Bizob zet zich in voor ruim 30 gemeenten en organisaties als strategisch partner voor publieke inkoop en aanbestedingen. In nauwe samenwerking met de gemeente Bladel regelt Bizob inkoop, aanbestedingen, contractmanagement en – beheer voor het sociaal domein, openbare ruimte, bedrijfsvoering en ICT. Het doel is het behalen van voordeel voor alle deelnemende organisaties. De inkoop samenwerking gaat verder dan het bundelen van inkoopvolumes. Door samenwerking wordt kennis opgebouwd van producten, markten en bedrijven, waardoor transactiekosten en risico's voor de deelnemende organisaties verminderen en de professionaliteit van de inkoop toeneemt.

Bestuurlijk belang:

Het verzorgingsgebied is ingedeeld in 5 clusters (cluster 1: "BOV en De Kempen", cluster 2: "A2 gemeenten en Dommelregio", cluster 3: "Peelgemeenten", cluster 4: "Noordoost" en cluster 5: "Overig"). De gemeente Bladel maakt deel uit van het cluster BOV (Best, Oirschot en Veldhoven) en De Kempen. Per cluster zijn twee bestuurders gekozen m.u.v. cluster 5 "Overig" (bijv. VRBZO). Daarnaast is een secretaris toegevoegd aan het dagelijks bestuur en is de voorzitter van het bestuur een burgemeester. Tevens neemt één bestuurder van de gemeente Bladel zitting in de Vergadering van Aangeslotenen.

Relatie hoofdtakveld:

Overhead

Financieel belang:

Eigen vermogen begin en eind 2019	786.000,-	868.000,-
Vreemd vermogen begin en eind 2019	605.000,-	957.000,-
(Voorlopig) resultaat 2018 / 2019	382.000,-	402.000,-
Gemeentelijke bijdrage 2018 / 2019	116.000,-	126.000,-

De gemeente neemt op jaarbasis 210 dagen af van de Stichting. Betaling gebeurt tegen een voorcalculatorisch door het bestuur bepaalde vergoeding.

Ontwikkelingen:

In kader van het landelijke traject "Beter Aanbesteden" wordt vraag en aanbod beter bij elkaar gebracht door eenduidige publicatie van het inkoopprofiel en de inkoopkalender van aanbestedende diensten. Ook heeft Bizob een aanbestedingsprocedure ontwikkeld waarin uitvoerende marktpartijen (die zelf niet inschrijven) meewerken in de ontwerpfasen van een project.

Om de positie van het lokale en regionale MKB te verbeteren organiseert Bizob dialogen waarbij ondernemers en de publieke sector met elkaar in gesprek gaan. Een van deze dialogen heeft geleid tot een 18 actiepunten tellende intentieverklaring waarmee de bouwsector en Bizob de komende anderhalf jaar aan de slag gaan voor

betere samenwerking en meer onderling respect. Tot slot staat duurzaamheid in vele coalitieakkoorden en uiteraard ook bij Bizob hoog op de ambitieladder. Om duurzaam inkopen een boost te geven start Bizob met het kennistrace 'Circulair Inkopen'. De aangesloten zijn aansprakelijk voor eventuele exploitatie tekorten.

Risico's:

Naam: [KempenPlus \(voorheen WVK-groep\)](#)

Vestigingsplaats: Bladel (samenwerking 4 Kempengemeenten)

Openbaar belang: Per 1 juli 2019 is het Participatiebedrijf Kempenplus gestart. Dit participatiebedrijf voert de taken uit op het gebied van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de Participatiewet (Pw). Het is een samenvoeging van de WVK-groep (als uitvoeringsorgaan van de Wsw) en de Intergemeentelijke Sociale Dienst (als uitvoeringsorgaan van de Pw). Kempenplus is dan ook een uitvloeisel van de Participatiewet die op 1 januari 2015 van kracht werd. Deze wet beoogt dat meer mensen werk vinden, ook mensen met een arbeidsbeperking. Het Participatiebedrijf is werkgever van de nog bestaande populatie Wsw'ers, maar opereert daarnaast vooral als arbeidsmakelaar voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, zoals langdurig werklozen die in de bijstand terecht zijn gekomen.

Bestuurlijk belang: De gemeente is vertegenwoordigd in het bestuur.

Relatie hoofdtaakveld: Verkeer en vervoer, Sport, cultuur en recreatie en Sociaal domein

Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2019	21.211.000,-	nmb
	Vreemd vermogen begin en eind 2019	2.073.000,-	nmb
	(Voorlopig) resultaat 2018 / 2019	438.000,-	nmb
	Gemeentelijke bijdrage 2018 / 2019	0,-	2.971.000,-

De gemeente draagt voor 25% bij in het exploitatieresultaat (zowel positief als negatief) van WVK-groep over 1^e halfjaar 2019. Voor het 2^e halfjaar 2019 is de gemeentelijke bijdrage vastgesteld op basis van de vastgestelde begroting KempenPlus 2019. Het bestuur van KempenPlus heeft op 20 december 2019 besloten om het eigen vermogen van WVK-groep uit te keren en het benodigde vermogen van KempenPlus in te brengen volgens de uitgangspunten van het financiële kader dat is vastgesteld op 20 november 2018. Pro saldo hebben wij € 1.168.000,- ontvangen.

Ontwikkelingen: Per 1 januari 2015 ontvangen de gemeenten een zogenaamd gebundeld Participatiebudget ten behoeve van de uitvoering van de Participatiewet (excl. de uitkeringen). Vanuit dit budget dienen de re-integratie activiteiten bekostigd te worden maar ook de verplichtingen op basis van de Wsw (loonverplichtingen Wsw-dienstbetrekkingen). Op 1 januari 2015 is ook de Wsw afgesloten voor nieuwe instroom. De Participatiewet en de krimp die het rijk voorstaat ten aanzien van de Wsw-sector blijft voor KempenPlus niet zonder gevolgen. De verminderde subsidie en een teruglopende omzet kunnen door KempenPlus in de toekomst niet meer volledig opgevangen worden door het verminderen van de ambtelijke formatie en andere kostensoorten omdat het overblijvend Wsw-bestand de geldende rechten (Wsw-cao) behoudt en de subsidie wordt afgebouwd. Dat betekent dat KempenPlus op zoek moet naar een nieuw 'verdien-model' door meer in te zetten op verschillende instrumenten die goede uitvoering van de Participatiewet waarborgen.

Risico's: Ontwikkelingen en trends op verschillende niveaus hebben mogelijk financiële consequenties. Ten eerste kunnen veranderingen in het klantenbestand hierop van invloed zijn. Bij een toename van het aantal uitkeringsgerechtigden zal de cliënt-afhankelijke formatie toenemen. Via het 'trap-op/trap-af' principe leidt dat tot hogere organisatiekosten in de begroting van Kempenplus. Deze zullen tot een hogere bijdrage van de gemeenten in de organisatiekosten leiden (verdisconteerd in de uitkering vanuit het gemeentefonds). Ook wanneer de instroom van nieuwe doelgroepen tegenvalt en het Participatiebedrijf krimpt als gevolg van het dalend aantal Wsw-medewerkers heeft dat financiële gevolgen. In het bedrijfsplan is een zo realistisch mogelijke inschatting gemaakt van de instroom van nieuwe doelgroepen. Omdat de krimp van de Wsw de eerste vijf jaar nog beperkt is, is dit een middellange termijn risico. Tot slot zijn er in de bestaande financieringsbronnen van het Rijk voor een aantal doelgroepen op dit moment te weinig middelen beschikbaar (bijvoorbeeld voor niet uitkeringsgerechtigden of jongeren). Kempenplus beziet momenteel samen met gemeenten of er mogelijkheden zijn om extra te investeren. Dit kan bijvoorbeeld leiden tot dienstverbanden met loonkostensubsidie voor mensen die gedetacheerd worden naar het bedrijfsleven. Dit brengt extra risico's met zich mee als mensen niet langer arbeidsfit zijn.

en tweede kennen bedrijfseconomische ontwikkelingen ook een zekere mate van onvoorspelbaarheid. Met name voor industriële activiteiten staan de vooruitzichten op

voldoende werk en op voldoende baten opleverend werk continu onder druk. Door een structureel gebrek aan eenvoudig handmatig productiewerk moet rekening gehouden worden met 'stille' periodes in de industrie. Daarnaast zorgen schommelingen in de economie er voor dat de eigen opbrengsten in de vorm van toegevoegde waarde afnemen, dan wel de detacheringsvergoedingen afnemen. Tot slot kan een fusie van organisaties (in dit geval ISD en WVK-groep tot KempenPlus) zeker het eerste jaar na de fusie, tot integratieproblemen van organisaties en werkprocessen leiden. Dat kan een risico vormen voor de uitvoering maar ook de 'richting' van de organisatie en accenten van de boogde missie en visie. Het is belangrijk om de nieuwe organisatie daar voortdurend op te bevragen en te monitoren.

Onlangs is bij KempenPlus een omvangrijke fraudezaak aan het licht gekomen. KempenPlus is de afgelopen jaren door verduistering (naar verluidt) voor € 4,5 miljoen benadeeld. Het politieonderzoek loopt nog steeds. Dit leidt vooralsnog niet tot enig risico voor de gemeente, maar dat weten we pas als alle (juridische) onderzoeken zijn afgerond.

4.8.4 Privaatrechtelijke verbondenheden

Naam: [NV Bank Nederlandse Gemeenten \(BNG\)](#)

Vestigingsplaats: 's-Gravenhage

Openbaar belang: Bankieren van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang tegen zo laag mogelijke kosten. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.

Bestuurlijk belang: De gemeente is aandeelhouder (62.790 aandelen = 1 stem per aandeel)

Relatie hoofdtaakveld: Algemene dekkingsmiddelen

Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2019	4.991 mln.	4.887 mln.
	Vreemd vermogen begin en eind 2019	132.518 mln.	144.802 mln.
	(Voorlopig) resultaat 2018 / 2019	337 mln.	163 mln.
	Dividend uitkering 2017 / 2018	159.000,-	179.000,-

De belangrijkste oorzaken van de daling van de nettowinst ten opzichte van 2018 zijn een lager resultaat financiële transacties en hogere voorzieningen voor kredietverliezen. Er hebben zich geen veranderingen voorgedaan in het belang dat de gemeente in BNG heeft.

Ontwikkelingen: Gedurende het begrotingsjaar hebben zich geen veranderingen voorgedaan in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank.

Risico's: Het risicobeheer van BNG is gericht op handhaving van het veilige risicoprofiel van de bank. Dit profiel komt tot uitdrukking in hoge externe credit ratings. Om deze reden hanteert BNG een strak kapitalisatiebeleid, met ondergrenzen voor de leverage ratio en de Tier 1-ratio (solvabiliteitsratio's in bankenwereld). Deze grenzen bepalen, in combinatie met de beperking van de dienstverlening zoals vastgelegd in haar statuten, het werkgebied en de actieradius van de bank.

Naam: [NV Brabant Water](#)

Vestigingsplaats: 's-Hertogenbosch

Openbaar belang: De uitoefening van een bedrijf op het gebied van de watervoorziening en het verrichten van alle werkzaamheden die verband houden met de waterketen in de ruimste zin van het woord.

Door de fusie van de NV WOB en NV Waterleiding Maatschappij Noord-West-Brabant in Brabant Water NV per 1 januari 2002 heeft de gemeente Bladel 17.706 nieuwe aandelen verkregen met een nominale waarde van € 0,10 per aandeel.

Bestuurlijk belang: De gemeente is aandeelhouder (17.706 aandelen)

Relatie hoofdtaakveld: Economie

Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2019	636 mln.	nbn
	Vreemd vermogen begin en eind 2019	457 mln.	nbn
	(Voorlopig) resultaat 2018 / 2019	27 mln.	nbn
	Dividend uitkering 2017 / 2018	0,-	0,-

Er hebben zich geen veranderingen voorgedaan in het belang dat de gemeente in Brabant Water heeft. Door de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) is een bandbreedte van 45-60% vastgesteld voor het doen van dividenduitkeringen. Het actuele percentage van Brabant Water bedraagt 55,8%. Hoewel dit percentage ruim

	binnen de bandbreedte valt is door de AvA besloten om nog geen uitkeringen te doen in afwachting van een lopende aansprakelijkheid.		
Ontwikkelingen:	Er zijn geen relevante ontwikkelingen.		
Risico's:	Nagenoeg nihil, gezien bovenstaand vermogen. De levering en distributie wordt verzorgd door monopolistische bedrijven, waarvan de aandelen in handen zijn van de provinciale en gemeentelijke overheid.		
Naam:	Coöperatie Bosgroep Zuid Nederland U.A.		
Vestigingsplaats:	Heeze		
Openbaar belang:	De Bosgroep ondersteunt de leden op diverse manieren bij de doelmatige ontwikkeling, inrichting en beheer van hun bos- en natuurterreinen.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente is vertegenwoordigd in de algemene leden vergadering.		
Relatie hoofdtaakveld:	Sport, cultuur en recreatie		
Financieel belang:	Eigen vermogen begin en eind 2019	412.000,-	nmb
	Vreemd vermogen begin en eind 2019	7.954.000,-	nmb
	(Voorlopig) resultaat 2018 / 2019	35.000,-	nmb
	Gemeentelijke beheerbijdrage 2018 / 2019	4.000,-	4.000,-
	De coöperatie heeft niet tot doel het maken van winst. In artikel 4 van de statuten is geregeld dat elke aansprakelijkheid van de leden voor een tekort van de coöperatie is uitgesloten.		
Ontwikkelingen:	In de perspectiefnota 2013 is besloten om de komende jaren de te ontvangen PSN-subsidie niet meer door te betalen aan de Bosgroep gelet op de omvang van het positieve beheersaldo van de gemeente Bladel binnen de Bosgroep. De coöperatie heeft niet tot doel het maken van winst.		
Risico's:	Er zijn geen risico's bekend.		

Voor een algemene toelichting van de risico's betreffende verbonden partijen wordt verwezen naar § 4.2.

Jaarrekening 2019

De jaarrekening volgt op de komende pagina's en omvat de balans, de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, de toelichtingen op de balans en het totaal van baten en lasten met toelichting in de jaarrekening en de SISA-verantwoording.

5. Balans per 31 december en de toelichting

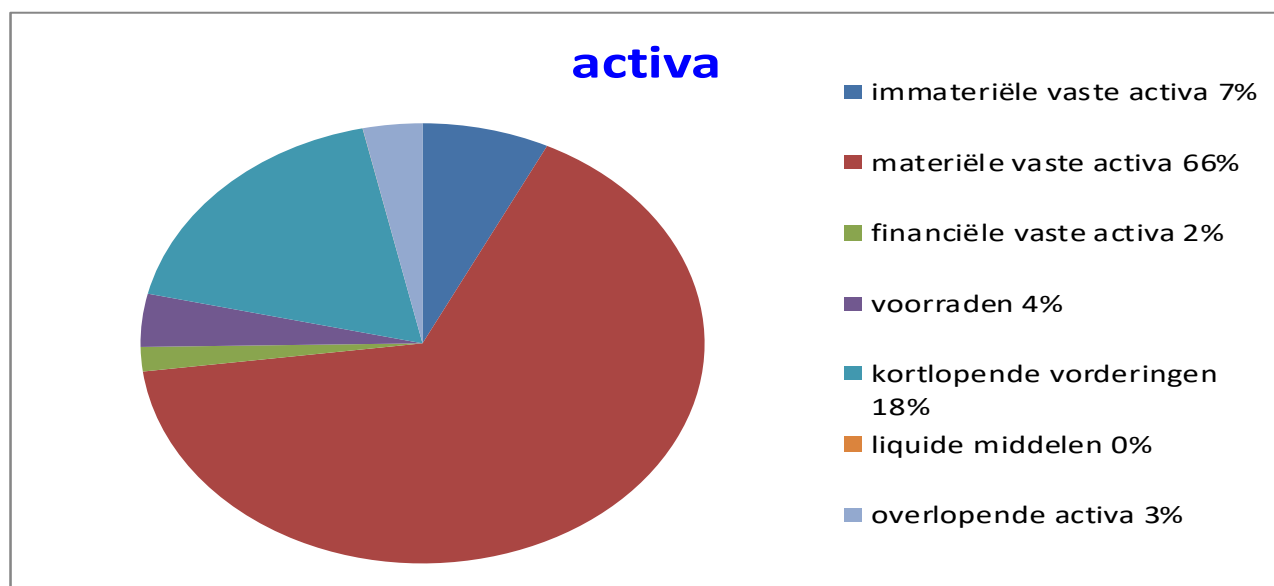
ACTIVA (bedragen x € 1.000,-)	Ultimo 2019	Ultimo 2018
Vaste activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>	6.145	6.262
a. Kosten verbonden aan sluiten geldleningen en het saldo van agio en disagio	0	0
b. Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	264	450
c. Bijdragen in eigendom van derden	5.881	5.812
<i>Materiële vaste activa</i>	55.408	50.826
a. Investerings met een economisch nut	20.381	19.163
b. Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	20.932	19.714
c. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut in erfpacht	14.095	11.949
<i>Financiële vaste activa</i>	1.507	1.612
a. Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	0	0
- gemeenschappelijke regelingen	0	0
- overige verbonden partijen	0	0
b. Leningen aan:		
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	0	0
- woningbouw corporaties	0	0
- deelnemingen	159	159
- overige verbonden partijen	0	0
c. Overige langlopende leningen	1.228	1.214
d. Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0
e. Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0
f. Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	120	239
	0	0
Totaal vaste activa	63.060	58.700
Vlottende activa		
<i>Vorraden</i>	3.270	2.260
a. Grond en hulpstoffen:	0	0
b. Onderhanden werk, waaronder bouw gronden in exploitatie	3.270	2.260
c. Gereed product en handelsgoederen	0	0
d. Vooruitbetalingen	0	0
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	15.155	11.476
a. Vorderingen op openbare lichamen	299	1.433
b. Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	0	0
c. Overige verstrekte kasgeldleningen	0	0
d. Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	0	0
e. Rekening-courantverhoudingen met het Rijk	8.593	4.519
f. Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	0	0
g. Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	0	0
h. Overige vorderingen	6.262	5.523
i. Overige uitzettingen	1	1
<i>Liquide middelen</i>	7	291
a. Kassaldi	0	0
b. Banksaldi	7	291
<i>Overlopende activa</i>	2.874	1.007
a. De voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van (art 40a, lid a):		
- Europese overheidslichamen	0	0
- het Rijk	0	0
- overige Nederlandse overheidslichamen	0	0
b. Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen (art 40a, lid b)	2.874	1.007
Totaal vlottende activa	21.306	15.034
Totaal generaal	84.366	73.734
Verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 (art 40b)	0	0

PASSIVA (bedragen x € 1.000,-)	Ultim o 2019	Ultim o 2018
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	24.700	22.693
a. Algemene reserve	9.691	7.357
b. Bestemmingsreserves	13.735	13.162
c. Gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten jaarrekening	1.274	2.174
<i>Voorzieningen</i>	6.140	5.587
a. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten	0	0
b. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten	2.788	2.286
c. Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren	1.565	1.624
d. De bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b	0	0
e. Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen als bedoeld in art, 49 onder b.	1.787	1.677
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>	47.691	36.109
a. Obligatieleningen	0	0
b. Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	47.688	36.107
- binnenlandse bedrijven	0	0
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	0	0
- overige binnenlandse sectoren	0	0
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	0	0
c. Door derden belegde leningen	0	0
d. Waarborgsommen	3	2
e. Overige leningen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
Totaal vaste passiva	78.531	64.389
Vlottende passiva		
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	2.753	7.023
a. Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	0	0
b. Overige kasgeldleningen	0	3.500
c. Banksaldi	0	0
d. Overige schulden	2.753	3.523
<i>Overlopende passiva</i>	3.082	2.322
a. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbare volume	2.204	2.272
b. De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van (art 49, lid 2):		
- Europese overheidslichamen	0	0
- het Rijk	412	39
- overige Nederlandse overheidslichamen	0	0
c. Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen (art 49c)	466	11
Totaal vlottende passiva	5.835	9.345
Totaal generaal	84.366	73.734
Gewaarborgde geldleningen	63.713	74.563

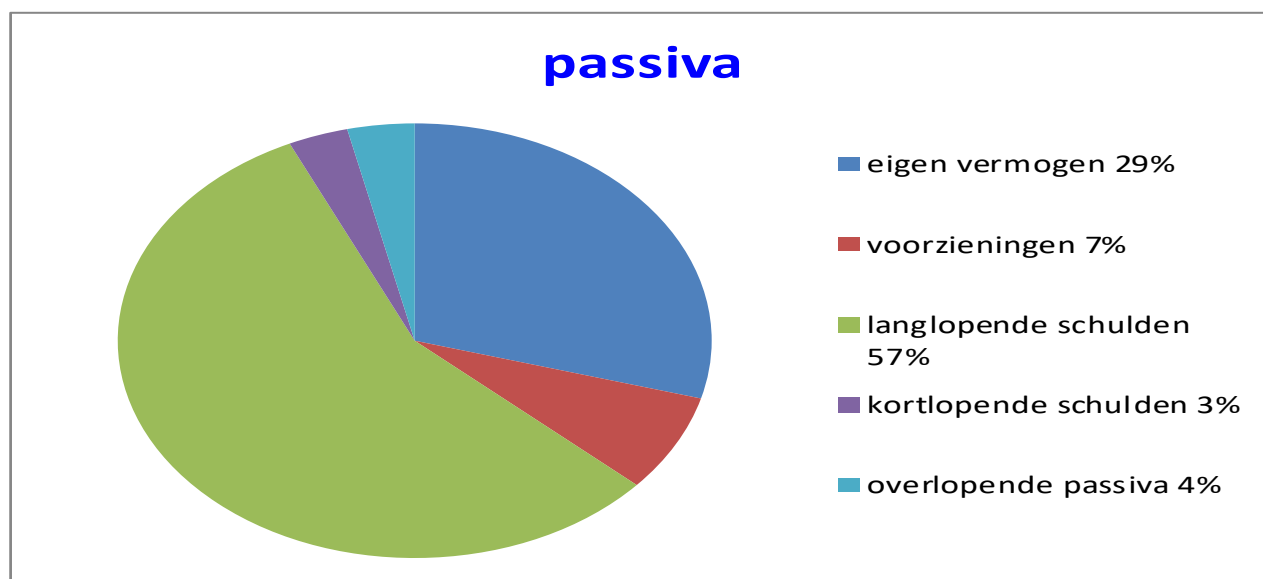
5.1 Balansopbouw

De balans is een momentopname en laat een beeld zien van de vermogenstoestand op een specifieke datum. Aan de debet kant van de balans staan de bezittingen (activa). Dat zijn niet alleen tastbare zaken zoals gebouwen en voorraden, maar ook vorderingen die we op anderen hebben. Aan de credit kant van de balans staan de financieringsbronnen (passiva). Dat zijn onder andere de voorzieningen, reserves en schulden op lange en korte termijn.

In onderstaande grafieken wordt de balansopbouw weergegeven. De bezittingen van de gemeente worden in boekhoudkundige termen vermeld als activa. De immateriële vaste activa is licht gedaald naar 7% (2018: 9%). De financiële vaste activa maken is constant gebleven (2018: 2%). Veruit het grootste deel 66% (2018: 69%) is materiële vaste activa. Hieronder vallen onder andere gebouwen, wegen, vervoersmiddelen en machines. De voorraden van 4% (2018: 3%) zijn met name de voorraden grond in de grondexploitatie. De kortlopende vorderingen bedragen 18% (2018: 16%).

De financieringsbronnen van bovengenoemde bezittingen zijn de passiva. Het eigen vermogen bedraagt 29% (2018: 31%) van het balanstotaal, dit geeft aan dat 29% van de activa is gefinancierd met eigen middelen en 71% (2018: 69%) met vreemd vermogen. Het grootste gedeelte van het vreemd vermogen betreffen de langlopende schulden en bedraagt 57% (2018: 48%). Het betreffen voornamelijk de opgenomen langlopende geldleningen bij de BNG. De kortlopende schulden zijn gedaald naar 3% (2018: 10%). Dit wordt enerzijds veroorzaakt door het vervallen van de kasgeldlening ultimo 2019 en lagere omvang van de openstaande bedragen voor de post crediteuren.

Voor een nadere specificatie verwijzen we naar de toelichting op de balans (§ 5.2).

5.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de "Financiële verordening 2019" ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op d.d. 21 maart 2019 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa vindt plaats op basis van de verkrijgings- of vervaardigingskosten (artikel 63 lid 1 BBV). Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd (artikel 63 lid 7 BBV).

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Deelnemingen worden tegen de verkrijgingsprijs gewaardeerd. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2019 van de commissie BBV het volgende. Een aanvrager van een voorziening, zoals hulp in de huishouding, ondersteuning of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en derhalve niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant van de gemeente. We moeten deze onzekerheid in de jaarstukken noemen, ook al ligt de oorzaak niet bij de gemeente.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de nota "waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa 2017", zoals door de raad vastgesteld in zijn vergadering van 23 maart 2017. Voor de gehanteerde afschrijvingstermijnen wordt verwezen naar bijlage I. De afschrijvingen worden in beginsel berekend volgens de lineaire methode. Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

Slijtende investeringen worden met ingang van 1 januari volgend op het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur. Er worden geen financiële derivaten gehanteerd.

Stelselwijzigingen

Er zijn in 2019 geen stelselwijzigingen.

Duurzame waardevermindering van vaste activa

Afwaardering van bedrijfseconomisch vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde (artikel 65 lid 1 BBV). Lagere taxatiewaarden dan de boekwaarden van onroerende zaken zijn hierbij als duurzame waardedaling in aanmerking genomen. Afwaardering van maatschappelijk vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde en er ten opzichte van de huidige functie geen (bestuurlijke) intentie is voor duurzame exploitatie.

Buiten gebruik gestelde vaste activa

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

De lasten samenhangend met de uitvoering van klein en groot onderhoud, bodemsaneringen en het baggeren van watergangen zijn niet levensduur verlengend en zijn daarom niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie of de gevormde voorziening gebracht.

Coronavirus

Het COVID-19 (corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Balans

De vaste activa bestaan uit de immateriële, de materiële en de financiële vaste activa. De vlottende activa bestaan uit voorraden, debiteuren (uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar), liquide middelen en overlopende activa. De vaste passiva bestaat uit eigen vermogen, voorzieningen en vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer. De vlottende passiva bestaan uit crediteuren (netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar) en overlopende passiva.

➤ A. Vaste Activa

Vaste activa zijn voor langere tijd vastgelegde vermogensbestanddelen die niet op korte termijn in liquide middelen zijn om te zetten en die bedoeld zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de gemeente duurzaam te dienen. De vaste activa worden onderscheiden in de immateriële, de materiële en de financiële vaste activa.

❖ I. Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag. Hierbij dient de verkregen bijdrage als bate te worden verantwoord.

De kosten van het sluiten van geldleningen (inclusief de betaalde boeterente) en het saldo van agio en disagio worden afgeschreven gedurende de restant looptijd van de betrokken lening.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:

- Het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen.
- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast.
- Het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereert.
- De uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar vast te stellen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden volledig afgeschreven in maximaal vijf jaar (artikel 64 lid 5 BBV).

De onder de kosten van onderzoek en ontwikkeling geactiveerde voorbereidingskosten voor grondexploitaties voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de kosten passen binnen de kostensoortenlijst (artikel 6.2.4) van het Bro en
- de kosten blijven maximaal vijf jaar geactiveerd staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal vijf jaar hebben de kosten geleid tot een actieve grondexploitatie, dan wel worden deze afgeboekt ten laste van het jaarresultaat en
- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, hebben bestuurlijke instemming, blijkend uit een raads- of – indien gedelegeerd – collegebesluit.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

❖ II. Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten. Specifiek investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Investerings economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifiek investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Strategische gronden: voorheen niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG)

Voor de (strategische) gronden die in de jaarrekening 2016 zijn overgezet van de niet in exploitatie genomen gronden (plannen waarvoor de raad nog geen grondexploitatiecomplex met grondexploitatiebegroting vastgesteld heeft) naar de materiële vaste activa heeft voor een tweetal plannen (Egyptische Poort en Kerkstraat Casteren) een marktwaardetoets plaats gevonden tegen de geldende bestemmingen. Er is geen duurzame waardevermindering vastgesteld.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 worden gedaan. Door de invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die vóór het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangegeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

In erfpacht uitgegeven gronden

In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Eventuele afkoopsommen voor voortdurende contracten zijn verwerkt onder de langlopende schulden en vervallen naar rato van afkoopperiode vrij ten gunste van het resultaat. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

❖ III. Financiële vaste activa

Een financieel vast actief is aanwezig als een duurzaam financieel belang gehouden wordt. Artikel 36 BBV onderscheidt een aantal categorieën, zoals kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn - tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

➤ **B. Vlottende activa**

Vlottende activa zijn voor korte(re) tijd vastgelegde vermogensbestanddelen die wel op korte termijn in liquide middelen zijn om te zetten. Onder vlottende activa worden afzonderlijk opgenomen de voorraden, de uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan één jaar, de liquide middelen en de overlopende activa.

❖ **I. Voorraden**

Grond- en hulpstoffen

Grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs (artikel 63 BBV). Indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, wordt een verliesvoorziening getroffen voor het volledige verschil tussen de boekwaarde en de lagere marktwaarde of wordt afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde (artikel 65 lid 2 BBV).

Onderhanden werk, gronden in exploitatie

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening) die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouwen en woonrijpmaken), alsmede de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en een redelijk deel van de indirecte kosten. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.

De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone (voor 2016 t/m 2019: 2%).

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Voor een nadere toelichting op onderhanden werk en winstnemingen met betrekking tot grondexploitatie wordt verwezen naar § 4.7 grondbeleid.

Gereed product en handelsgoederen

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incurant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

❖ **II. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar**

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt jaarlijks bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

❖ **Liquide middelen en overlopende posten**

Deze activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs (artikel 63 lid 1 BBV).

❖ **Buiten de balans opgenomen recht op verliescompensatie Vpb**

Artikel 40 b bepaalt dat aan de actiefzijde van de balans buiten de balanstelling het bedrag wordt opgenomen waarvan het recht bestaat op verliescompensatie krachtens Wet op de vennootschapsbelasting.

➤ **A. Vaste passiva**

Onder vaste passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, het gerealiseerde resultaat zoals dat volgt uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening, de voorzieningen en de vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer. De waardering van passiva geschiedt tegen nominale waarde (artikel 63 lid 7 BBV). Een uitzondering hierop betreffen voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd.

❖ **I. Eigen vermogen**

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Het gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening wordt als afzonderlijk onderdeel van het eigen vermogen opgenomen.

❖ **II. Voorzieningen**

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De voorziening in het kader van de algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Wet APPA) is gebaseerd op de actuariële berekeningen per 31 december van het kalenderjaar. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

❖ **III. Vaste schulden**

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van langer dan één jaar.

Verplichtingen voortvloeiden uit leasing

De waardering van de verplichting uit hoofde van financial leasing vindt plaats tegen de contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

➤ **B. Vlottende passiva**

Onder vlottende passiva worden afzonderlijk opgenomen de netto-vlottende schulden met rentetypische looptijd korter dan één jaar en de overlopende passiva. De waardering van passiva geschiedt tegen nominale waarde (artikel 63 lid 7 BBV). Een uitzondering hierop betreffen voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd.

❖ **I. Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar**

Onder de netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar zijn de betalingsverplichtingen opgenomen die de gemeente binnen één jaar moet voldoen.

❖ **II. Overlopende passiva**

De waardering van overlopende passiva geschiedt tegen nominale waarde. De niet bestede middelen van uitkeringen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel worden als vooruit ontvangen middelen op de balans verantwoord onder de overlopende passiva. De besteding van deze middelen vindt op een later tijdstip plaats.

➤ **Borg- en Garantstellingen**

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

5.3. Toelichting op de balans per 31 december

In deze toelichtingen zijn conform de BBV diverse verloopoverzichten opgenomen van de verschillende balansrubrieken.

5.3.1 Activa

➤ Vaste activa

❖ Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

immateriële vaste activa (x € 1.000,-)	boekwaarde 31-12-2019	boekwaarde 31-12-2018
a. Kosten verbonden aan het afsluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio		
b. Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	264	450
c. Bijdragen aan activa in eigendom van derden	5.881	5.812
totaal immateriële vaste activa	6.145	6.262

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2019.

verloop immateriële vaste activa (x € 1.000,-)	boek- waarde 31-12-2018	overhe- lingen	investe- ringen	afschrij- vingen	bijdragen van derden	afwaarde- ringen	boek- waarde 31-12-2019
a. Kosten verbonden aan het afsluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio							
b. Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	450	-286	124	24			264
c. Bijdragen aan activa in eigendom van derden	5.812	96	772	349	450		5.881
totaal verloop immateriële vaste activa	6.262	-190	896	373	450		6.145

In 2019 zijn voorbereidingskosten gemaakt ten behoeve van de gebiedsontwikkeling van de exploitaties (de zgn "warme gronden") Kerkstraat Casteren en Egyptische Poort. Verwacht wordt dat deze in 2020 vastgesteld zullen worden, zodat de voorbereidingskosten overgebracht worden naar de voorraden (bouwgrond in exploitatie). In de vermeerderingen is voor deze "warme gronden" € 25.000,- begrepen voor toe te rekenen rente. Daarnaast zijn er voorbereidingskosten betrekking hebbende op de 2^e fase van MFA Hapert overgebracht naar de vaste activa. Een tweetal activa zijn geherrubriceerd van materiële vaste activa naar bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De raad heeft op 19 december 2019 het bestemmingsplan "Akkerstraat Hoogeloon" met de daarbij behorende grondexploitatiebegroting vastgesteld. In 2019 is de boekwaarde van de in de vorige jaren gemaakte (voorbereidings)kosten van dit plan overgezet naar de voorraden (bouwgrond in exploitatie).

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering. Onder de afwaarderingen staan, indien van toepassing, de afwaarderingen vermeld wegens schattingswijzingen van de verwachte toekomstige gebruiksduur c.q. (rest)gebruikswaarden.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

belangrijkste investeringen immateriële vaste activa (x € 1.000,-)	besteed in 2019	
b. Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief		
voorbereidingskosten MFA Hapert 2e fase	-70	
voorbereidingskosten (grondexploitatie) Akkerstraat Hoogeloon	-216	
voorbereidingskosten (grondexploitatie) Egyptische Poort	110	
voorbereidingskosten (grondexploitatie) locatie Kerkstraat Casteren	14	
		-162
c. Bijdragen aan activa in eigendom aan derden		
planstudie N284	450	
renovatie Mariaschool	322	
renovatie gemeenschapshuis Den Tref 2002	66	
aanpassing gemeenschapshuis Den Tref	30	
		868
totaal		706

❖ Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

materiële vaste activa (x € 1.000,-)	boekwaarde 31-12-2019	boekwaarde 31-12-2018
a. investeringen met een economisch nut	20.381	19.163
b. investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	20.932	19.714
c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	14.095	11.949
d. in erfpacht uitgegeven gronden		
totaal materiële vaste activa	55.408	50.826

Er zijn gronden in erfpacht uitgegeven.

De investeringen met een economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

investeringen met een economisch nut (x € 1.000,-)	boekwaarde 31-12-2019	boekwaarde 31-12-2018
a. gronden en terreinen	4.705	5.497
b. woonruimten	4.122	3.148
c. bedrijfsgebouwen	9.707	8.580
d. grond- weg- en waterbouwkundige werken	609	681
e. vervoermiddelen	4	5
f. machines, apparaten en installaties	1.234	1.252
g. overige materiële vaste activa		
totaal investeringen met een economisch nut	20.381	19.163

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

verloop investeringen met een economisch nut	boek- waarde 31-12-2018	overhe- velingen	investe- ringen	afschrij- vingen	bijdragen van derden	des-inves- teringen	boek- waarde 31-12-2019
a. gronden en terreinen	5.497	-1.047	255				4.705
b. woonruimten	3.148		1.077	65		38	4.122
c. bedrijfsgebouwen	8.580	-96	1.668	385	12	48	9.707
d. grond- weg- en waterbouwkundige werken	681			72			609
e. vervoermiddelen	5			1			4
f. machines, apparaten en installaties	1.252		115	133			1.234
g. overige materiële vaste activa							
totaal verloop investeringen	19.163	-1.143	3.115	656	12	86	20.381

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering. Onder de afwaarderingen staan, indien van toepassing, de afwaarderingen vermeld wegens schattingswijzingen van de verwachte toekomstige gebruiksduur c.q. (rest)gebruikswaarden. Er heeft een afwaardering plaatsgevonden van € 38.000,- vanwege een duurzame waardevermindering van een in 2017 aangekochte woning.

De strategische gronden die in de jaarrekening 2016 zijn overgezet van de niet in exploitatie genomen gronden naar de materiële vaste activa, dienen gedurende de duur van de overgangsregeling (tot en met 2019) apart te worden toegelicht in de toelichting op de materiële vaste activa. Deze activa worden uiterlijk voor 1 januari 2020 op de marktwaarde gewaardeerd tegen de dan geldende bestemmingen. In onderstaand overzicht is het verloop van de gronden die in de toekomst getransformeerd gaan worden naar bouwrijpe grond weergegeven:

Complex	boek- waarde 31-12-2018	overhe- veling naar voorraad	vermeerde- ringen	verminder- ingen	boek- waarde 31-12-2019	voorzie- ning	balans- waarde 31-12-2019
bedragen x € 1.000,-							
Kerkstraat Casteren	515				515		515
Akkerstraat Hoogeloon	1.047	-1.047					
Egyptische Poort	928				928		928
Strategische aankopen							
Totaal	2.490	-1.047			1.443		1.443

Locatie Kerkstraat Casteren

Voor plan Kerkstraat zijn in 2019 geen noemenswaardige uitgaven/inkomsten c.q. bestemmingsplanprocedure uitgevoerd. De verwachting is dat in 2020 een bestemmingsplanprocedure in gang wordt gezet om te komen tot woningbouw op deze locatie. De gemaakte (voorbereidings)kosten zullen we t.z.t. verdisconteren in de exploitatieopzet.

Akkerstraat Hoogeloon

De geactiveerde (voorbereidings)kosten zijn overgebracht naar de bouwgronden in exploitatie.

Egyptische Poort

In de raadsvergadering van 9 november 2017 heeft uw raad onder meer besloten dat de historische voorbereidings- en ontwikkelkosten van het project Egyptische Poort niet op het nieuwe project mogen drukken. Er moet met een “schone lei” begonnen worden. Alleen de uitgaven en investeringen die gedaan zijn en worden vanaf de start van het nieuwe plan moeten uit de (toekomstige) opbrengsten van het plan terugverdiend worden. In het beoogde plan zal de focus meer liggen bij de realisatie van maatschappelijke en recreatieve functies. Aanvullend hierop is in het raadsprogramma vastgelegd dat financieel gezien gekozen wordt voor een kostenneutrale realisatie, waaronder wordt verstaan dat alle uitgaven en investeringen die de gemeente na beëindiging van de overeenkomst met Ballast Nedam in het gebied heeft gedaan minimaal terugverdiend moeten worden.

In 2019 zijn de voorbereidingen van dit plan gecontinueerd, dit heeft nog niet geleid tot een uitgewerkt plan. De verwachting is dat in 2020 de vervolgstappen gezet gaan worden voor de ontwikkeling van de Egyptische Poort.

Strategische aankopen

Volgens de Nota Grondbeleid 2019 wordt er jaarlijks een budget beschikbaar gesteld voor grondaankopen die vallen onder de noemer anticiperende verwervingen. Jaarlijks bij de begrotingsbehandeling wordt de hoogte van het krediet geactualiseerd. In 2019 bedroeg dit krediet € 1.000.000,-. De hoogte van dit krediet is zo globaal mogelijk gehouden zodat daaruit door potentiële contractpartijen niet kan worden geconcludeerd wat per transactie de onderhandelingsruimte van de gemeente is. Er zijn in de meeste kernen voldoende ontwikkellocaties die kunnen voorzien in de woningbouwbehoefte voor de korte en middellange termijn. Mocht het college voornemens zijn een grondaankoop te doen die hoger is dan € 1.000.000,- dan zal deze eerst aan de raad worden voorgelegd ter goedkeuring. In 2019 hebben zich geen anticiperende verwervingen voorgedaan. De anticiperende aankoop van grond voor plan Akkerstraat hebben wij verantwoord onder de materiële vaste activa.

Akkerstraat Hoogeloon

De raad heeft op 19 december 2019 het bestemmingsplan “Akkerstraat Hoogeloon” met de daarbij behorende grondexploitatiebegroting vastgesteld. In 2019 is de boekwaarde van de betreffende gronden ad € 1.047.000,- overgezet naar de voorraden (bouwgrond in exploitatie).

Strategische aankopen

Volgens de Nota Grondbeleid 2019 wordt er jaarlijks een budget beschikbaar gesteld voor grondaankopen die vallen onder de noemer anticiperende verwervingen. Jaarlijks bij de begrotingsbehandeling wordt de hoogte van het krediet geactualiseerd. In 2019 bedroeg dit krediet € 1.000.000,-. De hoogte van dit krediet is zo globaal mogelijk gehouden zodat daaruit door potentiële contractpartijen niet kan worden geconcludeerd wat per transactie de onderhandelingsruimte van de gemeente is. Er zijn in de meeste kernen voldoende ontwikkellocaties die kunnen voorzien in de woningbouwbehoefte voor de korte en middellange termijn. Mocht het college voornemens zijn een grondaankoop te doen die hoger is dan € 1.000.000,- dan zal deze eerst aan de raad worden voorgelegd ter goedkeuring. In 2019 hebben zich geen anticiperende verwervingen voorgedaan.

Voor diverse investeringen met economisch nut zijn reserves beschikbaar ter dekking van de kapitaallasten van het actief. Wij verwijzen hiervoor naar de reserve afschrijving geactiveerde investeringen, te vinden in onderdeel ‘passiva’.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

belangrijkste investeringen met een economisch nut (x € 1.000,-)	besteed in 2019	
a. <u>gronden en terreinen</u>		
aankoop gronden op KBP tbv MCC de Kempen	189	
aankoop gronden diverse	66	
Akkerstraat Hoogeloon	-1.047	
		-792
b. <u>woonruimten:</u>		
aankoop woningen t.b.v. huisvesting vergunninghouders	1.077	
afwaardering Zwartakkers 23	38	
		1.115
c. <u>bedrijfsgebouwen</u>		
aanpassing gemeentehuis	36	
bouw overkapping bij MFA Hoogeloon	18	
realisatie verbouw MFA Hapert	362	
MFA Hapert: aankoop kerk/renovatie	1.252	
renovatie gemeenschapshuis Den Tref 2002	-66	
aanpassing gemeenschapshuis Den Tref	-30	
		1.572
f. <u>machines, apparaten en installaties:</u>		
sporthal X-sport; energieneutraal maken	15	
energiebesparende maatregelen gebouwen de Lemelvelden	35	
verduurzaming MFA de Poel	3	
energieneutraal maken gemeentehuis	14	
meubilair gemeentehuis	48	
		115
totaal		2.010

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven weer:

verloop investeringen met een economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven (x €)	boek-waarde 31-12-2018	investe- ringen	des-inves- teringen	afschrij- vingen	bijdragen van derden	afwaarde- ringen	boek- waarde 31-12-2019
a. gronden en terreinen							
b. woonruimten							
c. bedrijfsgebouwen							
d. grond- weg- en waterbouwkundige werken	19.534	1.805		566			20.773
e. vervoermiddelen							
f. machines, apparaten en installaties	180			21			159
g. overige materiële vaste activa							
totaal verloop investeringen	19.714	1.805		587			20.932

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn de investering. Onder de afwaarderingen staan, indien van toepassing, de afwaarderingen vermeld wegens duurzame waardeverminderingen. Voorts wordt verwezen naar de toelichting hiervoor.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

belangrijkste investeringen met een economisch nut, waarvoor heffingen kan worden geheven (x € 1.000,-)	besteed in 2019	
d. <u>grond- weg- en waterbouwkundige werken:</u>		
klimaatbestendige zoetwatervoorziening bedrijventerrein	110	
vervanging, afkoppeling en burgerparticipatie 2017	271	
uitvoering GRP 2018	1.247	
uitvoering GRP 2019	144	
vervanging pompen en gemalen 2019	33	
		1.805
totaal		1.805

Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek wordt in het verloopoverzicht een scheiding aangebracht tussen welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek. De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut had het volgende verloop:

verloop investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut (x € 1.000,-)	boek-waarde 31-12-2018	investeringen	des-investeringen	afschrijvingen	bijdragen van derden	afwaarderingen	boek-waarde 31-12-2019
Maatschappelijk vóór 2017:							
a. gronden en terreinen							
b. grond- weg- en waterbouwkundige werken	5.839			200			5.639
c. machines, apparaten en installaties	263			41			222
d. overige materiële vaste activa							
subtotaal	6.102			241			5.861
Maatschappelijk vanaf 2017:							
a. gronden en terreinen							
b. grond- weg- en waterbouwkundige werken	5.764	2.613		287			8.090
c. machines, apparaten en installaties	83	88		27			144
d. overige materiële vaste activa							
subtotaal	5.847	2.701		314			8.234
totaal verloop investeringen	11.949	2.701		555			14.095

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn de investering. Onder de afwaarderingen staan, indien van toepassing, de afwaarderingen vermeld wegens duurzame waardeverminderingen. Voorts wordt verwezen naar de toelichting hiervoor.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

belangrijkste investeringen met een maatschappelijk nut(x € 1.000,-)	besteedt in 2019	
<u>b. grond- weg- en waterbouwkundige werken:</u>		
aanleg randweg Bladel (Gozelinusbocht)	62	
herinrichting centrum Bladel	18	
gepland groot onderhoud wegen 2018	996	
gepland groot onderhoud wegen 2019	93	
uitvoering bereikbaarheidsagenda 2019	49	
herinrichting Nieuwstraat en Ganzestraat Hapert	495	
vervangen brug bij De Uitgang	5	
vervanging openbare verlichting 2019: armaturen	451	
vervanging openbare verlichting 2019: masten	55	
GVVP actieplan 2018	19	
GVVP uitvoering traject 2018	53	
GVVP actieplan 2019	44	
GVVP uitvoering traject 2019	120	
uitvoering groenstructuurplan 2019	145	
terreininrichting MFA Hapert: buitenterrein	8	
		2.613
<u>c. machines, apparaten en installaties:</u>		
vervangen speeltoestellen 2019	88	
		88
totaal		2.701

❖ Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen.

Financiële vaste activa (x € 1.000,-)	boekwaarde 31-12-2019	boekwaarde 31-12-2018
a. Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	159	159
- gemeenschappelijke regelingen		
- overige verbonden partijen		
b. Leningen aan:		
- openbare lichamen art. 1, onderdeel a, Wet fido		
- woningbouwcorporaties		
- deelnemingen		
- overige verbonden partijen		
c. Overige langlopende leningen	1.228	1.214
d. Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
e. Uitzettingen in de vorm van van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
f. Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	120	239
totaal financieel vaste activa	1.507	1.612

Tot de financiële vaste activa behoren de kapitaalverstrekking aan deelnemingen, verstrekte leningen en overige kapitaalverstrekkingen. Deze uitzettingen zijn uitsluitend voor het uitoefenen van de publieke taak.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2019 weer.

financiële vaste activa (x € 1.000,-)	boek- waarde 31-12-2018	investe- ringen	des-inves- teringen	afschrij- vingen / aflossing	afwaarde- ringen	boek- waarde 31-12-2019
a. Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	159					159
- gemeenschappelijke regelingen						
- overige verbonden partijen						
b. Leningen aan:						
- openbare lichamen art. 1, onderdeel a, Wet fido						
- woningbouwcorporaties						
- deelnemingen						
- overige verbonden partijen						
c. Overige langlopende leningen	1.214	186		172		1.228
d. Uitzettingen in 's Rijks schatkist > 1 jaar						
e. Uitzettingen van Nederlands schuld papier > 1 jaar						
f. Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	239			119		120
totaal financieel vaste activa	1.612	186		291		1.507

Onder de afwaarderingen staan, indien van toepassing, de afwaarderingen vermeld wegens schattingswijzingen van de verwachte toekomstige gebruiksduur c.q. (rest)gebruikswaarden.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

belangrijkste investeringen (x € 1.000,-)	besteed in 2019	
c. overige langlopende leningen		
startersleningen	186	
totaal		186

In de post overige langlopende leningen zitten de gelden die we hebben verstrekt aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) voor het verstrekken van startersleningen. Het rekening-courant wordt ook in de totaalopstelling opgenomen, zodat het totaal aan startersleningen inzichtelijk is.

startersleningen (x € 1.000,-)	boek- waarde 31-12-2018	boek- waarde 31-12-2019
De waarde van de beleggingen bij het SVN per 31 december 2018 is in totaal	1.449	
Dit bedrag is als volgt samengesteld:		
a. saldo rekening-courant (vlottende activa)	198	96
b. saldo verstrekte startersleningen, revolverend (vaste activa)	1.202	1.000
c. saldo verstrekte geldleningen via Gembank (niet revolverend)	49	259
totaal	1.449	1.449
		1.355

➤ Vlottende activa

Vlottende activa zijn bezittingen waarvan het daarin geïnvesteerde vermogen binnen één jaar vrijkomt.

❖ Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

voorraden (x € 1.000,-)	boekwaarde 31-12-2019	boekwaarde 31-12-2018
a. Grond- en hulpstoffen		
b. Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	3.270	2.260
c. Gereed product en handelsgoederen		
d. Vooruitbetalingen		
totaal voorraden	3.270	2.260

Van de in exploitatie genomen bouwgronden kan het volgende overzicht worden weergegeven:

verloop in exploitatie genomen bouwgronden (x € 1.000,-)	boek- waarde 31-12-2018	overhe- ving vanuit (IM)MVA	vermeer- deringen	vermin- deringen	winst- uitname	boek- waarde 31-12-2019	voorzie- ning	balans- waarde 31-12-2019
-bp Akkerstraat Hoogeloon		1.263	182			1.445		1.445
-bp Beemd	-105					-105		-105
-Beemd / paardensportterrein	553		10	627	172	108		108
-bp Latestraat/de Lei	-56		5			-51		-51
-locatie Kerkeneind	1.477		53	278	32	1.284		1.284
-locatie oude sporthal	174		70			244		244
-Hoeve 11 en 13 Netersel	217		128			345		345
totaal	2.260	1.263	448	905	204	3.270		3.270

De boekwaarde van de immateriële vaste activa ad € 216.000,- en de boekwaarde van de materiële vaste activa ad € 1.047.000,- zijn overgebracht naar de voorraden. In de vermeerderingen is op basis van artikel 6.2.4, onderdeel n van de kostensoortenlijst van de BRO € 41.000,- begrepen voor toe te rekenen rente.

De grondexploitatie is gevoelig voor wijzigingen in economische ontwikkelingen en onderliggende parameters, zoals rente, inflatie en prijzen. De gemeente acht het van belang de ontwikkelingen en de impact daarvan op de verwachte resultaten nauwlettend te volgen. Om inzicht te krijgen in de actuele financiële positie van de grondexploitatie herijkt de gemeente de grondexploitaties, daar waar noodzakelijk, daarom driemaal per jaar. Voor de bepaling van de verwachte winst gaat de gemeente uit van de door BBV oplegde winstuitname volgens de percentage of completion methode (POC methode).

De waardering van de in exploitatie genomen gronden is gebaseerd op de inzichten van december 2018 en de daarbij behorende inschatting van uitgangspunten, parameters en risico's. Uiteraard betreft dit een inschatting die omgeven is door onzekerheden, die periodiek, maar minimaal jaarlijks, wordt herzien en waarbij de waardering in het komende jaar zowel positief als negatief kan uitvallen. Het college is van mening dat op basis van de huidige informatie en inzichten de beste schatting is gemaakt voor de waardering van de in exploitatie genomen gronden.

Voor de grondexploitaties 2019 zijn de volgende parameters gehanteerd:

Parameter	Gehanteerd
Inflatiecorrectie	Indexering van 5% toegepast.
Rente	Het BBV schrijft voor dat de rentetoerekening aansluit bij de fiscale grondslagen. Dat betekent dat alleen de daadwerkelijke rente toegerekend kan worden en dat er geen rente over het eigen vermogen mag worden toegerekend. Voor 2019 (nagecalculeerd) 1,159% van de boekwaarde de BIE's. Voor toekomstige boekwaarden als gevolg van nog te maken kosten en te verwachten opbrengsten wordt een gemiddelde rente vreemd vermogen gehanteerd van 0,8052%.
Fasering	Er is rekening gehouden met een reële fasering in tijd op basis van de woningbouwbehoefte per kern gebaseerd op migratiesaldo 0.
Resultaat	Gebaseerd op eindwaarde.
Kosten	Alle kosten zijn gebaseerd op geactualiseerde kostenramingen per december 2019 van RA infra.
Opbrengsten	Voor de opbrengsten wordt rekening gehouden met grondprijzen met een bandbreedte tussen de € 225,- voor sociale huur tot € 300,- voor vrije verkoop kavels. Bij kavels groter dan 500 m ² wordt rekening gehouden met grondopbrengsten van 50% op de basisgrondprijs.
Disconteringsvoet	De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone (voor 2018 en 2019: 2,0%).

De marktwaarde van bouwrijpe grond is van veel factoren afhankelijk. Deze factoren zijn per uitvoeringsproject verschillend. De gemeente stelt daarom per uitvoeringsproject een marktconforme uitgifteprijs vast op basis van een deskundigenrapportage (taxatie). Dit is ook als zodanig in de door de op 9 mei 2019 vastgestelde nota Grondbeleid 2019.

In onderstaand overzicht worden per exploitatie de geraamde nog te maken kosten en de geraamde nog te realiseren opbrengsten weergegeven.

prognose in exploitatie genomen bouwgronden (x € 1.000,-)	balans- waarde 31-12-2019	geraamde nog te kosten	geraamde nog te realiseren opbrengsten	geraamd resultaat (nominale waarde)
-bp Akkerstraat Hoogeloon	1.445	2.972	4.891	-474
-bp Beemd	-105	105		
-Beemd / paardensportterrein	108	280	788	-400
-bp Latestraat/de Lei	-51	47		-4
-locatie Kerkeneind	1.284	542	1.840	-14
-locatie oude sporthal	244	99	688	-345
-Hoeve 11 en 13 Netersel	345	80	427	-2
totaal	3.270	4.125	8.634	-1.239

Om een project te kunnen realiseren moeten er investeringen worden gedaan en opbrengsten worden gegenereerd. Elk jaar worden de exploitatieplannen geactualiseerd. Verwacht wordt dat er per 1 januari 2020 nog € 4,123 miljoen moet worden geïnvesteerd en voor € 8,634 miljoen aan opbrengsten moet worden gegenereerd. Het verwachte positief eindresultaat bedraagt daarmee € 1,233 miljoen.

De geprognosticeerde eindresultaat van de grondexploitatie geschiedt tegen eindwaarde. Voor de aannames die ten grondslag liggen aan de prognoses van het eindresultaat van de grondexploitaties, zoals rente, fasering, gehanteerde kosten- en opbrengstenontwikkeling (art 52 lid 3 BBV nieuw) wordt verwezen naar de hiervoor weergegeven parameters.

Het lijkt erop dat de kredietcrisis nu echt achter ons ligt. Hieronder is een toelichting per grondexploitatie:

Hieronder is een toelichting per grondexploitatie:

Akkerstraat: BIE

In 2019 zijn alle voorbereidende werkzaamheden verricht om tot vaststelling van een bestemmingsplan en exploitatieplan te komen. Op 19 december 2019 is het bestemmingsplan Akkerstraat Hoogeloon door de raad vastgesteld. Gelijktijdig met de vaststelling van het bestemmingsplan is er een exploitatieplan vastgesteld, conform de wettelijke eisen. De voorbereidingskosten bedragen circa € 107.000,- (advieskosten bestemmingsplan/exploitatieplan, onderzoeken en voorbereidende werkzaamheden bouw- en woonrijp maken). Eveneens is er voor € 75.000,- aan plankosten en rentekosten gemaakt.

In 2020 wordt het plan bouwrijp gemaakt en een start gemaakt met de verkoop van de kavels. Het bouwrijp maken is al aanbesteed voor € 514.000,-. De verwachting is dat er voor € 1.300.000,- aan grond verkocht wordt het eerste jaar. Het plan loopt daarna nog verschillende jaren door en de verkopen zijn ook verdeeld over die jaren. Het woonrijp is zover mogelijk naar achteren gezet, om eerst voldoende opbrengsten te genereren en dan pas weer uitgaven te doen.

We hebben een exploitatieplan opgesteld wat voor de eigenaren die aan het plangebied grenzen de mogelijkheid biedt om een woning(en) in de achtertuin te bouwen. Indien zij een omgevingsvergunning aanvragen voor de bouw van de woning moeten zij, conform de wet, een exploitatiebijdrage betalen aan de gemeente. Nu is begroot dat deze opbrengsten circa € 1.766.000,- bedragen. Er zit een risico in dat deze opbrengsten niet in zijn geheel gerealiseerd worden, omdat de eigenaren niet verplicht zijn om een woning in hun achtertuin te bouwen.

De verwachting is dat het plan t.z.t. met een batig exploitatieresultaat afgesloten kan worden.

De Beemd: BIE

In plan Beemd zijn in 2019 niets noemenswaardig gebeurd. Voor de komende jaren staat alleen nog wat woonrijp maken en plankosten op de planning. Per saldo kan er aan het einde van de grondexploitatie naar verwachting noch winst noch verlies genomen worden. De risico's worden laag ingeschat.

De Beemd/Paardensportterrein: BIE

In plan Beemd/Paardensportterrein zijn in 2019 twee bedrijfskavel verkocht en gepasseerd á € 627.000,- en zijn er kosten gemaakt ad € 10.000,-. Eveneens is er voor € 172.000,- tussentijds winst genomen in 2019. Voor de komende jaren staan de verkoop van de overige kavels op de planning. Eveneens worden er openbare parkeerplaatsen aangelegd om de parkeerdruk in de omgeving te verlagen. De risico's worden laag ingeschat.

😊 **Locatie Oude Sporthal: BIE**

In 2019 is het bestemmingsplan locatie Oude Sporthal onherroepelijk geworden. Hierna zijn 5 partijen benaderd om middels een marktselectie een bieding op de gronden inclusief stedenbouwkundig plan en alle kosten voor het bouw- en woonrijp maken te presenteren. Het gekozen plan had de meeste punten qua prijs/kwaliteit. Inmiddels is met deze partij een koopovereenkomst gesloten.

In 2019 is zijn er voor circa € 70.000,- kosten gemaakt voor de begeleiding van de marktselectie en gas-elektra- en waterverbruik van de leegstaande (anti-kraak verhuurd) sporthal. Komend jaar vindt de overdracht van de gronden á € 688.000,- plaats. De risico's worden laag ingeschat.

😊 **Latestraat: BIE**

In plan Latestraat is in 2019 niets noemenswaardig gebeurd. Voor komend jaar staat het laatste gedeelte woonrijp maken op de planning. De risico's worden als gemiddeld ingeschat.

😊 **Kerkeneind: BIE**

In plan Kerkeneind is er in 2019 voor € 278.000,- aan gronden verkocht. Verder is er weer een gedeelte van het plan woonrijp gemaakt voor € 23.000,-. Eveneens is er voor € 30.000,- aan plankosten en rentekosten gemaakt en € 32.000,- tussentijds winst genomen.

Het plan loopt nog verschillende jaren (de verwachting is een jaar of 7) door, zodoende zijn overige opbrengsten naar rato verdeeld over de jaren en de kosten (woonrijp) zoveel mogelijk naar achteren geschoven. De risico's worden als gemiddeld ingeschat.

😊 **Hoeve 11-13 te Netersel: BIE**

In plan Hoeve 11-13 is in 2019 is het laatste gedeelte van het plan woonrijp gemaakt. Komend jaar wordt gestart met de verkoop van fase 2. Aangezien het gehele plan al woonrijp is gemaakt hebben we rekening met eventuele herstelwerkzaamheden (€ 50.000,-). De verwachting is dat de kavels uit fase 2, 10 stuks, in 2020/2021 verkocht zijn. De risico's worden als gemiddeld ingeschat.

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting in de jaarrekening § 6.2 en naar de § 4.7 Grondbeleid.

❖ **Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar**

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Uitzettingen met looptijd < 1 jaar (x € 1.000,-)	boek- waarde 31-12-2019	voorzie- ning onin- baarheid	balans- waarde 31-12-2019	balans waarde 31-12-2018
a. Vorderingen op openbare lichamen	298		298	89
- Vorderingen op openbare lichamen ISD	31		31	1.371
- ISD nog te ontvangen van gemeente	-30		-30	-27
b. Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen art.1, onderdeel a. Wet overheden				
c. Overige verstrekte kasgeldleningen				
d. Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd < 1 jaar				
e. Rekening-courantverhoudingen met het Rijk	8.593		8.593	4.519
f. Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen				
g. Uitzettingen in Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd < 1 jaar				
d. Overige vorderingen	5.243	326	4.918	5.523
- Overige vorderingen ISD	1.344		1.344	
e. Overige uitzettingen	1		1	1
totaal uitzettingen met rentetypische looptijd < 1 jaar	15.480	326	15.155	11.476

Er is een voorziening van € 130.000,- opgenomen voor algemene dubieuze debiteuren en € 196.000,- voor ISD dubieuze debiteuren die vermoedelijk niet invorderbaar zijn.

❖ **Schatkistbankieren / Drempelbedrag ⁴**

Het drempelbedrag is bedoeld om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen: niet elke laatste euro hoeft in de schatkist te worden aangehouden. In principe hoeven dus alleen de liquide middelen die boven het

⁴ De drempel is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen. Indien het begrotingstotaal hoger is dan € 500 miljoen is de drempel gelijk aan € 3,75 miljoen plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat. De drempel is nooit lager dan € 250.000.

drempelbedrag uitgaan in de schatkist te worden aangehouden. In 2019 hebben geen overschrijdingen plaatsgevonden van het drempelbedrag. In onderstaande tabel is te zien wat de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren gedurende de vier kwartalen 2019 is geweest:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	368,0475			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	158	199	177	163
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	210	169	191	205
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	49.073			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	49.073			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1)	Drempelbedrag	368			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	14.230	18.069	16.327	14.968
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	158	199	177	163

Op de regel achter nummer (2) in het bovenste deel van de tabel staat per kwartaal het gemiddelde saldo van de gemeentelijke bankrekening. Dit ligt onder het drempelbedrag van ca € 368.000,- en dat moet ook. Indien hier een bedrag zou staan dat hoger is dan € 368.000,-, dan zou de gemeente zich niet houden aan haar verplichtingen in het kader van de wet.

In het onderste deel van de tabel is de berekening weergegeven van het gemiddelde dag saldi. Achter (5a) staat per kwartaal een optelling van de dag saldi. Dat bedrag wordt gedeeld door het aantal dagen in dat kwartaal (5b) en de uitkomst daarvan is dan het bedrag (2).

❖ Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

liquide middelen (x € 1.000,-)	boek- waarde 31-12-2019	boek- waarde 31-12-2018
a. Kasgelden		
b. Banksaldi	7	291
totaal liquide middelen	7	291

Met de Bank Nederlandse Gemeenten is een raamovereenkomst geïntegreerde dienstverlening gesloten. Binnen de overeenkomst worden afspraken vastgelegd ten aanzien van het krediet in rekening-courant, alsmede de voorwaarden ten aanzien van het afsluiten van kasgeldleningen, deposito's en vaste geldleningen. De kredietfaciliteit is vastgesteld op € 1.000.000,- en de intradaglimiet € 500.000,-. Om te voorkomen dat de verlaging van de kredietlimiet kan leiden tot ongeoorloofde overschrijding van de limiet en daardoor vertraging in de verwerking van het betalingsverkeer kan optreden, is de intradaglimiet geïntroduceerd. De intradaglimiet is dagelijks opzegbaar en kost daarom niets. Op deze wijze houdt de gemeente financiële armslag tegen lage kosten.

❖ Overlopende activa

Dit betreffen enerzijds posten waarvan de daadwerkelijke ontvangst in het daaropvolgende jaar zal plaatsvinden, maar waarvan aantoonbaar is, dat de opbrengsten in het lopende verslagjaar verantwoord dienen te worden en anderzijds waarvan de daadwerkelijke betaling reeds in het lopende verslagjaar heeft plaatsgevonden, maar waarvan de lasten in het volgende verslagjaar verantwoord dienen te worden. De post overlopende activa kan als volgt worden onderscheiden:

overlopende activa (x € 1.000,-)	boek- waarde 31-12-2019	boek- waarde 31-12-2018
a. Voorschotbedragen ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, te ontv. van		
- Europese overheidslichamen		
- het Rijk		
- overige Nederlandse overheidslichamen		
b. Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die t.l.v. volgende begrotingsjaren komen	3.046	1.010
- Nog te ontvangen bedragen MD / KempenPlus	46	56
- Gemeente per saldo nog te ontvangen bedragen van MD / KempenPlus	-218	-59
totaal overlopende activa	2.874	1.007

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:

specificatie Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen bedragen (x € 1.000,-)	saldo per 31-12-2017	toevoe- gingen	ontvangen bedragen	saldo per 31-12-2018
a. Europese overheidslichamen				
b. het Rijk				
c. overige Nederlandse overheidslichamen				
totaal				

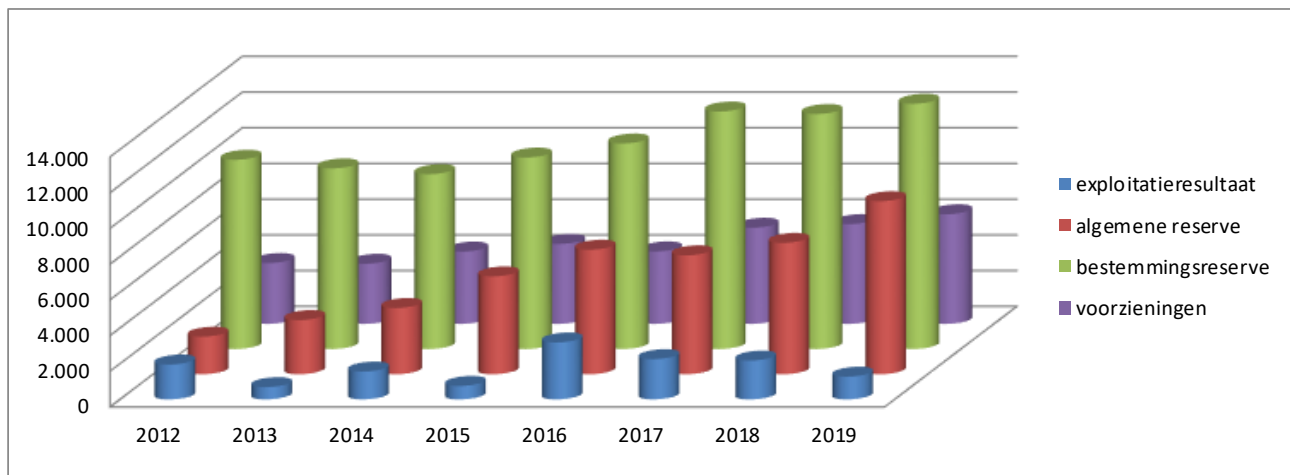
Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969

Buiten de balanstelling wordt het bedrag opgenomen waarvan het recht bestaat op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.

recht op verliescompensatie Vpb bedragen (x € 1.000,-)	saldo per 31-12-2017	toevoe- gingen	ontvangen bedragen	saldo per 31-12-2018
totaal				

5.3.2 Passiva

Ontwikkeling reserves en voorzieningen (bedragen x € 1.000):

In 2019 is de totale positie van reserves en voorzieningen toegenomen met een bedrag van ruim € 2,560 miljoen, waarmee het totaal van de reserves en voorzieningen uitkomt op € 30,839 miljoen (2018: 28,279 miljoen).

De algemene reserves, de bestemmingsreserves en het resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening behoren tot het eigen vermogen, de voorzieningen tot het vreemd vermogen. Het totaal van de reserves en voorzieningen laat de laatste jaren een stijgende trend zien.

➤ Vaste passiva

❖ Eigen vermogen

Het eigen vermogen is het verschil tussen de activa en het vreemd vermogen. Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

eigen vermogen (x € 1.000,-)	boek- waarde 31-12-2019	boek- waarde 31-12-2018
a. algemene reserve	9.691	7.357
b. bestemmingsreserves	13.735	13.162
c. gerealiseerd resultaat blijkend uit het overzicht van baten en lasten in jaarrekening	1.274	2.174
totaal eigen vermogen	24.700	22.693

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserves, de bestemmingsreserves en het saldo van de rekening van baten en lasten. De algemene reserves zijn alle reserves die primair dienen als weerstandsvermogen om incidentele tegenvallers in de exploitatie op te vangen. De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestemming heeft meegegeven. Dit zijn vermogensbestanddelen die alleen in de aangegeven richting zijn aan te wenden.

Het verloop in 2019 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven:

verloop eigen vermogen (x € 1.000,-)	boek- waarde 31-12-2018	toevoe- gingen 2019	onttrek- kingen 2019	bestem- men resul- taat 2018	onttrek- king ter dekking kap.goed	boek- waarde 31-12-2019
a. algemene reserve:						
- minimale omvang (ijzeren voorraad)	1.000					1.000
- noodzakelijke omvang (voldoende)	442					442
- vrij besteedbaar deel	5.915	4.227	1.893			8.249
totaal algemene reserve	7.357	4.227	1.893			9.691
b. bestemmingsreserves						
- dekkingsreserves						
- verkoop hypotheekbedrijf HNG	239		119			120
- afschrijving geactiveerde investering	5.883	7.013	752			12.144
- verkoopopbrengst NRE/Endinet	5.491		5.491			
totaal dekkingsreserves	11.613	7.013	6.362			12.264
- overige bestemmingsreserves						
- reserve ruimtelijke kwaliteit buitengebied	496	311				807
- reserve duurzaamheid						
- reserve bovenwijkse voorzieningen	45	168				213
- reserve sociaal domein	618		618			
- algemene reserve grondexploitatie	164	192	70			286
- reserve verv.sportmateriaal X-sport	116		3			113
- reserve verv.sportmateriaal Eureka	55		3			52
- reserve uitvoering generatiepact	55		55			
totaal overige bestemmingsreserves	1.549	671	749			1.471
totaal bestemmingsreserves	13.162	7.684	7.111			13.735
c. gerealiseerd resultaat in jaarrekening	2.174	1.274		-2.174		1.274
totaal verloop eigen vermogen	22.693	13.185	9.004	-2.174		24.700

In de nota reserves en voorzieningen 2012 is de normering van de omvang van de algemene reserve bepaald. De boekwaarde is daarop gecorrigeerd. Onder "bestemmen resultaat" staan de toevoegingen of onttrekkingen vermeld uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaande boekjaar. Onder "onttrekking ter dekking van kapitaalgoederen" staan de verminderingen vermeld in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd.

Hieronder worden de aard en reden van de reserves en de toevoegingen en onttrekkingen toegelicht.

Algemene reserve

De algemene reserve maakt deel uit van het weerstandsvermogen van de gemeente en heeft als doel de gemeente de mogelijkheid te bieden om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen, zonder dat

dit betekent dat het beleid veranderd moet worden. De omvang van de algemene reserve is gebaseerd op het risicoprofiel van de gemeente. In de nota reserves en voorzieningen 2012 wordt de algemene reserve als normatief kader beschouwd voor het weerstandsvermogen: het eigenstandig normkader is bepaald op de gemiddelde omvang van de geïnterpreteerde risico's.

De algemene reserve is onderverdeeld in:	stand 01-01-2019	stand 31-12-2019
1. ijzeren voorraad	1.000.000	1.000.000
2. noodzakelijke omvang	312.000	442.000
3. vrij aanwendbaar deel	6.044.000	8.249.000

De voornaamste vermeerderingen betreffen: het rekeningresultaat blijkend uit de jaarrekening over het jaar 2018 (€ 2.174.000,-), de rentebijbeschrijving over de stand van de reserve per 1 januari (€ 166.000,-) en de vrijval van een gedeelte van de algemene reserve grondexploitatie en winstuitname (€ 274.000,-), de reserve sociaal domein (€ 600.000,-), een deel van de reserve verkoopopbrengst NRE (€ 887.000,-) en reserve afschrijving geactiveerde investeringen (€ 125.000,-) en het aanpassen van de noodzakelijke omvang ad € 130.000,-.

De voornaamste verminderingen betreffen: aanvulling algemene reserve grondexploitatie (€ 192.000,-) op basis van de grondnota 2019, budgetoverhevelingen 2018 € 460.000,-, dekking van eenmalige kosten MFA Hapert (€ 48.000,-), voorbereiding raadsprogramma (€ 49.000,-) en herinrichting N284 (40.000).

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves worden onderverdeeld in dekkingsreserves en reserves ingesteld voor een bepaald doel.

Dekkingsreserves

Deze reserves zijn enerzijds ingesteld ter (gedeeltelijke) dekking van de kapitaallasten van investeringen met een economisch nut en anderzijds is aan de reserve verkoopopbrengst NRE een inkomensfunctie toegekend. Voor de afwikkeling verkoop hypotheekfonds Noord-Brabantse Gemeenten (HNG) is ook een dekkingsreserve gevormd.

Reserve verkoop hypotheekbedrijf HNG

Het inzichtelijk maken van de jaarlijks te ontvangen verkoopopbrengst tot en met 2020. Er is ca € 119.000,- ten gunste van de exploitatie verantwoord.

- stand 01-01-2019	239.000
- stand 31-12-2019	120.000

Reserve afschrijving geactiveerde investeringen

Afdekken van de kapitaallasten van diverse investeringen. Er is € 752.000,- (waarvan € 125.000,- correctie balanswaarde tbv de aanleg Randweg) ten gunste van de exploitatie verantwoord en € 127.000,- rente bijgeschreven over de stand van de reserve per 1 januari. In 2019 is € 6.886.000,- toegevoegd (€ 2.281.000,- en € 4.605.000,-) t.b.v. de dekking van de beoogde realisatie van CC Den Herd naar de markt.

- stand 01-01-2019	5.883.000
- stand 31-12-2019	12.144.000

Reserve verkoopopbrengst NRE

De reserve is in 2019 opgeheven.

- stand 01-01-2019	5.491.000
- stand 31-12-2019	0

Overige bestemmingsreserves

Deze reserves zijn ingesteld voor een bepaald doel.

Reserve ruimtelijke kwaliteit buitengebied

Verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het landschap, gekoppeld aan gemeentelijke projecten. In 2019 is € 311.000,- toegevoegd aan de reserve. Het betreft de netto verkoopopbrengst van pachtgronden en een deel van ontvangen bijdragen voor de functiewijziging van landbouwgrond naar natuur).

- stand 01-01-2019	496.000
- stand 31-12-2019	807.000

Reserve duurzaamheid

Dekking van maatregelen om in de directe omgeving van windpark de Pals duurzaamheid te bevorderen of voor de dekking van maatregelen ter bevordering van duurzaamheid. Bij nieuwe ontwikkelingen, plannen en

activiteiten zoeken we daarbij naar een optimale balans tussen de sociale, ecologische en economische gevolgen. In 2019 hebben er nog geen mutaties plaatsgevonden.

- stand 01-01-2019	0
- stand 31-12-2019	0

Reserve bovenwijkse voorzieningen

Deze reserve is bedoeld om de aanleg van infrastructurele werken met meer dan uitsluitend planbetekenis mogelijk te maken, zoals bijv. randwegen, hoofdriolering, parkeervoorzieningen etc. In 2019 is op grond van gesloten anterieure overeenkomsten tot een bedrag van € 168.000,- toegevoegd.

- stand 01-01-2019	45.000
- stand 31-12-2019	213.000

Reserve sociaal domein

De reserve is in 2019 opgeheven.

- stand 01-01-2019	618.000
- stand 31-12-2019	0

Algemene reserve grondexploitaties

Met de reserve worden algemene risico's op het gebied van grondexploitaties opgevangen. Er is een geraamd bedrag van € 122.000,- (€ 192.000,- -/- € 70.000,-) toegevoegd. Aanvulling hiervan was op grond van de grondnota 2019 noodzakelijk tot de gekwantificeerde omvang. Mede vanwege een nieuw exploitatieplan voor Akkerstraat stijgen de nog te realiseren opbrengsten. Hierdoor moeten we ook rekening houden met een hoger benodigd weerstandsvermogen (zie paragraaf grondbeleid).

De omvang bedraagt na de geraamde toevoegingen € 286.000,- zodat de reserve per saldo tot een bedrag van € 309.000,- extra aangevuld moet worden. Wij stellen voor om deze vermeerdering via resultaatbestemming extra toe te voegen aan de algemene reserve grondexploitatie.

- stand 01-01-2019	164.000
- stand 31-12-2019	286.000

Reserve sportmaterialen sporthal X-sport

Het meerjarig opvangen van kosten van de regelmatige vervanging van (gymnastiek)materialen en inventaris in de sporthal X-sport. In 2019 hebben voor een bedrag ad € 3.000,- vervangingen plaatsgevonden.- stand

01-01-2019	116.000
- stand 31-12-2019	113.000

Reserve vervanging sportmaterialen sporthal Eureka

Het meerjarig opvangen van kosten van de regelmatige vervanging van (gymnastiek)materialen en inventaris in de sporthal Eureka. In 2019 hebben voor een bedrag ad € 3.000,- vervangingen plaatsgevonden.

- stand 01-01-2019	55.000
- stand 31-12-2019	52.000

Reserve generatiepact

Door het inzetten van strategische personeelsplanning wordt instroom, doorstroom en uitstroom in de organisatie bevorderd. Als ouderen minder willen werken, waarvoor zij deels gecompenseerd worden, ontstaat ruimte in de formatie en financiën om nieuwe, jongere medewerkers te werven. In 2019 zijn de uitvoeringskosten ad € 55.000,- ten laste van de dekking gedekt.

- stand 01-01-2019	55.000
- stand 31-12-2019	0

Resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Voor een toelichting op het saldo van het overzicht van lasten en baten verwijzen wij u naar de toelichting op de resultatenrekening (hoofdstuk 6).

- stand 01-01-2019	2.174.000
- stand 31-12-2019	1.274.000

❖ Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op de contante waarde/het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;

- bestaande risico's op balansdatum ter zake van te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.;
- middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Aan voorzieningen ter equalisatie van (onderhouds)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het "jaarlijks vergelijkbaar volume" is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan (behoudens waardering tegen contante waarde).

De onderverdeling van de in de balans opgenomen voorzieningen is als volgt:

voorzieningen (x € 1.000,-)	boek- waarde	boek- waarde
a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang onzeker is, maar redelijkerwijs in te schatten is		
b. risico's van te verwachten verplichtingen of verliezen, waarvan de omvang redelijkerwijs is te	2.788	2.286
c. te maken kosten welke strekken tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal	1.565	1.624
d. bijdragen van toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven		
e. van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	1.787	1.677
totaal voorzieningen	6.140	5.587

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de voorzieningen in 2019 aangegeven.

	boek- waarde 31-12-2018	toevoe- gingen	vrijval tgv exploitatie	aanwen- dingen	boek- waarde 31-12-2019
a. te schatten verplichtingen en verliezen:					
niet van toepassing					
sub-totaal					
b. te schatten risico's voor verplichtingen en verliezen					
- wethouderspensioenen	2.089	489		89	2.489
- wachtgeld voormalige wethouders	160	9		123	46
- wachtgeld voormalig personeel		294	6	71	217
- nog te maken kosten grondexploitatie	36				36
sub-totaal	2.285	792	6	283	2.788
c. gelijkmatige verdeling van lasten:					
- onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.218	352		218	1.352
- onderhoud wegen	389	369		581	177
- voorziening renovatie riolering	17	100		81	36
sub-totaal	1.624	821		880	1.565
d. vervangingsinvesteringen met heffingen:					
niet van toepassing					
sub-totaal					
e. van derden verkregen middelen					
- afvalstoffenheffing	301			45	256
- onderhoud riolering	1.377	154			1.531
sub-totaal	1.678	154		45	1.787
totaal verloop voorzieningen	5.587	1.767	6	1.208	6.140

In de kolom "vrijval t.g.v. exploitatie" zijn de bedragen opgenomen welke enerzijds ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen en anderzijds dienen ter egalisatie van kosten.

Risicovoorziening

Dit betreft voorzieningen wegens op balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of risico's. Tevens is er sprake van voorzieningen op oninbare vorderingen en voorziene exploitatierisico's voor de grondexploitatie. De voorziening exploitatierisico's grondexploitatie is ten gunste van de betreffende grondexploitatie gebracht.

Voorziening wethouderspensioenen

In de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) is geregeld dat wethouders gedurende de periode dat zij wethouder zijn, ouderdoms- en nabestaandenpensioen opbouwen. Deze voorziening is bedoeld voor het opbouwen van vermogen voor het kunnen dekken van pensioenverplichtingen van (voormalige) wethouders, alsmede opvangen van verplichtingen voortvloeiende uit de overgedragen elders opgebouwd pensioenkapitaal van wethouders. Jaarlijks wordt een actuariële berekening (met een rekenrente van 0,290% (2018: 1,577%)) gemaakt om te kunnen bepalen of het saldo van deze voorziening voldoende is om de pensioenverplichtingen van de wethouders te kunnen uitbetalen. Mede vanwege deze lage rekenrente heeft dit geleid tot een eenmalige toevoeging van € 489.000,-. Ten laste van de voorziening werd € 89.000,- pensioen verstrekt.

- stand 01-01-2019	2.089.000
- stand 31-12-2019	2.489.000

Voorziening wachtgeldverplichtingen voormalige wethouders

Het opbouwen van vermogen voor het kunnen dekken van de kosten verbonden aan de rechtspositie van voormalige wethouders in termen van wachtgeld. De wachtgeldverplichtingen van € 123.000,- komen direct ten laste van deze voorziening. Op basis van actualisatie van de voorziening is in 2019 € 9.000,- extra gedoteerd.

- stand 01-01-2019	160.000
- stand 31-12-2019	46.000

Voorziening wachtgeldverplichtingen voormalig personeel

Het opbouwen van vermogen voor het kunnen dekken van de wachtgeldverplichtingen van voormalige medewerker(s). In 2019 is per saldo € 294.000,- toegevoegd aan de voorziening (t.b.v. de voormalige griffier, vm afdelingshoofd en medewerker WOZ). De netto wachtgeld- en overige verplichtingen van € 77.000,- komen direct ten laste van deze voorziening.

- stand 01-01-2019	0
- stand 31-12-2019	217.000

Voorziening nog te maken kosten Wijer-De Kuil

Nog te maken kosten van het financieel afgewikkeld plan Wijer-De Kuil. In 2019 hebben er nog geen mutaties plaatsgevonden.

- stand 01-01-2019	36.000
- stand 31-12-2019	36.000

Egalisatievoorzieningen

Deze voorzieningen worden gevormd wegens kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of daaraan voorafgaand en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal jaren. Het betreft voorzieningen waaraan beheerplannen zijn gekoppeld. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen wordt de stand van de beheerplannen toegelicht.

Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen

Deze voorziening is gevormd ten behoeve van een gelijkmatige verdeling van de lasten van groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen over een aantal begrotingsjaren. Vanuit de exploitatie is € 352.000,- toegevoegd en zijn de onderhoudsuitgaven van € 202.000,- direct ten laste van de voorziening geboekt. Wegens voorgenomen sloop van voormalige sporthal 't Spant er is de betreffende onderhoudsvoorziening ad € 16.000,- vrijgevallen ten gunste van de exploitatie.

- stand 01-01-2019	1.218.000
- stand 31-12-2019	1.352.000

Op basis van een voortschrijdende onderhoudscyclus van 10 jaar zijn de financiële consequenties in beeld gebracht en vertaald in de jaarrekening.

Voorziening onderhoud wegen

Deze voorziening is gevormd ten behoeve van een gelijkmatige verdeling van de (groot) onderhoudslasten van wegen, straten en pleinen over een aantal begrotingsjaren. Vanuit de exploitatie is € 369.000,- toegevoegd en zijn de onderhoudsuitgaven van € 581.000,- direct ten laste van de voorziening gebracht.

- stand 01-01-2019	389.000
- stand 31-12-2019	177.000

Voorziening renovatie riool

In het jaar dat de gemeente de vervangingsinvesteringen realiseert moet de gemeente de investering voor de volle omvang activeren (artikel 62, lid 1 BBV). Het bedrag dat de gemeente in de voorziening 'egaliserie riolering' heeft gespaard middels de (via het geïnde) spaarbedragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen moet op grond van artikel 62, lid 4 BBV daarop in mindering worden gebracht. Voor vervanging/renovatie van het riool wordt jaarlijks € 100.000,- geraamd. In 2019 is voor een bedrag van € 81.000,- renovatiewerkzaamheden ten laste van de voorziening gebracht.

- stand 01-01-2019	17.000
- stand 31-12-2019	36.000

Op basis van een voortschrijdende onderhoudscyclus van 10 jaar zijn de financiële consequenties in beeld gebracht en vertaald in de jaarrekening.

Van derden verkregen middelen

Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing

Het egaliseren van het saldo lasten/baten dat in een bepaald jaar ontstaat in de afvalverwijdering, alsmede het meerjarig opvangen van schommelingen in de tarieven voor de afvalstoffenheffing. De vermindering betreft de verrekening van het nadelig exploitatieresultaat op het taakveld afvalverwijdering (€ 45.000,-).

- stand 01-01-2019	301.000
- stand 31-12-2019	256.000

Voorziening egalisatie riolering

Het egaliseren van het saldo lasten/baten dat in een bepaald jaar ontstaat in de riolering, alsmede het meerjarig opvangen van schommelingen in de tarieven voor de rioolheffingen. Het positief exploitatiesaldo van € 154.000,- van het taakveld riolering is toegevoegd aan de voorziening. Ingevolge art 44 lid 2 van het BBV wordt de voorziening verplicht gevormd uit heffen / ontvangen specifieke bijdragen van de burger. Het zijn gelden die aan betreffende taak moeten worden besteed dan wel aan de burger moeten worden teruggegeven.

- stand 01-01-2019	1.377.000
- stand 31-12-2019	1.531.000

❖ Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

vaste schulden (x € 1.000,-)	boek- waarde 31-12-2019	boek- waarde 31-12-2018
a. Obligatieleningen		
b. Onderhandse leningen:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	47.688	36.107
- binnenlandse bedrijven		
- openbare lichamen als bedoeld in art. 1, ond.a , van de Wet financiering decentrale overheden		
- overige binnenlandse sectoren		
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	47.688	36.107
c. Door derden belegde leningen		
d. Waarborgsommen	3	2
e. Overige leningen		
totaal vaste schulden	47.691	36.109

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de vaste schulden in 2019 aangegeven.

verloop vaste schulden (x € 1.000,-)	boek- waarde 31-12-2018	vermeer- deringen	aflos- singen	boek- waarde 31-12-2019
a. Obligatieleningen				
b. Onderhandse leningen:				
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen				
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	36.107	16.480	4.899	47.688
- binnenlandse bedrijven				
- openbare lichamen als bedoeld in art. 1, onderdeel a, van de Wet decentrale overheden				
- overige binnenlandse sectoren				
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige				
	36.107	16.480	4.899	47.688
c. Door derden belegde gelden:				
d. Waarborgsommen	2	4	3	3
e. Overige leningen				
totaal verloop vaste schulden	36.109	16.484	4.902	47.691

Het gemiddelde rentepercentage over het leningsaldo aan het einde van 2019 bedraagt 1,34%. De rentelast over alle onderhandse leningen bedraagt € 638.000,-. In 2018 was dit respectievelijk bedrag 2,01% en € 725.000,-.

➤ **Flottende passiva**

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

vlottende passiva (x € 1.000,-)	boek- waarde 31-12-2019	boek- waarde 31-12-2018
a. Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2.753	7.023
b. Overlopende passiva	3.082	2.322
totaal vlottende passiva	5.835	9.345

❖ **Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar**

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

verloop netto-vlottende schulden (x € 1.000,-)	boek- waarde 31-12-2019	boek- waarde 31-12-2018
a. Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in art.1, ond. a. van de Wet financiering decentrale overheden		
b. Overige kasgeldleningen		3.500
c. Banksaldi		
d. Overige schulden	2.448	3.472
- MD / KermpenPlus overige schulden	552	138
- MD / KermpenPlus te betalen aan	-247	-87
totaal verloop netto-vlottende schulden	2.753	7.023

Bij de post overige schulden is het crediteurensaldo (inclusief sociale zaken / rijk) van € 2.435.000,- (2018: € 3.459.000,-) begrepen. Het betreft bedragen die de gemeente nog moet betalen aan verschillende leveranciers.

❖ **Overlopende passiva**

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

overlopende passiva (x € 1.000,-)	boek- waarde 31-12-2019	boek- waarde 31-12-2018
a. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbare volume	1.335	983
- MD / KempenPlus nog te betalen	869	1.289
- Gemeente nog te betalen aan MD ? KempenPlus		
	2.204	2.272
b. De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van (art 49, lid 2):		
- Europese overheidslichamen		
- het Rijk	412	39
c. Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	466	11
Totaal	3.082	2.322

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren kunnen als volgt worden gespecificeerd:

specificatie van Europese en Nederlandse overheids- lichamen ontvangen bedragen voor specifieke uitke- ringen (x € 1.000,-)	saldo per 31-12-2018	ontvangen bedragen	bestede bedragen	vrijgeval- len bedra- gen	saldo per 31-12-2019
1 Europses overheidslichamen					
2 het Rijk	39	412		39	412
3 overige Nederlandse overheidslichamen					
totaal	39	412		39	412

Van het Ministerie van BZK is € 256.000,- ontvangen voor de uitvoering van de regeling “reductie van energieverbruik” (er zijn gelet op het tijdstip van ontvangst nog geen uitgaven geweest) en van het Ministerie van OCenW pro saldo € 156.000,- extra voor het onderwijsachterstanden beleid.

Voor de gebiedsontwikkeling van De Biezen 2.1 is een anterieure overeenkomst gesloten. In 2019 hebben we de volledig overeengekomen exploitatiebijdragen ad € 279.000,- ontvangen. De kosten in 2019 bedragen € 105.000,-. Pro saldo wordt € 174.000,- als overlopende passiva verantwoord. Daarnaast hebben we van de provincie € 405.000,- subsidie ontvangen voor de planstudie van N284 terwijl de toegerekende kosten € 161.000,- bedragen. Pro saldo wordt € 244.000,- als overlopende passiva verantwoord. Via de algemene uitkering is € 43.000,- ontvangen voor maatschappelijke begeleiding. We hebben nog geen uitgaven gedaan. Omdat hier (uitzonderingsgewijs) sprake is van een verrekensystematiek op basis van realisatiecijfers is dit verrekend met de overlopende passiva.

➤ Aan natuurlijke en rechtspersonen verstrekte borgstellingen of garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Het bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt gespecificeerd worden:

verloop garantiestellingen (x € 1.000,-)	oospron- kelijk bedrag	percen- tage borg- stelling	restant 31-12-2019	restant 31-12-2018
1. Woningstichting de Zaligheden	71.765	achtervang	60.505	70.680
2. Wooninc.	6.897	achtervang	1.875	2.445
3. Onderwijssstichting de Kempen	5.000	100%	1.275	1.375
4., Stichting Open Muziekcentrum Bladel	100	100%	58	63
totaal verloop garantiestellingen	83.762		63.713	74.563

Om ervoor te zorgen dat corporaties leningen tegen relatief gunstige condities kunnen aantrekken, heeft Stichting WSW een zekerheidsstructuur voor corporaties ontwikkeld. De zekerheidsstructuur bestaat uit drie lagen:

1. Primaire zekerheid: dit betreft de financiële positie van de corporatie.
2. Secundaire zekerheid: dit betreft de borgstelling van Stichting WSW.
3. Tertiaire zekerheid: dit betreft de achtervangpositie van rijk en gemeente (beide 50%).

In het kader van de gemeentelijke volkshuisvesting heeft de gemeente zich in het verleden garant gesteld voor de plaatselijke woningcorporaties. Het betreft hier een tertiaire borgstelling via het Waarborgfonds voor de Sociale Woningbouw (WSW). Het WSW is het borgstellinginstituut van en voor de woningcorporaties. De term tertiaire borgstelling kan als volgt nader worden verklaard: in eerste instantie moet een corporatie zichzelf redden. Bij noodgevallen kan men teruggrijpen op het Centraal fonds voor de volkshuisvesting (primaire). Secundair borgt het WSW de gelden die door toegelaten instellingen worden geleend. Hier zijn zeer strenge criteria aan verbonden, onder andere voor wat betreft de financiële situatie van de corporatie. Het WSW zal nooit voor meer borg staan dan maximaal de boekwaarde van het bezit per corporatie.

De tertiaire achtervang ligt bij het Rijk en de gemeenten. Zij verstrekken aan het WSW een renteloze lening indien zij worden aangesproken om de rente en aflossing (dus niet het totaalbedrag) te kunnen betalen. Door deze grote mate van zekerheid hebben de corporaties (eenvoudiger) toegang tot de kapitaalmarkt. Tot op heden heeft het WSW de gemeente nog nooit aangesproken.

In het kader van de verleende borg- en garantstellingen is in 2019 geen beroep gedaan op Bladel als gevolg van verleende borg- en garantstellingen.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag is informatie opgenomen over per balansdatum bestaande risico's die niet in de balans tot uitdrukking komen. Het zijn zogenaamde voorwaardelijke verplichtingen, die pas geëffectueerd worden als aan bepaalde (leverings-)voorwaarden is voldaan.

5.4. EMU-saldo

Het EMU-saldo dient ook in de jaarstukken te worden opgenomen. Artikel 3 van het BBV vereist dat begroting, jaarstukken en uitvoeringsinformatie zodanig inzicht bieden dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd over de financiële positie en over de baten en lasten. Daarbij schrijft artikel 4 van het BBV voor dat de indeling van begroting en jaarstukken identiek is en bepaalt artikel 20 lid c BBV dat de uiteenzetting van de financiële positie bestaat uit onder meer de geprognosticeerde balans en het EMU-saldo.

De artikelen 3 en 4 van het BBV leiden dus tot de conclusie dat het EMU-saldo zowel opgenomen moet worden in de begroting als in jaarrekening en dat dit dient te geschieden op een vergelijkbare plek als in de begroting.

Omschrijving	x € 1000,-	
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	2.014	+
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	4.360	-
3. Mutatie voorzieningen	553	+
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	1.010	-
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	-
Berekend EMU-saldo	-2.803	

5.5. Niet uit de balans blijvende verplichtingen

❖ Overige niet in de balans opgenomen rechten / verplichtingen

Toelichting op overige niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen.

- Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijvende, financiële verplichtingen. Artikel 53 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) verplicht de gemeente daarom in de toelichting op de balans inzicht te geven in de financiële verplichtingen waaraan de gemeente is verbonden, voor zover:

- die verplichtingen financiële consequenties hebben voor toekomstige jaren en
- specificaties van de eventueel gehanteerde financiële derivaten.

Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze toekomstige verplichtingen:

- Verplichtingen vanuit de decentralisaties

Voor de uitvoering van de drie decentralisaties zijn met name voor Jeugdhulp en Begeleiding Awbz naar Wmo diverse contracten afgesloten. In de contracten zijn voornamelijk prijsafspraken (per eenheid of type zorg) gemaakt, waardoor het niet mogelijk is om een totaalbedrag hieraan te koppelen.

De gemeente heeft ten aanzien van de individuele ondersteuning van mensen met een participatievraag op grond van de Jeugdwet, Participatiewet en de Wmo een ondersteuningsplicht. Deze ondersteuningsplicht is niet budgettair gelimiteerd maar gerelateerd en begrensd door de voorwaarden om in aanmerking te komen voor ondersteuning welke zijn vastgelegd in voornoemde wetten en de gemeentelijke verordeningen voor het sociale domein.

Jeugdhulp en Begeleiding AWBZ naar Wmo

Kosten zijn afhankelijk van het soort begeleidingstraject dat gevraagd wordt (is dus afhankelijk van de problematiek van de cliënt) en van het aantal doorgestuurde cliënten. Zolang er geen vraag is, zijn er geen kosten. Totale kosten per jaar zijn dus variabel. De financiële consequenties van al deze verplichtingen zijn structureel gedekt in de meerjarenbegroting.

Participatiewet

De uitvoering van de Participatiewet blijft ondergebracht bij WVK-groep en ISD-de Kempen. De financiële consequenties van al deze verplichtingen zijn structureel gedekt in de meerjarenbegroting.

- Eigen bijdrage op grond van de Wmo

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen. In de jaarrekening is dus sprake van een onzekerheid ten aanzien van deze eigen bijdrage, ook al ligt de oorzaak hiervan niet bij ons.

- Verantwoording PGB's

De gemeente verstrekt ook persoonsgebonden budgetten (PGB) voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg. De burger kon hiermee tot en met 2014 de geïndiceerde zorg inkopen. Met ingang van 2015 krijgt de geïndiceerde burger niet meer zelf dit "zakje" geld, maar worden deze budgetten door de Sociale Verzekeringsbank (SVB) beheerd en, na het verlenen van de zorg, rechtstreeks uitbetaald aan de zorgverleners.

Er zijn diverse contracten ten behoeve van uitvoeren van de taken naar aanleiding van de decentralisaties gesloten.

- Meerjarige verplichtingen

De volgende financiële verplichtingen blijken niet uit de balans.

1. Langlopende inkoopcontracten en overeenkomsten;

In bijlage VI hebben wij een overzicht opgenomen van meerjarige contracten. Niet bij alle contracten staat de waarde weergegeven. De redenen hiervoor zijn divers: contract is beëindigd of de contracten zijn op basis van regie. Het is dan moeilijk om de waarde in te schatten.

2. Meerjaren (welzijns)subsidies en huurcontracten;

Ten behoeve van de exploitatie zijn een aantal vastgoedobjecten meerjarig gehuurd. De (welzijns)subsidies zijn c.q. worden afgestemd op het jaarlijks vast te stellen welzijnsprogramma. Onderstaand tabel toont de betaalde huur- en subsidieverplichtingen:

verplichtingen	jaarhuur	welzijnssubsidies
- welzijnssubsidies		2.265.000
- huurovereenkomsten voor:		
- brandkranen	23.000	
- dranghekwagen	2.000	
- basisschool Casteren	109.000	
- bibliotheek Bladel / open muziekcentrum	74.000	
- steunpunten Den Bogerd / Kloostertuin	106.000	

- MFA Den Aord	83.000	
- praktijkwinkel	10.000	
- Centrum voor Jeugd en gezin	45.000	
- huisvesting vergunninghouders	64.000	
- materieel en gereedschappen WVK-groep	58.000	0
Totaal	574.000	2.265.000

De gemeente Bladel verhuurt ook verschillende jaren diverse gebouwen en gronden. Hiervoor zijn overeenkomsten afgesloten met betrokken partijen. Onder de verhuren van gebouwen en verpachtingen vallen o.a. sporthallen, sportaccommodaties, ruimtes van gemeentehuis en huur woningen en terreinen. De opbrengst kan gecijferd worden op € 943.000,-.

3. Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen met een vergelijkbaar volume.
 - a. Onder deze arbeidskosten zijn o.a. de vakantiegelden van het personeel en bestuur de feitelijke jaarlasten in de jaarrekening opgenomen.
 - b. Er worden geen verplichtingen opgenomen voor de aanspraken op de verlofdagen die worden meegenomen naar het volgende dienstjaar. Deze aanspraken werken neutraal door omdat resterend verlof moet worden opgenomen overeenkomstig de afspraken en uitbetaling van restverlof in principe niet wordt gedaan.

De financiële consequenties van al deze verplichtingen zijn structureel gedekt in de meerjarenbegroting.

- Verbonden partijen

Voor de verplichtingen vanuit de verbonden partijen wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen. De financiële consequenties van al deze verplichtingen zijn structureel gedekt in de meerjarenbegroting.

Indirect staat de gemeente ook garant voor alle opgenomen geldleningen door de gemeenschappelijke regelingen. Omdat dit indirecte garanties zijn die onlosmakelijk aan gemeenschappelijke regelingen zijn verbonden, zijn deze niet opgenomen in het garantieplafond.

Het beheersaldo van de gemeente Bladel is ondergebracht bij Bosgroep Zuid-Nederland.

- Financiële derivaten

De gemeente hanteert geen financiële derivaten.

Stille reserves:

De gemeente kent een aantal stille reserves (verschil tussen marktwaarde en boekwaarde) door het bezit van vaste activa zoals bosgronden, pachtgronden, aandelen BNG, gebouwen en terreinen.

-Aandelen Bank Nederlandse Gemeenten:

De aandelen van BNG staan op de balans voor ca € 157.000,-. De werkelijke waarde is in verband met de hoge winstgevendheid van deze instelling vele malen hoger. De opbrengstwaarde van de aandelen BNG kan gebaseerd worden op de intrinsieke waarde. Dit is de waarde op basis van het eigen vermogen. De BNG heeft een eigen vermogen van 4.887 mln en 55.690.720 aandelen geplaatst en volgestort. De intrinsieke waarde per aandeel komt daarmee uit op € 87,75. Bladel heeft 62.790 aandelen. De totale opbrengst waarde kan dan gecijferd worden op ca € 5,510 mln. Opbrengstwaarde minus boekwaarde bedraagt dan ca € 5,353 mln.

-Overhoeken in afgesloten bestemmingsplannen / bos- en pachtgronden

In de afgesloten bestemmingsplannen zijn diverse verhuurde perceeltjes opgenomen met een boekwaarde van € 0,-. Hoewel de totale oppervlakte van deze gronden administratief niet vast ligt,

omschrijving	aantal ha	€ per ha	marktwaarde
bosgronden	730,20	12.500	9.128.000
geliberaliseerde pacht	21,28	75.000	1.596.000
reguliere pacht	10,36	75.000	777.000
erfpacht	5,62	75.000	422.000
totaal	767,46	237.500	11.923.000

kunnen aan deze gronden bij verkoop vanzelfsprekend wel waarden toegekend worden.

Een benadering van de marktwaarde van de bos- en pachtgronden treft u hiernaast aan.

-Winsten grondexploitatie

Voor de voorwaarden van tussentijdse winstnemingen zij verwezen naar de § 4.7 grondbeleid. Dit betekent dat gedurende jaren nog beperkte stille reserves in de jaarrekening in stand gehouden (moeten) worden. De strategische aankopen inzake de grondexploitatie zijn bedoeld om op termijn in de ontwikkeling van woninglocaties of bedrijventerreinen te worden betrokken. Daarom worden ook deze eigendommen beschouwd als duurzaam verbonden aan de bedrijfsvoering.

In de balans zijn ook niet opgenomen de op grond van beschikkingen, overeenkomsten (huur/lease), toezeggingen etc. te baseren op toekomstige vorderingen en/of schulden. Tevens zijn geen voorzieningen getroffen voor toekomstige verplichtingen betreffende vakantietoelagen, verlof en dergelijke. Uitgangspunt daarbij is altijd geweest dat de lasten in verband met deze verplichtingen in de toekomst zullen optreden structureel gedekt zijn in de meerjarenbegroting. Voor voorzienbare en calculeerbare toekomstige risico's zijn in de balans voorzieningen opgenomen.

❖ **Gebeurtenissen na balansdatum**

Er hadden zich aanvankelijk voor vaststelling van de jaarrekening geen gebeurtenissen voorgedaan die een zodanige materiële invloed hebben op het vermogen per 31 december 2019 en het resultaat over 2019 dat vermelding hier plaats dient te vinden. Echter na balansdatum is gebleken dat ook Nederland geconfronteerd is met de corona-crisis.

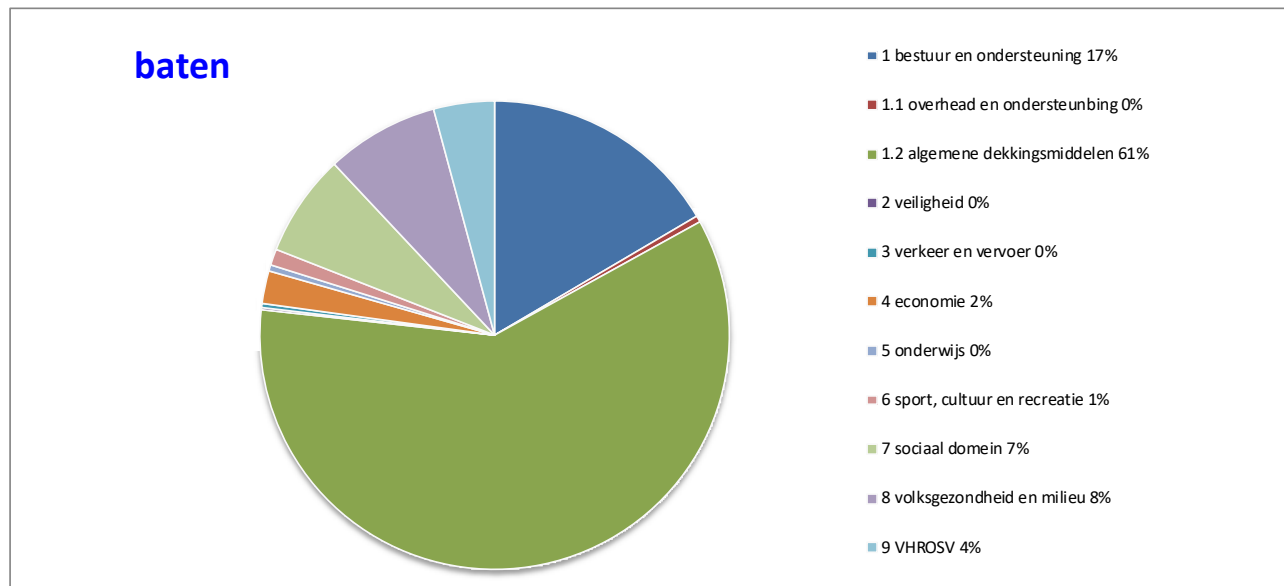
De uitbraak van COVID-19 (corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen.

Duidelijk is dat de werkzaamheden en de inkomsten van de gemeente om verschillende redenen in het gedrang kunnen en zullen komen. In hoeverre de lasten zullen stijgen en de baten zullen afnemen als gevolg van bovenstaande hangt af van de mate waarin e.e.a. zich voor doet en gedurende hoe lang dit het geval is.

6. Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting

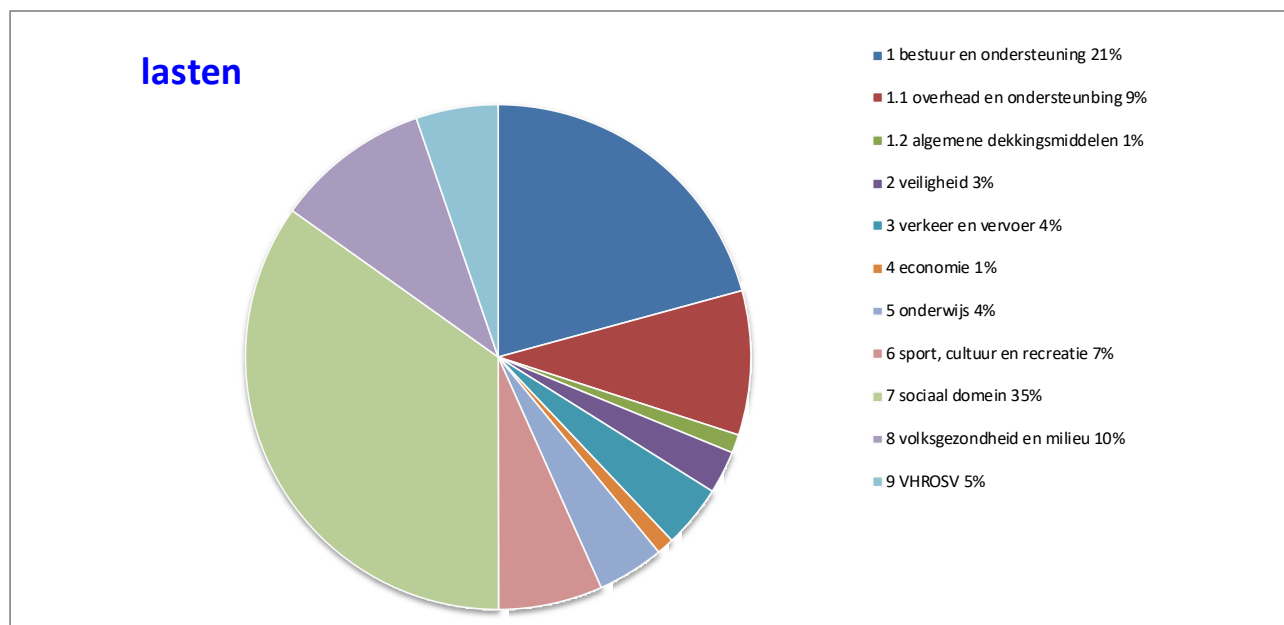
Opbouw baten

In onderstaande grafiek wordt de opbouw van de baten weergegeven. Veruit de meeste baten van de gemeente zijn verantwoord in hoofdtakveld 'algemene dekkingsmiddelen' waarin o.a. de algemene uitkering, de integratie-uitkering sociaal domein en de belastingen opgenomen zijn. In hoofdtakveld 'Sociaal domein' zijn o.a. de specifieke uitkeringen van het rijk opgenomen, in hoofdtakveld "Volksgezondheid en milieu" de opbrengsten van de afvalstoffen- en rioolheffing en in 'hoofdtakveld 'VHROSV' de opbrengsten uit grondexploitaties en leges omgevingsvergunningen.

Opbouw lasten

In onderstaande grafiek wordt de opbouw van de lasten weergegeven. De meeste lasten bevinden zich in de hoofdtakvelden 'sociaal domein'. In hoofdtakveld 'sociaal domein' zijn o.a. de uitvoering van de specifieke uitkeringen en de Jeugdhulp en Wmo en Wsw (oud en nieuw) opgenomen. In 'hoofdtakveld 'VHROSV' worden de grondexploitaties en in hoofdtakveld "Volksgezondheid en milieu" het ophalen van huishoudelijk afval en het onderhoud van de riolering.

6.1 Het gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening wordt vastgesteld met inachtneming van hetgeen omtrent de financiële positie op de balansdatum is gebleken tussen het moment van opmaken van de jaarstukken en het tijdstip van vaststelling daarvan, voor zover deze aanvullende informatie onontbeerlijk is voor het bedoelde inzicht.

Voor een nadere specificatie van het gerealiseerde, nog te bestemmen resultaat ad € 1.274.000,- wordt verwezen naar de analyse bij gerealiseerde baten en lasten per programma, dat hieronder is opgenomen. In het raadsvoorstel ter vaststelling van de jaarrekening wordt aan u een voorstel voor bestemming van dit resultaat gedaan, dat tevens is opgenomen als inleiding bij het jaarverslag.

In onderstaand overzicht van baten en lasten vindt u per hoofdtaakveld een financiële analyse van de grotere over- en onderschrijdingen.

Hoofdtakveld (bedragen x € 1.000,-)	saldo rekening 2018	begroting 2019 voor wijziging			begroting 2019 na wijziging			jaarrekening 2019			saldo rekening 2019 t.o.v. begroting
		lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	
Bestuur	-847	-1.486	531	-955	-1.847	1.121	-726	-2.305	793	-1.512	-786
Overhead	-4.800	-5.601	256	-5.345	-5.769	266	-5.503	-5.362	261	-5.101	402
Algemene dekkingsmiddelen:											
Treasury	634	-490	978	488	-357	1.042	685	-463	1.046	583	-102
OZB woningen	2.129	-171	2.340	2.169	-252	2.370	2.118	-250	2.366	2.116	-2
OZB niet woningen	1.682	-39	1.782	1.743	-37	1.788	1.751	-8	1.780	1.772	21
Algemene uitkering en overige uitk.	28.151	-5	29.145	29.140	-5	30.180	30.175	-5	30.239	30.234	59
Overige baten en lasten	-15	-769		-769	-60		-60		26	26	86
Vennootschapsbelasting	-32	-12		-12	16		16	40		40	24
Sub-totaal algemene dekkingsmiddelen	32.549	-1.486	34.245	32.759	-695	35.380	34.685	-686	35.457	34.771	86
Veiligheid	-1.430	-1.588	76	-1.512	-1.615	86	-1.529	-1.591	89	-1.502	27
Verkeer en vervoer	-2.141	-2.425	32	-2.393	-2.426	113	-2.313	-2.335	167	-2.168	145
Economie	626	-656	1.215	559	-800	1.318	518	-643	1.340	697	179
Onderwijs	-2.199	-2.283	33	-2.250	-2.541	252	-2.289	-2.477	253	-2.224	65
Sport, cultuur en recreatie	-3.289	-3.939	604	-3.335	-4.166	621	-3.545	-3.865	662	-3.203	342
Sociaal domein	-15.611	-19.433	2.734	-16.699	-20.468	4.446	-16.022	-20.237	4.190	-16.047	-25
Volksgesondheid en milieu	-967	-5.010	4.320	-690	-5.385	4.221	-1.164	-5.748	4.615	-1.133	31
VHROSV	-1.417	-4.568	3.659	-909	-2.831	2.009	-822	-3.049	2.477	-572	250
Saldo van baten en lasten	474	-48.475	47.705	-770	-48.543	49.833	1.290	-48.298	50.304	2.006	716
Toevoeging/onttrekking aan reserves:											
Bestuur	1.700	-345	1.369	1.024	-10.103	9.178	-925	-9.737	9.005	-732	193
Totaal mutaties reserves	1.700	-345	1.369	1.024	-10.103	9.178	-925	-9.737	9.005	-732	193
Gerealiseerd resultaat	2.174	-48.820	49.074	254	-58.646	59.011	365	-58.035	59.309	1.274	909

De begroting 2019 sloot aanvankelijk met een voordelig saldo van € 254.000,- in 2019. De doorwerking van de mutaties van de najaarsnota 2018, de perspectiefnota 2019 en de najaarsnota van 2019 op het resultaat van de begroting 2019 leidde uiteindelijk tot een geraamd positief exploitatiesaldo van € 365.000,-.

De rekening 2019 laat per saldo een voordelig saldo zien ter grootte van € 1.274.000,-. In het voordelig resultaat is rekening gehouden met per saldo circa € 909.000,- toevoeging aan de reserves.

Het aanwenden van een reserve vereist een raadsbesluit waarin de reden van aanwending wordt aangegeven, die correspondeert met het doel van de reserve. In de rekening zijn alleen toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves verwerkt tot maximaal het bedrag dat via de begroting (swijzigingen) door de raad is goedgekeurd. Hieronder zijn de mutaties binnen de reserves nader toegelicht:

Ottrekking aan de reserves (baten):		(x € 1.000,-)	
- Algemene reserve:	budgetoverhevelingen 2018	460	inc.
	voorbereiding N284	40	inc.
	voorbereiding raadsprogramma	39	inc.
	eenmalige lasten MFA Hapert	48	inc.
	aanvulling algemene reserve grondexploitatie	192	inc.
	aanvulling res.geact.investeringen (WVK-groep)	1.113	inc.
- Reserve sociaal domein:	vrijval reserve	600	inc.
	voorbereiding centrumvisie Bladel	18	inc.
- Reserve sportmaterieel X-sport	vervanging materieel 2019	3	str.
- Reserve sportmaterieel Eureka	vervanging materieel 2019	3	str.
- Reserve grondexploitatie	surplus grondexploitaties	70	inc.
- Reserve verkoopopbrengst NRE	vrijval reserve	5.492	inc.
- Egalisatiereserve verkoop HNG	dekking wegvallende winstuitkering	120	str.
- Reserve generatiepact	uitvoeringskosten 2019 (loonkosten structureel)	55	str.
- Reserve geactiveerde kapitaaluitgaven	dekking kapitaallasten	627	str.
	Vrijval deel reserve	125	inc.
Totaal ottrekkingen		9.005	a.

Toevoeging aan de reserves (lasten):		(x € 1.000,-)	
- Algemene reserve:	rentebijfschrijvingen	166	str.
	vrijval reserve sociaal domein	600	inc.
	vrijval gedeelte reserve grondexploitatie	70	inc.
	vrijval gedeelte reserve verkoopopbrengst NRE	887	inc.
	vrijval gedeelte reserve geact. kapitaaluitgaven	125	inc.
- Reserve grondexploitatie	winstnemingen / aanvulling grondexploitaties	396	inc.
- Reserve bovenwijkse voorzieningen	opbrengst ant. overeenkomsten	168	inc.
- Reserve ruimtelijke kw. buitengebied	opbrengst pachtgronden/ ant. overeenkomsten	312	inc.
- Reserve geactiveerde kapitaaluitgaven	resultaatbestemming 2018 (WVK-groep)	1.113	inc.
	uitkering KempenPlus	1.168	inc.
	aanvulling tbv verb. Den Herd/Rabobank	4.604	inc.
	rentebijfschrijvingen	128	str.
Totaal toevoegingen		9.737	b.
Per saldo mutaties t.g.v. reserves		732	a - b

In onderstaand overzicht worden de mutaties van de reserves op basis van artikel 28 onderdeel d van het BBV gespecificeerd naar structurele toevoegingen en ottrekkingen:

	raming mutaties reserves 2019				realisatie mutaties reserves 2019			
	baten (ottrekking reserve)	waarvan structureel	lasten (toevoeging reserve)	waarvan structureel	baten (ottrekking reserve)	waarvan structureel	lasten (toevoeging reserve)	waarvan structureel
Algemene reserve	1.929		-1.848	-166	1.892		-1.849	-166
Egalisatie reserve verkoop HNG	120	120			120	120		
Reserve afschrijving geact. investeringen	888	888	-7.164	-168	752	627	-7.012	-128
Bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen			-138				-168	
Reserve generatiepact	55	55			55	55		
Reserve sociaal domein	618				618			
Algemene reserve grondexploitatie	70		-404		70		-396	
Reserve verv.sportmaterieel X-sport	3	3			3	3		
Reserve verv.sportmaterieel Eureka	3	3			3	3		
Reserve ruimtelijke kwaliteit buitengebied			-549				-312	
Dekkingsreserve verkoopopbrengst NRE	5.492				5.492			
totaal	9.178	1.069	-10.103	-334	9.005	808	-9.737	-294
		waarvan incidenteel		waarvan incidenteel		waarvan incidenteel		waarvan incidenteel
		8.109		-9.769		8.197		-9.443

6.2 Toelichtingen op het overzicht van baten en lasten

Het BBV zegt hierover dat lasten en baten per hoofdtakveld geanalyseerd moeten worden. De analyse is gebaseerd op een analyse op hoofdlijnen, waarbij iedere over- of onderschrijding groter dan € 10.000,- van een verklaring is voorzien. Hierna geven wij een overzicht van de belangrijkste afwijkingen tussen de begroting (na wijziging) en de rekening.

Bestuur

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten bestuur	n -1.799	n -1.486	n -1.846	n -2.305	n -459
baten bestuur	v 952	v 531	v 1.120	v 793	n -327
gerealiseerd saldo van baten en lasten	n -847	n -955	n -726	n -1.512	n -786
toevoegingen reserves	n -1.169	n -345	n -10.103	n -9.737	v 366
onttrekkingen reserves	v 2.869	v 1.369	v 9.178	v 9.005	n -173
geraamd/gerealiseerd resultaat	v 853	v 69	n -1.651	n -2.244	n -593
bestemming van gerealiseerd resultaat	n -2.174	n -254	n -365	n -1.274	n -909
gerealiseerd resultaat	n -1.321	n -185	n -2.016	n -3.518	n -1.502

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 786.000,- nadelig. De belangrijkste afwijkingen zijn de volgende:

(bedragen x € 1.000,-)	voordeel	toelichting
Budgetoverheveling	50	Inventarisatie en onderzoek oneigenlijk gebruik gemeentegronden loopt door in 2020.
Verrekening loonkosten	66	De loonkosten van het ambtelijk apparaat betrekking hebbende op het primaire proces worden toegerekend aan de onderscheidene taakvelden. De doorbelasting geschiedt op basis van werkelijke tijdsbesteding.
Griffie	34	Vanwege het nieuwe pensioenakkoord is de pensioengerechtigde leeftijd van de voormalige griffier een aantal maanden vervroegd. Dit leidt tot een lagere dotatie in de voorziening wachtgeldten voormalig personeel.
Diversen	10	Diverse kleine afwijkingen en afronding.
	5	Doorbelaste rentelasten a.g.v. bijstelling rente-omslagpercentage.
Totaal voordeel	165	
(bedragen x € 1.000,-)	nadeel	toelichting
Bestuursorganen	-15	Extra lasten voor reis-, verblijf-, verhuis- en representatiekosten, alsmede extra lasten voor cursussen.
	-6	Aanvulling voorziening voormalige wethouders op basis van actualisatie van de onderliggende verplichtingen.
	-474	De voorziening wethouderspensioenen is in overeenstemming gebracht met de actuariële uitgangspunten op basis van een rekenrente van 0,290%.
Leges	-103	Verrekening overhead afdeling ontwikkeling aan investeringen, Vpb-activiteiten en tarieven (verrekening was extra comptabel geraamd.)
	-10	Lagere legesopbrengsten reisdocumenten
Agrarische zaken e.d.	-324	De levering van een aantal te verkopen percelen pachtgrond zullen eerst in 2020 getransporteerd worden. Dit leidt tot een lagere opbrengst in 2019. Hier tegenover staat evenwel een lagere dotatie in de reserve verbetering kwaliteit buitengebied. De mutaties worden in perspectiefnota opgenomen.
	-19	Hogere juridische advies- en taxatiekosten, alsmede landmeetkundige werkzaamheden.
Totaal nadeel	-951	
Totaal verschil	-786	nadeel

Toelichting reserves:

	voordeel	nadeel
Algemene reserve: budgetoverheveling		36.000,-
Algemene reserve grondexploitatie	8.000,-	
Reserve geact.investeringen (CC Den Herd / Rabobank)	150.000,-	136.000,-
Reserve bovenwijkse voorzieningen		30.000,-
Reserve kwaliteit buitengebied (levering gronden naar 2020)	237.000,-	0,-
totaal mutaties reserves	395.000,-	202.000,-
saldo	193.000,-	

Kosten overhead

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten overhead	n -5.045	n -5.601	n -5.769	n -5.362	v 407
baten overhead	v 245	v 256	v 266	v 261	n -5
gerealiseerd saldo van baten en lasten	n -4.800	n -5.345	n -5.503	n -5.101	v 402
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	n -4.800	n -5.345	n -5.503	n -5.101	v 402

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 402.000,- voordelig. De belangrijkste afwijkingen zijn de volgende:

Voorts wordt verwezen naar de toelichting in § 3.4 overhead en ondersteuning organisatie.

(bedragen x € 1.000,-)	voordeel	toelichting
Budgetoverheveling	20	Taxaties van de gemeentelijke gebouwen tbv de opstalverzekering loopt door in 2020.
Loonkosten	310	Lagere loonkosten a.g.v. nog niet ingevulde vacatures. In 2019 is de huidige cao afgesloten. De generieke loonmutatie was lager dan waar we rekening mee hebben gehouden. Dit leidt ook tot lagere loonkosten.
Ontwikkeling	37 35	Verrekening overhead afdeling ontwikkeling aan investeringen, Vpb-activiteiten en tarieven. Lagere lasten voor inhuur personeel van derden.
Dienstverlening en Bedrijfsvoering	30 38 112	Lagere lasten voor inhuur personeel van derden. Lagere diverse bedrijfsvoeringskosten (saldo lagere diverse bedrijfsvoeringskosten en hogere lasten voor juridische advisering). Verrekening overhead afdeling dienstverlening en bedrijfsvoering aan investeringen, Vpb-activiteiten en tarieven.
Automatisering	40	Ten laste de stelpost automatisering zijn geen kosten verantwoord.
Informatiebeleid	20	Lagere lasten voor informatiebeveiliging en privacy i.v.m. het vervallen van een heraudit, minder ondersteuningsuren vanuit BMC en lagere kosten IC-controle in 2019
Diversen	9 11	Diverse kleine afwijkingen en afronding. Doorbelaaste rentelasten a.g.v. bijstelling rente-omslagpercentage.
Totaal voordeel	662	
(bedragen x € 1.000,-)	nadeel	toelichting
Verrekening loonkosten	-126	De loonkosten van het ambtelijk apparaat betrekking hebbende op het primaire proces worden toegerekend aan de onderscheidene taakvelden. De doorbelasting geschiedt op basis van werkelijke tijdsbesteding.
Ontwikkeling/BV & DV	-113	Extra dotatie voorziening voormalig personeel wegens bovenwettelijk ww-uitkering van een voormalige medewerker en een verplichting t.o.v. een voormalige medewerker.
Gemeentehuis	-21	Per saldo diverse lagere huisvestingskosten en lagere werkplekvergoedingen. Afwaardering geluidinstallatie wegens verbouwing raadszaal.
Totaal nadeel	-260	
Totaal verschil	402	voordeel

Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten algemene dekkingsmiddelen	n -713	n -1.484	n -694	n -686	v 8
baten algemene dekkingsmiddelen	v 33.262	v 34.243	v 35.379	v 35.457	v 78
gerealiseerd saldo van baten en lasten	v 32.549	v 32.759	v 34.685	v 34.771	v 86
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	v 32.549	v 32.759	v 34.685	v 34.771	v 86

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 86.000,- voordelig. De belangrijkste afwijkingen zijn de volgende:

(bedragen x € 1.000,-)	voordeel	toelichting
Verrekening overhead	60	Verrekening overhead afdeling ontwikkeling aan investeringen, Vpb-activiteiten en tarieven.
Algemene uitkeringen	60	Hogere uitkering uit het gemeentefonds wegens actualisatie van diverse verdeelmaatstaven e.d. (incl. vorige dienstjaren).
Geldleningen	149	Renteresultaat 2019, mede vanwege erg lage renteposities.
	-211	Doorbelaste rentelasten a.g.v. bijstelling rente-omslagpercentage.
Uitvoering WOZ / BAG / heffing en invordering	46	Resultante van enerzijds lagere taxatiekosten en minder uitbestede werkzaamheden en hogere kosten voor bezwaarschriften.
Vennootschapsbelasting	24	Resultante van hogere Vpb-last 2019 op basis van voorlopige aangifte en restituties wegens definitieve aanslagen 2016 en 2017 en verrekening fiscaal verlies 2017 (carry back).
Voorziening dub.deb.	26	Vrijval voorziening dubieuze debiteuren o.b.v. actualisatie openstaande vorderingen.
Totaal voordeel	154	
(bedragen x € 1.000,-)	nadeel	toelichting
Verrekening loonkosten	-21	De loonkosten van het ambtelijk apparaat betrekking hebbende op het primaire proces worden toegerekend aan de onderscheidene taakvelden. De doorbelasting geschiedt op basis van werkelijke tijdsbesteding.
Bespaarde rente	-40	Lagere gecalculeerde rente over het eigen vermogen (bespaarde rente over reserve geactiveerde investeringen zie reserves "bestuur").
Belastingen	-7	Lagere opbrengst onroerende zaakbelastingen.
Totaal nadeel	-68	
Totaal verschil	86	voordeel

Voorts wordt verwezen naar de toelichting in § 3.5 algemene dekkingsmiddelen.

Veiligheid

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten veiligheid	n -1.534	n -1.588	n -1.615	n -1.591	v 24
baten veiligheid	v 104	v 76	v 86	v 89	v 3
gerealiseerd saldo van baten en lasten	n -1.430	n -1.512	n -1.529	n -1.502	v 27
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	n -1.430	n -1.512	n -1.529	n -1.502	v 27

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 27.000,- voordelig. De belangrijkste afwijkingen zijn de volgende:

(bedragen x € 1.000,-)	voordeel	toelichting
Verrekening loonkosten	21	De loonkosten van het ambtelijk apparaat betrekking hebbende op het primaire proces worden toegerekend aan de onderscheidene taakvelden. De doorbelasting geschiedt op basis van werkelijke tijdsbesteding.
Brandweer en rampenbestrijding	5 1	Lagere exploitatielasten brandweerkazernes. Doorbelaste rentelasten a.g.v. bijstelling rente-omslagpercentage.
Totaal voordeel	27	
(bedragen x € 1.000,-)	nadeel	toelichting
Totaal nadeel	0	
Totaal verschil	27	voordeel

Verkeer en vervoer

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten verkeer en vervoer	n -2.264	n -2.425	n -2.426	n -2.335	v 91
baten verkeer en vervoer	v 123	v 32	v 113	v 167	v 54
gerealiseerd saldo van baten en lasten	n -2.141	n -2.393	n -2.313	n -2.168	v 145
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	n -2.141	n -2.393	n -2.313	n -2.168	v 145

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 145.000,- voordelig. De belangrijkste afwijkingen zijn de volgende:

(bedragen x € 1.000,-)	voordeel	toelichting
Verrekening loonkosten	30	De loonkosten van het ambtelijk apparaat betrekking hebbende op het primaire proces worden toegerekend aan de onderscheidene taakvelden. De doorbelasting geschiedt op basis van werkelijke tijdsbesteding.
Projecten N284	24	Vrijval advieskosten opstellen inrichtingsplan N284 en verkenning snelle fietsverbindingen.
Wegbeheer	9 -2	Resultante van hogere onderhoudskosten ad € 39.000,- en hogere opbrengsten voor degeneratievergoedingen ad € 48.000,-. Verrekening overhead afdeling dienstverlening en bedrijfsvoering aan investeringen, Vpb-activiteiten en tarieven.
Openbare verlichting	23	Lagere kosten onderhoud openbare verlichting en lagere energiekosten door gedeeltelijke omschakeling naar led-verlichting en omschakeling naar tarieven voor kleingebruik met gebruik van slimme meters.
Verkeersregelingen	20	Lagere kosten van diverse vervanging en onderhoud verkeerszuilen, wegmeubilair e.d.
Diversen	1 40	Diverse kleine afwijkingen en afronding. Doorbelaste rentelasten a.g.v. bijstelling rente-omslagpercentage.
Totaal voordeel	145	
(bedragen x € 1.000,-)	nadeel	toelichting
Totaal nadeel	0	
Totaal verschil	145	voordeel

Economie

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten economie	n -606	n -656	n -800	n -643	v 157
baten economie	v 1.232	v 1.215	v 1.318	v 1.340	v 22
gerealiseerd saldo van baten en lasten	v 626	v 559	v 518	v 697	v 179
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	v 626	v 559	v 518	v 697	v 179

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 179.000,- voordelig. De belangrijkste afwijkingen zijn de volgende:

(bedragen x € 1.000,-)	voordeel	toelichting
Budgetoverheveling	20 13 113 20 10	Update van bedrijventerrein De Sleutel loopt door naar 2020. Uitvoering van het Kempische Industrie Agenda (KIA) loopt door naar 2020. Vanwege vertraging van het uitvoeringsprogramma Kempische vrijetijdseconomie in 2019 wordt de uitvoering in 2020 afgerond. Het onderzoek naar routestructuren loopt door naar 2020. Het regionale beleidsvisie uitbreidingen/verplaatsingen toeristische bedrijven loopt door naar 2020.
Kemp.bedrijvenpark	6	Hogere vergoeding voor verleende administratieve ondersteuning.
Diversen	1	Diverse kleine afwijkingen en afronding.
Totaal voordeel	183	
(bedragen x € 1.000,-)	nadeel	toelichting
Verrekening loonkosten	-4	De loonkosten van het ambtelijk apparaat betrekking hebbende op het primaire proces worden toegerekend aan de onderscheidene taakvelden. De doorbelasting geschiedt op basis van werkelijke tijdsbesteding.
Totaal nadeel	-4	
Totaal verschil	179	voordeel

Onderwijs

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten onderw ijs	n -2.329	n -2.283	n -2.541	n -2.477	v 64
baten onderw ijs	v 130	v 33	v 252	v 253	v 1
gerealiseerd saldo van baten en lasten	n -2.199	n -2.250	n -2.289	n -2.224	v 65
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	n -2.199	n -2.250	n -2.289	n -2.224	v 65

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 65.000,- voordelig. De belangrijkste afwijkingen zijn de volgende:

(bedragen x € 1.000,-)	voordeel	toelichting
Leerlingenvervoer	73	lagere kosten leerlingenvervoer i.v.m. lager aantal te vervoeren leerlingen
Onderwijs (huisvesting)	22	Doorbelaste rentelasten a.g.v. bijstelling rente-omslagpercentage.
Totaal voordeel	95	
(bedragen x € 1.000,-)	nadeel	toelichting
Verrekening loonkosten	-21	De loonkosten van het ambtelijk apparaat betrekking hebbende op het primaire proces worden toegerekend aan de onderscheidene taakvelden. De doorbelasting geschiedt op basis van werkelijke tijdsbesteding.
Onderwijs (huisvesting)	-8	Extra doorbetaling gedecentraliseerde bijdragen onderwijshuisvesting Pius-X-college.
Diversen	-1	Diverse kleine afwijkingen en afronding.
Totaal nadeel	-30	
Totaal verschil	65	voordeel

Sport, cultuur en recreatie

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten sport, cultuur en recreatie	n -3.906	n -3.939	n -4.166	n -3.865	v 301
baten sport, cultuur en recreatie	v 617	v 604	v 621	v 662	v 41
gerealiseerd saldo van baten en lasten	n -3.289	n -3.335	n -3.545	n -3.203	v 342
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	n -3.289	n -3.335	n -3.545	n -3.203	v 342

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 342.000,- voordelig. De belangrijkste afwijkingen zijn de volgende:

(bedragen x € 1.000,-)	voordeel	toelichting
Budgetoverhevelingen	50	De onderzoeken naar bouwschuren zijn nog niet afgerond en lopen door naar 2020.
Verrekening loonkosten	70	De loonkosten van het ambtelijk apparaat betrekking hebbende op het primaire proces worden toegerekend aan de onderscheidene taakvelden. De doorbelasting geschiedt op basis van werkelijke tijdsbesteding.
Combinatiefuncties	18	De kosten van de combinatiefuncties en buurtcoaches zijn per saldo onderschreden in verband met een nog niet ingevulde uitbreiding van uren in 2019 (vindt plaats in 2020).
Bibliotheek	104	Verrekening btw vorige jaren wegens herziening btw.
	10	Overige lagere exploitatielasten.
Cultuurhistorie	10	Hogere lasten uitvoering cultuurhistorische beleidsvisie.
Binnensportaccommodaties	15	Lagere diverse exploitatielasten.
Buitensportaccommodaties	15	De exploitatielasten van de 5 sportparken zijn per saldo onderschreden als gevolg van lagere onderhoudskosten en hogere voorlopige afrekening van de uitkering in het kader van de stimulering sport (SPUK).
Natuurbescherming en openbaar groen	6	Lagere onderhoudskosten als gevolg van lagere kosten rooien, planten en renovatie van plantvakken, alsmede hogere doorbetaling inrichtingssubsidie GOB aan Staatsbosbeheer
Speel- en recreatieve voorzieningen	6	Diverse lagere onderhoudskosten.
Diversen	5	Diverse kleine afwijkingen en afronding.
	27	Doorbelaste rentelasten a.g.v. bijstelling rente-omslagpercentage.
Totaal voordeel	336	

(bedragen x € 1.000,-)	nadeel	toelichting
Evenementterreinen	6	Hogere kosten electraverbruik.
Totaal nadeel	6	
Totaal verschil	342	voordeel

Sociaal domein

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten sociaal domein	n -19.961	n -19.433	n -20.468	n -20.237	v 231
baten sociaal domein	v 4.350	v 2.734	v 4.446	v 4.190	n -256
gerealiseerd saldo van baten en lasten	n -15.611	n -16.699	n -16.022	n -16.047	n -25
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	n -15.611	n -16.699	n -16.022	n -16.047	n -25

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 25.000,- nadelig. De belangrijkste afwijkingen zijn de volgende:

(bedragen x € 1.000,-)	voordeel	toelichting
Budgetoverheveling	45	De uitvoering van het mantelzorgbeleid kon niet in 2019 afgerond worden en loopt daarom door naar 2020.
Opvang vluchtelingen	13	Lagere vervoerskosten van leerlingen van statushouders.
Uitkeringen	51	De omvang van het totale BUIG-klantenbestand (= Bbz/WWB/IOAW/IOAZ) is in 2019 ten opzichte van waarmee rekening gehouden gedaald (daling BUIG met 9 klanten ten opzichte van 2018). Naast deze afname is er wel sprake van een toename van het aantal personen (5) dat met de inzet van structurele loonkostensubsidie aan het werk is gegaan.
	-54	Lagere rijksbijdrage t.b.v. BUIG-uitkeringen.
		De lasten voor re-integratie zijn beperkt gestegen. Het participatiebudget wordt op verschillende manieren ingezet (preventie van werkloosheid, arbeidsbemiddeling en -toeleiding, scholing Nederlands op de werkvloer e.d.).
	35	Uitgaven bijzondere bijstand
MFA's	24	Lagere diverse exploitatielasten.
Diverse taken inzake Wmo	27	Lagere projectkosten Wmo.
	183	Lagere uitgaven voor jeugdzorg met name zorg met en zonder verblijf (inclusief positieve afrekening van het vorige jaar)
	38	Vanwege afname aantal cliënten voor jeugdbescherming en jeugdreclassering lagere lasten.
	-8	Hogere uitgaven begeleiding Wmo
Mantelzorgondersteuning	13	Lagere kosten van enerzijds mantelzorgondersteuning € 5.000,- en anderzijds lagere lasten voor mantelzorgwaardering d.m.v. "mantelzorgbonnen" ad € 4.000,-.
Ouderenbeleid	20	Restitutie subsidiegelden Stichting de Goei Plak in verband met opheffing stichting.
Bleijenhoek	12	Lagere onderhouds- en exploitatielasten.
Diversen	5	Diverse kleine afwijkingen en afronding.
	17	Doorbelaste rentelasten a.g.v. bijstelling rente-omslagpercentage.
Totaal voordeel	421	

(bedragen x € 1.000,-)	nadeel	toelichting
Verrekening loonkosten	-28	De loonkosten van het ambtelijk apparaat betrekking hebbende op het primaire proces worden toegerekend aan de onderscheidene taakvelden. De doorbelasting geschiedt op basis van werkelijke tijdsbesteding.
	-3	Verrekening overhead afdeling dienstverlening en bedrijfsvoering aan investeringen, Vpb-activiteiten en tarieven.
Gem.minimabeleid	-22	In 2019 zijn er aanzienlijke meer kwijtscheldingen verleend ten behoeve van de afvalstoffen-fing en de rioolheffing.
Maatschap begeleiding	-43	Via de algemene uitkering hebben we een uitkering ontvangen voor maatschappelijke bege-leiding. Bij deze uitkering is (uitzonderingsgewijs) sprake van een verrekensystematiek op basis van realisatiecijfers. De niet bestede middelen hebben we als vooruitontvangen bedra-gen opgenomen op de balans.
HHV niet PGB	-12	Hogere doorbelasting kosten Maatschappelijke Dienstverlening.
Sociale werkvoorziening	-110	Eind 2019 heeft het bestuur van KempenPlus besloten om de bovenmatige reserves van WVK-groep uit te keren aan de deelnemende gemeenten. Na verrekening van het exploitatie resultaat over het eerste halfjaar bedraagt de uitkering € 110.000,- minder dan waar we rekening mee hebben gehouden.
	-228	Op basis van de septembercirculaire ontvangen we hogere compensatie voor de Wsw voor het eerste halfjaar. Deze hebben we alsnog aanvullend moeten doorbetalen aan WVK-groep. Dit was niet voorzien (KempenPlus heeft hier geen voorstel voor een begrotingswij-ziging, gelet op het late moment van bekend worden, voor zienswijze voorgelegd aan de deelnemende gemeenten).
Totaal nadeel	-446	
Totaal verschil	-25	nadeel

Volksgezondheid en milieu

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten volksgezondheid en milieu	n -5.331	n -5.010	n -5.385	n -5.748	n -363
baten volksgezondheid en milieu	v 4.364	v 4.320	v 4.221	v 4.615	v 394
gerealiseerd saldo van baten en lasten	n -967	n -690	n -1.164	n -1.133	v 31
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	n -967	n -690	n -1.164	n -1.133	v 31

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 31.000,- voordelig. De belangrijkste afwijkingen zijn de volgende:

(bedragen x € 1.000,-)	voordeel	toelichting
Budgetoverheveling	45 31 10 20	Het saneringsprogramma beperking geluidhinder woningen loopt door naar 2020. De uitvoering van de regeling sanering geluidslawaai loopt door naar 2020. Opstelling van de warmtevisie heeft vertraging opgelopen gezien de samenhang met de Regionale Energie Strategie (RES). Uitvoering van het haalbaarheidsonderzoek grootschalige wind- en energie de Kempen loopt door naar 2020.
Verrekening loonkosten	10	De loonkosten van het ambtelijk apparaat betrekking hebbende op het primaire proces worden toegerekend aan de onderscheidene taakvelden. De doorbelasting geschiedt op basis van werkelijke tijdsbesteding.
Basisgezondheidszorg	15	Lagere projectkosten m.b.t. lokaal gezondheidsbeleid.
Afvalverwijdering	33	Diverse exploitatiebaten afvalverwerking voor inzameling van restafval, Gft, PMD en kleding en textiel.
Riolering	42 34 77	Lagere diverse exploitatielasten riolering. Hogere opbrengst rioolheffingen. Doorbelaste rentelasten a.g.v. bijstelling rente-omslagpercentage.

(bedragen x € 1.000,-)	voordeel	toelichting
Ongediertebestrijding	-5	Lagere lasten voor bestrijding eikenprocessierupsen en engerlingen spoetparken.
Klimaatbeleid	256	Specifieke uitkering in het kader van de "regeling reductie energieverbruik".
Totaal voordeel	568	
(bedragen x € 1.000,-)	nadeel	toelichting
Budgetoverheveling	-23	Subsidie saneringsprogramma geluidhinder.
Afvalverwijdering	-26	Lagere opbrengst afvalstoffenheffing.
	-7	Egalisatie voorziening afvalstoffenheffing (exploitatieresultaat) Verrekening overhead
Riolering	-160	Egalisatie voorziening riolering (exploitatieresultaat)
Klimaatbeleid	-256	Overboeking naar de balans vooruit ontvangen specifieke uitkeringen ("regeling reductie energieverbruik").
ODZOB	-64	Hogere lasten wegens afrekening werkprogramma 2019 als gevolg van 17 extra intrekkingen- en handavingsverzoeken en extra aanvragen voor vergunningverleningen.
Diversen	-1	Diverse kleine afwijkingen en afronding.
Totaal nadeel	-537	
Totaal verschil	31	voordeel

VHROSV

Bedragen (bedragen x € 1.000,-)	Rekening 2018	Begroting prm 2019	Begroting na wijz. 2019	Rekening 2019	Rekening t.o.v. begroting
lasten VHROSV	n -3.792	n -4.568	n -2.831	n -3.049	n -218
baten VHROSV	v 2.375	v 3.659	v 2.009	v 2.477	v 468
gerealiseerd saldo van baten en lasten	n -1.417	n -909	n -822	n -572	v 250
toevoegingen reserves					
onttrekkingen reserves					
gerealiseerd resultaat	n -1.417	n -909	n -822	n -572	v 250

Het verschil tussen de begroting (na wijziging) en het werkelijke saldo van baten en lasten is € 250.000,- voordelig. De belangrijkste afwijkingen zijn de volgende:

(bedragen x € 1.000,-)	voordeel	toelichting
Budgetoverheveling	25	De gebiedsontwikkeling Groene Long loopt door naar 2020.
	49	De implementatie van de invoering Omgevingswet heeft doporwerking naar 2020.
	54	De projecten CPO-initiatieven, versnellen woningbouw en project "Langer thuis wonen" kunnen eerst in 2020 uitgevoerd worden.
Verrekening loonkosten	15	De loonkosten van het ambtelijk apparaat betrekking hebbende op het primaire proces worden toegerekend aan de onderscheidene taakvelden. De doorbelasting geschiedt op basis van werkelijke tijdsbesteding.
	-25	Verrekening overhead afdeling dienstverlening en bedrijfsvoering aan investeringen, Vpb-activiteiten en tarieven.
Voormalige praktijkschool	11	Lagere onderhouds- en overige exploitatielasten.
Ruimtelijke ordening	32	Lagere advieskosten t.b.v. ruimtelijke ordening (met name implementatie Omgevingswet).
Leges omgevingsvergunningen	149	Mede vanwege een aantal grote verleende omgevingsvergunningen (met name t.p.v. KBP) is een hogere legesopbrengst gerealiseerd.
Volkshuisvesting	-13	Lagere advies- en landmeetkundige kosten t.b.v. bouw- en woningtoezicht, alsmede exploitatie woonwagencentra.
	13	Digitalisering bouwvergunningen

(bedragen x € 1.000,-)	voordeel	toelichting
Grondexploitatie	138	Mutaties onderhanden werken en voorbereiding grondexploitaties (naar balans)
	55	Plan Biezen 2.0 / Lange Trekken / Locatie Wijer - de Kuil
	6	Doorbelaste rentelasten a.g.v. bijstelling rente-omslagpercentage.
Diversen	5	Diverse kleine afwijkingen en afronding.
	9	Doorbelaste rentelasten a.g.v. bijstelling rente-omslagpercentage.
Totaal voordeel	523	
(bedragen x € 1.000,-)	nadeel	toelichting
Vastgoedbeheer en Centrumvisie	-16	Pro saldo hogere exploitatielasten (inhuur en projectkosten).
Woningexploitaties	-26	Hogere doorbelasting van rentelasten a.g.v. aankoop woningen.
	-38	Afwaardering activum naar aanleiding van marktwaardetoets.
Grondexploitatie	-40	Vorbereidingskosten grondexploitaties algemeen.
	-55	Vorbereidingskosten grondexploitaties (Egyptische Poort en Kerstraat)
	-90	Hogere kosten bouw- en woonrijpmaken exploitaties
	-8	Tussentijdse winstuitnames
Totaal nadeel	-273	
Totaal verschil	250	voordeel

6.3 Toelichting op investerings- en projectbudgetten

In deze paragraaf lichten we de lopende investeringen en projecten per hoofdtaakveld toe door middel van de zgn. smileys. Bij een 😊 smiley is de investering of project afgerond, bij een 😞 smiley is de investering of project in uitvoering en bij een ☹️ smiley is de investering of project nog niet in uitvoering.

Van de begrote investeringsuitgaven van € 43,925 miljoen is in vorige jaren een totaalomvang gerealiseerd van € 8.722.000,-. In 2019 is € 8.264.000,- gerealiseerd en kan € 24.219.000,- (waarvan voor MFA Hapert € 18,427 miljoen) worden overgeheveld naar het volgende jaar. Daarnaast kunnen een aantal kredieten worden afgesloten.

Als de uitvoering van een investering of project met meer dan € 10.000,- overschreden wordt lichten we dat voor die investering of project nader toe in hoofdstuk 6 "Begrotingsrechtmatigheid".

Bestuur

Bij de uitvoering van hoofdtaakveld bestuur zijn in 2019 de volgende investeringen gepland en/of uitgevoerd.

(bedragen x € 1.000,-)	beschikbaar krediet	uitgaven t/m 2018	uitgaven 2019	restant krediet	overschrijding > € 10.000,-	over te boeken
Aankoop landbouw gronden	😊 66		66			
totaal	66		66			

- Aankoop landbouw gronden

In 2019 zijn door de gemeente een drietal percelen grond aangekocht welke mogelijk in de toekomst als ruil- of compensatiegronden kunnen worden ingezet. Het betreft een tweetal percelen grond aan de Netterselseweg (deels bos en deels agrarisch) en een perceel landbouwgrond. De notariële overdracht van de percelen heeft in 2019 plaatsgevonden. In verband hiermee kan het krediet worden afgesloten.

Overhead

Bij de uitvoering van hoofdtaakveld overhead zijn in 2019 de volgende investeringen gepland en/of uitgevoerd.

(bedragen x € 1.000,-)		beschik- baar krediet	uitgaven t/m 2018	uitgaven 2019	restant krediet	over- schrijding > € 10.000,-	over te boeken
Energie neutraal maken gemeentehuis	😊	110	44	14	52		52
Aanpassingen gemeentehuis	😊	115	68	36	11		11
Meubilair gemeentehuis i.h.v. huisvestingsplan	😊	100	32	48	20		20
totaal		325	144	98	83		83

- Energiebesparende maatregelen gemeentehuis

In 2019 zijn kosten gemaakt voor het vervangen van de verlichting (led) en de isolatie van technische ruimten. In combinatie met interne verbouwingen en de aanpassing van diverse kantoorruimtes is inmiddels circa 20% van de binnenverlichting vervangen door smart lighting LED-verlichting. De resterende vervangingen zijn voorzien in de loop van het jaar 2020. Het restantkrediet van circa € 52.000,- zal hiervoor worden overgebracht naar het dienstjaar 2020. De isolatie van de technische ruimten is uitgesteld in verband met de geplande vervanging van de verwarmings- en koelinstallatie in 2020. In december 2019 is het EPA-U advies voor gemeentehuis Bladel uitgewerkt, waardoor het nu mogelijk is om het definitieve maatregelenpakket voor verduurzaming vast te gaan stellen. Het vaststellen van dit maatregelenpakket staat in het 1^e kwartaal van 2020.

- Aanpassingen gemeentehuis i.h.v. huisvestingsplan

In 2019 zijn kosten verantwoord voor interne aanpassingen van kantoorruimten en vervangingen en van vloerbedekking. Het restantkrediet ad € 11.000,- zal worden overgeheveld naar 2020 voor resterende aanpassingen aan kantoorruimten in het kader van het huisvestingsplan.

- Meubilair gemeentehuis i.h.v. huisvestingsplan

In 2019 is meubilair aangeschaft ten behoeve van een tweetal werkkamers en diverse spreekkamers. Het resterende krediet ultimo 2019 ad € 20.000,- zal worden overgeheveld naar 2020 voor nog aan te schaffen meubilair in diverse ruimten in het kader van het huisvestingsplan.

Verkeer en vervoer

Bij de uitvoering van hoofdtakveld verkeer en vervoer zijn in 2019 de volgende investeringen gepland en/of uitgevoerd.

(bedragen x € 1.000,-)		beschik- baar krediet	uitgaven t/m 2018	uitgaven 2019	restant krediet	over- schrijding > € 10.000,-	over te boeken
Randweg Bladel	😊	3.775	3.625	62	88		
Herinrichting Centrum Bladel	😊	1.024	1.010	18	-4		
Verb.bereikbaarheid bedr.terr. de Sleutel/Kl. Hoeven	😊	100	16		84		84
Gepland groot onderhoud wegen 2018	😊	1.000	7	996	-3		
Gepland groot onderhoud wegen 2019	😊	1.000		93	907		907
Herinrichting Nieuwstraat en Ganzestraat Hapert	😊	550		495	55		55
Planstudie N284	😊	450		206	244		244
Vervanging brug bij De Uitgang	😊			5	-5		-5
Vervanging openbare verlichting 2019: armaturen	😊	450		451	-1		
Vervanging openbare verlichting 2019: masten	😊	55		55			
GVVP actieplan 2018	😊	35	17	19	-1		
GVVP uitvoering traject 2018	😊	130	81	53	-4		
GVVP actieplan 2019	😊	35		44	-9		
GVVP uitvoering traject 2019	😊	115		120	-5		
Uitvoering Bereikbaarheidsagenda 2019	😊	45		49	-4		
totaal		8.764	4.756	2.666	1.342		1.285

- Randweg Bladel

De aanleg van de Randweg is afgerond. Daarmee is de ontsluiting en de bereikbaarheid van de kern Bladel sterk geoptimaliseerd. Het restantkrediet kan met een geringe onderschrijding financieel worden afgesloten.

- Herinrichting centrum Bladel

De nieuwe planologische ontwikkelingen in het centrum (Den Herd, Posthof) hebben ook invloed op de omliggend openbare ruimte zoals de Varkensmarkt en het Marktplaatsje. Derhalve worden mogelijke herinrichtingsplannen hierop afgestemd. Vanuit de centrumvisie is een mobiliteitsplan opgesteld. Dit plan is nog niet door bestuur vastgesteld omdat het integraal onderdeel uit maakt van de "grotere" visie. Naar verwachting zal dit in 2020 aan bestuur worden aangeboden.

- Verbetering bereikbaarheid bedrijventerrein Sleutel & Kleine Hoeven

In het plan van aanpak voor de herinrichting van de N284 is de bereikbaarheid van bedrijventerrein De Sleutel als knelpunt ingebracht. Het betreft het verbeteren van de toegankelijkheid en de bereikbaarheid van de bedrijventerreinen door spreiding van het verkeer en aanleg van een nieuwe aansluiting. De Stuurgroep N284 zal in het voorjaar 2020 hierover een beslissing in nemen waarna voor de zomer van 2020 Gedeputeerde staten hierover besluiten. In 2019 zijn er geen kosten geweest vanwege de sterke relatie met de herinrichting van de N284. Het restantkrediet ad € 84.000,- zal daartoe worden doorgeschoven naar het dienstjaar 2020.

- Gepland groot onderhoud wegen 2018

Het restantkrediet is ingezet ten behoeve van het aandeel in de herinrichting van de Ganzestraat / Nieuwstraat te Hapert, reconstructie de Steenakkers, werkzaamheden aan de Zwartakkers, Molenweg en Veilig Oord te Bladel, De Vloed te Casteren, herinrichting Nicolaas Beetslaan te Bladel en bestratingswerkzaamheden Torenstraat Hoogeloon. Het krediet kan met een beperkte overschrijding worden afgesloten.

- Gepland groot onderhoud wegen 2019

Het krediet is ingezet voor een drietal projecten, te weten Volderstraat en omgeving Hoogeloon, Kranenberg Casteren en Hemelrijken Casteren. Daarnaast is de afrekening van de Zwartakkers ten laste dit krediet gebracht. Het restantkrediet zal worden overgebracht naar het dienstjaar 2020.

- Herinrichting Nieuwstraat en Ganzestraat Hapert

Met de betreffende werkzaamheden is in het voorjaar gestart en de oplevering daarvan is voorzien omstreeks mei 2020. Het restantkrediet zal worden overgebracht naar het dienstjaar 2020.

- Herinrichting N284 (planstudie)

Vanaf 2016 is er samen met de Provincie en de gemeente Reusel - De Mierden gewerkt aan een samenwerking met als doel de Provinciale weg N284 "toekomst proof" te maken. Inmiddels is het project geborgd in de regionale verkeersplannen en is er noodzaak en prioriteit gegeven aan een verdere uitwerking van het plan. In 2018 is een plan van aanpak (PvA) geschreven voor de herinrichting van de N284. Dit PvA is als bijlage vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst met de provincie en dient nu als startdocument voor de provinciale planstudie herinrichting N284. Deze studie wordt in het 2e kwartaal 2020 afgerond en bestuurlijk vastgesteld. Vanaf het 3e kwartaal 2020 starten de vervolgonderzoeken en verdere uitwerkingen van het tracé. Voor de planstudie is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld van € 450.000,-. Hiervan ontvangen we € 405.000,- van de provincie en ca € 4.000,- van de gemeente Reusel-de Mierden terug. Het aandeel van de gemeente Bladel bedraagt ca € 41.000,-. De kosten bedragen in 2019 € 206.000,-. Vanwege verslaggevingsregels hebben we het surplus aan inkomsten ad € 244.000,- (€ 450.000,- minus € 206.000,-) overgebracht naar de balanspost "vooruit ontvangen bedragen" en zullen in 2020 weer overgebracht worden naar het krediet.

- Vervanging brug bij De Uitgang

Voor 2020 is een krediet beschikbaar voor de vervanging van de brug bij De Uitgang. In 2019 zijn hiervoor al voorbereidingskosten gemaakt. Deze voorbereidingskosten worden verrekend met het krediet 2020.

- Vervanging openbare verlichting 2019

De kredieten voor de vervanging van de armaturen en masten zijn in 2019 geheel ingezet ten behoeve van groot onderhoud, beheer en vervanging conform een meerjarig gesloten overeenkomst.

- GVVP actieplan en uitvoering traject 2018

De restantkredieten zijn ingezet ten behoeve van de externe inhuur van personeel voor diverse advies- en ondersteunende werkzaamheden in het kader van verkeer en vervoer en de evaluatie van het GVVP, alsmede ten behoeve van de aanleg van een trottoir langs de ventweg en de Wijer te Hapert. De kredieten kunnen met een geringe overschrijding afgewikkeld worden.

- GVVP actieplan en uitvoering traject 2019

De kredieten zijn ingezet voor externe inhuur van personeel voor diverse advies- en ondersteunende werkzaamheden in het kader van de verkeersvisie Bladel, en deels voor de aanleg van een inritconstructie Zwartakkers-Europalaan, de aanschaf van een snelheidsinformatiebord, het aanpassen van de kruising aan de Zwartakkers en de aanleg van een voetpad aan de Hemelrijken te Casteren.

- Uitvoering Bereikbaarheidsagenda 2019

In de Bereikbaarheidsagenda Metropoolregio "Brainport Duurzaam Slim Verbonden, Mobiel door slimme keuzes" wordt een breed pakket aan plannen en maatregelen opgenomen om de bereikbaarheid van de regio

te verbeteren, nu en in de toekomst. De agenda bevat een integraal pakket maatregelen voor de periode 2017-2030. Regiobreed wordt ingezet op maatregelen op het gebied van fiets, OV, auto, smart mobility en multimodaliteit/knooppunten. Er worden infrastructurele verbeteringen uitgevoerd, maar tegelijkertijd wordt ingezet op mobiliteitsmanagement en slimme mobiliteitsoplossingen die de druk op de infrastructuur kunnen verminderen. De onderzoeken worden samen met de regio uitgevoerd. Het krediet kan met een geringe overschrijding worden afgewikkeld.

Onderwijs

Bij de uitvoering van hoofdtaakveld onderwijs zijn in 2019 de volgende investeringen gepland en/of uitgevoerd.

(bedragen x € 1.000,-)		beschik- baar krediet	uitgaven t/m 2018	uitgaven 2019	restant krediet	over- schrijding > € 10.000,-	over te boeken
Nieuwbouw basisschool de Vest Hoogeloon	😊	2.304			2.304		2.304
Renovatie Mariaschool	😊	1.186		323	863		864
totaal		3.490		323	3.167		3.168

- Nieuwbouw basisschool de Vest

In 2019 is een krediet beschikbaar gesteld voor de vervangende nieuwbouw van basisschool de Vest te Hoogeloon. De werkzaamheden zullen eerst starten in maart 2020. Als gevolg hiervan zal dit krediet geheel worden overgeheveld naar het dienstjaar 2020.

- Renovatie Mariaschool

Eind oktober 2019 is met de renovatiewerkzaamheden gestart. Het restantkrediet zal worden overgeheveld naar het dienstjaar 2020.

Sport, cultuur en recreatie

Bij de uitvoering van hoofdtaakveld sport, cultuur en recreatie zijn in 2019 de volgende investeringen gepland en/of uitgevoerd.

(bedragen x € 1.000,-)		beschik- baar krediet	uitgaven t/m 2018	uitgaven 2019	restant krediet	over- schrijding > € 10.000,-	over te boeken
Uitvoering groenstructuurplan 2019	😊	147		145	2		
Energie neutraal maken sporthal Eureka	😊	33	33				
Sporthal X-sport: energie neutraal maken	😊	122	109	15	-2		
Energiebesparende maatregelen de Lemelvelden	😊	35		35			
Vervanging speeltoestellen 2019	😊	115		88	27		27
Aankoop gronden op KBP tbv MCC de Kempen	😊	190		188	2		
totaal		642	142	471	29		27

- Groenstructuurplan 2019

Het krediet is ingezet voor extra werkzaamheden vanwege de herinrichting van de Nicolaas Beetslaan, alsmede voor de vervanging van bomen in Kranenberg – de Hoeven in Casteren en de Torenstraat te Hoogeloon. Dit krediet kan met een geringe onderschrijding worden afgesloten.

- Energie neutraal maken sporthal X-sport

Voor sporthal X-sport is een installatie met zonnepanelen aangelegd. Het krediet kan met een geringe overschrijding worden afgesloten.

- Energie neutraal maken geb. De Lemelvelden

Het krediet is aangewend voor het aanbrengen van een installatie met zonnepanelen op het tribune deel van VV Hapert. Het krediet kan worden afgesloten.

- Vervanging speeltoestellen 2019

In 2019 zijn werkzaamheden uitgevoerd voor het creëren/uitbreiden van 3 nieuwe speellocaties. Daarbij is er voor gekozen om deze speellocaties ook meteen toegankelijker te maken. Daarnaast zijn nog 2 oude speeltoestellen vervangen in speeltuin de Klaproos te Hapert. Per saldo resteert ultimo 2019 nog een krediet van € 27.000,-, welk bedrag in de komende 2 jaar zal worden ingezet voor het toegankelijker maken van

speellocaties waarvan toestellen vervangen gaan worden dan wel waar nieuwe toegankelijke toestellen zullen worden geplaatst.

- Aankoop gronden tbv MMC de Kempen

In 2018 hebben wij ingestemd met de aankoop van een tweetal percelen van de gemeente Eersel tegen de getaxeerde waarde. De gronden worden aangekocht, zodat alle gronden in eigendom komen van de gemeente Bladel. Het motorcrossterrein ligt ook op Bladels grondgebied. Na definitieve inmeting van de betreffende percelen is de uiteindelijke koopsom vastgesteld op € 188.000,-. De notariële overdracht van de percelen heeft in 2019 plaatsgevonden. In verband hiermee kan het krediet worden afgesloten.

Sociaal domein

Bij de uitvoering van hoofdtaakveld sociaal domein zijn in 2019 de volgende investeringen gepland en/of uitgevoerd.

(bedragen x € 1.000,-)	beschikbaar krediet	uitgaven t/m 2018	uitgaven 2019	restant krediet	over- schrijding > € 10.000,-	over te boeken
Vorbereidingskrediet verkenning MFA Hapert 2e fase	89	166	-70	-7		
Verduurzaming MFA D'n Anloop	25			25		25
Verduurzaming MFA De Poel	60		3	57		57
Bouw overkapping bij MFA Hoogeloo	27		18	9		9
Realisatie MFA Hapert	18.580		370	18.210		18.210
MFA Hapert: aankoop kerk/renovatie	1.469		1.252	217		217
totaal	20.250	166	1.573	18.511		18.518

- Vorbereidingskrediet verkenning MFA Hapert 2e fase

In 2019 zijn voorbereidings- en advieskosten gemaakt tot een bedrag van € 70.000,- en overgebracht naar het uitvoeringskrediet.

Energiebesparende maatregelen MFA D'n Anloop te Hoogeloo

Voor MFA D'n Anloop was in 2019 een investering van € 25.000,- voorzien voor de vervanging van de verlichting door led-verlichting. In 2019 is een pilot uitgevoerd voor het vervangen van de conventionele binnenverlichting door een smart lighting LED-oplossing. Hiervoor zijn enkele proefstellingen ingericht. De pilot krijgt zijn vervolg in 2020, waarbij in het gehele gebouw, inclusief sporthal, de verlichting zal worden vervangen.

- Verduurzaming MFA de Poel

Zowel in 2019 als in 2020 zijn kredieten beschikbaar voor maatregelen tot verduurzaming en het treffen van energiebesparende maatregelen. Bij de voorbereiding van de renovatie is gebleken dat, gezien de complexiteit en de omvang van de werkzaamheden, de renovatie het meest geschikte "natuurlijke" moment was om ook gelijktijdig de voor 2019 en 2020 geplande energetische maatregelen (energieoptimalisatie) uit te voeren. Een integrale aanpak van alle geplande maatregelen genoot daarbij vanwege meerdere redenen de voorkeur en zou daarbij voor de stichting en haar gebruikers slechts éénmaal tot overlast leiden.

In december 2019 is het EPA-U advies voor de Poel uitgewerkt, waardoor het nu mogelijk is om het definitieve maatregelpakket voor verduurzaming vast te gaan stellen. De uitvoering van de renovatie tezamen met de verduurzaming, staat vervolgens gepland in het 2e kwartaal van 2020. Het restantkrediet 2019 wordt doorgeschoven naar 2020.

- Bouw overkapping bij MFA D'n Anloop Hoogeloo

Voor de realisatie van een overkapping aan de achterzijde van MFA D'n Anloop is ten behoeve van materialen (o.a. van verenigingen) en de vervanging van een toegangsdeur in 2019 een krediet van € 27.000,- beschikbaar gesteld. De overkapping is gerealiseerd. De inplandige wijziging (deurverbreding) is nog niet uitgevoerd en staat gepland voor het 1^e kwartaal van 2020.

- Realisatie MFA Hapert / aankoop kerk

Het plan om in Hapert een nieuwe multifunctionele accommodatie (MFA) te realiseren, waarbij gebruik gemaakt wordt van de kerk en pastorie, is in 2019 nader uitgewerkt. De aankoop van kerk en pastorie is per 1 augustus 2019 beklonken. De eerder geraamde inbreng van € 20.000,- vanuit het parochiebestuur is in deze aankoopssom verrekend. De uitvraag, inclusief het kader voor het ontwerp van de buitenkant van de nieuwe MFA, is in samenspraak met de toekomstige gebruikers nader uitgewerkt. Op basis hiervan heeft actualisatie van de verwachte stichtingskosten plaatsgevonden en heeft uw raad bij besluit van 20 juni 2019 een krediet van € 20.758.000,- beschikbaar gesteld. Vanaf half augustus hebben geïnteresseerde partijen zich via een

Europese aanbesteding kunnen melden om de bouw van de MFA te realiseren. Uit de inschrijvers zijn 5 partijen geselecteerd die ons een concrete aanbieding gaan doen. Begin maart 2020 zullen we die ontvangen. Ondertussen is met betrokken partijen het overleg opgestart over de invulling van de buitenruimte c.q. omgeving van de nieuwe MFA. Ook is een begin gemaakt met de afstemming over de binneninrichting. Uitgangspunten voor de opzet van de nieuwe instelling die de MFA straks gaat beheren en exploiteren worden momenteel nader uitgewerkt.

Het restantkrediet zal worden overgebracht naar het dienstjaar 2020 ten behoeve van de renovatie van de betreffende gebouwen.

- Aankoop Rabobank tbv Den Herd naar de Markt

In 2019 is intensief overlegd met de besturen van gemeenschapshuis Den Herd en de Seniorenvereniging Bladel over de mogelijkheden voor verplaatsing van Den Herd naar het Rabobankgebouw aan de Markt. Dit heeft geresulteerd in een besluit van de gemeenteraad op 7 november 2019 voor het beschikbaar stellen van een krediet voor aankoop van de Rabobank. Levering zal naar verwachting in 2020 plaats vinden.

Volksgezondheid en milieu

Bij de uitvoering van hoofdtakveld volksgezondheid en milieu zijn in 2019 de volgende investeringen gepland en/of uitgevoerd.

(bedragen x € 1.000,-)	beschik- baar krediet	uitgaven t/m 2018	uitgaven 2019	restant krediet	over- schrijding > € 10.000,-	over te boeken
Klimaatbestendige zoetwatervoorziening bedrijventerr.	375	272	109	-6		
Vervanging, afkoppeling en burgerparticipatie 2017	1.293	1.027	271	-5		
Uitvoering GRP 2018	1.271	37	1.247	-13		
Uitvoering GRP 2019	1.282		144	1.138		1.138
Vervanging pompen en gemalen 2019	25		33	-8		
totaal	4.246	1.336	1.804	1.106		1.138

- Klimaatbestendige zoetwatervoorziening bedrijventerreinen

In 2016 is een krediet beschikbaar gesteld voor het project "Klimaatbestendige zoetwatervoorziening bedrijventerreinen gemeente Bladel". Door de provincie is voor dit project in 2016 een subsidie van € 125.000,- beschikbaar gesteld. De geplande activiteiten zijn in de planperiode 1 januari 2016 t/m medio 2019 uitgevoerd. Het subsidietraject is in 2019 financieel afgewikkeld. Het krediet kan met een geringe overschrijding worden afgewikkeld.

- Vervanging, afkoppeling en burgerparticipatie 2017

Het restantkrediet is geheel ingezet ten behoeve van uitvoeringsmaatregelen voortvloeiende uit het onderzoeksproject "Klimaatbestendige zoetwatervoorziening bedrijventerreinen gemeente Bladel". Het krediet kan met een geringe overschrijding worden afgewikkeld.

- Uitvoering GRP 2018

Het restantkrediet is in 2019 geheel ingezet ten behoeve van het aandeel in de herinrichting van de Ganzestraat / Nieuwstraat te Hapert en overige projecten in het kader van gepland groot onderhoud wegen in 2019. Het krediet kan met een geringe overschrijding van worden afgewikkeld.

- Uitvoering GRP 2019

Behoudens voorbereidings- en apparaatskosten zijn er in 2019 nog geen uitgaven gepleegd. Het restantkrediet zal worden overgebracht naar het dienstjaar 2020 en zal in combinatie met het gepland groot onderhoud aan de wegen worden ingezet voor een drietal projecten, te weten Volderstraat en omgeving Hoogeloon, Kranenberg Casteren en Hemelrijken Casteren. Het restantkrediet zal worden overgeheveld naar het dienstjaar 2020.

- Vervanging pompen en gemalen 2019

Het krediet is geheel ingezet voor het reguliere vervangingsprogramma pompen en gemalen en kan met een overschrijding worden afgesloten.

Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing (VHROSV)

Bij de uitvoering van hoofdtakveld sociale samenhang en leefbaarheid zijn in 2019 de volgende investeringen gepland en/of uitgevoerd.

(bedragen x € 1.000,-)		beschikbaar krediet	uitgaven t/m 2018	uitgaven 2019	restant krediet	over- schrijving > € 10.000,-	over te boeken
Huisvesting vergunninghouders	😊	4.800	2.211	1.077	1.512		
Startersleningen	😊	375		186	189		
Anticiperende verwervingen	😊	1.000			1.000		
totaal		6.175	2.211	1.263	2.701		

- Huisvesting vergunninghouders

Er is in 2016 een krediet van € 4.800.000,- beschikbaar gesteld voor de aankoop van woningen voor statushouders. Voor de aankoop van 10 bestaande woningen en de eind 2019 opgeleverde 8 sociale huurwoningen (nieuwbouw) is inmiddels een bedrag van € 3.288.000,- besteed. Gelet op de huidige instroom (aantallen en soort personen) wordt op dit moment voldaan aan de taakstelling. Op het gebied van inburgering en participatie wordt extra inzet gepleegd in samenwerking met de Stichting vluchtelingen hulp Bladel. Er is vooralsnog geen noodzaak meer om woningen aan te kopen c.q. te bouwen. Per saldo resteert ultimo 2019 een restantkrediet van € 1.512.000,-, welk krediet thans kan vrijvallen.

Ingeval van doorverkoop van de 8 sociale huurwoningen, zullen de verkoopopbrengsten ten gunste van de boekwaarde van de nieuwbouwwoningen worden gebracht en kunnen de thans in de meerjarenbegroting opgenomen kapitaallasten en huuropbrengsten neerwaarts worden bijgesteld en kan de per saldo vrijvallende financiële ruimte ten gunste van het meerjarig begrotingsresultaat worden gebracht.

- Startersleningen

Ultimo 2019 zijn 9 startersleningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 186.000,-. Ook in 2020 is weer een nieuw krediet van € 375.000,- beschikbaar gesteld.

- Anticiperende verwervingen

Er hebben zich geen anticiperende verwervingen aangediend, behoudens aankoop van een woning t.b.v. plan Akkerstaart. Deze aankoop is via de (grond)exploitatie toegevoegd aan de materiële vaste activa. Het krediet kan desondanks als afgewikkeld beschouwd worden. Voor 2019 is een investeringskrediet geraamd van € 1.000.000,- (vanaf 2020 op grond van de grondnota 2019 € 2.000.000,-).

6.4 Overzicht aanwending onvoorzien

Voor een specificatie van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien wordt verwezen naar de toelichting in § 3.0.2 Algemene dekkingsmiddelen.

6.5 Overzicht incidentele lasten en baten

Als tegenhanger van de verplichting in de begroting een overzicht van geraamde baten en lasten op te nemen wordt in artikel 28 van het BBV bij de eisen aan de jaarrekening een overzicht van de gerealiseerde incidentele baten en lasten verplicht gesteld.

Door inzicht in de incidentele baten en lasten te geven wordt informatie gegeven die relevant is voor het beoordelen van de financiële positie van de gemeente en de meerjarenraming. Bij de begroting dient de vraag zich aan of structurele lasten bekostigd worden uit structurele baten, men leidt dit af uit de mate waarin incidentele baten voorkomen. Bij de rekening moet worden nagegaan of de invloed beperkt blijft tot 2019 en of deze geen effect hebben op volgende jaren. In de onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de incidentele lasten en baten.

Hoofd- taakveld	begroting voor wijziging			begroting na wijziging			realisatie 2019		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en ondersteuning									
0.1 representatiekosten				-15		-15	-16		-16
0.1 voorzienign wethouderspansioen				-14		-14	-489		-489
0.1 MRE/restitutie bijdrage 2018				23		23	23		23
0.1 voorziening Griffie				-216		-216	-182		-182
0.2 verkiezingen	-30		-30						
0.3 onderzoekskosten oneigenlijk gebruik gemeentegronden				-50		-50			
0.3 kosten ijm verkoop gronden				-6		-6	-17		-17
0.3 grondverkoopn algemene dienst		75	75		750	750		426	426
totaal bestuur en ondersteuning	-30	75	45	-278	750	472	-681	426	-255

Hoofd- taakveld	begroting voor wijziging			begroting na wijziging			realisatie 2019		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Overhead									
0.4 loonkosten				-30		-30			
0.4 inhuur personeel				-68		-68	-52		-52
0.4 taxatie opstalverzekering gebouwen				-20		-20			
0.4 bijdrage Rural Data Center 2019	-6		-6	-19		-19	-19		-19
0.4 juridische en advieskosten bestuurlijk gevoelige dossiers				-51		-51	-35		-35
0.4 huren/werkplekvergoedingen		36	36		36	36		36	36
0.4 aanpassing huisvesting gemeentehuis				-21		-21	-23		-23
0.4 akoestisch optimaliseren kantoren	-7		-7						
0.4 kempensamenwerking, restitutie bijdrage 2018				79		79	79		79
0.4 voorziening wachtgeld voormalig personeel							-113		-113
0.4 uitkering WAZO / afrekening pensioenpremie 2018 vm				2	15	17	2	19	21
0.4 opstellen beleid informatiebeveiliging en privacy	-10		-10						
0.4 digitaal inwonerspanel	-5		-5						
totaal overhead en ondersteuning organisatie	-28	36	8	-128	51	-77	-161	55	-106
Algemene dekkingsmiddelen									
0.2 stelpost voorbereiding raadsprogramma	-75		-75						
0.5 dividend BNG					10	10		10	10
0.61 inhuur personeel project omzetting inhoud/opervlakte				-75		-75	-58		-58
0.7 algemene uitkering: actualisatie					-38	-38		74	74
0.7 algemene uitkering: actualisatie voorgaand jaar					13	13		-2	-2
0.8 voorziening dubieuze debiteuren								26	26
0.9 vennootschapsbelasting	-12		-12	-31		-31	40		40
0.5 onderuitputting kapitaallasten (mip)	275		275						
totaal algemene dekkingsmiddelen	188		188	-106	-15	-121	-18	108	90
Veiligheid									
1.1 Veiligheidsregio: restitutie bijdrage / afrekening gas/electra 2018				17		17	18	2	20
totaal veiligheid				17		17	18	2	20
Verkeer en vervoer									
2.1 onderzoek fietspaden / advieskosten inv.degeneratievergoeding				-26		-26	-32		-32
2.1 Herstel nutstrace agv aanleg glasvezel				-46		-46	-40		-40
2.1 evaluatie GWP				-10		-10			
2.1 voorbereiding projecten N284: inhuur personeel				-60		-60	-76		-76
2.1 voorbereiding projecten N284: terugontvangst kosten inhuur					50	50		53	53
2.1 voorbereiding projecten N284: advies inrichtingsplan				-14		-14			
2.1 voorbereiding projecten N284: advies snelle fietsverbindingen				-15		-15			
2.1 voorbereiding projecten N284: verrekening dekking investering				-41		-41	-40		-40
totaal verkeer en vervoer				-212	50	-162	-188	53	-135
Economie									
3.1 herijking Kempische Bedrijventerreinenvisie	-15		-15	-15		-15	-28	14	-14
3.1 calamiteitendoorsteek bedrijventerrein de Sleutel				-22		-22	-22		-22
3.1 faciliteren en realiseren quick wins de Sleutel				-20		-20			
3.1 Kempische Industrieregenda / afrekening interreg subsidie 2019				-22	7	-15	-15	7	-8
3.2 vergoeding KBP		30	30		33	33		41	41
3.2 update bedrijventerrein De Sleutel	-20		-20						
3.2 faciliteren bedrijfsverplaatsingen	-10		-10						
3.4 realisatie ruiter en mennetwerk				-15		-15	-42		-42
3.4 projectkosten Kempische Vrijtijdseconomie	-51		-51	-123		-123	-6		-6
3.4 projectkosten onderzoek routestructuren				-20		-20			
3.4 projectkosten regionale visie ruimtelijke vrijetijdseconomie	-20		-20	-10		-10			
3.4 budget activiteiten Bladel Remembers				-11		-11	-13		-13
3.4 afrekening toeristenbelasting 2018					56	56		56	56
totaal economie	-116	30	-86	-258	96	-162	-126	118	-8
Onderwijs									
4.2 Pius X DDC vergoedingen vorige jaren / bijdr.trajectbegeleiding	-2		-2				53		53
4.3 BLV subsidie 2019				-18	18		-18	18	
4.3 onderwijsachterstandenbeleid 2019				-201	165	-36	-45	9	-36
4.3 bijdrage rijk spreekvaardigheid en leesvaardigheid					11	11		11	11
4.3 bijdrage rijk kwalitatief goed aanbod doelgroepkinderen					24	24		24	24
totaal onderwijs	-2		-2	-219	218	-1	-10	62	52

Hoofd- taakveld	begroting voor wijziging			begroting na wijziging			realisatie 2019		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Sport, cultuur en recreatie									
5.3 bijdrage participatieovereenkomst Cmk/doorbetaling / bijsdr.sportnota	-10	10		-4		-4	-2		-2
5.2 vrijval voorziening onderhoud sporthal 't spant-er					16	16		17	17
5.6 bibliotheek btw herziening/correctie vorige jaren							107		107
5.7 correctie doorbetaling GOB subsidie 2018 aan Bosgroep				15		15			
5.7 inrichtingskosten omvorming percelen landbouwgrond naar natuurgebied				-15		-15	-15		-15
5.7 openbaar groen: extra lasten wegens droogte				-37		-37	-37		-37
5.7 openbaar groen: inventarisatie en invoering VTA bomenstand/ buurtplan				-55		-55	-49		-49
5.7 bouwschuren				-50		-50			
5.7 aanleg speeltuintje Hapertse Weide/ bijdragen				-15	13	-2	-13	13	
totaal sport, cultuur en recreatie	-10	10		-161	29	-132	-9	30	21
Sociaal domein									
6.1 mantelzorgondersteuning				-33		-33			
6.1 innovatieve projecten in het sociaal domein / afrek.subsidie 2018				-24		-24	-17		-17
6.1 Vuchtelingen hulp en -opvang				-54		-54	-48		-48
6.1 Ouderenbeleid: opheffing Stichting de Boei/budget De Goeiplak							-17	34	17
6.1 decentralisatie-uitkering voorschouwse voorziening peuters				44		44			
6.1 MFA Hapert: verrekening dekking investering							-48		-48
6.2 CJG: btw vorige jaren / praktijkhuis				3		3	-16		-16
6.3 BUIG				-282		-282			
6.3 Bijstandsbesluit zelfstandigen								-49	-49
6.3 BUIG: BBZ startende ondernemers								-69	-69
6.4 bijdrage P-bedrijf incidenteel				-212		-212	-212		-212
6.4 uitkering WVK					1.278	1.278		1.168	1.168
6.4 uitvoering diverse taken Wmo: inhuur personeel				-28		-28	-33		-33
6.4 uitvoering diverse taken Wmo: stelpost reserve sociaal domein				62		62			
6.4 uitvoering diverse taken Wmo: adviestrajecten				-20		-20	-14		-14
6.5 participatiebudget				-81		-81			
6.72 armoedebestrijding kinderen				-19		-19			
6.2 uitvoering controles BIZOB	-7		-7						
6.4 participatiebudget	-81		-81				-5		-5
6.72 armoedebestrijding kinderen	-19		-19						
totaal sociaal domein	-107		-107	-644	1.278	634	-410	1.084	674
Volksgesondheid en milieu									
7.1 Basisgezondheidszorg: projectkosten leertraject IJsslandse preventieaanpak				-34		-34	-29		-29
7.1 Basisgezondheidszorg: bijdragen leertraject IJsslandse preventie-aanpak					21	21		25	25
7.2 subsidie provincie klimaatstresstest Bladel					19	19		19	19
7.2 voorziening riolering				-19		-19	-77		-77
7.4 Milieubeheerprojectkosten / intrekken milieuv vergunningen 2e termijn				-10		-10	-10		-10
7.4 project sanering verkeerslawaaier				-109	109		-78	109	31
7.4 Sanering beperking geluidhinder				-60	23	-37	-15		-15
7.4 Kosten bestrijding ziekten en plagen	-25		-25	-56		-56	-60		-60
7.4 opstellen warmtevisie				-10		-10	-10		-10
7.4 Klimaatbeleid:toetsingskader grootschalige windenergie				-50		-50	-19		-19
7.3 projectkosten begeleiding stoppende ondernemers	-5		-5						
totaal volksgezondheid en milieu	-30		-30	-348	172	-176	-298	153	-145
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing									
8.1 advieskosten vastgoedbeheer	-7		-7						
8.1 ruimtelijke ordening: inhuur personeel				-11		-11	-25		-25
8.1 anterieure overeenkomsten	-80	80		-80	120	40	-137	297	160
8.1 gebiedsvisie groene long				-25		-25			
8.1 projectkosten invoering omgevingswet				80		80			
8.1 buurtpanel				5		5			
8.1 centrumvisie: advieskosten				-76		-76	-81		-81
8.1 vastgoedbeheer: inhuur personeel				-43		-43	-43		-43
8.1 vastgoedbeheer: asbestinventarisatie				-32		-32	-38		-38
8.1 voormalige praktijkschool: afrekening gasverbruik				-2		-2	-2		-2
8.1 invoering omgevingswet: projectkosten				-80		-80			
8.3 bouw-woning en welstandstoezicht:aframen stelpost				41		41			

Hoofd- taakveld	begroting voor wijziging			begroting na wijziging			realisatie 2019		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
8.3 afwaardering activum nav marktwaardetoets							-38		-38
8.2 grondexploitatie: diverse winstuitnames		4	4		212	212		204	204
8.3 bijdrage bovenwijkse voorziening plan de Biezen 2.1		27	27		27	27			
8.3 versnellen woningbouw				-25		-25			
8.3 onderzoeken CPO				-30		-30			
8.3 onderzoek langer thuis wonen				-15		-15			
8.3 Kwaliteit buitengebied: opbrengst uitbreiding bijgebouwen e.d.					30	30		41	41
totaal ruimtelijke ontwikkeling en beheer	-87	111	24	-293	389	96	-364	542	178
Reserves									
0.1 algemene reserve: dekking voorbereiding raadsprogramma		75	75		75	75		39	39
0.1 algemene reserve: budgetoverheveling 2018					460	460		460	460
0.1 algemene reserve: dekking voorbereiding maatregelenpakket					41	41		41	41
0.1 algemene reserve: dekking krediet MFA								48	48
0.1 algemene reserve: verm. dekkingsreserve geactiveerde investeringen					1.113	1.113		1.113	1.113
0.1 algemene reserve: vrijval reserve NRE				-887		-887	-887		-887
0.1 algemene reserve: vrijval surplus grondexploitatie	-70		-70	-70		-70	-70		-70
0.1 algemene reserve: aanvulling reserve grondexploitatie obv grondnota					192	192		192	192
0.1 algemene reserve:				-600		-600	-600		-600
0.1 algemene reserve: correctie reserve dekking kap.uitgaven				-125		-125	-125		-125
0.1 reserve sociaal domein					600	600		600	600
0.1 reserve sociaal domein/dekking verbouwingsplan den Herd					18	18		18	18
0.1 reserve bovenwijkse voorziening: bijdrage via opbr. ant.Overeenkomst				-110		-110	-140		-140
0.1 reserve bovenwijkse voorziening	-27		-27	-27		-27	-27		-27
0.1 reserve afschrijving: vormen dekkingsreserve Den Herd				-4.605		-4.605	-4.605		-4.605
0.1 reserve afschrijving: verm. dekkingsreserve geactiveerde investeringen				-1.113		-1.113	-1.113		-1.113
0.1 reserve afschrijving: bestemming uitkering WVK				-1.278		-1.278	-1.168		-1.168
0.1 reserve afschrijving: correctie reserve dekking kapitaaluitgaven					125	125		125	125
0.1 reserve verkoopopbrengst NRE: vrijval reserve					5.492	5.492		5.492	5.492
0.1 reserve grondexploitatie: vrijval surplus		70	70		70	70		70	70
0.1 reserve grondexploitatie: winstuitnames	-4		-4	-212		-212	-204		-204
0.1 reserve grondexploitatie: aanvulling obv grondnota				-192		-192	-192		-192
0.1 reserve kwaliteit buitengebied: reg.uitbreiding bijgebouwen/woningen				-30		-30	-34		-34
0.1 reserve kwaliteit buitengebied: verkoopopbrengst landbouwgronden				-519		-519	-278		-278
totaal reserves	-101	145	44	-9.768	8.186	-1.582	-9.443	8.198	-1.245
totaal incidentele lasten en baten	-323	407	84	-12.398	11.204	-1.194	-11.690	10.831	-859

(- = nadeel en + = voordeel)

6.6 Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De WNT verplicht de gemeente om de salarisgegevens van een aantal functionarissen openbaar te maken. Voor gemeenten vallen de gemeentesecretaris en de griffier onder het begrip topfunctionarissen. Overigens schrijft de WNT ook wettelijke maxima voor ten aanzien van bezoldigingen en ontslagvergoedingen van bepaalde functionarissen. De algemene maximale bezoldiging, inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever, voor een topfunctionaris mag niet meer dan € 194.000,- (in 2018 was dit nog € 189.000,-) per jaar bedragen. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt voor de eerste twaalf kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief. Ook mag er aan topfunctionarissen geen ontslagvergoeding worden uitgekeerd die hoger is dan € 75.000,- of de beloning over 12 maanden als dat een lager bedrag is.

De WNT voor de leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking wordt in navolgende onderverdeling toegelicht:

bedragen x € 1,-	E. Mol	F. Dirks
functiegegevens	secretaris	griffier
aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12	1/1 - 1/6
omvang dienstverband (als deelfactor in fte)	1,0	1,0
gewezen topfunctionaris	nee	nee
dienstbetrekking	ja	ja
individueel WNT-maximum 2019	194.000	80.258
<u>bezoldiging 2019:</u>		
- beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	96.012	35.166
- beloningen betaalbaar op termijn	16.578	6.056
subtotaal	112.590	41.222
individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	n.v.t.	n.v.t.
minus onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
totaal bezoldiging 2019	112.590	41.222
reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.
<u>gegevens 2018</u>		
aanvang en einde functievervulling in 2018	13/1 - 31/12	1/1 - 31/12
omvang dienstverband (als deelfactor in fte)	1,0	1,0
dienstbetrekking	ja	ja
<u>bezoldiging 2018:</u>		
- beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	94.592	84.129
- beloningen betaalbaar op termijn	15.157	13.598
totaal bezoldiging 2018	109.749	97.727
individueel WNT-maximum 2018	189.000	189.000

De WNT voor de leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking wordt in navolgende onderverdeling toegelicht:

bedragen x € 1,-	S. Verouden
functiegegevens	wnd griffier
kalenderjaar	2019 2018
periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	14/1 - 31/12
aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	12
individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	
maximum uurtarief in het kalenderjaar	187
maxima op basis van de normbedragen per maand	273.000
individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	273.000
bezoldiging	
werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	ja
bezoldiging in de betreffende periode	48.777
totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	48.777
minus onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
totaal bezoldiging, exclusief btw	48.777
reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.

In het verslagjaar hebben er bij de gemeente Bladel geen beloningen plaatsgevonden die hoger zijn dan de algemene maximale bezoldiging.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2019 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn zowel in 2018 als in 2019 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

7. Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. In de toelichting op het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) wordt begrotingsrechtmatigheid omschreven als:

“Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma’s (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, evenals het begrotingsjaar van belang zijn.”

De gemeente is een inkomens bestedende huishouding. Omdat het gaat om de besteding van publiek geld is het van vitaal belang dat de baten, lasten en vermogensmutaties rechtmatig tot stand komen.

Begrotingsoverschrijdingen zijn strikt formeel onrechtmatig. Er zijn een aantal verschillende begrotingsoverschrijdingen te onderscheiden. De accountant kan de onrechtmatigheden, zoals genoemd in kolom b. betrekken bij zijn oordeel. Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen, volgens de commissie BBV, ten minste de volgende “soorten” begrotingsafwijkingen worden onderkend:

Cat. Nr.	Begrotingsoverschrijding door:	a. Onrechtmatig (telt niet mee voor oordeel)	b. Onrechtmatig (telt wel mee voor oordeel)
1.	Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten of kostendekkende omzet.	onrechtmatig onrechtmatig	onrechtmatig
2.	Budgetoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen.		
3.	Budgetoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn.		
4.	Budgetoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijnesignaleerd.		
5.	Budgetoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingswijziging is ingediend.	onrechtmatig	onrechtmatig
6.	Budgetoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd, omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt.		
	- 6a. geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar		
	- 6b. geconstateerd na verantwoordingsjaar		
7.	Budgetoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere kapitaallasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren.	onrechtmatig	onrechtmatig
	- 7a. jaar van investeren		
	- 7b. kapitaallasten in latere jaren		

De begroting 2019 is op het niveau van de hoofdtakvelden door de raad vastgesteld, zodat voor budgetoverschrijdingen op het niveau van het hoofdtakveld goedkeuring moet worden gevraagd. Om te voldoen aan het begrotingsrechtmatigheidscriterium worden de volgende budgetoverschrijdingen van de lasten ten opzichte van de begroting gemeld (inclusief reserves).

In de volgende tabel is per hoofdtakveld de lastenoverschrijding ten opzichte van de begroting per “soort” begrotingsafwijking weergegeven. De toelichting per “soort” begrotingsafwijking is hiervoor weergegeven. Aangezien een lastenoverschrijding op hoofdtakveldniveau een saldo is van meerdere hoofdtakveldonderdelen, is het mogelijk dat de nadere uitsplitsing van de overschrijdingen kan leiden tot een hoger bedrag aan overschrijdingen dan het saldo op het hoofdtakveld. Op bepaalde hoofdtakveldonderdelen zijn ook lagere lasten dan begroot gerealiseerd. Deze zijn in het kader van de

beoordeling van de begrotingsrechtmatigheid buiten beschouwing gelaten tenzij deze relevant zijn voor de beoordeling.

omschrijving beleidsvelden (bedragen x € 1.000,-)	begroting 2019 na wijz.			rekening 2019			begrotingsafwijking			lasten over- schrijding > € 10.000,-
	totaal lasten	totaal baten	saldo	totaal lasten	totaal baten	saldo	totaal lasten	totaal baten	saldo	
bestuur en ondersteuning	-1.846	1.120	-726	-2.305	793	-1.512	-459	-327	-786	-459
overhead en ondersteuning organisatie	-5.769	266	-5.503	-5.362	261	-5.101	407	-5	402	
algemene dekkingsmiddelen	-694	35.379	34.685	-686	35.457	34.771	8	78	86	
veiligheid	-1.615	86	-1.529	-1.591	89	-1.502	24	3	27	
verkeer en vervoer	-2.426	113	-2.313	-2.335	167	-2.168	91	54	145	
economie	-800	1.318	518	-643	1.340	697	157	22	179	
onderwijs	-2.541	252	-2.289	-2.477	253	-2.224	64	1	65	
sport, cultuur en recreatie	-4.166	621	-3.545	-3.865	662	-3.203	301	41	342	
sociaal domein	-20.468	4.446	-16.022	-20.237	4.190	-16.047	231	-256	-25	
volksgezondheid en milieu	-5.385	4.221	-1.164	-5.748	4.615	-1.133	-363	394	31	-363
VHROSV	-2.831	2.009	-822	-3.049	2.477	-572	-218	468	250	-218
Totaal (exclusief reserves)	-48.541	49.831	1.290	-48.298	50.304	2.006	243	473	716	-1.040
reserves	-10.103	9.178	-925	-9.737	9.005	-732	366	-173	193	
Totaal (inclusief reserves)	-58.644	59.009	365	-58.035	59.309	1.274	609	300	909	-1.040

Analyse begrotingsrechtmatigheid

Tijdens het samenstellen van de jaarrekening is geconstateerd dat er afwijkingen zijn opgetreden ten opzichte van de begroting na wijziging. De afwijkingen passen binnen de kaders van de gemeentelijke interpretatie van het begrotingscriterium. Volgens de regels kunnen ze dus als 'onrechtmatig' worden aangemerkt maar wegen ze niet mee in het accountantsoordeel over de rechtmatigheid.

In onderstaand overzicht is aangegeven om welke afwijkingen dit op het niveau van de hoofdtakvelden gaat en hoe deze passen binnen de genoemde gemeentelijke invulling van het begrotingscriterium.

omschrijving beleidsvelden (bedragen x € 1.000,-)	lasten over- schrijding > € 10.000,-	rechtmatig telt niet mee voor oordeel				onrechtmatig en telt mee voor oordeel				
		cat. 1.	cat. 2.	cat. 6b.	cat. 7b.	cat. 3.	cat. 4.	cat. 5.	cat. 6a.	cat. 7a.
bestuur en ondersteuning	-459	-459								
overhead en ondersteuning organisatie										
algemene dekkingsmiddelen										
veiligheid										
verkeer en vervoer										
economie										
onderwijs										
sport, cultuur en recreatie										
sociaal domein										
volksgezondheid en milieu	-363	-363								
VHROSV	-218	-218								
Totaal (exclusief reserves)	-1.040	-1.040								
reserves										
Totaal (inclusief reserves)	-1.040	-1.040								

In de "Financiële verordening 2019" is in artikel 6 lid 4 opgenomen dat afwijkingen op de (oorspronkelijke) ramingen van de baten en lasten groter dan € 10.000,- toegelicht moeten worden. Bij kredieten worden de overschrijdingen boven de € 50.000,- toegelicht. In de "Financiële verordening 2019" is daarnaast geregeld dat de werkelijke exploitatiesaldo's van riolering, afvalverwijdering, duurzaamheid, ruimtelijke kwaliteit buitengebied en de vervangingen van sportmaterieel gemuteerd worden met de bijbehorende reserve (of voorziening).

Het betreft een analyse op hoofdlijnen. Dit betekent dat een aantal afwijkingen "verdicht" weergegeven worden. De analyse van de begrotingsoverschrijdingen hebben we op gespitst in:

- begrotingsoverschrijdingen voor wat betreft lasten per hoofdtakveld en
- begrotingsoverschrijdingen voor wat betreft investeringsuitgaven (kredieten).

▪ Afwijkingen c.q. overschrijdingen exploitatie-uitgaven

Hoofdtakveld: bestuur

In de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) is geregeld dat wethouders gedurende de periode dat zij wethouder zijn, ouderdoms- en nabestaandenpensioen opbouwen. In de lijn van het BBV hebben we hiervoor een voorziening gevormd. Deze voorziening dient jaarlijks actuair geactualiseerd te worden. Deze voorziening is bedoeld voor het opbouwen van vermogen voor het kunnen dekken van pensioenverplichtingen van (voormalige) wethouders, alsmede opvangen van verplichtingen voortvloeiende uit de overgedragen elders opgebouwd en overgedragen pensioenkapitaal van wethouders. De berekeningen van de omvang van de wethouderspensiolen is in overeenstemming gebracht met de actuariële uitgangspunten. Mede vanwege een erg laag rekenrente van 0,290% (2018: 1,577%) is € 474.000,- extra toegevoegd aan de voorziening dan geraamd. De rekenrente is eerst bij circulaire van 18 december 2019 begin gemaakt door het Ministerie van BZK. Omdat actualisatie binnen het bestaande beleid past en de nieuwe rekenrente eerst laat in het jaar bekend gemaakt is telt ons inziens de overschrijding niet mee voor het oordeel van de accountant.

Hoofdtakveld: volksgezondheid en milieu

Eind december 2019 hebben we een rijksbijdrage van € 256.000,- ontvangen van het Ministerie van BZK ontvangen in het kader van de "regeling reductie energieverbruik". Deze middelen kwamen op een zodanig laat moment binnen dat het onmogelijk was hierop beleid op te maken, dan wel bestedingsvoorstellen voor te doen. De ontvangen rijksbijdrage hebben wij daarom op de balans als 'vooruit ontvangen specifieke uitkeringen' verantwoord.

Daarnaast hebben we rekening gehouden met de afrekening van de eindafrekening van het ODZOB werkprogramma ad € 64.000,-. Daarnaast extra verrekening van overhead aan omgevingsvergunning. Omdat de bijstellingen binnen het bestaande beleid passen tellen de overschrijdingen ons inziens niet mee voor het oordeel van de accountant.

Hoofdtakveld: VHROSV

De overschrijdingen worden voornamelijk veroorzaakt door hogere (voorbereidings)kosten voor het bouw- en woonrijp maken van de grondexploitaties. Deze worden opgevangen door de (meerjarige) opbrengsten van grondverkoop. Daarnaast heeft op basis van een marktwaardetoets een afwaardering (boekwaarde was hoger dan de marktwaarde) plaatsgevonden van € 38.000,-. De overschrijdingen passen binnen het bestaande beleid en telt ons inziens niet mee voor het oordeel van de accountant.

▪ Afwijkingen c.q. overschrijdingen investeringskredieten

Op basis van de verordening op het financieel beheer ex. artikel 212 van de Gemeentewet wordt gerapporteerd over kredietoverschrijdingen boven de € 50.000,-.

omschrijving krediet (bedragen x € 1.000,-)	krediet	uitgaven t/m 2018	uitgaven 2019	saldo krediet	overschrij- ding > € 10.000	rechtmatig telt niet mee voor oordeel					onrechtmatig en telt mee voor oordeel				
						cat. 1.	cat. 2.	cat. 4.	cat. 6b.	cat. 7b.	cat. 3.	cat. 4.	cat. 5.	cat. 6a.	cat. 7a.
bestuur en ondersteuning	66		66												
overhead en ondersteuning organisa	325	144	98	83											
algemene dekkingsmiddelen															
veiligheid															
verkeer en vervoer	8.684	4.756	2.666	1.262											
economie															
onderwijs	3.490		323	3.167											
sport, cultuur en recreatie	609	109	471	29											
sociaal domein	21.720	166	1.573	19.981											
volksgezondheid en milieu	4.246	1.336	1.804	1.106											
VHROSV	6.175	2.211	1.263	2.701											
Totaal	45.315	8.722	8.264	28.329											

Er zijn geen overschrijdingen van kredieten boven de € 50.000,-.

Concluderend

Op grond van de jaarrekening bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 580.000,- (1% van de lasten inclusief toevoegingen aan reserves) en voor onzekerheden € 1.741.000,- (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

8. Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen

De doelstelling van de Single information Single audit (SiSa) is de verantwoordings- en controlelasten de gemeente uitkeringsverstrekkers te verminderen ⁵. De SiSa verantwoordingssytematiek sluit aan bij het reguliere jaarrekeningproces van de gemeente. De financiële verantwoording van de daarvoor aangewezen specifieke uitkeringen gebeurt via een bijlage bij de jaarrekening en valt daarmee ook onder de accountantsverklaring. De SiSa-bijlage geeft op beknopte wijze, volgens de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voorgeschreven wijze, de belangrijkste verantwoordingsinformatie over de betreffende specifieke uitkering, zoals bijvoorbeeld de juridische grondslag en de besteding ervan.

De informatie in dit hoofdstuk wordt toegezonden aan het CBS, deze zorgt voor verspreiding naar de ministeries die de specifieke regelingen onder zich hebben. De SiSa-informatie bij de jaarrekening bestaat uit 2 onderdelen.

1. De bevindingen die naar aanleiding van de toets op de regelingen worden gedaan moeten in een aparte tabel worden opgenomen.
2. Een schema, waarin een aantal kerngegevens dient te worden ingevuld, zoals de uitgaven die in 2019 zijn gedaan per regeling. Dit schema staat op de volgende pagina's. Alleen de regelingen die van toepassing zijn voor de gemeente Bladel in 2019 zijn opgenomen.

⁵ (SiSa betekent: eenmalige informatieverstrekking, eenmalige accountantscontrole)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 27 januari 2020								
BZK	C1	Regeling Reductie Energiegebruik	Totaal ontvangen beschikking	Projectnaam/ nummer	Besteding (jaar T)	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (JA/NEE)	Besteding (Jaar T) aan afwijkingen.	Cumulatieve bestedingen tot en met (jaar T)
		Gemeenten	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 01	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 02	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 03	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 04	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C1 / 06
			1 € 255.742	2019-623828	€ 0	Ja		€ 0
			Kopie projectnaam/ nummer	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee			
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C1 / 07	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C1 / 09			
			1 2019-623828		Nee			
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)			
		Gemeenten	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 03			
			€ 44.934	€ 0	€ 0			
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen			
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 04	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 06	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 07		
			1					
OCW	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	Correctie besteding 2018 aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO).	Correctie besteding 2018 aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO).	Correctie besteding 2018 aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO).	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
		Gemeenten	Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen.	Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen.	Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen.	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 38.680		

			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Correctie besteding 2018 aan andere gemeenten overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid. Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen. Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Correctie besteding 2018 aan andere gemeenten overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid. Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen. Bedrag		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08</i>		
			1					
IenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen
		Subsidieregeling sanering verkeerslawaa						
		Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)						
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 06</i>
			1 2015.094.00	€ 78.263	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 12</i>
			1 2015.094.00	€ 78.263	€ 0	€ 0		Nee

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeente deel 2019 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2018 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
1	061728 Gemeente Bladel		Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAW	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAZ
				inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
1	061728 Gemeente Bladel			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 06
			€ 1.854.624	€ 80.562	€ 145.183	€ 0	€ 0	€ 0

			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 07	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 08	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 09	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 10	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 11	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 12
		1 061728 Gemeente Bladel	€ 0	€ 11.942	€ 1.800	€ 0	€ 177.607	
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 13	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2A / 14					
		1 061728 Gemeente Bladel	€ 0					
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente deel 2019 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Besteding (jaar T) Bob Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2018 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 01	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 02	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 03	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 04	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 05	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 06
			1 061728 Gemeente Bladel	€ 27.766	€ 9.046	€ 47.895	€ 131.921	€ 15.443

			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 07	Besteding (jaar T-1) Bob inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 08	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 09	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 10		
		1	061728 Gemeente Bladel	€ 0	€ 0	€ 0		
VWS	H4	Specifieke uitkering Sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Projectnaam / nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen
		Gemeenten	Aard controle R. Indicatornummer: H4 / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 02	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 03	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 04	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 05	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 06
		1	€ 124.655	632726	€ 856.761	€ 250.593	€ 463.434	€ 142.734
			Kopie projectnaam / nummer	Totale besteding (Jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (Jaar T) per project tenopzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen	Overig (Jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 07	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 08	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 11	
		1	632726	856761	687.31%		-€ 732.106	

9. Vaststellingsbesluit

De raad van de gemeente Bladel;

gelezen het voorstel R20.002 van burgemeester en wethouders van 2 juni 2020;

gelet op het verslag van het onderzoek van de jaarstukken 2019 door de auditcommissie;

gelet op

- artikel 197 en 198 van de Gemeentewet;
- de verslagleggingsvoorschriften, zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- de interne regelgeving, zoals opgenomen in de beheers- en controleverordeningen 212, 213 en 213a van de Gemeentewet;

overwegende

- dat de gemeenteraad de jaarstukken vaststelt en het resultaat van de jaarrekening bestemt;

b e s l u i t :

1. de jaarstukken 2019 vast te stellen en aan het college van burgemeester en wethouders decharge te verlenen over het door hen gevoerde beleid en beheer;
2. in te stemmen met de begrotingsafwijkingen;
3. in te stemmen met de volgende resultaatbestemming:

a. (voorlopig) exploitatieresultaat		1.274.000,-
b. aanwending resultaat t.b.v. budgetoverhevelingen	576.000,-	
dekking door aanwending van reserves t.b.v. budgetoverhevelingen	-/- 46.000,-	
dekking door te ontvangen subsidies t.b.v. budgetoverhevelingen	-/- 23.000,-	
reservering ten laste van het resultaat 2019		507.000,-
c. de op basis van de decembercirculaire ontvangen middelen voor de uitvoering van het Klimaatakkoord (energieloket, wijkaanpak en transitievisie warmte) beschikbaar stellen voor uitvoering in 2020		237.000,-
d. te verrekenen met de dekkingsreserve afschrijving geactiveerde investeringen		110.000,-
e. te verrekenen met de algemene reserve grondexploitatie		309.000,-
f. netto resultaat 2019 te verrekenen met de algemene reserve		111.000,-
4. de 4^e begrotingswijziging 2020 vast te stellen als gevolg van de over te hevelen budgetten en de bestemming van het voordelig resultaat 2019.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 9 juli 2020.

De raad voornoemd,
de griffier,

de voorzitter,

10. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2019

Moet nog ingevoegd worden nadat deze beschikbaar is.

I.	overzicht afschrijvingstermijnen	177
II.	overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld.....	179
III.	voortgangsrapportage raadsprogramma 2018-2022	181
IV.	verklaring beleidsindicatoren.....	194
V.	evaluatie startersleningen	196
VI.	meerjarige inkoopcontracten	197

Bijlage I: Overzicht afschrijvingstermijnen (nieuwe) investeringen

Onderstaand afschrijvingstabel geeft invulling aan de betreffende uitgangspunten uit de nota "waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa 2017". De genoemde termijnen zijn maximale termijnen, richtinggevend en niet bindend. Wanneer wordt afgeweken van de aangegeven afschrijvingstermijnen is dit een onderdeel van het investeringsbesluit. De tabel is niet limitatief en kan aangevuld worden met nieuwe soorten activa en hun maximale afschrijvingstermijnen.

Balansrubriek	betreft	afschrijvings- termijn
Algemeen		
Activa met economisch nut en een verkrijgingsprijs van minder dan € 10.000,- worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd.		
Immateriële vaste activa	a. kosten sluiten geldleningen	tlv resultaat
	b. onderzoek en ontwikkeling bepaald actief (onder voorwaarden)	max. 5 jaar
Materiële vaste activa		
Gronden en terreinen	a. gronden en terreinen	niet
	b. renovatie sportterreinen	25 jaar
	c. aanleg sportvelden	40 jaar
	d. aanleg gravelbanen	25 jaar
	e. aanleg kunstgras sportvelden	10 jaar
Woonruimten	a. woningen	40 jaar *
	b. renovatie, restauratie, uitbreiding en aankoop woonruimten	25 jaar
	c. semi-permanante woningen	15 jaar
Bedrijfsgebouwen	a. nieuwbouw bedrijfs- en schoolgebouwen	40 jaar
	b. kleedlokalen sportvoorzieningen	40 jaar
	c. renovatie, restauratie, uitbreiding en aankoop bedrijfs- en schoolgebouwen	25 jaar
	d. semi-permanente gebouwen/ noodlokalen/ loodsen/ opslagplaatsen	15 jaar
	e. dierenverblijf	25 jaar
Grond- weg- en waterbouw- kundige werken	a. bergbezinkbassins, vrijval en druk rioleringen	50 jaar
	b. rioolgemalen bouwkundig	50 jaar
	c. rioolgemalen mechanisch en electrisch	20 jaar
	d. aanleg wegen, pleinen en rotondes	40 jaar
	e. aanleg tunnels, viaducten en bruggen	40 jaar
	f. aanleg plantsoenen, parken en groenvoorzieningen	40 jaar
	g. reconstructie plantsoenen, parken en groenvoorzieningen	25 jaar
	h. reconstructie / rehabilitatie wegen, pleinen en rotondes	25 jaar
	i. straatmeubilair (abri's, bewegwijzering, straatnaamborden, verkeersborden)	10 jaar
	j. verkeersregelinstallaties	12 jaar
	k. lichtmasten openbare verlichting	40 jaar
	l. armaturen openbare verlichting	20 jaar
	m. aanleg speelterreinen	20 jaar
	n. speeltoestellen	10 jaar
Vervoersmiddelen	a. vrachtwagens en tractoren	12 jaar
	b. bedrijfswagens	8 jaar

Balansrubriek	betreft	afschrijvings- termijn
Machines, apparaten en installaties	a. automatiseringsmiddelen b. kantoormeubilair c. meubilair scholen en gemeenschapshuizen d. strooibenodigdheden e. technische installaties f. veiligheidsvoorzieningen g. bij (eerste) inrichtingen e.d., waarbij de zgn. componentenbenadering niet is en ook niet zal worden toegepast, wordt een forfaitaire afschrijvingstermijn gehanteerd van	3-5 jaar 10 jaar 15 jaar 10 jaar 15 jaar 10 jaar 25 jaar
Overige materiële vaste activa	a. hekwerken, terreinafrastering/-afscheiding b. buitenterreinen c. rijwielstalling/berging d. schuilhutten e. luchtfoto's	15 jaar 25 jaar 15 jaar 25 jaar 5 jaar
Financiële vaste activa	a. bijdragen in activa van derden (als ware het actief in bezit van de gemeente)	variabel

Vorengenoemde opsomming is niet uitputtend. Voorts blijft het in incidentele gevallen, bijvoorbeeld indien de werkelijke levensduur sterk afwijkt, mogelijk af te wijken van de in deze bijlage genoemde afschrijvingstermijnen.

In het algemeen wordt de lineaire afschrijvingsmethode toegepast. Bij woningen hanteren we daarentegen de annuïtaire afschrijvingsmethode.

*

Bijlage II: overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Op grond van artikel 66 van het BBV nemen we in de jaarrekening een verplichte bijlage taakvelden op. De realisatie van het totaaloverzicht van de baten en lasten per taakveld is integraal en omvat dezelfde totaalbedragen als de begroting onderscheidenlijk de jaarstukken. Voor het overzicht met de gerealiseerde baten en lasten 2018 wordt hetzelfde verdelingsprincipe en dezelfde indeling gebruikt als voor het overzicht met de ramingen. Onderstaand het overzicht van de baten en lasten verdeeld over de voorgeschreven taakvelden.

omschrijving hoofdtakveld	taak	omschrijving taakveld BBV	R 2018-U	R 2018-I	Pr-B 2019-U	Pr-B 2019-I	B 2019-U	B 2019-I	R 2019-U	R 2019-I
Bestuur en ondersteuning	0.1	Bestuur	-1.221.830	70.973	-970.303	0	-1.305.694	0	-1.739.376	0
	0.10	Mutaties reserves	-1.169.352	2.869.237	-344.613	1.368.586	-10.102.752	9.177.845	-9.737.500	9.005.427
	0.2	Burgerzaken	-411.606	368.402	-433.110	350.880	-402.222	270.672	-457.999	265.100
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-165.897	513.207	-82.160	179.705	-138.561	849.847	-108.034	527.724
			-2.968.685	3.821.820	-1.830.186	1.899.171	-11.949.229	10.298.364	-12.042.909	9.798.251
Overhead	0.4	Overhead	-5.044.717	244.551	-5.600.760	255.752	-5.769.275	265.903	-5.361.791	261.340
			-5.044.717	244.551	-5.600.760	255.752	-5.769.275	265.903	-5.361.791	261.340
Algemene dekkingsmiddelen	0.5	Treasury	-474.998	1.108.913	-489.657	977.366	-356.885	1.041.629	-462.723	1.046.110
	0.61	OZB woningen	-157.070	2.286.564	-170.589	2.339.676	-251.809	2.369.512	-250.302	2.365.995
	0.62	OZB niet-woningen	-28.815	1.710.481	-39.261	1.781.641	-36.761	1.788.120	-8.032	1.779.837
	0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-4.668	28.155.604	-4.668	29.143.894	-4.808	30.179.759	-4.808	30.239.149
	0.8	Overige baten en lasten	-15.143	0	-768.589	0	-59.999	0	0	25.650
	0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-32.171	0	-11.731	0	16.157	0	40.293	0
			-712.865	33.261.562	-1.484.495	34.242.577	-694.105	35.379.020	-685.571	35.456.741
Resultaat	0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-2.174.388	0	-254.335	0	-365.020	0	-1.273.721	0
			-2.174.388	0	-254.335	0	-365.020	0	-1.273.721	0
Veiligheid	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-1.198.682	72.840	-1.256.181	70.342	-1.242.072	69.927	-1.239.029	73.301
	1.2	Openbare orde en veiligheid	-335.338	31.159	-331.466	5.461	-372.781	15.675	-351.856	15.482
			-1.534.020	104.000	-1.587.647	75.803	-1.614.853	85.602	-1.590.885	88.784
Verkeer, vervoer en waterstaat	2.1	Verkeer en vervoer	-2.240.713	119.054	-2.391.790	28.283	-2.417.756	109.668	-2.328.173	163.982
	2.2	Parkeren	-23.708	3.974	-33.273	4.000	-8.076	3.774	-6.877	3.312
			-2.264.421	123.029	-2.425.063	32.283	-2.425.832	113.442	-2.335.049	167.294
Economie	3.1	Economische ontwikkeling	-386.996	63.691	-385.660	7.050	-380.935	18.144	-360.797	31.972
	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-25.438	30.558	-29.694	30.000	-26.099	33.267	-28.773	41.250
	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-76.574	76.050	-75.595	75.000	-82.845	82.250	-81.707	82.250
	3.4	Economische promotie	-116.656	1.061.503	-164.740	1.103.400	-309.957	1.184.597	-172.061	1.184.746
			-605.665	1.231.801	-655.689	1.215.450	-799.836	1.318.258	-643.338	1.340.218
Onderwijs	4.2	Onderwijshuisvesting	-1.762.982	11.572	-1.792.595	9.010	-1.786.737	9.483	-1.773.234	9.482
	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-565.793	118.719	-490.653	23.600	-754.640	242.938	-703.555	243.021
			-2.328.775	130.291	-2.283.248	32.610	-2.541.377	252.421	-2.476.789	252.504

omschrijving hoofdtakveld	taak	omschrijving taakveld BBV	R 2018-U	R 2018-I	Pr-B 2019-U	Pr-B 2019-I	B 2019-U	B 2019-I	R 2019-U	R 2019-I
Sport, cultuur en recreatie	5.1	Sportbeleid en activering	-305.108	0	-304.977	83.798	-347.783	0	-322.798	1.073
	5.2	Sportaccommodaties	-1.119.616	346.424	-1.266.448	343.747	-1.188.885	440.074	-1.174.717	474.500
	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-297.359	9.983	-291.745	9.983	-277.299	9.983	-270.914	9.983
	5.4	Musea	-7.500	0	-7.500	0	-7.500	0	-7.500	0
	5.5	Cultureel erfgoed	-51.971	6.911	-76.921	6.871	-68.072	6.871	-58.618	6.871
	5.6	Media	-570.157	99.030	-568.209	99.072	-574.638	99.072	-462.170	100.943
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.554.130	154.444	-1.423.077	60.508	-1.702.151	64.824	-1.568.146	68.919
			-3.905.841	616.791	-3.938.877	603.979	-4.166.328	620.824	-3.864.864	662.290
Sociaal domein	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-2.344.351	223.965	-2.702.602	108.671	-2.509.129	113.956	-2.427.895	151.566
	6.2	Wijkteams	-1.098.962	47.044	-1.179.501	37.000	-794.026	49.000	-843.512	49.307
	6.3	Inkomensregelingen	-3.005.292	2.326.882	-3.186.047	2.156.730	-4.249.194	2.507.927	-4.025.458	2.300.601
	6.4	Begeleide participatie	-5.711.933	1.502.317	-5.547.087	300.000	-5.217.005	1.616.000	-5.441.167	1.519.691
	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-534.091	0	-500.889	0	-461.444	0	-502.409	0
	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-3.003.655	250.022	-2.770.163	128.000	-3.568.315	159.000	-3.589.659	166.610
	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-3.842.165	0	-3.261.723	4.000	-3.378.977	0	-3.097.802	1.868
	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-420.720	0	-284.655	0	-289.901	0	-309.351	0
			-19.961.169	4.350.230	-19.432.667	2.734.401	-20.467.991	4.445.883	-20.237.255	4.189.644
Volksgesondheid en milieu	7.1	Volksgesondheid	-726.863	26.915	-660.891	0	-826.421	30.226	-803.969	33.464
	7.2	Riolering	-1.955.511	2.116.311	-1.990.343	2.152.261	-1.907.365	2.059.987	-1.931.168	2.082.425
	7.3	Afval	-1.917.520	2.216.083	-1.821.776	2.168.173	-1.684.645	1.985.234	-1.831.649	2.120.056
	7.4	Milieubeheer	-731.214	4.800	-537.404	0	-966.570	145.973	-1.181.570	379.755
			-5.331.107	4.364.108	-5.010.414	4.320.434	-5.385.001	4.221.420	-5.748.356	4.615.700
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing (VHROSV)	8.1	Ruimtelijke ordening	-1.081.417	366.351	-882.535	295.311	-1.198.012	314.184	-1.145.788	358.856
	8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-1.921.545	1.215.987	-2.574.182	2.649.464	-608.674	860.008	-855.275	1.112.554
	8.3	Wonen en bouwen	-788.688	792.782	-1.111.305	714.168	-1.024.497	834.701	-1.048.066	1.005.482
			-3.791.651	2.375.120	-4.568.022	3.658.943	-2.831.183	2.008.893	-3.049.129	2.476.892
			-50.623.304	50.623.304	-49.071.403	49.071.403	-59.010.030	59.010.030	-59.309.657	59.309.657

Bijlage III: Voortgangsrapportage raadsprogramma 2018-2022

“afgerond” 😊 / “nagenoeg afgerond” 😊

In onderstaande rapportage hebben wij enkel de voortgang van de nog niet eerder afgeronde activiteiten opgenomen.

Raadsprogramma		Afspraak	Stand van zaken	Status
Hoofdtakveld: 0. Bestuur en ondersteuning				
Beleidsaccenten				
1	Bestuurlijke toekomst	De gemeente Bladel bezit voldoende bestuurskracht om de uitdagingen van de komende tijd als zelfstandige gemeente aan te gaan. Het werd wel wenselijk geoordeeld om te onderzoeken of voor bovenlokale thema's de regionale bestuurskracht op Kempenniveau vernieuwd en versterkt kan worden middels samenvoeging van samenwerkingsverbanden en constructies in één nieuw te vormen eigenstandige bestuurslaag met beslisbevoegdheden, bij voorkeur in de vorm van een federatie van Kempengemeenten, met een direct door de inwoners gekozen bestuur. Nu het onderzoek naar de haalbaarheid van een bovenliggende/overkoepelende Kempische federatiegemeente is afgerond en dit onderzoek heeft uitgewezen dat een federatiegemeente geen toekomstgerichte oplossing voor de Kempen is, gaat gekoerst worden op versterking van de regionale bestuurskracht op Kempenniveau in een nieuw op te richten vervangend samenwerkingsverband gestoeld op de Wet Gemeenschappelijke Regelingen, met weliswaar een indirect gekozen maar niettemin wel democratisch gelegitimeerd bestuur.	Na Veerkrachtig bestuur is gestart met een strategische agenda voor de Kempen. In 2019 zijn de thema's daarvoor vastgesteld. De vorm waarin we er aan gaan werken moet nu bepaald worden. Algemeen geldt dat het afwegingskader voor gemeentelijke herindeling op Rijksniveau is gewijzigd. Zwaarder dan voorheen geldt de voorwaarde van vrijwilligheid. Het ministerie is ook aan het onderzoeken of er alternatieven zijn voor bestuursvormen naast de huidige (zelfstandige gemeente en GR-en). Opschaling door herindeling en steeds meer en grotere samenwerkingsverbanden is niet de oplossing. De federatie, zoals wij voorgesteld hadden, wordt serieus verder uitgewerkt en onderzocht als alternatief. Wij dragen daar ook aan bij.	😊
2	Communicatie en interactieve beleidsvorming	Open, actieve communicatie en interactieve beleidsvorming zijn leidende principes. Uitgangspunt is het organiseren van draagvlakverkenning, open planprocessen en burgerparticipatie zo vroeg mogelijk bij de beleidsvorming. Inspraak heeft het karakter van samenspraak.	Dit uitgangspunt wordt onderschreven.	😊
3	Procedures en werkwijze raad	Om op een eigentijdse wijze invulling te blijven geven aan de interactieve bestuursstijl die de raad voor staat is het belangrijk dat de gemeenteraad zich blijft ontwikkelen als bestuursorgaan. De raad zal in de komende periode haar eigen werkwijze en procedures tegen het licht houden om de werkwijze en vergaderstructuur te herzien. Met als doel om daadwerkelijk interactiever aan de slag te gaan met de gemeenschap van onze gemeente, op een manier die voldoet aan de verwachtingen van deze tijd. Het is wenselijk om de aan het begin van het jaar 2019 aan te treden nieuwe burgemeester te betrekken bij de ontwikkeling van de nieuwe bestuursstijl en daarom wordt het ontwikkelproces in het tweede kwartaal van 2019 gestart.	In 2019 is in samenwerking tussen de auditcommissie, portefeuillehouder en ambtelijke organisatie gewerkt aan de verbetering van de begroting en de andere planning- en controldocumenten. Dit is afgerond en vanaf 2020 zal de nieuwe vorm langzaam geïmplementeerd worden. Het gaat om een andere, digitale, presentatie, meer taakvelden en subtaakvelden zodat beter inzicht is over de inhoud. Ook worden daaraan (meer en meetbare) maatschappelijke effecten en prestatie-indicatoren toegevoegd.	😊

4	Gemeentelijke belastingen en tarieven	Voor de afvalstoffenheffing, rioolrechten en leges worden kostendekkende tarieven gehanteerd. De tarieven voor de toeristenbelasting worden afgestemd op de gemiddelde jaarlijkse stijging (in %) volgens Coelo, met differentiatie tussen vaste en mobiele onderkomens. Voor de onroerende zaakbelastingen wordt in beginsel een inflatievolgend beleid gehanteerd.	Jaarlijks worden de tarieven voor de afvalstoffenheffing, rioolrechten en leges opnieuw vastgesteld rekening houdend met het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid. Binnen het uitgangspunt van kostendekkendheid van tarieven en leges zijn er geen alternatieven. De onroerende zaakbelastingen en toeristenbelasting zijn de enige wezenlijke instrumenten om eigen algemene middelen te genereren.	😊
5	Internet	Voor de toekomst is het van belang dat de internetverbindingen op orde zijn; iets wat vooral geldt voor het buitengebied. Een volledig dekkend mobiel netwerk, digitale infrastructuur en snel internet vormen een basisvoorziening voor een innovatieve economie. Snel internet kan een enorme bijdrage leveren aan de leefbaarheid in een dorp. Bestuurlijke inzet is om de hele gemeente Bladel te voorzien van snel internet, door middel van glasvezel of opvolgende alternatieven. De gemeente heeft hierbij een inspanningsverplichting, stimuleert aanbieders van snel internet en biedt hen waar mogelijk randvoorwaardelijke faciliteiten.	Het buitengebied is voorzien van glasvezel door middel van de coöperatie 'Kempenglas'. Binnen de kernen worden door telecom-netbeheerders bestaande koperen en coaxiale telecommunicatienetwerken geheel of gedeeltelijk vervangen. Bij nieuwbouwprojecten wordt ook glasvezel toegepast. Ook hierbij geldt dat netbeheerders het glasvezel op diverse wijzen kunnen toepassen (FTTX). Daarnaast voorzien netbeheerders hun netwerk van glasvezel met het oog op de ontwikkelingen binnen de mobiele communicatie (5G).	😊
6	Bedrijfsvoering	De gemeente informeert haar inwoners bij voorkeur digitaal in plaats van per papieren post. Daarom is de gemeente recent aangesloten bij de berichtenbox van MijnOverheid.nl. Met de introductie van MijnOverheid.nl zal, voor de burgers die dit wensen, een deel van de gemeentelijke papieren post worden vervangen met digitale post. Deze manier van informeren is sneller, gebruiksvriendelijker en duurzamer. Het college gaat het gebruik van MijnOverheid.nl actief aanmoedigen. Burgers die post op papier willen blijven ontvangen, blijven uiteraard deze mogelijkheid houden.	Gemeente Bladel verzendt alle belastingaanslagen via MijnOverheid. De verzending van andere gemeentelijke producten via MijnOverheid hebben slechts een gering bereik. Voor het jaar 2019 is daarom gekozen voor een verdere verdieping van het belastingproduct via de berichtenbox, omdat deze wel een relatief groot bereik onder de bevolking van Bladel heeft. Deze verdieping is bewerkstelligd door een digitale betaallink en incassomachtiging op te nemen op de digitale aanslag. De gemeente Bladel is daarnaast aangesloten bij de berichtenbox voor bedrijven.	😊
Hoofdtakveld: 1. Veiligheid				
Beleidsaccenten				
7	Ondermijning	Er is meer aandacht nodig voor de aanpak van (criminele) ondermijning. Er is een sterke bestuurskracht nodig van samenwerken en signaleren om tot een doeltreffende aanpak te komen van ondermijnende criminaliteit. Samenwerking met andere gemeenten, politie, openbaar ministerie en andere partners in het veiligheidsveld is hier van belang. Daarnaast is er preventief beleid nodig, zoals meer bewustwording van de burgers en communicatie met de burgers over de risico's van ondermijnende criminaliteit. Ook is er preventief toezicht noodzakelijk, zodat beter zicht komt op zaken als hennepcultuur, synthetische drugsdops en het dumpen van drugsafval. Het beleidsvormingsproces start in het tweede kwartaal van 2019 met de keuzenota.	In 2019 is fors ingezet op preventief vlak. Zo is er tijdens de eindejaarsbijeenkomst in samenwerking met de politie voorlichting gegeven over ondermijnende criminaliteit. Bovendien is ondermijnende criminaliteit een vast agendapunt in de overleggen met de buurtpreventieteams. Ook via social media (website gemeente Bladel en Facebook) is informatie verspreid over ondermijnende criminaliteit met de focus op de mogelijkheden voor het (anoniem) doen van meldingen. Verder is aangehaakt bij landelijke en regionale campagnes. Zo heeft een speciaal promotieteam met het parfum 'Xtacy' het winkelend publiek in het centrum van Bladel kennis laten maken met de kenmerkende (anijs)geur van XTC. Als bewoners de geur kunnen herkennen en de gemeente en/of de politie tippen, kan dit helpen om de locaties waar XTC wordt gemaakt en drugsdumpingen op te sporen. Tot slot hebben alle inwoners van de gemeente Bladel in 2019 een flyer ontvangen met informatie over hennepkwekerijen en drugsdops.	😊
Hoofdtakveld: 2. Verkeer en vervoer				
Beleidsaccenten				
8	N284	De provinciale weg N284 is een belangrijke verkeersader in de Kempen. Op deze provinciale weg zijn diverse verkeerskundige problemen, waaronder onder meer de ontsluiting van de bedrijventerreinen, de doorstroming op de N284, de oversteekbaarheid van de kruispunten en de	In 2018 is een plan van aanpak (PvA) geschreven voor de herinrichting van de N284. Dit PvA is als bijlage vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst met de provincie en heeft in 2019 gediend als startdocument voor de gezamenlijke planstudie herinrichting N284.	😊

		verkeersleefbaarheid in de kleine kernen ten noorden van de N284, geconstateerd. Daarnaast is er groot onderhoud noodzakelijk aan de weg. Het in samenwerking met de nabuurgemeente Reusel-de Mierden en de provincie opgestelde plan van aanpak "Gezamenlijke aanpak N284" bevat een beschrijving van het project, de visie op het project en de beheeraspecten. In het plan van aanpak staan afspraken over tijd, geld, planning, communicatie, kwaliteit en organisatie: • fase 1: ondertekenen samenwerkingsovereenkomst + plan van aanpak • fase 2: opstellen visie en inrichtingsschets • fase 3: uitwerken deelprojecten • fase 4: uitvoering Fase 1 is inmiddels afgerond. Planning is om in het jaar 2018 de variantenstudie, de vaststelling van de inrichtingsvisie en de afbakening van de deelprojecten af te ronden. In 2019 start de voorbereiding en uitwerking van de deelprojecten. Het uitgangspunt is de daadwerkelijke uitvoering van het eerste deelproject te starten in het jaar 2020.	Deze studie is in 2019 opgestart en heeft als doel te komen tot een "gedragen" voorkeursalternatief tussen de drie samenwerkende partijen (gemeenten Reusel-De Mierden, Bladel en de Provincie Noord-Brabant). In het tweede kwartaal van 2020 wordt voor de gemeenteraad inzicht gegeven in het beoogde Voorkeursalternatief voor de herinrichting van de N284. Belangrijkste onderdelen zijn de (nieuwe) fietsstructuren, mogelijke fietstunnels, Duurzaam Veilig wegprofiel, slimme verkeerslichten en verbetermaatregelen voor de doorstroming en oversteekbaarheid. Vanaf het 2e kwartaal 2020 starten dan de vervolgonderzoeken / uitwerkingen van het tracé.	
9	Fietsverkeer	Duurzaamheid in het verkeer komt tot uiting door een investering in goede en veilige fietsroutes en waar nodig vervoer op maat. Er komen steeds meer nieuwe vervoersmiddelen, zoals de elektrische fiets en scootmobielen. Wegen en fietspaden worden ingericht met een blik op de toekomst, waarbij veiligheid en een goede doorstroming voor alle gebruikers centraal staan. Hiervoor is het van belang om op belangrijke trajecten vanuit Bladel snelfietspaden aan te leggen. Ook is het van belang om bestaande (recreatieve) fietspaden te verbreden, beginnend met het fietspad op de Cartierheide. Bestuurlijke inzet is dat voor gebruikers van fietsen op centrale plaatsen (fietsstallingen of in het centrum) in de gemeente Bladel e-oplaadpunten worden gerealiseerd. De gemeente heeft hierbij een inspanningsverplichting, stimuleert aanbieders en biedt hen waar mogelijk randvoorwaardelijke faciliteiten.	Fietspad(en) Cartierheide In 2019 is een variantenstudie uitgevoerd op de fietspaden Cartierheide en de daarop aansluitende fietsnetwerken. Afstemming / overeenstemming met Staatsbosbeheer, RAVON en de gemeente Eersel zijn in 2019 bereikt. Hierdoor is het onderzoek (variantenstudie) afgerond. In 2020 zal de uitwerking (ontwerp) hiervan ter vaststelling voorgelegd worden aan de gemeenteraad. Oplaadpunten ebikes Als er initiatieven zijn, dan zullen we als gemeente waar mogelijk faciliteren. In het kader van de Centrumvisie zijn er kansen voor innovatie. Veilige fietsroutes In de plannen omtrent de N284 en omgeving worden fietspaden verbeterd en veiliger gemaakt. In tweede kwartaal 2020 wordt op structuurniveau het plan aan de raad aangeboden.	😊
10	Openbaar vervoer	Openbaar vervoer draagt bij aan een betere bereikbaarheid. Het stelt mensen in staat om te participeren in de samenleving en draagt bij aan verbetering van de leefomgeving. Verschillende vormen van vervoer kunnen beter op elkaar aangesloten worden. Het openbaar vervoer hoeft geen vervanger te worden voor de auto, maar moet een werkend alternatief zijn. Hoogwaardig openbaar vervoer over meerdere routes (ook snellere routes) moet het uitgangspunt zijn. Er moeten samen met de provincie en de vervoerder afspraken gemaakt worden over beter openbaar vervoer vanuit en naar de gemeente Bladel. Vooral de busverbinding, waar vooral veel studenten gebruik van maken, met Tilburg moet verbeterd worden, zodat er vanuit de kernen Bladel en Hapert een betere ontsluiting en aansluiting is.	De OV-vervoerscorridor ligt op en nabij de N284. In dit project nemen we de verbetermogelijkheden mee. Dit kunnen ook andere manieren van vervoer zijn dan een reguliere lijndienst. Ook worden momenteel "nieuwe" & "slimme" manieren van vervoer / mobiliteit onderzocht. Hierbij zoeken we aansluiting bij het bedrijfsleven en onderwijs. De focus ligt nu nog op hoe we de kleine kernen en de bedrijventerreinen aan takken op het regulier openbaar vervoernet.	😊

11	Laadpalen voor auto's	In Nederland worden steeds meer laadpalen voor elektrische auto's aangeboden door bedrijven en gemeenten. Deze laadpalen staan verspreid in Nederland, maar er is nog geen volledige dekking. Bestuurlijke inzet is dat er op korte termijn meer laadpalen komen in alle woonkernen van de gemeente. De gemeente heeft hierbij een inspanningsverplichting, stimuleert aanbieders en biedt hen waar mogelijk randvoorwaardelijke faciliteiten.	In onze gemeente staan er nu veertien, waarvan vijf laadpalen in de openbare ruimte die niet in eigendom zijn van een particulier of bedrijf. Volgens de landelijke benchmark voorziet de gemeente Bladel nu maar in 22% van de benodigde vraag in 2020 en 12% van de benodigde vraag in 2025. Om beter aan de behoefte te kunnen voldoen heeft het college eind 2019 besloten om deel te nemen aan de collectieve aanbesteding publieke laadinfrastructuur voor opladen elektrische auto's. Die wordt uitgevoerd door de Provincie Noord Brabant. Deelname in de collectieve aanbesteding zorgt ervoor dat we profiteren van een betere aanbieder voor laadpalen, zowel in kwaliteit als kwantiteit, door het schaalvoordeel. Voor de gemeente zijn er geen meerkosten aan plaatsing en er zal ook sprake zijn van lagere laadtarieven voor de gebruikers.	😊
12	Verkeersveiligheid	De school moet goed en veilig bereikbaar zijn voor kinderen en ouders. Verkeerssituaties bij scholen verdienen continue aandacht van de gemeente. Daarnaast is het van belang om gevaarlijke verkeerssituaties in beeld te brengen en op te lossen. In het Gemeentelijk Verkeer en Vervoer Plan dienen deze situaties prioriteit te krijgen. Voorts is het van belang om overlast van sluipverkeer terug te dringen en te ontmoedigen. Hiertoe dient een knelpuntenonderzoek te worden uitgevoerd. De gemeenteraad heeft op 21 mei 2015 het Gemeentelijk Verkeer en Vervoer Plan 2015 – 2020 (GVVP 2015-2020) vastgesteld. Dit betekent dat het GVVP 2015-2020 in het derde kwartaal van 2019 geëvalueerd wordt conform de beleidsklok. Het beleidsvormingsproces start in het eerste kwartaal van 2020 met een beslidsdocument.	In de periode 2019-2020 wordt het oude GVVP geëvalueerd en gestart met het opstellen van een nieuw verkeersbeleid dat vanaf 2021 moet gaan gelden. We zien mogelijkheden om de evaluatie en het actualiseren van beleid te combineren om eerder tot besluitvorming te kunnen komen. Het geactualiseerde GVVP zal worden ingepast in de Omgevingsvisie. De volgende deelprojecten zullen extra aandacht zullen krijgen in het geactualiseerde GVVP: - zorg voor veilige schoolomgevingen; - hernieuwde inventarisatie alle knelpunten (gebruik hiervoor de BLIQ rapportages); - beleid fietspaden/netwerk; - verbeterplan fietspaden, utilitair en recreatief, mogelijkheden snelle fietspaden (buiten de N284 corridor).	😊
Hoofdtakveld: 3. Economie				
Beleidsaccenten				
13	MKB	De middenstand in de kernen is onmisbaar. Veel mensen in de gemeente Bladel zijn werkzaam in het midden- en kleinbedrijf, dat goeddeels afhankelijk is van lokale en regionale keuzes en ontwikkelingen. Lokale ondernemers maken zelf de belangrijkste keuzes. Maar de gemeente Bladel kan wel allerlei randvoorwaarden scheppen voor een florerende lokale economie en bedrijven ondersteunen. Daarom is een goed contact met de ondernemer en centrummanagers van wezenlijk belang. Het versterken van het Centrummanagement is noodzakelijk voor het ondernemerschap in het winkelcentrum van Bladel en via de relaties tussen Centrummanagement en het MKB in Hapert ook voor de middenstand in Hapert. Centrummanagement kan rekenen op de steun voor de komende jaren.	Bladel is toe aan versteviging van het centrummanagement. De basis is de afgelopen jaren gelegd en verdere professionalisering is wenselijk. In 2019 zijn de stakeholders binnen centrummanagement aan de slag gegaan met het opstellen van een gezamenlijke agenda. De gezamenlijkheid in deze agenda geeft voldoende draagvlak om als gelijkwaardige partners verder te gaan in centrummanagement 2.0. De volgende stap is aan de slag te gaan met de uitwerking van de van de gezamenlijke thema's. Het gaat dan niet enkel over de inhoud, maar zeker ook over de vraag wat de mate van participatie is per onderwerp. Professionalisering van de samenwerking tussen vastgoed, ondernemers en gemeente is ook een belangrijk onderwerp van gesprek met MKB Hapert. Het participatietraject waarin GBOH in samenwerking met MKB een aantal bouwstenen heeft aangeleverd met betrekking tot de gebiedsvisie Hapert, heeft een aantal aanknopingspunten opgeleverd waardoor gezamenlijk vervolgstappen kunnen worden gezet.	😊
14	KBP	De gemeente Bladel heeft een sterke economie. Het KBP behoort tot de beste bedrijventerreinen van Nederland en is naast de bedrijventerreinen in Bladel en Hapert van grote waarde voor de werkgelegenheid binnen de Kempen. De vestiging van bedrijven op het KBP moet daarom worden	De vestiging van bedrijven op KBP wordt waar mogelijk gestimuleerd door actieve promotie en communicatie over KBP en de structurele inzet van twee acquisitie- en accountmanagers binnen de gemeenschappelijke regeling KBP.	😊

		gestimuleerd. De bereikbaarheid en veiligheid van alle bedrijventerreinen is van belang en heeft de aandacht.		
Hoofdtakveld: 4. Onderwijs				
Beleidsaccenten				
15	Basisschool De Vest Hoogeloo	Het Strategisch Huisvestingsplan Primair Onderwijs (SHP), vastgesteld in 2017, voorziet in vervangende nieuwbouw van een 6-klassige brede school met ruimte voor een voorschoolse voorziening in Hoogeloo. In eerste instantie is, mede op aangeven van de dorpsraad Hoogeloo, gekeken naar de mogelijkheid verplaatsing van basisschool De Vest naar het Valensplein, aansluitend aan de MFA. Op basis van gedegen onderzoek is echter gebleken dat deze verplaatsing niet haalbaar is. Inmiddels is door Onderwijsstichting Kempenkind een plan ontwikkeld voor nieuwbouw van een brede school in Hoogeloo op een gedeelte van het huidige schoolterrein. Ondanks de resultaten van het uitgevoerde onderzoek blijven de dorpsraad en de inwoners van Hoogeloo een voorkeur uitspreken voor verplaatsing van basisschool De Vest naar het Valensplein. De voorkeur van dorpsraad en inwoners is gericht op behoud/verbeteren van de leefbaarheid van de (kleine) kern: • concentreren van centrumvoorzieningen; • verlevendigen van het Valensplein; • synergievoordelen bij gebouwelijk verbinden van gemeenschapshuis en school; • woningbouw op vrijkomende locatie De Vest. Hoofdprobleem voor een verplaatsing van de school naar het Valensplein is de beperkt beschikbare ruimte en het met omliggende grondeigenaren niet kunnen bereiken van overeenstemming over aankoop van benodigde gronden tegen aanvaardbare prijzen. In het met Onderwijsstichting Kempenkind te voeren OOGO (op overeenstemming gericht overleg) wordt de wens tot verplaatsing van basisschool De Vest naar het Valensplein opnieuw ingebracht en wordt gekoerst op een laatste onderzoek om alsnog tot een verplaatsing van de basisschool te komen. De onderhandelingen met de grondeigenaren aan het Valensplein worden heropend. Het onderzoek wordt in het vierde kwartaal 2018 afgerond, waarna de discussie over verplaatsen van de basisschool in het voorjaar 2019 definitief wordt beslecht.	Het finale onderzoek naar de mogelijke verplaatsing van basisschool de Vest naar het Valensplein is afgerond. Het onderzoek is in het voorjaar van 2019 aan de gemeenteraad aangeboden.	😊
Hoofdtakveld: 5. Sport, cultuur en recreatie				
Beleidsaccenten				
16	Ontwikkeling Egyptische Poort	De gemeente Bladel wil in samenspraak met particuliere initiatieven het gebied de Egyptische Poort ontwikkelen. Tot nu toe is het een ontwikkeling waarbij de gemeenteraad via een interactief proces tot een richting is gekomen. In het verlengde hiervan zijn door de gemeenteraad keuzes gemaakt die moeten worden uitgewerkt in een eerste aanzet voor het plan. In het recent genomen raadsbesluit betreffende de verdere planontwikkeling is het ontwikkelgebied vastgesteld en is als voorkeursscenario voor het ontwikkelgebied gekozen voor een combinatie	In het visiedocument van Buur zijn de twee visies (De Toren van Bladel en de Kempische Poort) samengebracht. Dit heeft geleid tot een "groeivisie" waarvan drie stadia zijn beschreven. Het lineaire Park, De groene Ladder en De Groene Poort. Uw raad heeft gekozen voor de meest ambitieuze variant De Groene Poort en het college opdracht gegeven deze visie na te streven bij de invulling van het gebied. Het college heeft deze visie ingebracht bij de projectgroep voor de N284. Doel was de visie, voor wat betreft de verbinding over de N284, onderdeel uit te laten maken van het project N284.	😊

		van scenario 3 'De Toren van Bladel' en scenario 1 'Kempische poort'. Hierbij zijn als belangrijkste te realiseren waarden benoemd: • versterken van het groen, versterken/verbinden van de functies sport en (natte) recreatie; • versterken groenstructuur dorpskern vanuit het gebied Egyptische Poort, verbinding tussen dorpskern en landschappelijke omgeving. Het plangebied is opgedeeld in drie zones, die in de verdere ontwikkeling zullen worden meegenomen. Binnen het plangebied zal een nieuw aan te leggen zwem- en recreatievijver als katalysator voor de ontwikkeling van het plangebied dienen. Deze katalysator wordt op korte termijn onder gemeentelijke regie uitgevoerd teneinde andere initiatiefnemers te verleiden en aan te jagen om mee in het gebied te investeren. Het historisch lint van de Leemskuilen wordt versterkt. Er blijft in het plangebied plaats voor daar al gevestigde verenigingen. In of nabij het plangebied gevestigde ondernemingen, zoals de exploitant van de overdekte zweminrichting, wordt de gelegenheid geboden om in de ontwikkelingen te participeren. Met enige terughoudendheid wordt de mogelijkheid tot het ontwikkelen van woningen meegenomen binnen het plangebied. Voor de ontsluiting van het gebied wordt de Bossingel ingericht als autoluwe recreatieve boulevard. De opties om het plangebied te ontsluiten door een ongelijkvloerse kruising onder/over de N284 worden verder verkend. Financieel gezien wordt gekozen voor een kostenneutrale realisatie, waaronder wordt verstaan dat alle uitgaven en investeringen die de gemeente na beëindiging van de overeenkomst met Ballast Nedam in het gebied heeft gedaan minimaal terugverdiend moeten worden. De eerste aanzet voor het plan, met inbegrip van de zwem- en recreatievijver als katalysator, wordt in het eerste kwartaal 2019 gepresenteerd aan de gemeenteraad. Deze aanzet omvat ook een nieuwe naamgeving voor het plangebied, zoals door de gemeenteraad bij motie is gevraagd.	Met het vaststellen van de voorkeursvisie is aangegeven dat het ontwikkelen van het water, naast de oversteek van de provinciale weg, als katalysator moest dienen om initiatieven voor het gebied los te krijgen. In 2019 is veel voorbereidend onderzoek gedaan naar de mogelijkheden en de vorm van de waterpartij. Ten behoeve van de zwemvijver zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd naar de bodemgesteldheid. Tevens is een inwonerspanel gehouden ten behoeve van het soort zwemwater. We willen De Egyptische Poort via uitnodigingsplanologie ontwikkelen. Dat betekent dat initiatieven van ondernemers en particulieren die passen in de visie uitgevoerd kunnen worden. We verwachten binnenkort de eerste concrete plannen bekend te kunnen maken.	
17	Natuur en openbaar groen	Natuur en bos zorgen samen met landbouwgrond voor een gevarieerd landschap in ons buitengebied. Leefgebied van talloze planten en dieren, maar ook ruimte om van te genieten voor inwoners en toeristen. Deze waarden willen we niet alleen behouden maar waar nodig ook versterken. Voor zowel inwoners als toeristen zijn de natuur, de bossen en de vennen van groot belang. Streven is dat de natuur, recreatie en toerisme hand in hand gaan. Daarom stimuleren we in groei en versterking van de biodiversiteit. Zowel in het cultuurlandschap (landbouwgronden) als in de natuur. Versterking van de bestaande natuur heeft voorrang op de aanleg van nieuwe natuur. Bij natuurbeheer geven we de voorkeur aan particulier (agrarisch) beheer boven terreinbeheerders. Combinatie met andere verdienmodellen (recreatie of agrarische productie) wordt gestimuleerd. Op die manier zorgen we voor een nog robuuster landschap waar zowel inwoners als bezoekers van gemeente Bladel prettig wonen, verblijven en recreëren. Een voorbeeld in dit kader is het verbeteren van de toegankelijkheid van Natuurgebied Biezengoren als wandelgebied richting de Bokkenrijder en Neterselse Heide.	Natuur en openbaar groen; biodiversiteit Er worden in de gemeente diverse projecten uitgevoerd om de natuurlijke waarden te versterken. Voorbeelden hiervan zijn de uitgebreide gebiedsontwikkeling en versterking rond windpark de Pals, de Vogelakkers, het nieuwe ecologische beheer op het Kempisch Bedrijvenpark, de verjonging en versterking van ons bos, de aanplant van bos op de Boomfeestdag en het beekherstel van de Groote Beerze. De gemeente zet zich hierbij actief in om de natuurversterking gepaard te gaan met duurzame landbouw en recreatie. Zo wordt in 2020 bijvoorbeeld het nieuwe ruiternetwerk geopend en komt er een versterkte recreatieve verbinding tussen de Hapertse Boswachterij en Cartierheide. Er zijn ook diverse projecten afgerond, zoals de vergroening van de Sleutel (2BConnect) en het herstel van het Groot Kroonven.	😊
18	Groene long	Voor de aanleg van de westelijke randweg heeft de gemeente een perceel grond verworven ter hoogte van de Zwartakkers. In de structuurvisie 2008	In het tweede kwartaal van 2019 is een raadsopdracht door de raad vastgesteld, met hierin de kaders voor de gebiedsontwikkeling. Daarna	😊

		is dit gebied aangeduid als 'Groene long'. Slechts een gedeelte van dit perceel is nodig voor de aanleg van de randweg. Het resterende gedeelte biedt de kans om de ambitie voor een 'Groene long' voor Bladel te verwezenlijken. Doel van het project is een gebiedsvisie voor het plangebied dat is gelegen tussen De Beemdstraat, De Zwartakkers en de Randweg West. Uitgangspunt is dat er meerwaarde ontstaat voor inwoners én dat het project natuur- of milieu educatie, laagdrempelige recreatie en een verbetering van de biodiversiteit oplevert. Beleidsvorming start medio 2019 met de probleemanalyse.	is gewerkt aan het bijeenbrengen van initiatiefnemers en het maken van een plan. Om dit proces in goede banen te leiden en de rol van de gemeente hierbij zuiver te houden is een onafhankelijk procesregisseur aangesteld. Deze gaat het proces trekken om tot een plan te komen, wat voor medio 2020 de zomervakantie wordt aangeboden aan de gemeenteraad. Na vaststelling van dit plan kan worden toegewerkt naar de uitvoeringsfase. Het maken van een bestemmingsplan is daar een onderdeel van.	
Hoofdtakveld: 6. Sociaal domein				
Beleidsaccenten				
19	Algemeen	Sinds 1 januari 2015 hebben de gemeenten extra taken gekregen in het sociale domein. Het taakveld sociaal domein omvat sindsdien de zorg en begeleiding van onze kwetsbare inwoners van jong tot oud (Jeugdhulp en Wet maatschappelijke ondersteuning), het op weg helpen van mensen met een uitkering naar betaald werk en maatschappelijke participatie (Participatiewet), het bestrijden van armoede en het bevorderen van zelfredzaamheid. Doel is de zelfstandigheid en maatschappelijke participatie van onze inwoners te bevorderen en daar waar nodig bestaansvoorzieningen te verstrekken.		
20	Wmo	Voor de uitvoering van de Wmo-taken ontvangt de gemeente beperkte middelen. Dat betekent dat de gemeente het sociale domein moet transformeren. Dat is de afgelopen jaren onder andere gebeurd door een groter beroep te doen op de eigen kracht en verantwoordelijkheid van onze inwoners. Bij de toegang en uitvoering van de Wmo wordt dit 'kantelingsprincipe' toegepast. Daar zitten echter grenzen aan. De druk op kwetsbare inwoners en hun mantelzorgers neemt toe. Vooral ouderen moeten, bij gebrek aan een alternatief, steeds langer thuis wonen met ondersteuning van hun naasten. De Wmo zal daar met verruiming van voorzieningen (zoals hulp bij het huishouden en dagbesteding) extra ondersteuning moeten bieden om uitval van mantelzorgers te voorkomen en de kwaliteit van leven van 'thuiswonenden' te verbeteren.	In het regeerakkoord "Vertrouwen in de toekomst" is het voornemen door de regeringspartijen VVD, CDA, D66 en CU neergelegd om de stapeling van eigen bijdragen voor Wmo-zorg tegen te gaan. Reeds in het regeerakkoord is als voorschot op de uitvoer van dit beleidsvoornemen aangegeven dat er een abonnementstarief zou moeten komen van € 17,50 per vier weken voor huishoudens die gebruikmaken van Wmo-voorzieningen. Uitgangspunt daarin is dat de eigen bijdragen niet langer afhankelijk hoeft te zijn van gebruik, inkomen, vermogen en huishoudsamenstelling. Inmiddels is de uitvoering het eerder genoemde beleidsvoornemen realiteit geworden en is het 'abonnementstarief' ingevoerd in 2020. Hierbij heeft 2019 als overgangsjaar gefungeerd. In de praktijk komt het er nu op neer dat huishoudens die gebruikmaken van Wmo-voorzieningen in 2020 maximaal € 19,00,- per 4 weken kwijt aan eigen bijdragen voor Wmo-voorzieningen. Deze ontwikkeling maakt dat het voor meer mensen aantrekkelijk is om in aanmerking te komen voor Wmo-ondersteuning. Waar mensen met een ruimer inkomen of veel eigen vermogen ondersteuning of hulp eerst zelf bekostigden, doen zij nu een beroep op de Wmo. Dit maakt dat we zien dat meer mensen gebruik maken van Wmo-ondersteuning zoals hulp in de huishouding. De druk op het beroep op de eigen kracht en verantwoordelijkheid is hiermee verlaagd en er is getracht om een meer gelijkwaardige aanpak te realiseren. Op deze manier is het bereik van de voorzieningen verruimd om langer thuis wonen te realiseren en uitval van mantelzorgers te voorkomen. Ook de implementatie van het mantelzorgbeleid draagt hier aan bij.	😊
21	Jeugdhulp	De lasten voor de uitvoering van de jeugdhulp overstegen bijna vanaf de decentralisatie de inkomsten met ongeveer €300.000,00. Deze werden gedekt uit de reserve sociaal domein. De keuze om dit zo te doen was	Uitvoering van de Jeugdwet gebeurt bij de uitvoeringsorganisatie Centrum voor Jeugd en Gezin+ de Kempen en de afdeling Maatschappelijke Dienstverlening van de Samenwerking	😊

		logisch omdat de eerste jaren na de decentralisatie nog onduidelijk was wat de structurele lasten zouden zijn. De reserve sociaal domein was onder andere voor dit doel in het leven geroepen. Recent is gebleken dat het tekort van Jeugdhulp is gestegen naar € 689.000,00. Deze ontwikkeling vraagt om een aantal andere programma- en uitvoeringskeuzes om de baten en lasten structureel in evenwicht te houden. Het beleidsvormingsproces start in het laatste kwartaal van 2018 met een raadsopdracht.	Kempengemeenten. Waren de jeugd- en gezinswerkers voorheen werkzaam via hoofdaanbieder Combinatie Jeugdzorg zijn ze vanaf 2019 in dienst gekomen van de Samenwerking Kempengemeenten. Verder stond 2019 in het teken van de ontwikkeling en vaststelling van het nieuwe meerjarenbeleidskader voor Jeugdhulp in de Kempen 2020 – 2023 en de nieuwe verordening jeugdhulp gemeente Bladel 2019. Er zijn twee geldstromen binnen de Jeugdhulp: de kosten voor de bedrijfsvoering van de uitvoeringsorganisatie (CJG+ de Kempen) waarvan het grootste deel daarvan uit gaat naar bemensing van de jeugdhulpteams. De programmakosten worden gemaakt voor de individuele beschikkingen voor specialistische Jeugdhulp van jeugdigen. Voor de inkoop van specialistische jeugdhulp (programmakosten) heeft een doorontwikkeling plaatsgevonden in samenwerking met inkooporganisatie Eindhoven en de 10 regiogemeenten waaronder gemeente Bladel. Daarnaast is besloten onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid te komen tot het gezamenlijk (Kempisch) dragen van de programmakosten. Naast sturing op de inkoop worden met beleid- en sturingsafspraken beheersmaatregelen uitgevoerd om meer grip te krijgen en te houden op de uitgaven. Dit betreffen onder meer maatregelen op de formatienormatiek, de doorlooptijden van de jeugdhulp, het organiseren van een betere toegang, overzicht geven van de inzet van jeugdhulp per aanbieder en het invoeren van online hulpverlening.	
22	Participatiewet	Met invoering van de Participatiewet geldt, nog meer dan voorheen, het primaat van uitstroom naar arbeid, ook voor onze inwoners met een arbeidsbeperking. Dit 'work-first'-principe is in de huidige (overspannen) arbeidsmarkt ook belangrijk voor het lokale bedrijfsleven. Dat betekent dat onze uitvoeringsorganisaties van de Participatiewet (WVK en ISD) moeten streven naar een gezamenlijk dienstverleningsmodel waarbij iedereen 'mee werkt'. Onze ondernemers moeten worden 'ontzorgd' in hun vraag en wens om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan te nemen. Met de inzet van lokale partijen zoals het PiusX-college en de Stichting Vluchtelingenhulp en lokale initiatieven (Praktijkhuis) moeten we deze mensen voorbereiden op toetreding tot de arbeidsmarkt.	Per 1 juli 2019 is het Participatiebedrijf Kempenplus gestart. Dit participatiebedrijf voert de taken uit op het gebied van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de Participatiewet (Pw). Het is een samenvoeging van de WVK-groep (als uitvoeringsorgaan van de Wsw) en de Intergemeentelijke Sociale Dienst (als uitvoeringsorgaan van de Pw). Kempenplus is dan ook een uitvloeisel van de Participatiewet die op 1 januari 2015 van kracht werd. Deze wet beoogt dat meer mensen werk vinden, ook mensen met een arbeidsbeperking. Het Participatiebedrijf is werkgever van de nog bestaande populatie Wsw'ers, maar gaat daarnaast vooral opereren als arbeidsmakelaar voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, zoals langdurig werklozen die in de bijstand terecht zijn gekomen.	😊
23	Integrale aanpak Sociaal Domein	Voor alle drie de onderdelen van het sociale domein hebben de gemeenten minder middelen ontvangen. Daardoor wordt er kritisch gekeken naar de ondersteuning die wordt ingezet. Maar in de toegang tot en uitvoering van de drie domeinen is nog een efficiëncyslag te maken. Er moet beter worden samengewerkt met het grote potentieel aan verenigingen en vrijwilligersorganisaties in onze gemeente. Dat kan door de uitvoering nog lokaler te (gaan) organiseren en door organisaties beter te laten samenwerken. Overigens ook met (zorg-)organisaties die niet direct worden gefinancierd door de gemeente. Door die verdere lokalisering en samenwerking wordt de uitvoering niet alleen goedkoper maar neemt ook de kwaliteit van de ondersteuning toe.	Samenwerking verenigingen en vrijwilligersorganisaties De gemeente Bladel is samen met haar verenigingen en vrijwilligersorganisaties continu bezig om zo efficiënt mogelijk samen te werken en elkaar te versterken en waar nodig aan te vullen. De grote aanjager hierin is de vrijwilligersondersteuner van de gemeente Bladel. Ook de door de gemeente aangestelde buurtsportcoaches hebben hierin een rol. Dit is echter voornamelijk op het gebied van sport. De raad heeft middels het vaststellen van het vrijwilligersbeleid gemeente Bladel 2019+ ingestemd met het behoud van de vrijwilligersondersteuner. Deze functie is voorlopig dus gewaarborgd. Ook het behoud van de buurtsportcoaches is gewaarborgd gezien het feit dat het rijk sowieso t/m 2022 rijksmiddelen beschikbaar stelt aan de gemeente Bladel voor de inzet van deze coaches. Praktijkhuis	😊

			Het Praktijkhuis werkt samen met andere partijen zoals met KempenPlus en het Pius-X college. Middels een evaluatie in september 2019 is verantwoording afgelegd aan de gemeenteraad in hoeverre de doelstelling van het project Praktijkhuis is behaald en of dit de gewenste resultaten heeft geleverd. De gemeenteraad heeft onder andere besloten om elke twee jaar een voortgangsrapportage op te stellen.	
24	Ouderen	Het is belangrijk om jong en oud met elkaar te verbinden, niet alleen met het oog op de toekomst (vergrijzing) maar ook om van elkaar te leren of voor elkaar te zorgen. Ouderen willen we nog meer bij onze gemeenschap betrekken samen met het Cluster Senioren. De 'Notitie Zorgen om de Zorg' zoals die opgesteld is door de Cluster Senioren Bladel bevat suggesties en uitgangspunten die bedoeld zijn om de cliënt daadwerkelijk centraal te stellen en meer zorg op maat te leveren. Samenwerking en afstemming tussen de zorgaanbieders is daarbij een voorwaarde. Voorkomen moet worden dat de onmiskenbare bureaucratie bij de uitvoering van de zorg, ten koste gaat van adequate hulp. In overleg met de opstellers van de notitie moet het gemeentelijk beleid aangepast worden aan de suggesties en uitgangspunten om op deze wijze een bijdrage te leveren aan het optimaliseren van de zorg. Het beleidsvormingsproces start in het tweede kwartaal van 2019 met de probleemanalyse.	Aan het Cluster Senioren Bladel (waarin de 5 Bladelse ouderenbonden vertegenwoordigd zijn) is gevraagd om hun visie op het gemeentelijk ouderenbeleid te formuleren. Het cluster heeft deze uitdaging met enthousiasme opgepakt en dit heeft geresulteerd in het visiedocument "(voorbereiden op) Ouder worden in de gemeente Bladel". Dit visiedocument wordt in het eerste kwartaal van 2020 voorgelegd aan de gemeenteraad.	😊
25	Vrijwilligersbeleid	De gemeente is zich er van bewust dat de vrijwilligers hard nodig zijn om het sociale karakter van de gemeente in stand te houden. Aandacht voor het waarderen van het vele vrijwilligerswerk dat door ongeorganiseerde vrijwilligers en mantelzorgers wordt verricht. Op 13 juni 2017 heeft de gemeenteraad ingestemd met de evaluatie van het Vrijwilligersbeleid 2014-2017. Voor het nieuw op te stellen beleid is van belang dat de gemeente de randvoorwaarden creëert waaronder het brede vrijwilligerswerk kan floreren, binnen de ruimte van wet- en regelgeving. Hierbij is vermindering van regeldruk van belang, maar ook het onderhoud van de accommodaties van de verenigingen. In het op te stellen beleid dient een afweging plaats te vinden voor de herintroductie van het mantelzorgcompliment. De evaluatie en bijbehorende resultaten van de enquête dienen als oplegger voor een nieuw vrijwilligersbeleid. Dit is geen volledig nieuw beleidsplan maar een herziening van het oude beleid. Het beleidsvormingsproces krijgt in het eerste kwartaal 2019 een vervolg met een eindvoorstel aan de raad.	Op 23 maart 2019 is de evaluatie van het Vrijwilligersbeleid 2014-2017 ter kennisname voorgelegd aan de gemeenteraad. In deze evaluatie zijn met name de rollen ondersteunen, stimuleren en faciliteren geëvalueerd. De raad heeft ermee ingestemd om deze evaluatie te betrekken bij het nieuw te vormen beleid. Deze onderdelen hebben dan ook de basis gevormd voor dat nieuwe beleid en op 20 juni 2019 is het nieuwe Vrijwilligersbeleid 2019+ gemeente Bladel vastgesteld. Door het nieuwe beleid en het extra verkregen budget hebben we in 2019 de vrijwilligersorganisaties weer de correcte subsidiebedragen kunnen verlenen. Door een verhoging van het totale subsidiebudget hebben alle organisaties het subsidiebedrag gekregen waar ze recht op hebben. De afgelopen jaren is het totaal aantal aanvragen steeds hoger geweest dan het beschikbare budget, maar door die verhoging is dat nu niet meer het geval. .	🟢
26	MFA Hapert	Het "Hart van Hapert" klopt voor een mooie toekomst. "Hart van Hapert" is de naam van de nieuw te bouwen multifunctionele accommodatie (MFA) in Hapert. Met dit gebouw wordt een belangrijke voorziening gerealiseerd ter verbetering en versterking van de leefbaarheid. Zes partijen werken hiervoor al ruim zeven jaar intensief samen. Het zijn Basisschool Het Palet, Gemeenschapshuis Den Tref, Steunpunt de Kloostertuin, Bibliotheek de Kempen, NummerEen Kinderopvang en Parochie Heilige Apostelen Petrus en Paulus. Het nieuwe gebouw biedt onderdak aan onderwijs, gemeenschapshuis, dagopvang, buitenschoolse opvang, peuterprogramma, bibliotheek, oudersteunpunt, parochie en binnensportactiviteiten. Het biedt ruimte om nieuwe initiatieven mogelijk te maken en stimuleert samenwerking en	Het plan om in Hapert een nieuwe multifunctionele accommodatie (MFA) te realiseren, waarbij gebruik gemaakt wordt van de kerk en pastorie, is in 2019 nader uitgewerkt. De aankoop van kerk en pastorie is per 1 augustus 2019 beklonken. De uitvraag, inclusief het kader voor het ontwerp van de buitenkant van de nieuwe MFA, is in samenspraak met de toekomstige gebruikers nader uitgewerkt. Op basis hiervan heeft actualisatie van de verwachte stichtingskosten plaatsgevonden en heeft de raad bij besluit van 20 juni 2019 een krediet beschikbaar gesteld. Vanaf half augustus hebben geïnteresseerde partijen zich via een Europese aanbesteding kunnen melden om de bouw van de MFA te realiseren. Uit de inschrijvers zijn 5 partijen geselecteerd die ons een	😊

		kruisbestuiving bij de gebruikers. Ontwikkelen, verbinden en ontmoeten: dat wordt het nieuwe "Hart van Hapert". "Hart van Hapert" wordt in het centrum van Hapert gebouwd. Ook de pastorie en het kerkgebouw (beide gemeentelijke monumenten) gaat er deel van uit maken. De eerder gekozen A-variant (van mei 2017) vormt de basis van het plan. Deze variant heeft ook de voorkeur van de partners. De coalitiepartijen zijn overeengekomen dat de aanbesteding zo snel als mogelijk zal worden opgestart. De planning gaat uit van 1 januari 2019. Met het bouwen van deze MFA is veel geld gemoeid. Uitgegaan wordt van een netto-investering van ruim 15,25 miljoen euro, inclusief de kosten van energieneutraal maken van de nieuwe gebouwen. In de becijfering van het netto-investeringsbedrag is rekening gehouden met het in herontwikkeling brengen van de bij ingebruikname van de nieuwe gebouwen vrijkomende ruimtes op het Paletterrein en bij Den Tref. Verwacht wordt dat de opbrengst daarvan ruim € 2.1 miljoen euro zal zijn. Voorts is rekening gehouden met de inbreng van beschikbare reserves door Den Tref en De Kloostertuin tot in totaal een bedrag van ruim € 1.1 miljoen euro. Het becijferde investeringsbedrag is gebaseerd op prijspeil januari 2018 en behoeft nog aanpassing naar het prijspeil op datum aanbesteding. Bij de voorbereiding van het project zal voortdurend gestreefd worden naar stichtingskostenvoordelen. Onderwerpen die daarbij bijzondere aandacht krijgen zijn BTW-compensatie, de keuze voor de bouworganisatievorm, de wijze van het in de markt zetten van de bouw van de MFA en de mogelijkheden die er zijn om de opbrengsten van de vrijkomende locaties te verhogen. Het college kiest in beginsel voor de meest voordelige vorm van aanbesteding. Uit de onderzoeken die recent zijn uitgevoerd is gebleken dat het nieuw bouwen en / of aanpassen van de huidige gebouwen weliswaar enigszins goedkoper is maar dat daarmee niet de inhoudelijke voordelen van een MFA, en ook niet de op behoefte gebaseerde herinrichtingsmogelijkheden van de vrijkomende ruimtes, gerealiseerd kunnen worden.	concrete aanbieding gaan doen. Begin maart 2020 zullen we die ontvangen. Ondertussen is met betrokken partijen het overleg opgestart over de invulling van de buitenruimte c.q. omgeving van de nieuwe MFA. Ook is een begin gemaakt met de afstemming over de binneninrichting. Uitgangspunten voor de opzet van de nieuwe instelling die de MFA straks gaat beheren en exploiteren worden momenteel nader uitgewerkt.	
27	Cultureel Centrum Den Herd Bladel	Met alle bij het cultureel centrum betrokken partijen: bestuur, theatercommissie, seniorenvereniging Bladel en alle andere afzonderlijke gebruikers, is alle benodigde informatie voor de opstelling van een definitief programma van eisen en een schetsontwerp voor een verbouwingsplan verzameld. De opdracht voor de opstelling van een definitief programma van eisen en een schetsontwerp voor een verbouwingsplan wordt echter voorlopig nog niet aan een extern adviesbureau verstrekt. Er wordt eerst nog één ultiem onderzoek uitgevoerd naar de wenselijkheid en de mogelijkheden van verplaatsen van het cultureel centrum naar het centrumgebied van de kern Bladel. Het onderzoek gaat omvatten: - bestaat er een reële kans dat binnen afzienbare tijd verplaatsen van het cultureel centrum naar het centrumgebied van de kern Bladel kan worden: gericht overleg met de eigenaren van de locaties Posthof en Rabobank; - in hoeverre wordt een eventuele verplaatsing gedragen door de bij het cultureel centrum betrokken partijen: bestuur, theatercommissie, seniorenvereniging Bladel en alle andere afzonderlijke gebruikers; - welke kwantificeerbare inhoudelijke meerwaarden biedt een verplaatsing van het cultureel centrum ten opzichte van een gebouwelijke aanpassing van de huidige accommodatie.	Op 7 november 2019 heeft de gemeenteraad van Bladel besloten een krediet voor aankoop van het rabobankgebouw aan de Markt in Bladel beschikbaar te stellen. Op 10 december 2019 is de koopovereenkomst afgesloten. Hiermee kan de ambitie voor verplaatsing van de CC Den Herd naar de Markt worden gerealiseerd.	😊

		Het onderzoek wordt in het vierde kwartaal 2018 afgerond, waarna de discussie over aanpassen van de huidige accommodatie of koersen op verplaatsen het cultureel centrum begin van het jaar 2019 definitief wordt beslecht. Dit onderzoek maakt deel uit van de centrumontwikkeling Bladel, dat eveneens als speerpunt benoemd is in dit raadsprogramma.		
28	Bouwschuren	Het verenigingsleven is van groot belang voor de gemeenschap. De gemeente neemt een inspanningsverplichting op zich om initiatieven vanuit de samenleving voor het oprichten van multifunctionele bouwschuren (zoals de bouwschuur Casteren) mogelijk te maken. Hierbij dient gedacht te worden aan het planologisch mogelijk maken van deze accommodaties, maar ook (éénmalige) stimuleringsbijdragen of gunstige pacht/huurconstructies zijn mogelijkheden. Ook wordt onderzocht hoe al bestaande accommodaties tegemoet gekomen kunnen worden.	Om initiatieven ook financieel mede mogelijk te maken werd voor 2019 een stimuleringsbudget beschikbaar gesteld. Meest concreet in dit verband is het voornemen om in Casteren een bouwschuur te realiseren. In 2019 hebben de initiatiefnemers de mogelijkheden onderzocht om deze voorziening te combineren met de gewenste ver-/nieuwbouw van bestaande accommodaties op het Casterse sportpark. Onderzoek naar de daadwerkelijke deelname, (financiële) haalbaarheid en continuïteit heeft de nodige tijd gevegd. Eind 2019 zijn alle betrokken partijen zo ver dat een (ruimtelijk / gebouwelijk) ideaalplaatje bestaat. Op basis daarvan zal de haalbaarheid / realiteit nader worden onderzocht en onderbouwd.	😊
Hoofdtakveld: 7. Volksgezondheid en milieu				
Beleidsaccenten				
29	Klimaat - Energietransitie	De raad van de gemeente Bladel heeft in de Omgevingsvisie en de Klimaatvisie Kempengemeenten hoge ambities uitgesproken om de gemeente snel energieneutraal te maken. De gemeente Breda is, in samenspraak met de Vereniging Brabantse Gemeente, Provincie Noord Brabant en Brabantse Waterschappen, voorloper in het ontwikkelen van potentiële andere en vernieuwende duurzame energievoorzieningen en heeft daarvoor een manifest opgesteld. De raad ondersteunt dit Manifest Klimaatstroom Zuid en onderzoekt in het licht van die uitgangspunten welke extra mogelijkheden de gemeente voor verduurzaming kan bieden. Met inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven maakt de gemeente werk van een duurzame samenleving. Daarmee wordt aangesloten op de behoeften van het heden, zonder daarbij het vermogen van toekomstige generaties om in hun basisbehoeften te voorzien in gevaar te brengen. Er wordt rekening gehouden met de schaarste van hulpbronnen. Het is belangrijk om zuinig te zijn op de bodem en het water. De waterkringlopen worden zoveel mogelijk schoon en gezond. Op termijn is de gemeente energieneutraal en wordt de energie lokaal opgewekt met een mix van duurzame bronnen in de omgeving. In 2025 willen de Kempengemeenten gezamenlijk energieneutraliteit hebben bereikt. Zo min mogelijk hinder (geluid, licht) en voldoende biodiversiteit en groen zijn het uitgangspunt. Het (openbaar) vervoer in de regio moet op termijn onafhankelijk zijn van fossiele brandstoffen. Het beleidsvormingsproces start in het eerste kwartaal van 2019 met de keuzenota, waarin aandacht dient te worden geschonken aan een kostenraming per optie.	Er zijn in 2019 diverse acties uitgezet en opgepakt die bijdragen aan het energieneutraal maken van de gemeente voor 2025 • Er wordt doorggegaan met het energiezuinig maken van alle gemeentelijke gebouwen en waar mogelijk het plaatsen van zonnepanelen op de daken • Nadat in het voorjaar de Notitie Reikwijdte en Detailniveau is opgesteld is een planMER opgesteld. Via een uitgebreid participatietraject worden beleid en toetsingskaders ontwikkeld voor zonne- en windparken. Het advies van de commissie m.e.r. heeft enige vertraging in het proces veroorzaakt. Maar het beleid wordt in het 1ste kwartaal voorgelegd aan de gemeenteraad. • Op 26 februari 2019 is de omgevingsvergunning verleend om 4 windmolens van elk 5,5, MW te plaatsen parallel aan de A67 nabij de Pals. Deze molens produceren naar verwachting circa 43% van de energiebehoefte van de huishoudens of 11% van de totale energiebehoefte van de gemeente. • Het opstellen van een keuzenota met uitvoeringsprogramma is niet gelukt. In het 1ste kwartaal van 2020 wordt een themasessie met de raad voorbereid om een doorstart te maken en de koers op hoofdlijnen te bepalen. • De gemeente Bladel neemt deel aan de voorbereiding tot het opstellen van een regionale Energie Strategie (RES). De MRE is verantwoordelijk voor het opstellen van RES. De conceptRES wordt uiterlijk in juni 2020 aan het bestuur voorgelegd. • In december 2019 is een nieuwe subsidieverordening duurzame energie voor particulieren vastgesteld en zijn financiële middelen vrijgemaakt. Vanaf 1 januari 2020 kunnen particuliere woningeigenaren een bijdrage vragen om hun huis te verduurzamen. • Het Rijk heeft eind 2019 de Regeling Reductie Energieverbruik in het leven geroepen om een impuls te geven aan het verduurzamen van de woningvoorraad. Er is een aanvraag ingediend en in december 2019 is	😊

			ruim € 255.000 toegekend aan de gemeente Bladel. Dit project wordt uitgevoerd in 2020. • Uit het Klimaatakkoord vloeit voort dat de gemeente een transitievisie warmte moet maken. Eind 2019 is gestart met de voorbereidende werkzaamheden en deze lopen door in 2020.	
30	Reanimatie- en AED-burgerhulpverlening	De juridische rechten en plichten van gemeenten rond AED-beleid zijn vastgelegd in de Wet Publieke Gezondheid. Volgens deze wet hebben gemeenten geen wettelijke verantwoordelijkheid als het gaat om de inzet van AED's. Zowel het realiseren van een dekkend voorzieningenniveau van AED's, alsook het ondersteunen van de inzet van AED's, behoort dus niet tot de wettelijke taak van een gemeente. Ondanks het ontbreken van wettelijke verantwoordelijkheden bij de inzet van AED's kiest de gemeente Bladel er -in aanvulling op de eigen verantwoordelijkheid van burgers- toch voor om ondersteunende maatregelen te treffen die een versnelde toepassing van een AED bij een hartstilstand mogelijk maken. De gemeentelijke ondersteuning is gericht op: • een toename, danwel adequate plaatsing, van AED's; • betere informatievoorziening over locaties en het gebruik van AED's. Het beleidsvormingsproces start in het eerste kwartaal van 2019 met een eindvoorstel, dat voorziet in een structurele regeling voor de aanschaf (en/of onderhoud) van AED's.	Eind 2019 is een evaluatie van de stand van zaken rondom AED- en burgerhulpverlening aan de gemeenteraad aangeboden. Besloten is, gelet op de goede dekking van het netwerk van AED's en burgerhulpverleners om geen verdere acties uit te zetten op dit terrein.	😊
Hoofdtakveld: 8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing				
Beleidsaccenten				
31	Woningbouw	In de Woonvisie Gemeente Bladel 2016, actualisatie 2018, zijn de ambities op het gebied van wonen en woningbouw bijgesteld. De leefbaarheid in de kleine kernen verdient extra aandacht. Om vitaliteit in de dorpen te behouden is woningbouw in alle kernen noodzakelijk. Elke (kleine) kern heeft zijn eigen karakteristiek en omstandigheden, waardoor maatwerk per kern moet worden geleverd. Van het college wordt met betrekking tot de in de woonvisie opgenomen ambities en beslispunten een flexibele opstelling en vertaling in de woningbouwprogramma's verwacht ten gunste van woningbouwontwikkeling in de kleine kernen. Afgesproken is dat bij woningbouw ook gewerkt wordt met burgerinitiatieven in de vorm van Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO). Om dit ook daadwerkelijk in de praktijk te brengen wordt bij iedere bouwlocatie onderzocht of de voorwaarden aanwezig zijn om het instrument CPO in te zetten.	In 2019 is de Kempische visie op wonen door de raad vastgesteld waarmee een verdere actualisatie van het woonbeleid heeft plaatsgevonden. Beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen zijn hierbij belangrijke speerpunten. Op basis van de vraag en behoeften zijn er in alle kernen bouwactiviteiten afgerond, lopend of gestart. Om ook voor de toekomst helder te hebben waar bouw mogelijkheden zijn, is in 2019 een inventarisatie gemaakt van potentiële, kansrijke bouwlocaties. Hierbij wordt ook gekeken naar mogelijkheden om CPO in te zetten. Om het instrument CPO (nog) in de toekomst (nog) beter in te kunnen zetten, is eind 2019 besloten een onderzoek te laten doen naar de succes- en faalfactoren van de CPO-constructies.	😊
32	Omgevingsvisie	De kaders zoals vastgesteld door de gemeenteraad in december 2016 naar aanleiding van de evaluatie van de plattelandsnota en geurverordening vormen de basis voor de nieuw op te stellen omgevingsvisie. De omgevingsvisie buitengebied wordt zo snel als mogelijk herschreven en geactualiseerd om landelijk en provinciaal beleid en jurisprudentie van ná december 2016 te implementeren. Deze omgevingsvisie is in de zomer van 2018 aangeboden aan de gemeenteraad. Hoewel de uitgevoerde evaluatie van de bestaande geurnormen geen aanleiding gaf voor een verdere aanscherping is toch een ontwerp-geurverordening met aangescherpte normen ter inzage gelegd. We willen de conclusie van de oorspronkelijke evaluatie volgen, tenzij de inspraakreacties leiden tot een ander inzicht. Uitgangspunt is een positieve	De opwaardering van de Omgevingsvisie 1.1. naar een versie 2.0 heeft niet plaatsgevonden in 2019. Gaandeweg bleek dat het op onderdelen aanvullen van de visie praktisch niet mogelijk was. Op het onderdeel grondbeleid is een afzonderlijke herziening vastgesteld. Het beleid op het gebied van water/klimaat was nog niet voldoende uitgekristalliseerd om de visie aan te passen. Het idee is nu om alle beleidsdocumenten te screenen en daarbij onderscheid te maken tussen beleid en uitvoering. Op basis van het resultaat kan het beleid in de omgevingsvisie worden aangevuld en anders geformuleerd. Vooralsnog op basis van de volgende uitgangspunten: - het beleid niet te wijzigen (uitzonderingen daargelaten); - ordenen, inzicht bieden en integreren;	😊

		grondhouding ten aanzien van ontwikkelingen die bijdragen aan verdere verduurzaming van het buitengebied.	- het beleid toegankelijker te maken. Er is een ambtelijke werkgroep opgesteld die voorstellen zal ontwikkelen in samenspraak met uw raad.	
33	Veehouderij	De agrarische sector is een belangrijke economische drager van het buitengebied en tevens een belangrijke (indirecte) werkgever. Om deze bedrijvigheid te behouden en verder te verduurzamen streeft de gemeente naar eenduidig en stabiel beleid. Uitbreiding en/of wijziging van een veehouderijbedrijf wordt mogelijk gemaakt binnen randvoorwaarden: de milieueffecten (uitstoot fijnstof, ammoniak en geur) nemen af door de toepassing van best beschikbare technieken. Bij de verdere ontwikkeling van de veehouderij in onze gemeente moet vooral een zorgvuldige afweging met betrekking tot humane gezondheid worden gemaakt: risico's voor de volksgezondheid mogen niet toenemen en bij voorkeur afnemen. De vermindering van uitstoot van fijnstof en ammoniak en vermindering van geuroverlast leiden tot minder risico's voor de volksgezondheid. Om de veehouderij kansen te bieden om verder te verduurzamen en kringlopen beter te sluiten, werkt de gemeente mee aan innovatieve nieuwe stalsystemen, die onderbouwd een bijdrage aan deze ontwikkelingen kunnen leveren. Ook mestverwerking kan een belangrijke bijdrage leveren aan de verdere verduurzaming en een circulaire economie. Daarom werkt de gemeente mee aan reële, haalbare initiatieven met een heldere milieutechnische onderbouwing.	In 2018 is het nieuwe beleid vastgesteld omtrent veehouderij en mestverwerking. De geurverordening is in stand gebleven. Dit is ook vastgelegd in de Omgevingsvisie 1.1. De gemeenteraad wordt daarnaast jaarlijks geïnformeerd met een tussenrapportage.	😊
34	Bestemmingsplan buitengebied	Aan de hand van dit beleidskader wordt een ontwerpbestemmingsplan opgesteld en ter inzage gelegd. Het ontwerpbestemmingsplan wordt uiterlijk in het eerste kwartaal van 2019 aan de gemeenteraad ter vaststelling aangeboden.	De 2de herziening is op 21 maart 2019 vastgesteld door de gemeenteraad.	😊
35	Vrijkomende locaties en nieuwe economische dragers	Er zijn de afgelopen jaren veel agrarische bedrijven gestopt met hun bedrijfsvoering. Deze trend zet de komende tijd ook nog door. De noodzaak om voor deze locaties een goede herbestemming te vinden neemt toe. Daarom zetten we in op een integrale aanpak: enerzijds beter inventariseren, controleren en waar nodig handhaven op bouwen en gebruik. Anderzijds ruimere mogelijkheden voor herbestemming naar wonen en/of bedrijvigheid. In beginsel moet voor iedere vrijgekomen locatie een herbestemming mogelijk gemaakt worden, die past in de omgeving en die economisch haalbaar is. Een groot deel van de overtollige bebouwing kan niet worden herbestemd en moet worden gesloopt. Ook hier moet de gemeente ondersteuning bieden. Voor al gestopte locaties onderzoeken we de mogelijkheid van een sloopbank om vierkante meters tussen locaties te kunnen uitwisselen. Stoppende bedrijven komen in aanmerking voor (provinciale) staldering.	Aangezien het thema Transitie Landelijk gebied is opgebouwd uit diverse aspecten (Intensivering Toezicht Veehouderijen, Vertrouwenspersoon, VAB impuls, VAB lab, Beleidsregels, etc) zijn er diverse planningen en looptijden. De verwachting is dat de diverse projecten gedurende de gehele raadsperiode zullen doorlopen.	😊
36	Beheer	Het leefklimaat wordt voor een belangrijk deel bepaald door het beheer van de openbare ruimte. De positieve effecten van groen op onze gezondheid zijn inmiddels bewezen. Mensen met een groene woonomgeving voelen zich gezonder. Een veilige inrichting van wegen, voldoende speelgelegenheid, een doorlopende voetpadenstructuur, een verlichtingsplan dat rekening houdt met sociale veiligheid en voldoende en goed onderhouden groen zijn facetten van de leefomgeving waar veel	Inmiddels wordt gebruikt gemaakt van een nieuw klachten- en meldingssysteem (Verbeter de buurt) waarmee o.a. de kwaliteit van onderhoud van de openbare ruimte beoordeeld kan worden. Daarnaast maken we gebruik van de input van het Inwonerspanel die meegenomen wordt in het verder te vormen beleidsproces.	😊

		aandacht aan gegeven behoort te worden. Niet alleen als het gaat om de aanleg, maar zeker ook om het onderhoud dat eraan besteed moet worden. Buurtbewoners moeten rechtsreeks een oordeel kunnen geven over de kwaliteit van beheer- en onderhoudswerkzaamheden. Bij inrichtingsplannen of veranderingen in de buurt moeten de bewoners in een vroeg stadium betrokken worden bij de planvorming.		
37	Centrumontwikkelingen Bladel	De afgelopen jaren heeft het centrum van Bladel zowel wat betreft vormgeving als economische activiteiten een ontwikkeling doorgemaakt. Er liggen nu diverse concrete particuliere initiatieven voor uitbreiding en herontwikkeling in het kernwinkelgebied. Deze hebben betrekking op detailhandel, supermarkten, horeca, werken en wonen. Tevens wil de raad laten onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om maatschappelijke en culturele voorzieningen in het centrum onder te brengen. Als het al mogelijk zou zijn al deze plannen en ideeën in het centrum in te passen hebben ze een groot effect op de uitstraling en bereikbaarheid van het kernwinkelgebied. Om te beslissen welke initiatieven in het gebied kunnen en welke we willen moet een toekomstbeeld, met daaraan gekoppeld een beeldkwaliteitsplan, voor het centrum van Bladel opgesteld worden. Het beleidsvormingsproces start in het derde kwartaal van 2018 met een raadsopdracht.	Op 20 december 2018 heeft de gemeenteraad een centrumvisie voor de kern Bladel vastgesteld waarmee de gemeenteraad voor een toekomstgerichte (door)ontwikkeling van het centrum heeft gekozen. Enkele deelprojecten hierbij zijn: - Deelproject Den Herd naar de Markt: gerealiseerd. - Deelproject bestemmingsplan: Er zijn veel gesprekken geweest met initiatiefnemers en de plannen zijn voorbereid om mee te worden genomen in het bestemmingsplan Centrum Bladel 2019. Het ontwerp bestemmingsplan Centrum Bladel is op 7 november 2019 ter inzage gelegd. - Deelproject Posthof-Supermarkt: Er is een intentieovereenkomst ondertekend door verschillende partijen en de gemeente Bladel. Deze overeenkomst staat in het teken van een nieuwe supermarktlocatie voor maximaal twee supermarkten in het centrum. De verplaatsing van de supermarkt is één van de belangrijkste pijlers van de centrumvisie die de raad heeft vastgesteld. In 2019 is het niet mogelijk geweest om een concreet vervolg te geven aan de intentieovereenkomst. In 2020 zal hier verder vervolg aan worden gegeven.	😊

Bestuur en ondersteuning	
Formatie	- toegestane formatie in fte op 1 januari per 1.000 inwoners
Bezetting	- werkelijk aantal fte op 1 januari per 1.000 inwoners
Apparaatskosten	- alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur per inwoner
Externe inhuur	- kosten inhuur externen als percentage van totale loonsom + totale kosten inhuur externen
Overhead	- alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces als percentage van totale lasten (exclusief toevoegingen aan reserves)
Veiligheid	
Verwijzingen Halt	- Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen per 10.000 inwoners.
Harde kern jongeren	- het aantal harde kern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar
Winkeldiefstallen	- het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners
Geweldsmisdrijven	- het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Diefstallen uit woning	- het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	- het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners
Verkeer en vervoer	
Niet van toepassing	
Economie	
Funciemenging	- de funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Bruto Gemeentelijk Product	- bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt geproduceerd
Vestigingen (van bedrijven)	- het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar
Onderwijs	
Absoluut verzuim	- Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht (per 1.000 leerlingen).
Relatief verzuim	- Van relatief verzuim is sprake als een op een school ingeschreven leer- of kwalificatieplichtige jongere ongeoorloofd afwezig is (per 1.000 leerlingen).
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	- het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat
Sport, cultuur en recreatie	
Niet sporters	- Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder

Sociaal domein	
Banen	- het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-75 jaar
Jongeren met een delict voor de rechter	- het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen
Kinderen in uitkeringsgezinnen	- het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen
Netto participatiegraad	- het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking
Achterstandsleerlingen	- het percentage leerlingen (4-12 jaar) in het primair onderwijs dat kans heeft op een leerachterstand
Personen met een bijstandsuitkering	- Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015).
Kinderen in armoede	- Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen
Lopende re-integratievoorzieningen	- het aantal re-integratievoorzieningen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 74 jaar
Jongeren met jeugdhulp	- het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar
Jongeren met jeugdbescherming	- het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar
Jongeren met jeugdreclassering	- het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar)
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	- aantal per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat een referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Volksgezondheid en milieu	
Fijn huishoudelijk restafval	- niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval
Hernieuwbare elektriciteit	- hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa

VHROSV	
Gemiddelde WOZ waarde	- de gemiddelde WOZ waarde van woningen
Nieuw gebouwde woningen	- het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen
Demografische druk	- de som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 64 jaar.
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	- het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	- het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten

Evaluatie startersleningen

Bijlage V

Op 15 december 2016 heeft de gemeenteraad besloten om de "Verordening starterslening gemeente Bladel 2017" vast te stellen. Ieder jaar volgt een monitor en tussentijdse rapportage van het instrument via de P & C-cyclus.

Medio 2015 hebben het Rijk en de Provincie Noord-Brabant besloten hun aandeel in de starterslening te stoppen, waardoor sindsdien het volledige bedrag van de starterslening voor rekening van de gemeente Bladel komt.

In 2019 zijn 9 startersleningen afgehandeld en is door de SVn, namens de gemeente Bladel, een bedrag van € 186.000,- uitgeleend.

<u>De aanvragers zijn afkomstig uit:</u>	Gemeente Bladel	6
	Overige Kempengemeenten	3
	Elders	0
<u>De aanvragers zijn/komen:</u>	Echte starter (van huis uit)	6
	Vanuit huurwoning in gemeente Bladel	3
	Vanuit part. huurwoning gemeente Bladel	0
	Vanuit huurwoning elders	0
<u>De aangekochte woningen liggen in de kern:</u>	Bladel	6
	Hapert	3
	Hoogeloon	
	Casteren	
	Netersel	
<u>De leningen zijn bestemd voor aankoop van:</u>	Bestaande woning	10
	Nieuwbouwwoning	

Financiering startersleningen

Het instrument Starterslening loopt nu ongeveer 4 jaren en in deze jaren zijn de navolgende startersleningen verstrekt. De starterslening wordt vanuit de eigen middelen van de gemeente gefinancierd.

Jaar	aantal startersleningen	Bedrag uitgeleende leningen
2014	21	€ 132.000,-
2015	11	181.000,-
2016	14	335.000,-
2017	17	404.000,-
2018	17	274.000,-
2019	<u>9</u>	<u>186.000,-</u>
TOTAAL	89	€ 1.512.000,-

Revolverend fonds bij SVn

De gemeente stort de voor de starterslening benodigde financieringsbedragen in een revolverend fonds bij de SVn. Dit fonds wordt beheerd door het SVn. Vanaf het derde jaar worden door de SVn rente en aflossingen van de starters ontvangen. Deze komen in dit fonds terecht. Hiervan kunnen weer nieuwe leningen worden verstrekt.

Het verloop van het Revolverend Fonds bij de SVn over het jaar 2019 is als volgt:

Saldo per 1 januari 2019	€ 115.000,-
Bij: Storting door gemeente Bladel	100.000,-
Bij: Extra aflossingen startersleningen gedurende 2019	165.000,-
Bij: Ontvangen rentes van starters	10.000,-
Af: Verstrekte startersleningen	-/- 186.000,-
Af: Beheerskosten SVn over het jaar 2019	-/- 6.000,-
Saldo per 31 december 2019	€ 198.000,-

Crediteur	Omschrijving	Contractduur	Waarde totale contractperiode (indicatief)
Antea Nederland B.V.	Advieswerkzaamheden beheer en onderhoud aan gemeentelijk vastgoed	2017/2019	-
Arcadis Nederland B.V.	Viewmaster	2016/2019	65.000
	Adviesdiensten riolering, discipline planvorming en onderzoek (beleid)	2016/2019	76.000
Architecten EN/EN	Architect verbouwing Den Herd te Bladel	2017/2019	-
Argonaut Advies B.V.	Sociaal Medische Advisering	2018/2021	-
Art4U (Stichting Veldhovense Muziekschool)	Marktplaats cultuureducatie	2017/2020	132.000
Assa Abloy Entrance Systems Nederland B.V.	Service en onderhoud automatische deuren gemeentehuis	Vanaf 2018	-
Baetsen Containers B.V.	Afval- en grondstoffenbeheer Kempen	2017/2020	2.900.000
BMC Advies	Informatieveiligheidsplan gemeentebreed (GBIP)	Vanaf 2018	-
	Privacymodule (BMC-portaal) inclusief ondersteuning	Vanaf 2018	-
Boels Zanders N.V.	Juridische dienstverlening	2016/2022	206.000
Coöperatie Bosgroep Zuid Nederland UA	Beheersovereenkomst bossen, natuurterreinen en landschappelijke beplantingen Bladel	2017/2023	-
Cannock Chase Incasso	Incassodiensten	Vanaf 2007	-
	Afhandeling kwijtscheldingen	Vanaf 2018	-
Canon Nederland B.V.	Print- en kopieerpapier	2017/2021	18.000
Company Webcast B.V.	Digitale verslaglegging	2018/2021	31.000
Coppelmans Ontstoppen en Reinigingen B.V.	Reiniging en inspecteren riolering	2018/2024	411.000
CQB Beveiliging B.V.	Alarmopvolging diverse gebouwen	Vanaf 2011	-
Data B. Mailservice B.V.	Print- en mailservice	2018/2019	-
De Bries B.V.	Projecten zwerfafval	2018/2021	-
De Jong Zuurmond Infrabeheer	Asfaltverhardingen Kempengemeenten	2018/2021	1.596.400
DPG Media B.V.	Gemeentelijke publicaties 2018 e.v.	2018/2021	74.000
Driessen	Payroll dienstverlening	2016/2020	67.000
Elektrotechniek Henk v.d. Wijdeven	Onderhoud noodverlichting	Vanaf 2003	-
Engels HLC B.V.	Ondergrondse glascontainers	2012/2027	-
Ernst & Young Belastingadviseurs LLP	Statement of Work Business Tax Compliance	Vanaf 2017	-
Exante Groep B.V.	Adviesdiensten verkeer	2016/2020	62.000
Frenger Systemen B.V.	Onderhoudsovereenkomst plafonds	Vanaf 2013	-
Fudura B.V.	Dienstverlening elektra	2017/2021	-
Gielen Druk Print Webmedia	Drukwerk	2017/2021	13.200
Gloudemans	Adviesdiensten aan- en verkoop agrarisch onroerend goed	2018/2022	-
Greenchoice (Groene Energie Administratie B.V.)	Levering electriciteit	2017/2023	2.007.000
	Levering gas	2017/2023	390.000

GoodHabitz Netherlands B.V.	Online training	2019/2021	27.600
GSD ICT Services B.V.	Difftar dienstverlening en millieupassen	2019/2020	-
Haskoning DHV Nederland B.V.	Weginspectie	2016/2019	-
Heijmans Wegen B.V.	Instandhouding en verbetering OVL	2017/2026	2.500.000
Hydroscope B.V.	Legionella controle	Vanaf 2007	-
HumanCapitalCare B.V.	Arbodienstverlening Kempengemeenten 2016 e.v.	2016/2021	42.000
Insurance Managers B.V.	Beurspolis voor brand/storm verzekering (gemeente) en UGV (scholen)	2018/2019	65.000
	DVO verzekerings- en schade management	2017/2020	26.000
Kanters B.V.	Reinigen, preventief en correctief onderhoud en renovatie van hoofd- en minigemalen en randvoorzieningen	2018/2021	322.000
Kemkens Utiliteit B.V.	Onderhoudsovereenkomst werktuigkundige installaties	2015/2020	-
Koninklijke PostNL B.V.	Vervoer van zendingen	Vanaf 2011	-
Laride B.V.	Proces- en bouwbegeleider realisatie MFA Hapert	2016/2019	149.000
Lyreco Nederland B.V.	Bureaubehoeften	2017/2021	10.000
Mandatis B.V. hodn Melior Verzekeringen	Aansprakelijkheidsverzekering publieke sector	2017/2019	76.400
Markhorst Beveiliging B.V.	Serviceovereenkomst brandmeldinstallatie (Markt 4 Bladel)	Vanaf 2019	-
Markhorst Electro B.V.	Onderhoudscontract zonnepanelen VV Bladella	2019/2033	-
	Onderhoudscontract zonnepanelen sporthal X sport	2019/2033	-
Mazars Paardekooper Hofman (overeenkomst overgenomen door Astrium m.i.v. boekjaar 2019)	Accountantscontrole boekjaar 2017 e.v.	2018/2021	158.700
Moons Ingenieurs	Adviesdiensten riolering, discipline beheer en onderhoud (uitvoeringsmaatregelen opstellen)	2016/2019	68.000
Nu-Swift Brandbeveiliging B.V.	Onderhoud noodverlichting diverse locaties	Vanaf 2005	-
Oranjedak Zuid B.V.	Onderhoudscontract zonnepanelen VV Hapert	2019/2033	-
P. van Erp & Zn Drunen B.V.	Ledigen papiercontainer gemeentehuis	Vanaf 2010	-
Planting Power B.V.	Onderhoud planten gemeentehuis	Vanaf 2018	-
POL Heeteren B.V.	Verkeers- en straatnaamborden	2016/2020	19.500
RA Infra B.V.	Werkvoorbereiding, projectleiding en toezicht Bladel	2018/2022	-
Reyrink Aannemersbedrijf B.V.	Kolkenbeheer	2018/2021	-
	Verbetermaatregelen riolering	2019/2020	-
Repcon B.V.	Veiligheidsinspectie speeltoestellen	2019/2024	-
Research 2Evolve B.V.	Inwonerspanel	2019/2021	16.320
Rojmans Makelaardij	Adviesdiensten aan- en verkoop stedelijk onroerend goed	2018/2022	-

Schindler Liften B.V.	Service overeenkomst onderhoud liften	Vanaf 2005	-
Schoonmaakbedrijf Roefs	Schoonmaak gemeentehuis	2017/2020	180.000
	Glasbewassing gemeentehuis	2017/2020	19.200
Selecta B.V.	Warme drankenvoorziening	2017/2023	131.000
Sphere Nederland B.V.	Levering kunststof inzamelzakken (PMD, luiers en incontinentiemateriaal)	2016/2020	76.000
Tarra Architectuur en Stedenbouw B.V.	Stedenbouwkundige werkzaamheden MFA Hapert	2016/2019	-
Tog Nederland Zuid B.V.	Herwaardering WOZ	2016/2019	82.000
Trigion Beveiligingstechniek B.V.	Beveiligingsinstallaties	Vanaf 2014	-
Valor Compostering B.V.	Verwerking GFT	2017/2020	352.000
Van Berkel Landschap & Infra B.V.	Profileren en opschaven zandwegen, herprofileren wegbermen en wortelfrezen	2015/2019	258.000
Van Helvoirt Groenprojecten B.V.	Onderhoud monumentale bomen	2017/2026	-
Van der Linden Pomptechniek B.V.	Beheerssysteem I-view 2.0	2018/2021	62.000
Waterschoot Loonbedrijf	Calamiteitendienst	2019/2021	-
	Gladheidbestrijding	2016/2021	126.000
Wegenbouw Steevens B.V.	Onderhoud elementenverhardingen	2018/2021	599.000
Willemsen- de Koning Groep B.V.	Leerlingenvervoer schooljaar 2017-2018 e.v., gemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden	2017/2022	866.244
Witteveen + Bos Raadgevende Ingenieurs B.V.	Werkvoorbereiding, projectleiding en toezicht Bladel	2018/2020	-
Wolters Kluwer Nederland B.V.	Abonnementen	Vanaf 2014	-
WVK Groep (KempenPlus)	Samenwerkingsovereenkomst betreffende opdrachtverlening (onderhouds)-werkzaamheden in de openbare ruimte, catering, schoonmaak, andere facilitaire diensten en postbezorging	2019/2020	-
	Nadere overeenkomst (onderhouds) werkzaamheden in de openbare ruimte	2019/2020	-
Yacht B.V.	Externe inhuur medewerkers	2017/2021	-